

PERSFOCUS

TWAALFDE JAARGANG NUMMER 2 - FEBRUARI 1996

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

SIGMUND / PETER DE WIT

VK 23-2

IN DIT NUMMER:

Student ontvlucht Filipijnen	pag. 2
Nieuwe kinderpornowet van kracht	pag. 4
Belgisch-Nederlands pedonetwerk opgerold	pag. 6
Schorsing psychiater Oudshoorn leidt tot suïcide	pag. 10
Ontucht in de instellingen...	pag. 17
...in de kerk...	pag. 19
...in de sport...	pag. 21
...bij de politie, in de gemeenteraad, onder clowns...	pag. 24
...en in het christelijk onderwijs	pag. 25
De strijd tegen het misbruik...	pag. 29
...en mishandeling	pag. 32
Pedofilie in België	pag. 34
Kinderontvoering en -moord	pag. 35
Jeugdige daders	pag. 36
Jeugd en (homo)seks: het blijft tobben	pag. 38
Hou 't Internetjes	pag. 40
De waarheid op het spoor?	pag. 42

Homoseksualiteit in de islam is een onderwerp dat Europeanen al eeuwen intrigeert. Theorie en praktijk wijken nogal af. In Amsterdam en andere grote Nederlandse steden hebben homoseksuele moslim-jongeren hun vrees afgelegd. Over een cultuur die geen moeite heeft met knapenliefde en travestie, maar er liever niet over praat.

de Volkskrant ZATERDAG 17 FEBRUARI 1996

door Frilts van Veen

AAYID! AAYID! wordt er geroepen als Abdel zijn Madonna-act heeft gedaan, in glimmend zwart broekje en beha, en met bijbehorende gebaren. Nog een keer! Nog een keer! In het gebouw van het Amsterdamse COC, de Nederlandse Vereniging voor Integratie van Homoseksualiteit, wordt de wekelijkse 'Arabische' avond gehouden. Het is een onderdeel van Strange Fruit, een in 1989 opgerichte werkgroep van allochtone homoseksuelen.

Arabisch is eigenlijk niet het juiste woord. De grootste groep van de ongeveer tachtig aanwezige jongemannen is waarschijnlijk Berber, zoals de meeste Marokkanen in Nederland. Er zijn ook Turken en er is een enkele Iraniër, dat zijn evenmin Arabieren. Misschien moet het eerder een moslimse avond worden genoemd, maar dat klinkt zo onerbiedig voor een homo-feest. Bovendien komen ook steeds meer niet-moslims een kijkje nemen.

Nee, met het predikaat Arabisch heeft vanavond niemand moeite. Als we maar lol hebben, daar gaat het om. En het oogt ook bijna als een gewone discotheek in een gewoon Arabisch land, waar vrouwen eveneens met een Aladin-lamp gezocht moeten worden. Er wordt gebuikdancst door een half ontblote jongen, ook niks bijzonders voor een Arabische discotheek. En het is moeilijk te horen of de discjockey muziek draait van een zanger of van een zangeres. Maar dat komt doordat Arabische mannen nu eenmaal met een hoog, bijna feminien timbre zingen.

Alleen de manifeste voorkeur voor travestie-optredens verraadt dat deze Arabische avond geen gewone Arabische avond is. Maar zelfs travestie is de Arabische wereld niet vreemd, als de wellustige cultuur van Duizenden-en-een-Nacht tenminste in aanmerking wordt genomen en niet het hedendaagse, nog maar jonge moslim-fundamentalisme. Op kermissen in Marokko zijn travestieten de grootste attractie. In Turkije zijn de populairste zangers travestiet, een traditie die teruggaat tot de Ottomaanse sultans. De beroemde zanger Bülent Ersoy liet zich enkele jaren geleden zelfs tot vrouw ombouwen.

Een Marokkaanse jongen uit Den Haag is vanavond de meest opvallende verschijning, uren achtereen onstuimig dansend, met opgemakke ogen en slechts een loshangend hesje over het zwetende bovenlijf. Over zijn aanwezigheid hier wil hij niet praten. Hij woont nog thuis en zijn ouders moesten eens weten. Anderen vertellen als pikant detail dat hij vroeger een vrome moslim was, met baard en liefst gekleed in djellaba. De gedaanteverwisseling is moeilijk voorstelbaar, maar niet ongebruikelijk onder Marokkaanse jongeren. Andersom komt evenzeer voor.

Het heeft even geduurd voor de overwegend jonge mannen en een enkele vrouw die hier aanwezig zijn, het aandurfden in georganiseerd verband uit te komen voor hun homoseksualiteit, en nog mijden zij dat beladen woord liever. Maar in Amsterdam, en sinds kort ook in een paar andere Nederlandse steden waar dergelijke groepen zijn opgericht, voelen ze zich veilig genoeg om te doen wat moslims elders in de wereld niet snel in hun hoofd zouden halen.

Ali, nu 27 jaar, was een der eersten. Tien jaar geleden dacht ik, ik ben de enige Marokkaan in Nederland die zo is. Hier klopt iets niet! Maar Ali zat er niet mee. Schoorvoetend bezocht hij de eerste homobar, en enkele jaren later was hij een gevierd barkeeper in een café aan de Amstel. Twee jaar

geleden maakte hij furore, toen hij op Koningsdag op de homo-stand onder de Westerkerk (bij het homo-monument) zijn geraffineerde buikdans-act ten beste gaf. Een Marokkaans echtpaar in het publiek stuurde hun zoonje naar hem toe met een bankbiljet, een populaire gewoonte in Arabische nachtclubs als daar een buikdanseres optreedt. Onder de Westerkerk was het een teken van acceptatie, al vond Ali het ook een beetje gênant.

Zes jaar geleden polste Ali het Amsterdams Centrum Buitenlanders, waar hij archiefwerk deed, of er niet iets georganiseerd kon worden voor allochtone homo's. 'Het idee was een opvanghuis voor allochtonen die problemen hebben met hun homoseksualiteit.' Hij kwam uiteindelijk bij het COC terecht, waar ook Surinamers en Nederlanders al met plannen in die richting rondliepen. Met subsidie van COC en gemeente werd de werkgroep Strange Fruit opgericht.

'Het was nooit bij me opgekomen naar het COC te gaan, dat stond te ver van me af, maar ze waren meteen enthousiast', zegt Ali. De allochtonen-werkgroepen zijn inmiddels uitgegroeid tot de meest succesvolle activiteit binnen het COC. Desondanks worden maar weinigen ook lid van de vereniging.

'Wij noemen het woord homoseksualiteit niet. Dat is een groot taboe, vooral voor Marokkanen en Turken. Als je in Marokko als homoseksueel te boek staat, ben je meteen een hond of noemen ze je ziek. Je wordt uit de familie gezet, uit de maatschappij. Je hebt geen leven meer. Gelukkig komt daar de laatste jaren enige verandering in.'

Er is nauwelijks een grotere discrepantie denkbaar. Erotiek en seksuele handelingen tussen mannen zijn verschijnselen waarmee moslims over het algemeen weinig moeite hebben. In ieder geval veel minder dan de christelijke beschaving er mee had en in sommige opzichten nog heeft. Moslims doen er niet moeilijk over. Als het maar discreet gebeurt en niet aan de grote klok wordt gehangen. De seksuele aantrekkingskracht tussen pubers en die van volwassen mannen voor jongens, wordt er niet als abnormaal beschouwd.

Maar het kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn dat relaties tussen mannen ontstaan zoals die tussen man en vrouw. Dat zou een frontale aanval zijn op de maatschappelijke ordening en het heilige instituut huwelijk. Dan doemt voor moslims het schrikbeeld op van de *fitna* (chaos, geweld), de liederlijke toestand die heerste voordat de profeet Mohamed het geloof in één God proclameerde en iedereen maar deed wat hij wilde.

In de christelijke beschaving lijkt van een tegenovergesteld patroon sprake. Homoseksueel gedrag werd er meestentijds als doodzonde beschouwd en homo-erotiek als ongezond, tot het begin jaren zestig een onderwerp van openbare discussie werd. Er moest eerst uitgebreid over gepraat worden. Konden twee mannen of twee vrouwen wel van elkaar houden? Pas daarna werd ook sex tussen leden van hetzelfde geslacht bespreekbaar. In een moeite door werd homoseksualiteit tot universeel mensenrecht uitgeroepen, dat tot in de oerwouden van Afrika geëerbiedigd zou moeten worden.

Ahmed (39) en Said (31) geloven dat dit wat Marokko betreft 'nooit' zal lukken. Ze wonen sinds vijf jaar in een doorzonwoning in een Amsterdamse nieuwbouwwijk en zijn een van de drie samenwonende Marokkaanse homoparen die bij Strange Fruit bekend zijn. Ze willen niet met

hun echte voornamen in de krant. 'De hêft van mijn familie woont hier', roept Ahmed afwerend. Zijn broers en zusters komen nooit op bezoek. Ze willen het gewoon niet weten. Ahmed gaat wel bij hen op bezoek. Said liet vorig jaar zijn moeder uit Marokko voor vakantie overkomen. 'Maar dat wij homo zouden kunnen zijn, komt niet eens bij haar op.'

Toch hebben Said en Ahmed hun jeugd jaren doorgebracht in een omgeving waarin seksuele avontuurtjes tussen mannen heel gewoon waren. 'Schooljongens flirten openlijk met elkaar en worden verliefd. Mannen doen het met jongens. Bij ons ben je juist een echte man als je een jongen neukt, dan ben je een macho. Ook als je getrouwd bent. Het moet natuurlijk wel in het geheim gebeuren, maar mannen wisselen er onderling ervaringen over uit en iedereen weet dat het gebeurt.'

Ik heb de meisjes verlaten voor de jongens en voor de oude wijn laat ik het heldere water staan.

In plaats van de paden der gelovige leiders te volgen,

ga ik de wegen der verleiding en in plaats van het goede streef ik het verbodene na.

Ik heb mijn banden verbroken en mijn onschuld afgeworpen en heb de zedeloosheid volmacht gegeven mij te leiden.

Ik ben verliefd - tot mijn ongeluk - op een iedere jonge gazelle.
(begin van gedicht van Abu Nuwas)

De Arabische beschaving had rond het jaar 800 al zijn Gerard Reve en sindsdien zijn er nog vele Arabische, Turkse en Perzische Reves gevolgd. De beroemde Bagdadse spottichter Abu Nuwas (757 - 814), die ook als hofnar voorkomt in de verhalen van Duizenden-en-een-Nacht, kwam openlijk uit voor zijn knapenliefde. De boven afgedrukte strofe is een kuise. Sommige gedichten grenzen aan pornografie. Nuwas noemde zich uitdagend 'een telg van het volk van Lot', de profeet uit thora, bijbel en koran die gespaard bleef bij de vernietiging van Sodom.

Nouredine, een vaste bezoeker van Strange Fruit, vertelt hoe hij en zijn schoolgenoten tien jaar geleden in het noord-Marokkaanse stadje Al Hoccima met rood aanlopende hoofden de gedichten van Abu Nuwas onderwezen kregen. 'Er was een gedicht bij waarin hij fantaseerde hoe heerlijk het zou zijn om zijn slavin van achteren te nemen en tegelijkertijd zelf door een jongen te worden genomen. We wisten niet wat we hoorden.'

Moslim-fundamentalisten - wier rechtlijnigheid meer door het westerse denken is geïnspireerd dan vaak wordt gedacht - zitten in hun maag met dat soort teksten. Maar zij gaan er geen discussie over aan, omdat Abu Nuwas tot de klassieken van de Arabische literatuur wordt gerekend. In de Tunesische stad Sousse is onder meer een luxe strandhotel naar Abu Nuwas vernoemd.

Europeanen die in vroeger eeuwen Arabische landen bezochten, zoals de Engelse ontdekkingsreiziger Richard Burton, waren gefascineerd door het verschijnsel. In 1680 meldde een jonge Engelse bezoeker over het Egyptische Alexandrië dat het 'hier gevaarlijker is voor jongens dan voor vrouwen'. Begerige soldaten die een slok te veel op hadden, konden hun handen niet thuis houden.

André Gide genoot van de gewillige pubers in het Algerijnse Biskra en Gustave Flaubert schreef vanuit Caïro aan een vriend dat 'deze dingen hier helemaal geaccepteerd zijn' en 'vooral in badhuizen gebeuren'. Dat sindsdien niet veel veranderd is, blijkt uit

de Caïreense badhuiscène in het boek *In de ban van de Nijl* van de Nederlandse auteur Harm Botje.

Ook in de boeken van hedendaagse Arabische schrijvers als Mohamed Shoukri en Naguib Mahfouz komen verwijzingen voor naar homo-crolijk of -gedrag. De Marokkaanse auteur Larbi Layachi zegt na zo'n passage in *The Jalous Lover* (1986): 'De islam verbiedt mannen om de liefde te bedrijven met jongens. Natuurlijk doen zij het allemaal, maar wanneer iemand betrapt wordt is dat toch een schande.'

De schande is echter veel groter en van een heel andere orde wanneer openlijk de homoseksuele identiteit wordt uitgedragen. Daarop stuiten COC-voorlichters op Nederlandse scholen en het is ook te merken op de Arabische avond. Op een foto in de krant zitten ze niet te wachten.

'Dan zou ik nog liever achter de tralies zitten', zegt op felle toon een als Berber-vrouw verklede jongen. Met een vriend uit Rotterdam, die als Berber-man is gekleed, vormt hij een smaakvol en fotogeniek paar en hij is bovendien vrijwel onherkenbaar. 'Ik heb namelijk een héél gevaarlijke achtergrond', voegt hij er onheilspellend aan toe.

Bijna allemaal noemen ze zich gelovige moslims, al doen ze er niet veel aan. Alleen de populaire ramadan wordt in ere gehouden. De afgelopen vier weken onthielden ze zich overdag van eten en drinken, om na zons-ondergang met des te meer plezier te genieten van de lange, feestelijke maaltijden waarbij iedereen elkaar weer ziet.

Velen zijn vertwijfeld over het idee als homo door het leven te moeten gaan. Ze ontkennen dat ze echt zo zijn, zien het als een jeugdzone en denken ooit nog eens te zullen trouwen. Soms is er een meisje in het spel, in Marokko of Nederland, dat volgens een al dan niet stilzwijgende afspraak met de ouders de toekomstige echtgenote zou moeten worden.

Said heeft die twijfels niet: 'Als mijn moeder erover begint, zeg ik: weet je wel wat je zegt. Ik stuur elke maand mijn halve salaris naar Marokko. Als ik trouw en een gezin sticht, blijft er niets voor jullie over.' Wie het er wel moeilijk mee had was die jongeman die zich hier enkele weken geleden aan de bar zat te bedrinken. 'Hij was uit Utrecht gevlucht, enkele dagen voordat de bruiloft zou plaatsvinden', vertelt een van de barkeepers.

Twee keer in de afgelopen tien jaar was er in Nederland een korte, hoog lopende discussie over homoseksualiteit en islam. In 1986 was de aanleiding het ongelukkige plan van de gemeente Zwolle om het plaatselijke COC onder te brengen in een gebouw waar ook een moskee was gevestigd. Dat wilden de Surinaamse moslims niet. In 1992 was het de imam van de Grote Moskee in Amsterdam die in een krante-interview verkondigde dat 'het alleen ezels zijn die dat doen' en dat 'aids is veroorzaakt door homoseksuelen'.

Fa, een 27-jarige Marokkaanse ziekenverzorger die tot voor kort in het bestuur van Strange Fruit zat, plaatst de woorden van de imam onder de noemer 'onbegrip, onwetendheid en ontkenning'. Ze meent dat de kwestie niet in de hele gemeenschap zo scherp ligt. In Rotterdam nam zij vorig jaar deel aan een openbaar debat met een imam die er veel genuanceerder over dacht.

Zelf liep Fa als 16-jarige van huis weg omdat ze haar eigen gang wilde kunnen gaan. Pas toen ze haar zelfstandigheid had verworven, kwam het besef dat ze van vrouwen hield. Ze acht de huidige emancipatiegolf onder moslims vergelijkbaar met die van Nederlandse homo's in de jaren zestig, zeventig. 'Voor vrouwen is dat altijd een veel moeizamer proces. Ze hebben minder macht, minder geld en minder uitingsmogelijkheden. Ook ik dacht in het begin dat ik de enige was, maar ik ken nu al een tiental Marokkaanse meiden.'

PERSFOCUS, TWAALFDE JAARGANG, NUMMER 2, FEBRUARI 1996

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Reformatorisch Dagblad	Ref D
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
Het Vrije Volk	VV
Primeur	Prim
Vrij Nederland	VN
Vrouw & Gezondheidszorg	
De Roze Links	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Bild Zeitung	BIL
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
Le Soir	LES
De Morgen	MOR
Belang van Limburg	BVL
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Telecom-wetten VS op nieuwe leest geschoeid

Van onze correspondent
Oscar Garschagen

WASHINGTON

Na een debat van ruim tien jaar heeft het Amerikaanse Congres donderdagavond laat de nieuwe telecommunicatiewetgeving aangenomen. In de omvangrijke *Communications Act* worden de telefoon- en kabeltelevisiemarkten geliberaliseerd, monopolieposities van regionale telefoonmaatschappijen afgebroken en de verspreiding van porno op Internet bestreden.

Het Huis van Afgevaardigden stemde met 414 tegen 16 stemmen in met de vervanging van de 62 jaar oude, achterhaalde telecommunicatiewetgeving. De Senaat (91 stemmen voor 5 stemmen tegen) volgde dit zeldzame voorbeeld van samenwerking tussen Republikeinen en Democraten.

Republikeinse en Democratische leiders noemden de wet, die de hele Amerikaanse telecommunicatie-industrie raakt, 'het belangrijkste werkstuk' dat het Congres in tien jaar heeft geproduceerd, omdat markten worden gedereguleerd en

nieuwe investeringen van honderden miljoenen dollars worden uitgelokt.

De nieuwe *Communications Act* zou al eerder zijn aangenomen als de Republikeinse meerderheidsleider Dole zich niet had verzet tegen de bepaling dat televisiestations gratis extra kanalen kunnen krijgen. De stations hebben die kanalen nodig voor digitale televisie met een aanzienlijk betere beeld- en geluidskwaliteit. Op deze kanalen kunnen tv-stations zes programma's tegelijkertijd uitzenden en daarnaast ook computergegevens verzenden met hoge snelheden.

Dole vindt dat deze frequenties, waarvan de marktwaarde wordt geschat op 70 miljard dollar, geveild moeten worden. De senator voelt er niets voor cadeautjes uit te delen aan de televisie-industrie, temeer niet omdat onduidelijk is wat de belastingbetaler voor deze gift aan de tv-industrie terugkrijgt.

De kwestie is nog niet geregeld, maar Dole heeft zijn verzet tegen de wet opgegeven. Hij heeft de toezegging van Republikeinen en Democraten dat de verdeling van kanalen

in een aparte wet zal worden geregeld. De voorzitter van de Federal Communications Commission, het federale agentschap dat de telecommunicatie reguleert, heeft aangekondigd met de toewijzing van nieuwe frequenties te zullen wachten tot het Congres deze aparte wet heeft behandeld.

Aanvaarding van de telecommunicatiewet betekent dat de telefoon- en televisie-industrie ingrijpend gedereguleerd zal worden. Het monopolie van de zeventien lokale telefoonmaatschappijen, de zogenaamde 'Baby Bells', wordt doorbroken. Nieuwkomers moeten op deze markt, met een totale waarde van 96 miljard dollar, worden toegelaten.

Op hun beurt mogen de 'Baby Bells' gaan opereren buiten hun eigen regio's en op de markt voor interlokale en internationale telefonie. Deze markt van 76 miljard dollar wordt gedomineerd door AT&T, Sprint en MCI. Telecommunicatie-experts in de VS verwachten dat het voor de Baby Bells niet gemakkelijk zal buiten hun eigen regio's te opereren. Daarentegen zal AT&T, het

grootste bedrijf voor interlokale en internationale gesprekken, de Baby Bells op geduchte wijze kunnen concurreren op hun eigen markten.

Volgens de indicies van de wet in het Congres zal de consument hiervan profiteren in de vorm van lage telefoonprijzen en een groot aanbod aan diensten. De kosten van lokale en interlokale gesprekken in de VS zijn al de laagste ter wereld.

Hoe ingrijpend de wet is blijkt ook uit de afbraak van de muren tussen telefoon-, kabeltelevisie- en uitgevermaatschappijen. Kabelmaatschappijen mogen telefoondiensten gaan verrichten en telefoonmaatschappijen mogen televisieproducten gaan verkopen. De wet maakt het mogelijk dat televisie, telefoon en computers worden samengesmolten. Grote ondernemingen als AT&T, Microsoft, Capital Cities/ABC en Disney hebben hard gelobbyd voor de opheffing van de wettelijke scheidslijnen tussen televisie, telefoon en computers.

De wet bevat ook maatregelen om de verspreiding van porno op

Internet, het wereldwijde netwerk van honderden computernetwerken, tegen te gaan. Wie wilens en wetens porno en obsceniteiten verspreidt, kan worden bestraft met boetes tot 100 duizend dollar en gevangenisstraffen van maximaal vijf jaar. Commerciële online-diensten hebben heftig geïnteresserd tegen deze bepalingen, maar een duidelijke meerderheid in het Congres wil sex en 'voor kinderen schadelijke publikaties' van het Internet weren.

Voorstanders van de telecommunicatiewet zeiden gisteren dat de deregulering miljoenen nieuwe banen zal opleveren en voor miljarden aan investeringen zal uitlokken. Daarnaast zullen, zo denken zij, de prijzen van telefoon en kabelabonnementen omlaag gaan.

Consumentenorganisaties zijn daar lang niet zeker van en voorspellen dat de prijzen van met name de kabeltelevisie zullen stijgen. Met een verwijzing naar de massaontslagen bij AT&T staan consumentenorganisaties, vakbonden en tegenstanders in het Congres sceptisch tegenover de belofte van nieuwe werkgelegenheid.

men controle wil houden op de informatiestroom kan dit alleen door het hele Internet op te doeken.

Vaak worden de gevolgen van nieuwe technologische ontwikkelingen onderschat. Dat de informatie waarover mensen kunnen beschikken exponentieel toeneemt, heeft ook negatieve kanten. Maar is dat een reden om aan infobie te gaan lijden? Er is nu eenmaal kinderporno. Er is nu eenmaal racisme. Maar door die te bestrijden, geef je er alleen maar voedsel aan. Nog nooit is iets kwaads uit de wereld, uit de mens verdwenen door het te verbieden, te onderdrukken.

Het Internet confronteert de mensheid met zichzelf. Zolang we de wereld blijven indelen in goed en slecht (en onszelf uiteraard in de eerste categorie) zal deze niet beter worden en rennen we steeds harder op onze ondergang af. Het is een spirituele uitdaging zonder oordelen te kijken naar wat er gebeurt - in onszelf, in de ander en in de wereld. Het Internet confronteert ons met deze uitdaging.

Amsterdam SATYAMO UYLDERT
Zin etik 95

Infobie Par 1 1/2

Voor velen is het een angstaanjagend idee dat via Internet steeds meer informatie te krijgen is. Want kennis is macht en die hoort niet in zo'n anarchistisch netwerk thuis. Veel belanghebbenden, zoals overheden, willen dan ook invloed op de informatie die iedereen in de vorm van tekst, beeld, geluid en video zijn computer kan binnenhalen.

Zo mogen er volgens ons westerlingen geen kinderporno en racistische propaganda op het net (Het Parool van 3 februari) en gelden voor andere culturen weer andere normen. Velen lijken te geloven in elektronische boekverbranding teneinde de zieltes van Internet-gebruikers rein te houden.

Hun strijd is, net als die tegen drugs, bij voorbaat verloren. Want om het Internet vrij van smetten te maken, moeten eerst de computers van alle providers (die de Internet-diensten aanbieden) opgeschoond worden. En wel tegelijkertijd over de hele wereld, want anders stuurt de ene computer de ongewenste informatie naar de andere. Ook moeten alle gebruikers en andere aanbidders hun computers laten opschoonen. Het is zoiets als de oplage van een verboden boek niet alleen uit winkels en magazijnen halen, maar ook bij iedereen huiszoeking doen.

Uiteraard kunnen providers diverse bestanden uit hun computers verwijderen. Ze kunnen dit echter niet doen met ongewenste informatie in computers elders in de wereld, die via hen bereikbaar zijn. Wellicht denken sommigen aan de mogelijkheid met behulp van dezelfde computers het kaf van het koren te scheiden, ledereen met verstand van computers zal echter de onmogelijkheid hiervan inzien. Conclusie: als

Communicatiewet VS treft Internet

Van het verspreiden van pornografie, pedofiele voorstellingen en onfatsoenlijke taal op computernetwerken, die ook toegankelijk zijn voor minderjarige een misdrijf. Dit maximaal bestraft kan worden met vijf jaar cel of een boete van 250 duizend dollar. Deze wet geeft voor het eerst in de jonge geschiedenis van computernetwerken de federale overheid het recht het Internet te reguleren en te controleren.

De ACLU en de Internetgemeenschappen in de VS vinden de wet, waaraan gesproken wordt over aanstootgevende beelden en onfatsoenlijk taalgebruik veel te vaag en te weids. Fragmenten uit literatuur, naakte standbeelden en vormen van beeldende kunst zouden met een verwijzing naar deze wet verboden kunnen worden. Bovendien wordt op Internet niets verspreid, wat ook niet in enige gedrukte vorm verkrijgbaar is.

Grondwetspecialisten in Washington denken dan ook dat de federale rechter in Philadelphia 'minder dan vijf minuten' nodig heeft om de wet ongeldig te verklaren. De onstreden wet is ingediend door een Republikeinse afgevaardigde uit Illinois, Henry Hyde, die een zekere bekendheid heeft verworven door zijn harde anti-abortusstandpunten. Het eigenlijke doel van Hyde was te voorkomen dat via Internet informatie zou worden uitgewisseld over abortus.

Als de rechter in Philadelphia de wet niet ongeldig verklaart dan zal de Democratische afgevaardigde Schroeder een wetsvoorstel indienen om de Computer Decency Act ongedaan te maken.

Rechter: begrip 'onfatsoen' telecomwet VS verduidelijken

De Communications Decency Act verbiedt het verspreiden van onfatsoenlijk materiaal dat in handen zou kunnen komen van minderjarigen. Voorstanders van de wet zeggen dat kinderen op het Internet met een paar klikken van een muis het meest expliciete pornografische materiaal onder ogen kunnen krijgen. Daartegen is de wet gericht en iedereen die met goede bedoelingen Internet gebruikt zal niet worden vervolgd.

De tegenstanders wijzen er echter op dat de term 'onfatsoen' aangespannen door de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU) en negentien andere groepen, onmiddellijk nadat president Clinton met het zetten van zijn handtekening de nieuwe telecommunicatiewet op 8 februari in werking had gesteld. De obsceniteitssectie maakt daarvan deel uit. De volgende fase is nu een hoorzitting met een panel van drie federale rechters die dezelfde aanvragen behandelen en deze daarna via de kortste weg naar het Amerikaanse Hooggerechtshof kunnen doorsturen.

Door onze correspondent
LUCAS LIGTENBERG
NEW YORK, 16 FEBR. Een federale rechter in Philadelphia heeft de afdeling over obsceniteit in de nieuwe Amerikaanse telecommunicatiewet buiten werking gesteld. Volgens de rechter moet eerst nader worden bepaald wat de inhoud van de wet is.

Rechter Ronald Buckwalter verklaarde dat zijn uitspraak het loezicht op de naleving van de wet tegenhoudt. Volgens de rechter is het wetsonderdeel in kwestie, de *Communications Decency Act*, te vaag. De term 'onfatsoenlijk' die in de formulering wordt gebruikt, moet eerst nader worden omschreven want hij zou in strijd kunnen zijn met de grondwet, die recht geeft op vrijheid van meningsuiting.

De rechtszaak was vorige week

ren. Analisten wijzen er ook op dat de Verenigde Staten geen eiland zijn en dat met name op Internet geografische grenzen wegvallen: voor een Amerikaanse 'net surfer' maakt het geen principieel verschil of hij informatie opvraagt in zijn eigen land of, bijvoorbeeld, in Japan of Australië. Volgens de wet is de verspreider van pornografisch materiaal strafbaar. In hoeverre de VS denken ook buiten de eigen grenzen te kunnen optreden tegen overtreeders is niet duidelijk. Aanbidders van in de VS verboden of omstreden materiaal kunnen zich buiten de VS bevinden. Evenmin is in de wet duidelijk in welke gevallen een instantie die optreedt als doorgeefluik van elektronisch verkeer aansprakelijk kan worden gesteld voor de inhoud ervan.

door EDITH VAN ZALINGE

AMSTERDAM – Als Lennart van E., die verdacht wordt van seksueel misbruik van een negenjarige Filippijnse, door de Filippijnse rechter wordt veroordeeld, zal hij zijn straf mogelijk nooit uitzitten. Na op borgtocht te zijn vrijgelaten, vluchtte hij enkele weken geleden naar Nederland, dat geen uitleveringsverdrag met het Aziatische land heeft. Maar ChildRight, de organisatie tegen de exploitatie van kinderen, geeft nog niet op.

De organisatie heeft de Filippijnse president Ramos gisteren in een brief gevraagd de zaak aan Nederland over te dragen. Ze hoopt dat Van E. dan alsnog in Nederland kan worden berecht.

Met zijn vlucht ontliet de 23-jarige Van E. een inmiddels bij de rechtbank in Kalibo begonnen procedure; noch de Nederlandse, noch de Filippijnse autoriteiten kunnen zeggen in welk stadium deze zich bevindt. Het vervolg in de zaak is op 4 maart. De Filippijnse autoriteiten hebben geen enkel machtsmiddel om hem te dwingen daarbij aanwezig te zijn, of hem een eventuele straf te laten ondergaan.

De enige mogelijkheid om Van E. daadwerkelijk te bestraffen, is volgens een woordvoerder van het ministerie van justitie dat de Filippijnse autoriteiten de zaak aan Nederland overdragen met het verzoek hem hier te vervolgen. Dat is mogelijk als het, zoals in dit geval, gaat om een misdrijf

Sekstoerist is nog niet van ChildRight af

dat ook in Nederland strafbaar is.

De Filippijnse autoriteiten hebben zo'n verzoek tot nu toe niet ingediend. "Er is geen enkel contact over geweest. Wij kunnen dus helemaal niets doen," aldus een woordvoerder van Justitie. Vandaar de brief, waarin Ramos op deze mogelijkheid wordt gewezen.

ChildRight refereert eraan dat de Filippijnse autoriteiten met een grote nationale campagne de oorlog hebben verklaard aan het seksisme. Uit schattingen van deskundigen blijkt dat op de Filippijnen ten minste zestigduizend minderjarigen in de prostitutie hun brood verdienen. Vervolg van de Nederlander zou een belangrijk signaal zijn dat het de Filippijnse regering ernst is.

De verdachte ontkent overigens ten stelligste dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik. Van E., die zelf niet bereid is rechtstreeks met de pers te praten, laat het woord voeren via de belangenvereni-

ging voor pedofielen, Martijn, waarvan hij voorzitter is geweest. In die hoedanigheid heeft hij in het verleden al vaker toegegeven dat hij op zeer jonge meisjes valt.

In de zaak waarvan hij nu wordt verdacht, ging het volgens zijn woordvoerder niet om seksueel misbruik maar om een 'integere relatie'. "Van E. was stapelverliefd op dat meisje, en dat meisje ook op hem," verklaart deze. De negenjarige Filippijnse had daar, gezien de aangifte, kennelijk andere ideeën over.

Van E. werd op 10 januari van dit jaar samen met de Duitser Thomas B. (32) aangehouden in zijn hotel op het toeristeneiland Boracay, nadat twee Filippijnse meisjes van negen en veertien jaar oud bij de politie aangifte hadden gedaan van seksueel misbruik. Ze verklaarden dat ze aan de twee mannen waren verkocht. Ze zouden maandenlang gedwongen zijn tot seksuele handelingen, waarvan de mannen ook videopnamen zouden hebben ge-

maakt. De Nederlander werd meteen als hoofdverdachte aangehouden, omdat hij zich met het jongste, zelfs voor de plaatselijke seksindustrie wel zeer jonge meisje, zou hebben bezighouden.

Hoewel seksueel misbruik van minderjarigen op de Filippijnen als een zeer ernstig misdrijf wordt beschouwd – er staat een maximum straf op van levenslang – werden de verdachten toch korte tijd na hun aanhouding tegen lage borgsommen – duizend en drieduizend dollar – vrijgelaten. En daarmee was te voorspellen dat de vogels bij de behandeling van de rechtszaak gevlogen zouden zijn; het is immers algemeen bekend dat het erg eenvoudig is in de Filippijnen met behulp van steekpenningen valse papieren te bemachtigen en het land illegaal te verlaten. Dat gebeurt dan ook met de regelmaat van de klok.

Volgens mensenrechtenactivisten op de Filippijnen blijkt hieruit dat de aanpak van de kinderprostitutie vooral met de mond wordt beleden, maar dat er in de praktijk weinig van terecht komt. Het toerisme, en vooral het seksisme, is volgens hen een veel te belangrijke economische factor voor het land.

Gezien die feitelijke situatie hebben ChildRight en de Nederlandse afdeling van Defense for Children al meermalen bij de Nederlandse regering aangedrongen op een wetsherziening die het mogelijk maakt sekstoeristen in eigen land te veroordelen, zoals recent met een Zweedse sekstoerist in Zweden is gebeurd.

den mij."

Op de tafel in het kantoor van Ecpat ligt een nieuw krantenbericht, waarin melding wordt gemaakt van de arrestatie van een 33-jarige Amerikaan. Hij werd aangehouden toen hij op straat danste met een 15-jarig meisje, op het eiland Panay, pal onder Boracay.

"Buitenlandse pedofielen die hier naar toe komen met kinderen als hun partners kunnen zich beter twee keer bedenken", aldus de aanhef van het bericht. Overigens werd de Amerikaan tegen een borg van achthonderd gulden weer op vrije voeten gesteld.

Artikel 7610 van de Filippijnse wet die in 1992 in het leven werd geroepen om sekstoeristen af te schrikken, is vruchteloos gebleken. Elizabeth Pucate zocht in het archief van Ecpat en vond er de namen van vier nooit veroordeelde Nederlandse sekstoeristen. Mochten Lennart van E. of Thomas B. veroordeeld worden, dan hebben zij de twijfelachtige eer de eerste buitenlanders te zijn die op grond van artikel 7610 achter de tralies gaan. Tot nu toe verlieten verdachten nog voor hun rechtszaak diende het land, of zij kochten hun slachtoffers om, waarna die hun aanklachten weer introkken.

De enige veroordeling viel in 1990 en stamt dus nog van vóór de speciale wet van 1992. De Duitser Hans Eitze werd tot zes jaar cel veroordeeld voor de verkrachting van een meisje van bijna vier jaar oud. Hij wist het land te ontvluchten voor hij aan zijn gevangenisstraf moest beginnen.

Volgens officiële schattingen van vier jaar geleden werken op de Filippijnen 12 van de 28 miljoen kinderen. Een op de drie is tussen de tien en veertien jaar oud. De landbouw geldt als de meest voorkomende arbeidsplaats. Een kleiner deel werkt in de industrie, winkels of als straatverkoper. De baantjes die overblijven zijn in bars, hotels en in de prostitutie. Cijfers uit 1994 spreken van zestigduizend kinderen die in de prostitutie werken, een verdrievoudiging ten opzichte van 1987. Met de verwachte toename van het toerisme naar de Filippijnen (het streven is 20 miljoen toeristen in het jaar 2000, afgelopen jaar was dit aantal nog 1.5 miljoen) zal ook het aantal sekstoeristen nog fors stijgen.

Die laatste ontwikkeling valt samen met de opkomst van het medium Internet, waarin op obscure sites de Filippijnen wordt aangeraaden als de ideale reisbestemming voor een alleenstaande man. Het opslaggebied 'Single and adult travel' is volgeschreven door een Amerikaanse afzender. Omgeven door foto's van halfnakke Aziatische vrouwen wordt Manila erin bestempeld als 'de heetste stad van Azië'. De auteur promoot ook Boracay, het eiland waar Lennart van E. werd opgepakt, als een zinderend tropisch eiland waar al je dromen uitkomen. "De nachten op Boracay zijn een groot feest, met disco's, bars en heel veel vrouwen. Het zijn niet-agressieve meisjes die allemaal op zoek zijn naar nieuwe vrienden om mee te dansen. Vraag of je bij hen aan tafel mag komen zitten, daarna is het aan jou hoe lang je wilt dat je nieuwe vriendin blijft", aldus een citaat.

Straatjongens van het opvangadres Bahay Tuluhan in Manila laten deze avond de toeristenwijk Ermita zien. Ze stellen de oma van Jonathan (15) voor, die in een achterafstraatje met anderen aan het eten is. Zijn moeder zit om de hoek, met een straatdeltje in snoep en sigaretten. Op de sjieke Roxas Avenue, op een betonnen rand die de stad van de Zuid-Chinese Zee scheidt, slapen kleine groepjes kinderen en volwassenen tussen palmbomen in de openlucht. Een travestiet loopt ons tegemoet en glimlacht. Het plein bij Remedios Street, achter Roxas Avenue, is een van de plaatsen in de hoofdstad waar de kinderprostitutie zich concentreert. De zaken worden er minder openlijk bedreven dan vroeger. Het is een onrustig geroezemoes van mensen die snel voorbijkomende toeristen aanspreken en af- en aanrijdende taxi's en gro-

De Nederlander die wegens seksueel misbruik van twee minderjarige meisjes op de Filippijnen werd gearresteerd, is op borgtocht vrijgelaten. Van een veroordeling zal het misschien nog wel komen, maar een gevangenisstraf echt uitzitten, dat is nog geen enkele sekstoerist overkomen.

door ROP ZOUTBERG

"Do you like sexy ladies?", vraagt de taxichauffeur onderweg naar Quezon City. Hij draait zich om en wrijft over zijn arm. "I know a beautiful girl for you. Very nice brown skin. Eighteen years old." Op de vraag of hij geen jongere meisjes weet, kijkt de taxichauffeur even om en zegt dan: "Ah! You like young girls. Fourteen years, OK?" Met moeite is hij ervan te weerhouden het meisje onmiddellijk per mobilofoon op te roepen voor een afspraak.

Het is voor een toerist niet moeilijk om op de Filippijnen aan zijn gerief te komen. Afgezien van de pooiers in de uitgaanswijken zijn de taxichauffeurs de schakels met de jonge prostituties. Zonder schroom zeggen zij te weten wat de mannelijke toeristen (West-Europeanen, Amerikanen, Japanners, Koreanen, maar ook Filipino's) 's avonds willen.

"President Ramos noemde de kinderprostitutie de nationale schande van de Filippijnen", zegt Gunille Tholerud van de Filippijnse afdeling van Ecpat (End Child Prostitution in Asian Tourism). "Maar het zijn steeds de eigenaren van seksclubs en pooiers die beschermd worden. Bij invallen in clubs in juli werden alleen de meisjes die er werkten gearresteerd. Ze kregen niet de kans zich aan te kleden. Ze moesten in bikini voor het oog van persfotografen tussen agenten over straat."

De organisatie houdt kantoor in een kleine ruimte in Quezon City, een aan Manila vastgeplakke voorstad. Ecpat is een betrekkelijk jonge pressiegroep met aftakkingen in onder meer

de Filippijnen, Thailand, Sri Lanka en Taiwan. Maar ook in de landen waar de sekstoeristen vandaan komen bestaan werkgroepen van Ecpat, zoals in Duitsland en Nederland. Ecpat werkt momenteel, onder meer met Unicef, aan het eerste wereldcongres tegen 'de commerciële seksuele exploitatie van kinderen' dat van 27 tot 31 augustus in Stockholm wordt gehouden.

De medewerkers van Ecpat in Manila onderzoeken deze weken de arrestatie van de Nederlander Lennart van E., de Duitser Thomas B., en twee Filippijnse meisjes van 9 en 14. Het viertal werd half januari op het toeristeneiland Boracay aangehouden. Een politieman merkte hen op, toen zij in het plaatselijke restaurant Casa Pilar aan het eten waren. "De agent verdacht de Duitser en Nederlander er ogenblikkelijk van pedofielen te zijn", aldus een bericht in de regionale krant. Panay News noemt in haar verslag (zoals gebruikelijk in Filippijnse kranten) de volledige namen en adressen van Lennart van E., Thomas B., en van de meisjes Pia en Maryn.

Bij hun ondervraging legden de twee meisjes getuigenissen tegen Lennart van E. en Thomas B. af. Ze verklaarden in de Filippijnse hoofdstad aan de twee mannen te zijn 'verkocht' en vervolgens maandenlang te zijn misbruikt, aanvankelijk in een hotel in Manila, later op Boracay. De aandacht in het onderzoek richt zich vooralsnog op de rol van Lennart van E., die verdacht wordt van verkrachting van het negenjarige meisje Pia. Daar staat in de Filippijnen maximale gevangenisstraf of zelfs de doodstraf op. De Duitser Thomas B. kon tegen een borg van ongeveer elfhonderd gulden voorlopig vertrekken. Lennart van E. en de twee meisjes werden in bewaring gesteld. Vorige week werd ook Lennart van E. op borgtocht vrijgelaten, reden voor Ecpat om zich zorgen maken. De affaire is voor de organisatie niet alleen opvallend door de leeftijd van de twee meisjes, maar ook door die van Lennart van E. Hij is pas 24 jaar. Zo'n jonge verdachte heeft Ecpat nog niet eerder meegemaakt, al houdt men een slag om de arm. "Het zou kunnen dat Lennart van E. gechanteerd werd." Die reserves zijn terecht, zolang er geen rechtszaak tegen de twee buitenlanders heeft plaatsgevonden. Maar anderzijds bestaat er zeker een verband tussen Lennart van E. en pedofi-

lie. Hij was in Nederland korte tijd voorzitter van de vereniging van pedofielen 'Martijn'. Ook vertelde Van E. eind vorig jaar in een radioprogramma over zijn obsessie voor jonge meisjes. Slaagt Lennart van E. erin de Filippijnen te verlaten en naar Nederland terug te keren, dan wordt hij hier aangegeven bij justitie, zegt de Nederlandse organisatie ChildRight. "We willen hem een voorbeeldfunctie geven, om toch vooral Nederlanders te ontmoedigen naar Azië te gaan om daar seks met kinderen te hebben."

Afgelopen week is een vertegenwoordigster van Ecpat van Manila naar Boracay afgereisd. "We willen informatie hoe het met de twee meisjes gaat", zegt Gunille Tholerud, "maar willen de lokale autoriteiten vooral laten weten dat we ons met de zaak bezighouden en voorkomen dat het in de doofpot verdwijnt. We willen hen laten weten dat tenminste iemand zich het lot van de meisjes aantrekt." Dat neemt niet weg dat de scepsis bij Ecpat overheerst. Gunille Tholerud weet dat een borg van duizend gulden een Europeaan er niet van zal weerhouden te proberen uit de Filippijnen weg te komen. Schamper: "Een dergelijk bedrag is zakgeld voor toeristen. De Filippijnen is het land van de valse papieren die je door de douane kunnen heenhelpen. Los daarvan is het ook niet moeilijk jezelf door het vliegveld heen te kopen."

Tholerud collega Elizabeth Pucate vult aan: "En het is ook mogelijk dat de Nederlandse ambassade Lennart van E. een kopie van zijn paspoort geeft." Maar ze heeft meer zorgen: "We hebben nog niet zo lang geleden berichten ontvangen dat bij een feest van de politie op Boracay naakte vrouwen op de tafels dansen. We weten nog niet of dat bij dezelfde politiemensen was die Lennart van E. en Thomas B. hebben aangehouden."

Gunille Tholerud: "De politieke wil op de Filippijnen om het seksisme aan te pakken ontbreekt volkomen. Men zal niets doen dat het toerisme schade kan toebrengen. We kennen gevallen waarin zelfs het ministerie van justitie de familie van slachtoffertjes omkocht, om een rechtszaak te voorkomen." En met lichte ironie in haar stem: "Joseph Estrada, de vice-president van dit land, is een regelmatige bezoeker van de bordelen, vertellen congresle-

JUSTITIE EN POLITIE bevinden zich in een crisis, zegt de parlementaire enquêtecommissie-Van Traa over de opsporingsmethoden. Het is een hard oordeel maar er is reden voor, zoals de afgelopen herfst al werd aangegeven door de openbare hoorzittingen. Het is onloochenbaar dat de problemen het IRT-moeras te buiten gaan, de mengeling van persoonlijke animositeit en avonturisme die heeft geleid tot de ontloffing van het speciale recherche-team voor Noord-Holland en Utrecht, die op haar beurt een politieke en justitiële kettingreactie onttekende.

Zonder overdrijving concludeert de commissie nu dat de crisis in de opsporing diep gaat. Er is sprake van een drie-voudige crisis. Het ontbreekt aan een behoorlijke normstelling voor speciale politiemethoden, de bij de opsporing betrokken organisaties werken langs elkaar heen of elkaar tegen, en alsof dat al niet erg genoeg is, komt daar een volwassen gezagscrisis bovenop.

De bestuurlijke lijdelijkheid, zoals de commissie het trefwoord noemt, is tijdens de hoorzittingen breed uitgemeten. Maar bij het totaalbeeld hoort ook de vaststelling dat de rechter te vaak een passieve rol heeft gespeeld bij de beoordeling van gebruikte methoden. De volksvertegenwoordiging, die dit onderzoek heeft ingesteld, mag ook de hand in eigen boezem steken. Hoewel daar alle reden voor was, is de Tweede Kamer steeds een principiële debat over methoden en controle uit de weg gegaan. Wel stemde zij vlot toe in voortdurende uitbreiding en aanscherping van de strafwet.

Wat gebeurde onder invloed van een toenemende veront-rusting over de georganiseerde criminaliteit. Was dat niet een beetje overdreven? Van Italiaanse toestanden is geen sprake, van corruptie aan de top van het apparaat is ook niets gebleken, maar er zijn zeker redenen voor zorg en veront-rusting. Er gaat met name in de drugshandel veel geld om en er tikt een etnische tijdbom.

HET PRINCIPIËLE DEBAT zal er naar aanleiding van het rapport-Van Traa in elk geval nu toch moeten komen. Op-sporingsmethoden dienen in een rechtsstaat een expliciete wettelijke basis te hebben, luidt de centrale stelling van het rapport. Daar zullen weinigen het mee oneens kunnen zijn. De uitwerking laat echter de nodige ruimte voor menings-verschillen. Er is zo langzamerhand een heel scala van af-zonderlijke methoden die in aanmerking komen voor rege-ling, variërend van observatie en peilzenders tot kroongetui-gen en inbreken in computerbestanden. Voor de toelaat-baarheid maakt de ernst van het delict verschil uit en daar-naast ook de fase waarin het onderzoek zich bevindt. De commissie onderscheidt daarbij vijf stadia. Dat maakt nog-al wat verschillende combinaties mogelijk, waar het laatste woord nog niet over is gezegd.

Het grote probleem is natuurlijk dat het eigenlijk niet mo-gelijk is een bepaald opsporingsmiddel categorisch uit te sluiten. Het dichtst komt de commissie daarbij in de buurt als het gaat om het doorlaten van drugs, de zogeheten Delta-methode die tijdens de verhoren terecht zoveel verontwaar-diging heeft gewekt. Toch acht zij een enkele proefzending van een kleine hoeveelheid softdrugs toelaatbaar. Daarmee haalt de commissie toch weer de twijfel binnen: waarom ook niet een klein partijtje coke? Onverbidlijk is de commissie wel in het afwijzen van de kroongetuige, maar de aan de vooravond van haar rapport geuite vrees dat zij het politie-werk zou dichttimmeren is niet bewaarheid.

Het is al met al een behoeftzaam rapport met een aantal open einden, waaronder de directe consequenties op het personeel en bestuurlijke vlak, destijds ook al een teer punt bij het IRT-rapport van de commissie-Wierenga. Van het luid door Amsterdam opgeëiste eerherstel is weliswaar geen sprake, maar de rivalen in Utrecht en Haarlem hebben ook allerminst reden tot juichen. Niemand gaat vrijuit. Maar de vraag blijft: waar nu te beginnen? NfC 1-2

T EGEN de 34-jarige Roosen-daalse clown H. S., lees ik in een piepklein berichtje, zijn bij de politie in Oudenbosch al acht aangiften binnengekomen. De man zou op verjaardagsfeestjes ontucht hebben gepleegd met kinderen. Ik eis heropening van het onder-zoek in de affaire-Oude Pekela. Daar waren het clowns die in 1987 kinderen zouden hebben meegelokt om hen seksueel te mishandelen. Zouden hebben. Daders zijn nooit gepakt. De theorieën over wat er in Oude Pekela is gebeurd, liepen ver uiteen. Aan de ene kant van het spectrum figureerde de kinderpsy-chiater prof. dr G. Mik, die de zaak namens justitie onderzocht. Hij kwam tot de schokkende conclusie dat zeker 45 jongens en meisjes op gruwelijke wijze waren misbruikt door een kinderporno-bende. Aan de andere kant bevond zich de massapsycholoog dr Marten Brouwer. Volgens hem was er in Oude Pekela helemaal niets gebeurd, hooguit een jongetje dat een stokje in het achterwerk van een

YK 21-2 LEE TOWERS DRAAGT EEN BRIL

viendje had gestopt. Al het andere was in Brouwers ogen het produkt van massahysterie. Als buitenlandredacteur - die vanaf zijn Amsterdamse bureau de feiten meldt die zich gistermiddag hebben voorgedaan in West-Bengalen, Kirgizië en Guinee-Bissao - heeft de affaire-Oude Pekela mij óók altijd verontrust vanwege de implicaties voor de waarheidsvin-ding. Het clownsmysterie was een in tijd en ruimte overzichtelijke kwestie met een overvloed aan getuigen. Hordes psychiaters, rechercheurs, artsen en journalisten wogen, beklopten en besnuffelden de feiten. Niettemin kregen we geschied-schrijving à la carte: van dat on-schuldige stokje tot aan een huiv-ringwekkend kinderpornoschan-daal met onthoofde kippen en al. Welke waarde moeten we, in dat licht bezien, nog hechten aan onze

Rob Vreeken

berichtgeving over etnische onlus-ten in Birma en verkrachtingen in noordoost-Bosnië? Maar ja, zegt Marten Brouwer dan, dat nauwgezette onderzoek was juist de oorzaak van de over-drijvingen en verzinsels. Hoe meer verslaggevers en psychologen op een kwestie duiken, hoe meer flauwekullica. Des te minder onder-zoek, moet je in het algemeen mis-schienen stellen, des te beter de waarheid boven water komt. Onvermijdelijk - maar dan in om-gekeerde zin - dringt zich de verge-lijking op met de zonderlinge artike-lenreeks over Cuba die de auteur Stephan Sanders publiceert in ons zaterdagse *Vervolg*. Sanders bezocht het eiland en kwam tot enkele bevindingen. Cuba is een communistische dictatuur. Fidel Castro heeft alle macht in han-

den. Het verpauperde volk staat in lange rijen voor lege winkels. Prostitutie tiert welig. Homo's worden met wantrouwen bejegend. Het zijn stuk voor stuk onthullin-gen van het kaliber 'Lee Towers draagt een bril', maar ze worden genoteerd met de pretentie van het jongetje dat onbevangen vaststelt wat eenieder tot nu niet durfde uit-spreken - dat de keizer geen kleren aan heeft. Het punt is: dat de keizer in zijn blootje loopt, wordt al zeker twintig jaar door niemand meer ontkend. Geen hond kijkt ervan op. Soms, op zijn verjaardag, 8 januari, hartje winter, als de keizer op het bordes verschijnt om het volk toe te zwaa-ien, met alleen een hermelijnen manteltje over de schouders, zegt een onderdaan zorgelijk: zou de keizer het niet koud krijgen?

Maar dan komt de schrijver. Hij ontdekt in Havana dat hij in Neder-land is 'voorgelogen, systematisch en bikkelhard'. Hij doorziet helder-der dan ooit de 'verdraaiingen en leugens van links'. Hij ervaart 'dauwfrisse verontwaardiging', wat heet, 'ongetemde, jeugdige woede'. Tegen welke windmolens San-ders zijn ideologische granaten af-voert, wordt niet helemaal duidelij-k. Natuurlijk, hij deelt een kat uit aan Harry Mulisch, omdat die in 1968 (opa vertelt) een stupide lof-zang schreef op het Cubaanse socialisme. En bij een kreekje vermoedt hij in een stel oude Amerikaanse hippies 'de twee laatste oprechte Cuba-fans ter wereld'. Hij moet hebben gevoeld dat dit zijn eigen 'ongetemde woede' belachelijk maakte, want hij voegt eraan toe: 'Op een paar Nederlandse comiteet-jes na.' Wat bezield de man? Het is, denk ik, een kwestie van leeftijd. Stephan Sanders is 25 jaar te laat geboren. Hij vecht een polemiek uit die al lang geleden door anderen is gewonnen. Met veel pathos en belcanto viert hij zijn nar-cistische heldenmoed bot op een rottend lijk. En dat is verdoemd jammer, want wie als verslaggever met onbevan-gen nieuwsgierigheid naar Castro's-vlooiencircus gaat, kan met interes-sante verhalen thuiskomen, zoals de Nederlandse dagbladen sinds jaar en dag bewijzen. Dus is het oude communisten-dorp Oude Pekela het spiegelbeeld van Sanders' Cuba. In Oost-Gro-ningen kon een maatschappelijk mysterie zelfs door een massa van deskundigen en mediavolk niet worden verklaard. De grijze werke-lijkheid van het Cubaanse socialis-me ligt ter plekke voor het oprapen, maar de eenzame schrijver heeft de blik slechts één kant op gericht: naar binnen. Laat prof. dr G. Mik daar eens onderzoek naar doen.

Aanbevelingen voor gebruik van opsporingsmethoden		Voorwaarden observatiemethoden	
Bron: lokale opsporing, eindrapport		soort	aanvullende voorwaarden
Voorwaarden informatie en infiltratie		Altappen telecommunicatie	RC -vermoeden moet bestaan dat persoon op wie onderzoek is gericht aan telecommunicatie deelneemt -gebruik van gegevens in andere zaken of tegen andere personen alleen na toestemming rechter-commissaris
soort	autoriteit	soort	aanvullende voorwaarden
Tipgever	P	Printen nummers	OvJ
Informant	OvJ	Direct af luisteren	RC / CPG het vermoeden dient te bestaan dat de verdachte aan de afgeluisterde gesprekken deelneemt
Gestuurde informant	OvJ	Direct af luisteren in woning	RC / CPG het vermoeden dient te bestaan dat de verdachte aan de afgeluisterde gesprekken deelneemt
Deals	CPG	Direct af luisteren met medeweten van een va. de deelnemers	RC -vermoeden moet bestaan dat persoon op wie onderzoek is gericht aan telecommunicatie deelneemt -gebruik van gegevens in andere zaken of tegen andere personen alleen na toestemming rechter-commissaris
Getuige-bescherming	CPG	Korte observatie (korter dan zes uur)	P
Politie-infiltratie	CPG	Observatie (korter dan een week)	HvJ
Pro-actieve politie-infiltratie	CPG	Observatie (korter dan een maand)	OvJ
Pseudo-koop	HvJ	Observatie (langer dan een maand)	RC
Frontstore	CPG	Video-apparatuur	OvJ video-apparatuur in woningen niet dan na toestemming van de daadwerkelijke bewoner
Gecontroleerde aflevering	CPG als er sprake is van actieve regie van de politie; OvJ als alleen wordt geob-serveerd	Video-apparatuur op woning	OvJ
		Scannen	RC
		Plaatsbepelingsappara-tuur aan of in voertuigen op de openbare weg	OvJ deze middelen mogen niet worden aangebracht op, aan of in personen
		Inkijken l.b.v. 'plakken' plaatsbepelings-apparatuur	OvJ -inkijken alleen in afgesloten ruimten zoals loodsen, erven en garages -in woningen en vergelijkbare ruimten is inkijken niet toegestaan
		Inkijken ter opname situatie	OvJ en RC -inkijken alleen in afgesloten ruimten zoals loodsen, erven en garages -in woningen en vergelijkbare ruimten is inkijken niet toegestaan

RC=rechter-commissaris OvJ=officier van justitie HvJ=hoofdofficier van justitie HuvJ=hulpofficier van justitie CPG=college van procureurs-generaal P=politie

'Aanpakken kinderporno nu pas echt mogelijk'

PAR 12-2

Sinds 1 februari is louter het bezit van kinderporno strafbaar en kan ook het vervaardigen of verspreiden ervan zwaarder worden bestraft dan voorheen. Bij de Amsterdamse Sociale Jeugd- en Zedenpolitie hebben ze de inwerkingtreding van de nieuwe wet gevierd met een taartje bij de koffie. Maar tegenstanders van de verscherping vreezen een 'heksenjacht in Holland'.

door LOES DE FAUWE

AMSTERDAM - Een eerste Amsterdammer heeft zich al bij de politie gemeld met de intentie van een fotosteenstelling in het Groninger Museum. Daarop de foto 'Brother and Sister' van Larry Clark: twee blote pubers van een jaar of veertien; zij ligt vastgebonden op bed, hij - met zichtbare erectie - zit ernaast met een wapen in zijn hand. Of hier

zo'n beetje de haargroei... In de nieuwe wet is, in tegenstelling tot voorheen, het in voorraad hebben van kinderporno - dia's, foto's, video's - strafbaar. De maximum straf op het vervaardigen, in- of uitvoeren, tentoonstellen en/of verspreiden, is verhoogd van drie maanden tot zes jaar cel. Centraal in de kamerdiscussies over deze wetswijziging stond de definitie van kinderporno. De aloude norm voor porno, die van het 'zinnen-prikkelende' karakter, is verdwenen. In de nieuwe wet gaat het om de bescherming van kinderen, aldus Hoek. "Norm is nu de schadelijkheid van de porno voor het seksueel misbruik op zichzelf. En de schade die wordt veroorzaakt door het feit dat dat mis-

bruik is vastgelegd en verspreid op foto of video. "Natuurlijk gaat het niet om foto's of films van gewone blote kindjes, van gezinsituaties," zegt Hoek. "Dat is zoals de hele pedofielenlobby het doet voorkomen, maar dat is natuurlijk onzin. Er zijn andere elementen nodig: als een ogenschijnlijk onschuldige dochterfoto deel uitmaakt van een serie die begint met een gekleed huppelend kind, en waarin vijftien foto's verderop dat kind ligt te masturberen, is er wat anders aan de hand. Of het is recht in het kruis gefotografeerd. Dan is de bedoeling duidelijk, zie je dat die opnamen zijn geregisseerd."

verspreid. Dat zeggen die kinderen zelf ook: 'Ik weet niet wie er allemaal naar mij kijken'. Volgens Hoek gaat de 'gemiddelde' kp-zaak om video's van kinderen van drie tot veertien jaar, betrokken bij seksuele handelingen als masturbatie, pijpen, en penetratie. De projectleider van de Amsterdamse JZP heeft het ongeveer tot zijn persoonlijke doelstelling gemaakt de wetswijziging voor elkaar te krijgen. Hij ging rond bij Kamerleden met demonstratievideo's met de gruwelijke fragmenten uit in beslag genomen kinderporno. Dat werkt. De roep, uit pedofiele kringen, om nuancering was tevergeefs. Het heeft de hoofdinspecteur de reputatie opgeleverd van de kruisritter tegen de kinderporno.

maanden geleden een heksenjacht: "Want nu zijn de pedo's de kloos, straks de gewone gezinnen." Hoek zit er niet mee. "Ik ga hele lobby, de agressie tegen onze unit: voor het eerst in jaren komen wij aan het speelhoed van een aantal mensen."

Kort geleden werd een Amsterdamse handelaar in kinderporno veroordeeld. De man kreeg, in de oude wetgeving, drie maanden. Hoek: "Het is niets, maar dat interesseert mij niet. We kennen die man al jaren als een grote handelaar en altijd kwam hij er met een juridische draai onderuit. Hij is nu eindelijk veroordeeld. De volgende keer dat hij wordt gepakt, is het aantoonbaar dat hij beroepsmatig handelt. En dan krijgt hij zes jaar."

legd. Daaruit worden montages gemaakt, voor vrienden of de handdel. Veel pedo's hebben die techniek in huis. Dat verklaart ook die hele lobby, de agressie tegen onze unit: voor het eerst in jaren komen wij aan het speelhoed van een aantal mensen."

De Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie at een taartje op de per 1 februari in werking getreden nieuwe strengere wet tegen kinderporno (Het Parool van 12 februari). Dat deed ik ook graag.

De verlichte briefschrijver Satyamo Uyldert, die het had over de 'spirituele uitdaging' van onder meer kinderporno op Internet (ook die dag in Het Parool) zou ik willen aanraden zijn gevoelsarme houding ten aanzien van de slachtoffers eens te onderzoeken. Citaat uit zijn brief: "Er is nu eenmaal racisme, er is nu eenmaal kinderporno." Wat een logical Kan hij ons ook meedelen of het 'spiritueel' aanvoelt voor een kind wanneer het seksueel misbruikt wordt? Wellicht kent hij iemand die na het ondergaan hiervan juichend door het leven ging? Kom Satyamo Uyldert, stap eens achter uw computertje vandaan en ga u bekommeren over de ernstige gevolgen van zulke misdrijven. Misschien lukt het u dan de schijnverlichting af te schudden en via betrokkenheid echt spiritueel te leven.

Almere S. GROOT

Pornofilmnet opgerold G.V.A. 13-2-96

Eupen - De rijkswacht van Raeren bij Eupen heeft donderdag een productie- en distributienet van pornofilms opgerold, waarin hoofdzakelijk jongetjes van nauwelijks zesien jaar speelden. Twee Duitsers werden vrijdag aangehouden in Raeren, tientallen films werden in beslag genomen.

De films werden gedraaid in Tsjechië en daarna gesyndiceerd in Berlijn. De Belgische afdeling, die de Duitse markt bevoorradde, was een firma in Raeren met een bijhuis in Rötgen, een grensdorpje op Duits grondgebied.

Volgens het parket zijn ook in Tsjechië verscheidene arrestaties verricht.

Deux ressortissants allemands arrêtés Les films saisis à Raeren étaient destinés à des pédophiles

Photos, revues, films vidéo: fin de la semaine dernière, c'est 100.000 pièces à conviction que les policiers et gendarmes de Raeren ont saisies dans le cadre du démantèlement d'un réseau international de pornographie liée à la pédophilie. Constante délictueuse de ce commerce du sexe: les «acteurs» tchèques figurant dans ces documents sont tous des garçons mineurs d'âge (moins de 16 ans).

Au centre de ce trafic, on retrouve un ressortissant allemand, bien connu outre-Rhin pour diriger, notamment, un réseau de sexshops. Depuis deux ans, sous le couvert d'une activité de production-distribution de matériel vidéo et photo, sa société établie dans la petite localité frontalière de Raeren réceptionnait des séquences «brutes» tournées en Tchéquie, les montait, organisait leur synchronisation en allemand dans une filiale de Roetzen (de l'autre côté de la frontière) et, enfin, les écoulait exclusivement dans les milieux pédophiles et homosexuels allemands et tchèques. Mais, selon toute vraisemblance, pas en Belgique.

Au vu de l'ampleur de la saisie, l'affaire semblait tourner à plein

régime. La petite firme raerenoise recevait d'ailleurs la visite de plus en plus régulière d'individus circulant à bord de véhicules immatriculés en Tchéquie, en compagnie de jeunes garçons (ce qui donne à penser que certaines scènes auraient pu être tournées à Raeren même). Intriguées par ce curieux manège à partir d'octobre 1995, la police et la gendarmerie locales ont contacté leurs homologues tchèques, qui ont finalement recueilli le témoignage accablant de quatre «acteurs» adolescents. Ceux-ci ont notamment expliqué qu'on les avait forcés à accomplir des actes qu'ils réprouvaient.

Coordonnée par la juge d'instruction eupenois Mme Reul, l'enquête n'en est qu'à ses prémices. Elle se poursuit avec la collaboration des autorités tchèques, mais aussi allemandes.

Ce travail de longue haleine passera, entre autres, par le visionnage de tous les documents saisis la semaine dernière. En attendant, la chambre du conseil d'Eupen a confirmé, ce mardi, les mandats d'arrêt à charge du patron de la société raerenoise et d'un de ses collaborateurs, lui aussi de nationalité allemande.

Fr. D.

Kinderporno

De Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie at een taartje op de per 1 februari in werking getreden nieuwe strengere wet tegen kinderporno (Het Parool van 12 februari). Dat deed ik ook graag.

De verlichte briefschrijver Satyamo Uyldert, die het had over de 'spirituele uitdaging' van onder meer kinderporno op Internet (ook die dag in Het Parool) zou ik willen aanraden zijn gevoelsarme houding ten aanzien van de slachtoffers eens te onderzoeken. Citaat uit zijn brief: "Er is nu eenmaal racisme, er is nu eenmaal kinderporno." Wat een logical Kan hij ons ook meedelen of het 'spiritueel' aanvoelt voor een kind wanneer het seksueel misbruikt wordt? Wellicht kent hij iemand die na het ondergaan hiervan juichend door het leven ging? Kom Satyamo Uyldert, stap eens achter uw computertje vandaan en ga u bekommeren over de ernstige gevolgen van zulke misdrijven. Misschien lukt het u dan de schijnverlichting af te schudden en via betrokkenheid echt spiritueel te leven.

Zie ook P40

OM maakt handleiding voor aanpak kinderporno

DEN HAAG

Het college van procureurs-generaal, de landelijke leiding van het openbaar ministerie (OM), heeft een handleiding laten opstellen waarin de reikwijdte van het nieuwe wetsartikel over kinderporno grafie wordt aangegeven. Volgens het college heeft de aanpak van commerciële en professionele produktie, de distributie en de grootschalige ruilhandel van kinderporno prioriteit.

Aanleiding voor de samenstelling van de handleiding is het per 1 februari van dit jaar in werking treden van het nieuwe artikel 240b van het Wetboek van Strafrecht, de strafbaarstelling van kinderporno. Het OM heeft de handleiding opgesteld in opdracht van de minister van justitie, die daarmee tegemoetkomt aan de wensen van de Tweede Kamer. Het parlement wil dat de opsporing en vervolging van kinderpornografie aan de hand van objectieve kenmerken geschiedt.

De maximum straf op het maken, verspreiden en tentoonstellen van kinderporno is met de wetswijziging verhoogd van enkele maanden cel en 10.000 gulden boete naar vier jaar en 100.000 gulden boete. De maximumstraf op het herhaald plegen van het misdrijf is gesteld op zes jaar cel en een ton boete.

De wetswijziging heeft tot doel jeugdige slachtoffers van seksueel misbruik (jonger dan zestien jaar) beter te beschermen. De kernbegrippen "seksuele gedraging" en "in

voorraad hebben" worden in de handleiding zo veel mogelijk uitgewerkt.

Vragenlijst

Aan de hand van een vragenlijst kunnen politie en justitie vaststellen, of een afbeelding een seksuele gedraging laat zien en dus strafbaar is. Voorbeelden daarvan zijn: past de afgebeelde gedraging bij een jeugdige van die leeftijd? Is de gedraging vastgelegd in een omgeving en in een context waarin een jeugdige van die leeftijd normaal verkeert? Is de jeugdige in een onnatuurlijke pose afgebeeld? Wordt de nadruk op de geslachtsdelen gelegd? Zijn er voorwerpen of attributen afgebeeld met een seksueel karakter?

Als leidraad voor de beoordeling van afbeeldingen geldt "dat de afgebeelde gedraging wordt afgezet tegen een normale afbeelding van een geheel of gedeeltelijk ontbloot kind in een gezinssfeer." Toestemming van ouders, wettelijke vertegenwoordigers van kinderen en de jeugdige zelf is niet van invloed op de strafwaardigheid. Kinderen zijn veelal niet in staat zelf een afweging te maken als er een beloning in het vooruitzicht is gesteld.

Al het in beslag genomen beeldmateriaal wordt overgebracht naar de Centrale Recherche- en Informatiedienst (CRI), die een kinderporno-archief bijhoudt. De dienst heeft een signalerende en landelijk coördinerende rol. (ANP)

Rijkswachter uit Hoeselt leidde pedofilie-netwerk

BRUSSEL.- Het parket van Brussel heeft vrijdag bevestigd dat tot nog toe vier mensen aangehouden zijn in verband met het pedofiliernetwerk dat deze week in de hoofdstad is opgerold. Aan

het hoofd stond de rijkswachter Hedwig H. (34) uit Hoeselt. De man, een vrijgezel, werkte in de brigade Gingelom (en niet in de brigade Geetbets, zoals gisteren fout gemeld). De rijkswachter

had tien jaar gewerkt in het paleis van Brussel met een onberispelijke staat van verdienste. Nog vier andere verdachten werden gisteren ondervraagd. Eén van hen is de 80-jarige vice-voorzitter van het Brugse dolfinarium die vroeger leraar was in een katholieke school. Een andere verdachte is een pedopsychiater uit Antwerpen.

E.C.
Lees verder blz. 6

Vervolg van blz. 1

In Limburgse rijkswachtmiddens werd gisteren met verstomming gereageerd op de aanhouding van de rijkswachter uit Hoeselt. De man had lange tijd in Brussel gewerkt bij de bewaking van het koninklijk paleis en had er een vlekkeloze staat van verdienste.

Naast de rijkswachter os ook ingenieur Alain G. (40) uit Sint-Lambrechts-Woluwe is aangehouden. Alain G. werkt voor een vzw die kinderen uit ex-Joegoslavië helpt. Een derde arrestant is een klant-de-80-jarige George L. die vice-voorzitter van het dolfinarium in Brugge is en gepensioneerd leraar.

De vierde man onder mandaat tenslotte is klant Ludo K. (41), een pedopsychiater uit Antwerpen die kinderen begeleidde en advies gaf wanneer kinderen moesten worden geplaatst.

Gisteren werden nog vier andere verdachten ondervraagd: Michel V. (46) een ambtenaar van verkeerswezen die op de luchthaven van Oostende werkt, de Limburgse beroepsmilitair Marcel P. (44), Créten G. (41) en Christian B. (64).

Advertenties

Het netwerk waarin rijkswachter H.H. betrokken is, werd ontdekt in september 1995 door de Nederlandse politie. H.H. ronselde klanten via annonces in sexblaadjes. Op 7 december 1995 vergaderden de Belgische rijkswacht en Nederlandse politie over de zaak. De cel 'Mensenhandel' van het Centraal Opsporingsbureau en de BOB Brussel werden

ingeschakeld. Op 21 december 1995 ontdekten de rijkswachters de identiteit van de man die in Nederland adverteerde: het bleek om een collega, H.H. uit de rijkswachtbrigade Gingelom, te gaan. Op dat ogenblik had de rijkswacht nog geen bewijzen ontdekt van strafbare feiten die H.H. in België zou hebben gepleegd. Er werd wel naar die activiteiten gezocht.

Rond die tijd waarschuwde de parkingwachter van het parkeercomplex aan de Grasmarkt de stadspolitie van Brussel. Op de bewakingscamera's had de wachter gezien dat een man in een Mercedes foto's maakte van jongens die naakt voor hem poseerden. De politie observeerde de parking en identificeerde op haar beurt H.H. Op 23 januari werd vastgesteld dat H.H. ook in België strafbare feiten uitvoerde: hij nam foto's van jongetjes terwijl ze zich streelden of masturbeerden. Het parket van Brussel werd verwittigd, het dossier belandde bij substituten Paule Somers en Lieve Pellens.

Via de nationale magistraat werden de twee onderzoeken gecoördineerd. Er werd een plan opgesteld om de verdachten en klanten tegelijkertijd te arresteren. De rijkswacht en de politie van Brussel kregen de leiding. De gerechtelijke politie werd eveneens ingeschakeld. Op maandag 29 januari om 17 uur werd H.H. op heterdaad betrapt met drie jongens tussen negen en elf jaar oud. In zijn Mercedes, geparkeerd op verdieping min acht, maakte de man foto's van de jongetjes die zich aan het masturberen waren.

Catalogoog

Hedwig H. had een akentas bij waarin de politie enkele lijsten met klanten aantrof en een catalogoog met zo'n 650 foto's. De rijkswachter heeft bekend. Hij werkte samen met een 19-jarige Joegoslaaf A.S. De minderjarigen werden in Elsen gerecruteerd. Als A.S. of H.H. langs hun school wandelden, wisten de kinderen dat ze naar het Flageyplein moesten gaan waar ze werden opgepikt. H.H. ging met de kinderen naar hotelkamers waar ze werden opgewacht. Indien gevraagd, reek H.H. zelfs met de kinderen tot bij de klanten thuis in Nederland.

De kinderen kregen tussen vier- en duizend frank, een deel daarvan moesten ze afgeven aan A.S. en een deel aan H.H.

A.S. werd aangehouden op donderdag 1 februari en de politie verhoorde een zevental klanten en de drie minderjarigen. De verhoeren van de kinderen werden op video vastgelegd om te vermijden

Onder hen de 80-jarige G. L., oud-directeur van het Brugse dolfinarium, de 40-jarige ingenieur A.G., de 44-jarige militair Marcel P., een 46-jarige Oostendenaar en Antwerpse kinderpsycholoog Ludo K. (41), die zich bezighoudt met moeilijk opvoedbare kinderen.

De rechercheurs pluizen de adressenbestanden van de klanten nog verder na. Ook de vertakking naar Nederland moet onder de loep worden genomen.

Bij zijn aanhouding had Hedwig H. 650 foto's van jongeren bij. Ze zaten netjes in een map die hij kon voorleggen aan eventuele klanten. De kinderen ontvingen voor hun diensten telkens tot 8.000 fr..

dat ze nog verschillende keren opnieuw zouden worden opgeroepen. Aan de hand van de verklaringen van de kinderen werden in totaal zeventien jongens tussen acht en veertien jaar oud geïdentificeerd. De oudste jongens vertelden dat ze zich ook op het Fontenasplein prostitueerden. Tijdens huiszoeken bij enkele klanten die op de lijst stonden en bij H.H. en A.S. werden porno-videocassettes en in pedofilie gespecialiseerde pornomagazines gevonden.

Gepensioneerde

Onder de regelmatige klanten bevonden zich M.V., een Oostendenaar. De man is ambtenaar bij het Vlaams ministerie van Verkeer en al jarenlang gedetacheerd bij de promotiedienst van de Oostendse luchthaven. De man was ook drijvende kracht achter het Oostendse jongerencafé «Studentenhome», Weeshuisstraat 1. De betichting tegen hem zou over «tientallen verkrachtingen» gaan van jongetjes waarvan de leeftijd schommelt tussen de 8 en 14 jaar. Ook de 80-jarige Bruggeling G.L., een vrijgezel en gepensioneerde onderwijzer in het Vrij onderwijs in Brugge en jarenlang voorzitter van het Boudewijnpark met Dolfinarium, is onder dezelfde betichting aangehouden.

Intussen zijn al enkel rogatoire commissies naar Nederland vertrokken waar Nederlandse klanten aan de tand zullen worden gevoeld.

De generale staf van de rijkswacht betreurde gisteren dat de aanhoudingen aan het licht waren gekomen: «De mediatisering met bronvermelding die onmiddellijk na de aanhouding werd georganiseerd, doorkruist alle plannen en riskeert een deel van het opsporingswerk, in Nederland vooral, te compromitteren. Blijkbaar heeft de politiedienst die nu met het onderzoek werd gelast media-effect beoogd eerder dan een volledig netwerk op te rollen.»

E.C./E.S.

BVL 03-02-96

■ Vervolg van blz. 1

GVA 3-2

Van onze redactrice
Desirée De Poot

De hele zaak werd, volgens de rijkswachttop, voor het eerst in september 1995 aangekaart. Toen werd de Nederlandse politie geïnformeerd over een kinderprostitutienetwerk met oorsprong in België. De Nederlandse politie informeerde de Belgische rijkswacht en beide diensten kwamen samen op 7 december vorig jaar. Enkele weken nadien werd duidelijk dat een 34-jarige Limburgse rijkswachter (H.H.) van de brigade Gingelom een centrale figuur was in het internationale netwerk van kinderprostituties. Op dat ogenblik pleegde H.H. echter geen strafbare feiten op Belgisch grondgebied.

De cel Mensenhandel van het Centraal Opsporingsbureau hield zich toen met de zaak bezig, samen met de BOB Brussel. Pas vorige week vrij-

Rijkswachter opgepakt wegens mensenhandel

Van onze correspondent

BRUSSEL

Een rijkswachter uit het Belgische Gingelom is, verdacht van mensenhandel, in Brussel gearresteerd. Hij zou voor zijn pedofiele cliënten minderjarige kinderen hebben geregeld. De Rijkswacht is nu boos dat de Brusselse recherche direct naar de media is gelopen, omdat daarmee het opsporingswerk van de Nederlandse politie is bemoeilijkt.

Want het was juist de Nederlandse politie geweest die het 'pedofilienetwerk' van de 35-jarige rijkswachter in september 1995 op het spoor was gekomen. Hij had namelijk ook in Nederland geoperceerd. De Nederlandse politie en de Rijkswacht hadden meer tijd willen nemen om het hele pedofilienetwerk op te rollen.

Maar eind vorig jaar hadden ook wachters van een parkeerplaats aan de Brusselse Grasmarkt het 'pedofilienetwerk' al in de gaten kregen.

De rijkswachter werd een poosje geschaduwd door de zedenpolitie. Maandag werd hij gearresteerd toen hij op heterdaad werd betrapt bij het fotograferen van drie minderjarigen. In de auto vond de recherche een tas met ruim zeshonderd pornofoto's.

De kinderen, in leeftijd variërend van negen tot veertien jaar, zijn allemaal afkomstig uit ex-Joegoslavië. Ook vond de politie lijsten met de cliënten van de verdachte rijkswachter.

Belgische agent deed in kinderporno

BRUSSEL - De gerechtelijke politie van Brussel heeft een 35-jarige rijkswachter gearresteerd op verdenking van handel in kinderpornografie en het misbruik van kinderen. Volgens justitie had de politiemann een pedofilie-netwerk opgebouwd. Hij handelde niet alleen in kinderpornografie, maar fungeerde ook als souteneur. Zo bracht hij pedofielen in contact met jeugdige prostitués, afkomstig uit ex-Joegoslavië.

Agent handelde in kinderporno

BRUSSEL - De gerechtelijke politie van Brussel heeft deze week een 35-jarige rijkswachter gearresteerd op verdenking van handel in kinderpornografisch materiaal en het misbruik van kinderen. Volgens de Belgische justitie had de politiemann een pedofilie-netwerk opgebouwd. Hij handelde niet alleen in kinderpornografie, maar fungeerde ook als souteneur. Zo bracht hij pedofielen in contact met jeugdige prostitués, afkomstig uit ex-Joegoslavië. De Belgische justitie heeft inmiddels zeven klanten en negentien prostitués geïdentificeerd. Naar verluidt zou het netwerk zich tot in Nederland uitstrekken.

Belgen verknallen onderzoek naar pedofilie-netwerk

Nederlandse zaak moest stil blijven

Geld 3/3
Door onze correspondent

BRUSSEL - De Belgische politie heeft met de aanhouding van een rijkswachter en enkele andere verdachten mogelijk een Nederlands onderzoek naar een netwerk van pedofielen verknald. De bedoeling was om de zaak uit de openbaarheid te houden.

Maandagavond arresteerde de Brusselse politie in een parkeergarage bij de Grote Markt een 35-jarige rijkswachter die in zijn auto foto's maakte van naakte kinderen. De man werd al enige tijd gevolgd, nadat de Nederlandse politie hem in de herfst van 1995 op het spoor was gekomen. De verdachte was in Nederland actief en leverde kinderen aan Nederlandse pedofiele klanten.

In december werd de Belgische rijkswacht ingeschakeld, omdat vermoed werd dat de man ook in België strafbare feiten pleegde. Er werd een actieplan opgesteld, met de bedoeling de rijkswachter te volgen en op het gepaste moment toe te slaan. De leiding van dit plan werd toevertrouwd aan de rijkswacht en de Brusselse politie. Maar maandagavond ging er blijkbaar iets mis in de samenwerking. Een parkeerplichtwachter belde de Brusselse politie met de mededeling dat de verdachte in de onderste kelderverdieping seksuele handelingen pleegde met drie kinderen. De rijkswachter werd al we-

ken geobserveerd met camera's en was een geregelde klant in de parkeergarage. Kort na het telefoontje werd de man door de politie ingerekend.

Gisteravond verspreidde de rijkswacht een persbericht, waarin wordt betruurd dat de politie de arrestatie naar buiten heeft gebracht. Volgens het persbericht dreigt een deel van het opsporingswerk in Nederland nu te mislukken.

Behalve de 35-jarige hoofdverdachte zijn ook enkele handlangers en klanten aangehouden. De rijkswachter benaderde kinderen uit ex-Joegoslavië die als vluchteling in Brussel verblijven. Negentien kinderen tussen 9 en 14 jaar zijn inmiddels geïdentificeerd. De oudste kinderen bleken werkzaam in de straatprostitutie, geëxploiteerd door een 20-jarige landgenoot.

Bij zijn aanhouding werden in de auto van de hoofdverdachte 650 pornografische foto's gevonden en lijsten met namen van klanten. De 35-jarige man wacht oneervol ontslag bij de rijkswacht.

dag zou de rijkswacht op de hoogte gebracht zijn dat H.H. zijn activiteiten ook in België uitvoerde. De nationaal magistraat die zich met de zaak bezighield, maakte een planning op voor het verdere onderzoek. Er werd echter nog afgewacht om de internationale connecties bloot te kunnen leggen en het hele internationale netwerk zo op te rollen.

De gerechtelijke politie langs haar kant beweert al van in december op de hoogte te

zijn geweest van de Belgische activiteiten van H.H. Dat gebeurde nadat camera's op een ondergrondse parking de pedofiele activiteiten van H.H. hadden geregistreerd. De parkingbewaker verwittigde de politie, die op haar beurt de gerechtelijke politie informeerde. Politie en gerechtelijke langs de ene kant en rijkswacht langs de andere kant hielden zich kennelijk toen met de zaak bezig.

Kinderpooier is amper 18

GVA 3-2-96

Van onze redactrice
Desirée De Poot

De aanhouding van de 34-jarige Limburgse rijkswachter die samen met een 18-jarige ex-Joegoslaaf een kinderprostitutie-netwerk uitbouwde, zinderde gisteren stevig na. Tijdens een huiszoeking bij rijkswachter Hedwig H. vond de gerechtelijke politie immers uitgebreide "klantenlijsten" terug. Zeven hiervan werden aangehouden.

Philippinen Deutscher Kinder-Schänder auf der Flucht

EXP 09.02.96

exp Manila - Noch immer sind die Philippinen das Hauptreiseziel für Sex-Touristen und Kinderschänder. Zwar versuchen die Behörden die Kinderprostitution durch Razzien und drastischen Strafen für die perversen Erwachsenen einzudämmen, doch das Geschäft blüht weiterhin. Es ist schließlich ein offenes Geheimnis, daß viele Beamte und einflußreiche Philippinos an dem Handel mit den minderjährigen Sex-Sklaven sehr gut verdienen.

Zwar werden immer wieder

Mit falschen Papieren vor Prozeß abgesetzt

Touristen verhaftet - doch bis zum Prozeß kommt es in den seltensten Fällen, wie auch das Beispiel des Deutschen Thomas Breuer (32) beweist.

Er kam, so die philippinische Polizei, im Dezember nach Manila, wollte Sex, Kinder-Sex. In einem Bordell wurde er fündig. Zahnte an eine Zuhälterin 200 Mark für eine Neunjährige. Dafür wollte er mehrere Tage mit dem hilflosen Kind verbringen.

Für das Mädchen wurde es eine Höllen-Tour. Bereits im Hotel in Manila habe er das Kind ausgezogen und mit seiner Video-Kamera gefilmt. Dann mußte sie ihn befriedigen.

Ein paar Tage später, in einem weiteren Hotel. Diesmal soll er das Mädchen nackt ans Bett gefesselt - und wieder alles gefilmt - haben. Mit dem Kind und einem holländischen Begleiter (24) sei er dann noch einige Tage kreuz und quer über die Phi-

lippinen gereist.

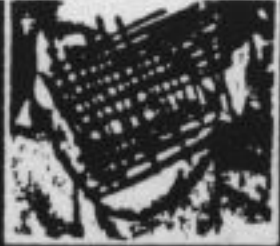
In Kalibo, 360 Kilometer südlich von Manila, wurden die beiden Kinderschänder dann auf frischer Tat ertappt. Der Deutsche mit dem kleinen Mädchen, sein Begleiter mit einer 14-jährigen. Sie wurden verhaftet - dann aber gegen Kautions wieder auf freien Fuß gesetzt.

Jetzt sollte der Prozeß gegen sie beginnen. Dem Deutschen und seinem Begleiter hätten mehrjährige Haftstrafen ge-

droht. Doch sie erschienen erst gar nicht vor Gericht. Sie flohen. Eine Suche nach den Männern scheint sinnlos. Ein Gerichtssprecher: „Die beiden haben sich mit gefälschten Papieren ins Ausland abgesetzt“.

Sollte Breuer nach Deutschland zurückkehren, könnte er auch hier wegen sexuellen Mißbrauchs Minderjähriger vor Gericht gestellt werden. Das Gesetz gilt seit Sommer 1993, doch bisher kam es erst zu einer Verurteilung. Die Beweislast ist einfach zu schwierig.

Sex-Gangster floh Deutsche Botschaft half ihm

Thomas Breuer (32) floh mit falschen Papieren durch den Dschungel nach Malaysia.

Von OLAF JAHN, FRITZ PRIEBE und GUIDO BRANDENBURG

er hat sich verdrückt!

Thomas Breuer (32) aus Iserlohn, auf den Philippinen wegen Kindesmißbrauchs angeklagt (BILD berichtete), ist Stunden vor seinem Prozeß untergetaucht!

Unglaublich: Die Deutsche Botschaft hat ihm geholfen.

Der Sex-Tourist soll ein kleines Mädchen

(Pla, 9) auf seinem Hotelzimmer sexuell mißbraucht, gefilmt und mit Klebeband gefesselt haben. Mit seinem ebenfalls verhafteten Freund (24, Holländer) war er für 10500 Mark Kautions auf freien Fuß gesetzt worden.

Die Gelegenheit zur Flucht!

Die Männer kamen gegen 10 500 Mark Kautions frei, besorgten sich falsche Papiere, flohen nach Malaysia. Dort stellte die

Botschaft Breuer ein Ersatzdokument zur Rückreise nach Deutschland aus. Das auswärtige Amt: „Jetzt muß die deutsche Justiz prüfen, ob die Vorwürfe haltbar sind.“

Die Staatsanwaltschaft Hagen leitete ein Ermittlungsverfahren (AZ: 515 JS 114/94) gegen den Unternehmer ein. Staatsanwalt Kurz: „Wir werden uns die Unterlagen von den Behörden in Manila kommen lassen, notfalls die Opfer vor Ort anhören. Der Ver-

dächtige erhält eine Vorladung.“

Nur: Breuer ist bisher nicht aufgetaucht! BILD besuchte seine Elektronik-Firma. Ein Mitarbeiter: „Herr Breuer ist nicht im Hause, aber wir halten Kontakt zu ihm.“

Die Richter in Manila verhandeln nun in Abwesenheit - das ist nach philippinischem Recht möglich. Dem mutmaßlichen Kinderschänder drohen 51 Jahre Haft. In Deutschland maximal 10 Jahre.

Porno-student ontloopt berechting

MANILLA - Een rechter in de Filipijnen heeft opnieuw de arrestatie gelast van de van seksueel misbruik van minderjarigen verdachte Nederlander L. van E. en de Duitser T.B. De twee moesten gisteren voor de rechtbank in Kalibo City verschijnen, maar kwamen niet opdagen. Een woordvoerder van het Nederlandse ministerie van buitenlandse zaken in Den Haag, Djoek Koekkoek, zei dat het ministerie "informatie heeft ontvangen dat Van E. terug in Nederland is". Ze zei niet uit welke bron de informatie was gekomen.

Van E., een 23-jarige student uit Hoofddorp, en de 32-jarige B., een zakenman uit Iserlohn, worden ervan beschuldigd twee meisjes van 9 en 15 jaar te hebben misbruikt. Het koppel, dat tot levenslang veroordeeld kan worden, werd op 13 januari gearresteerd op het eiland Borocay en was op borgtocht vrij.

Een van de advocaten van de verdachten zei geen idee te hebben waar ze waren. De officier van justitie besloot het proces zonder de verdachten te laten beginnen. Het 15-jarige meisje, dat op verzoek van maatschappelijk werkers en de

officier van justitie achter gesloten deuren werd gehoord, verklaarde voor de rechter voor ongeveer 100 gulden verschillende keren seks met Van E. te hebben bedreven.

Volgens maatschappelijk werkers hadden Van E. en B. de meisjes op 4 januari opgepikt in Manilla en meegenomen naar Borocay. Het meisje zei dat de twee ook andere Filipijnse meisjes hadden opgepikt. Ook werd gezegd dat er video-opnamen waren gemaakt van het jongste meisje dat werd misbruikt door een van de verdachten. Het oudste meisje zei dat haar was verteld dat de band "voor veel geld" zou worden verkocht in Duitsland.

Delia Juanico van de Filipijnse kinderscherming zette uiteen dat Filipijnse kinderen door hun armoede een makkelijk slachtoffer zijn voor buitenlandse pedofielen. Volgens Unicef, het VN-kinderfonds, zijn op de Filipijnen meer dan 60.000 kinderen werkzaam in de prostitutie. President Fidel Ramos deed woensdag een oproep om een nationale campagne tegen seksueel misbruik en exploitatie van kinderen tot een succes te maken.

Sekstoerist 'nog vervolgen'

DEN HAAG - Terre des Homes Nederland wil dat minister Sorgdrager (justitie) het openbaar ministerie opdracht geeft de 24-jarige Nederlandse student Lennart van E. te vervolgen wegens seksueel misbruik van minderjarige meisjes op de Filipijnen. De organisatie, die opkomt voor de belangen van kinderen in ontwikkelingslanden, heeft dat schriftelijk aan minister Sorgdrager gevraagd. Terre des Homes meent dat de minister door vervolging van E., die volgens de organisatie inmiddels in Europa is teruggekeerd, een bijdrage kan leveren aan bestrijding van het sekstoerisme naar landen als Thailand en de Filipijnen.

HIER EN NU komt vanuit de Filipijnen met een reportage over de Nederlander Van E. die wordt beschuldigd van seksueel misbruik van minderjarige meisjes. De man werd gearresteerd en wachtte mogelijk de doodstraf. Inmiddels is hij het land uit gevlucht. Verder een reportage over Belgische jongeren die stoor willen doen door levensgevaarlijke stunts uit te halen, vaak met dodelijke afloop. Ten slotte een verslag over fouten bij doodverklaringen, die door een gebrek aan goed opgeleide deskundigen vaak voorkomen Nederland 1, 21.26 uur. V.K. 19.2.96.

Geen jacht op pornostudent

DEN HAAG - Justitie zal voorlopig geen actie ondernemen tegen Lennart van E. die op de Filipijnen wordt verdacht van kinderscherming. De 24-jarige student is kort na zijn arrestatie op de Filipijnen vermoedelijk met een vals paspoort het land ontvlucht. Vermoed wordt dat hij inmiddels weer in Nederland verblijft. Justitie heeft volgens een woordvoerder voorlopig geen plannen om de Nederlander aan te houden. Er is geen opsporingsverzoek naar de politiekorpsen uitgegaan. Uitlevering van de verdachte aan de Filipijnen is uitgesloten, omdat er geen rechtshulpverdrag tussen beide landen bestaat.

Sex-Touristen: Regiering in Rio greift durch

exp Rio de Janeiro - Sambamusik, erotische Schönheiten mit Kostüme im Taschenformat - Karneval in Rio ist die heibeste Party der Welt, lockt jährlich Millionen Besucher an. Jetzt will Brasiliens Regierung hart gegen den Sextourismus aus Deutschland, Frankreich, Italien und Argentinien durchgreifen. Brasiliens Problem: Rund 500 000 Mädchen unter 16 Jahren arbeiten in den Küstenstädten als Prostituierte.

EXP 05.02.96

Pedofiliedossiers dikker

GVA 9-2-96

Link naar Nederland
wordt verder onderzocht

"Het gebeurt el vaker dat zodra feiten aan het licht komen, meer gelijkaardige zaken bekend geraken." Zo reageert het parket op de verschillende pedofiliedossiers die de laatste dagen door het parket van Brussel werden behandeld. In de grootste zaak, die van het internationale pedofielenetwerk waarbij 17 jongeren uit ex-Joegoslavië zich voor geld prostitueerden, werden gisteren nog eens twee mannen aangehouden.

Van onze redactrice
Désirée De Poet

De 68-jarige Valère V, een gewezen beroepsmilitair, en de 36-jarige Dimitri M., een werkloze uit Houthalen, worden beticht van pedofiele handelingen. Met deze twee aanhoudingen komt het aantal mannen die in deze zaak in de cel zitten op achtien.

Ondertussen geraakte ook bekend dat de Belgische gerechtelijke politie in het bezit is van dertig namen van Nederlanders die van de diensten van

Hedwig H. gebruik maakten. De Nederlandse politie is echter bijzonder karig met informatie. "Dat zou er wel eens op kunnen wijzen dat er hier in Nederland belangrijke personen bij betrokken zijn", vertelt een collega van een Nederlandse krant.

Maar ook twee andere dossiers werden gisteren opgestart. Een 31-jarige opvoeder in een instelling voor moeilijk opvoedbare kinderen wordt beschuldigd van ontucht met twee minderjarige jongens van 11 en 14 jaar oud. De man, die de feiten ontkent, werd voorwaardelijk vrijgelaten. Een andere 35-jarige man uit Ukkel gaf in een derde dossier toe contacten te hebben gehad met jongens onder 16 jaar.

"De rijkswacht vond het geschikter te zeggen dat haar diensten op de hoogte waren van de feiten, maar dat zij voorlopig niet ingreep omdat daardoor de kans groter werd dat een deel van het pedofilienetwerk hen zou ontglippen", zegt de Liga, wijzend op een fax die de rijkswacht rondstuurde. Daaruit bleek dat de rijkswacht al vanaf december op de hoogte was van het aandeel van Hedwig H., een rijkswachter, bij de pedofiliezaak.

De rijkswacht wachtte echter af, in de hoop het hele netwerk te ontrafelen.

"De rijkswacht beschouwt het blijkbaar als evident niet direct op te treden als er zedendelicten met minderjarigen worden vastgesteld."

Reacties

De internationale pedofiliezaak en de koninklijke gratieverlening aan een hoogbejaarde pedofiel, die zijn straf van 15 jaar tot 15 maanden zag reduceren, roepen bij de Liga van de Rechten van het Kind reacties op. "Er is een totale afwezigheid van daadwerkelijke politiek in de strijd tegen seksueel misbruik van minderjarigen", repliceert de Liga. Die maakt zich vooral zorgen over de houding die de rijkswacht in bepaalde pedofilie zaken aanneemt.

"In de zaak van de hoogbejaarde pedofiel antwoordt de minister van Justitie dat de ouders van het slachtoffer zich niet verzet zouden hebben tegen de daden van de pedofiel. Sinds wanneer is het sociaal antwoord op een strafbaar feit onderworpen aan het oordeel en de mening van het slachtoffer?"

De Liga vindt dat door dergelijke gratieverlening de pedofilie in feite nauwelijks als erger wordt behandeld dan een opstand waarbij men met stenen naar de politie gooit.

Belgisch onderzoek in Arnhem naar netwerk van pedofielen

Geld. 9/6

BRUSSEL (ANP) - Een speciale gerechtelijke commissie uit Brussel heeft gisteren in Arnhem onderzoek gedaan naar vertakkingen van een Belgisch-Nederlands pedofilie-netwerk. Personeel van een foto-lab in Arnhem ontdekte in september vorig jaar filmpjes met kinderpornografie en waarschuwde de politie.

Het spoor leidde van Arnhem naar een rijkswachter in Belgisch Limburg, die aan het hoofd stond van het porno-netwerk. Gezien de omvang en het belang van de affaire heeft de Belgische justitie twee onderzoekers met de zaak belast. Deze rechters hebben inmiddels zestien verdachten ondervraagd, zo heeft het parket in Brussel gisteren bekendgemaakt. De afgelopen dagen zijn bij huiszoekingen in Brussel, Leuven en Antwerpen grote hoeveelheden pornografisch materiaal in beslag genomen. Het gaat om zowel foto's

als videocassettes. De politie heeft bovendien klantenlijsten, brochures en advertentiebladen gevonden. Ook de filmpjes die in Nederland zijn ontdekt, zullen in beslag worden genomen door de Belgische justitie.

Uit het gerechtelijk onderzoek is tot nu toe gebleken dat leden van de pornobende zowel kinderen, pornografisch materiaal als klanten leverden. Een van de verdachten heeft bekend cassettes te hebben geleverd aan twee videotheken in Brussel. De eigenaresse daarvan is ondervraagd, maar inmiddels in voorlopige vrijheid gesteld.

Ook een 30-jarige man uit Ukkel is verhoord. Hij bekende verscheidene maanden seksuele relaties te hebben gehad met Bosnische vluchtelingenkinderen. Hij betaalde daarvoor ongeveer 110 gulden per keer. De onderzoekers weten echter nog niet of hij ook banden had met het porno-netwerk.

Pedofilienetwerk: Nederlandse politie schiet in gang

GVA 10-2-96

Van onze redactrice

"Bijzonder vruchtbaar en interessant". Zo omschrijven de Brusselse speurders van de gerechtelijke politie de contacten die ze donderdag hadden met Nederlandse collega's. Een groep agenten trok naar Arnhem in het onderzoek naar de internationale vertakkingen van het pedofilienetwerk dat vorige week werd opgerold. Hoofd van dat netwerk is Hedwig H., een Limburgse rijkswachter.

In Arnhem kregen de re-

chercheurs een dossier met foto's. De foto's waren de eigenlijke start van het onderzoek naar de gangen van Hedwig H. Het filmpje werd in september binnengebracht bij een fotozaak in Arnhem. De uitbater ervan verwittigde prompt de Nederlandse politie, die een proces-verbaal opmaakte.

Ondertussen kreeg de Nederlandse politie ook een lijst van twintig namen die terugkomen in de leden- en contactlijsten die de politie bij de huiszoekingen bij achttien Belgische arrestanten kon vinden. Volgens de Nederlandse per-

sofficier van Justitie S. Buist moet de Nederlandse politie nu uitzoeken in welke mate die "klanten" verdacht zijn. Het komt er eigenlijk op neer dat de Nederlandse politiediensten pas nu in gang schieten.

De rijkswacht reageert ondertussen formeel op de aanklacht van de Liga van de Rechten van het Kind, die vindt dat de rijkswacht te lang gewacht heeft vooraleer in te grijpen. "Voor 23 januari beschikten wij over onvoldoende informatie om op te treden op Belgisch grondgebied", reageert kolo-

nel Vanden Broeck. "Toen dat wel het geval was, op 23 januari, heeft de rijkswacht onmiddellijk de gerechtelijke overheid ingelicht en schikkingen genomen om op te treden. De rijkswacht heeft alle overeenkomsten met het parket en de andere polities nageleefd."

De rijkswacht merkt trouwens ook op dat andere politiediensten sinds september op de hoogte waren, maar niet ingrepen. "Wij menen, wat ons betreft, correct gehandeld te hebben tegenover het parket en de andere polities", voegt Vanden Broeck toe.

VERVOLG TR 3-2

te auto's.

„Het is heel simpel”, legt Eduardo (19) uit. „Jij bent een pedofiel. Ik kom naar jou toe en vraag of je belangstelling hebt voor een aardige jongen.” Hij duwt zijn vriend Panter (13) naar voren. Eduardo wijst naar een aantal prestigieuze gebouwen aan de overkant van Roxas Avenue. „Jullie gaan eten in The Aristocrat aan de overkant en slapen in het hotel Grand Boulevard of Admiral. Daar zullen ze er geen probleem van maken wanneer je om een kamer voor jullie tweeën vraagt.”

An unprecedented prosecution of a British man reflects growing concern in the Philippines, Nick Cumming-Bruce reports

SENATOR Ernesto Herrera had his way, people like the Briton Michael Clarke would be put to death with a lethal injection or whatever means the Philippines eventually adopts for judicial execution. The 49-year-old Sussex man was caught on a concealed camera last year assuring a presumed customer that “you can get young girls 12 years old.” Brochures provided by his Eastbourne-based Paradise Express travel agency offered access to “headstrong young fillies” who were “tethered” in a bar named the OK Corral. A poster displayed at a house he used in the Philippines implied children of both sexes were available. Mr Clarke faces a possible

20 years in jail if convicted of promoting child prostitution being heard by a court in Olongapo City, the northern town gently decaying outside the gates of the former US naval base of Subic Bay. His case, however, is extraordinary on several counts. Mr Clarke was filmed by ITN and featured in a documentary on child prostitution aired last year. He denies the charges and said the film had been doctored. But almost as unusual is the fact his case ever came to trial. “There has been not one conviction of a foreign paedophile in this country since the passing of the Child Protection Act in 1992,” fumes Father Shay Cullen, a campaigner against child prostitu-

tion whose Preda Foundation, based in Olongapo, pressed charges against Mr Clarke. Activists like Fr Cullen hope Mr Clarke's case may mark a new departure in the struggle against child prostitution. Mr Herrera's call for the death penalty for paedophiles is part of a growing reaction against child prostitution. President Fidel Ramos last week called for a national campaign against child abuse and declared the second week of February a special awareness week for what he called one of the most under-reported forms of abuse. He has created a special police task force to tackle the issue and has set up committees including groups like Preda as consultants.

Welfare workers have no illusions that such steps will make much difference to what is almost a national industry. “You chop off one head on the monster and another one grows,” sighs Fr Cullen. The United Nations Children's Fund believes there are 60,000 child prostitutes in the Philippines, second only to Thailand. A skating rink a stone's throw from the department of tourism is one of the main pickup points in Manila, Fr Cullen notes, the streets around a church provide another. Welfare workers blame a collapse of values as much as the poverty for the numerous cases of families which prostitute their own children or sell them to pimps. Foreign predators have been quick to spot the opportunities. Japanese and Taiwanese arriving on sex tours are among

the most active exploiters of children, social groups working with the children say. But individuals from Australia and Europe, particularly Germany, Britain and France are also high in the charts of offenders, they say. Activists cite the case of Tony Bevan, former mayor of a small Australian town, who operated a network importing Filipino boys. Another ring is supplying Amerasian children from Olongapo to Okinawa, Fr Cullen reports. But efforts to combat the business are routinely frustrated by corruption in the police, the prosecutors and the courts, campaigners say. Policemen on a salary of perhaps £130 a month make five to six times that amount in payoffs from pimps when foreigners take children, points out Dominique Lemay, whose Virilanie Foundation operates nine homes for street children and works with those detained for prostitution. Even when foreigners are arrested, most, like the German businessman, Dutch student and US student picked up last month, are granted bail of perhaps a few hundred pounds and many skip the country. But groups like Preda and Virilanie have adopted a new tactic, working with police they can trust and lobbying authorities to appoint prosecutors known to be clean. In Olongapo, confidence inspired by the prosecutor in Mr Clarke's case has triggered a rash of abuse reports. They are also getting to grips with extra-territorial legislation introduced by Australia and several European countries, allowing prosecution at home for offences committed abroad. “Even if they escape we will follow up,” Mr Lemay says. “We are in the process of getting organised.”

Questie Mader: wordt vervolgd.

In het vorige nummer van dit blad namen we de vragen op, die GroenLinks senator Tom Pitstra stelde aan de minister van Justitie over het oppakken van fotograaf Don Mader en enkele anderen, in verband met vermeende deelname aan een criminele organisatie die zich bezighoudt met het vervaardigen en/of verspreiden van kinderporno. De minister heeft inmiddels de vragen beantwoord. Daarbij stelt ze, dat het natuurlijk nooit haar bedoeling is geweest om uit te sluiten dat Don Mader ooit aangepakt zou worden, als hij materiaal maakt

dat wél als kinderporno aangemerkt wordt. Ook verklaart ze, niet op de hoogte geweest te zijn van de arrestatie van de genoemde personen, op het moment dat ze in de Eerste Kamer haar uitspraken over hem deed. Er wordt, schrijft ze, gewerkt aan richtlijnen voor de opsporing en vervolging van overtredingen van ‘artikel 240b Sr’, het kinderporno-artikel.

Als er daarover meer bekend is, zullen we een volgende keer in dit blad nader aandacht besteden aan dit onderwerp.

de GroenLinks
2/96

‘Kinderporno’ blijft bij justitie

(Van een verslaggeefster)
AMSTERDAM - De fotocollectie van de Amerikaanse fotograaf Don Mader (47), die vorig jaar november door de zedenpolitie in beslag werd genomen als zijnde kinderporno, blijft voorlopig bij justitie. Mader heeft het kort geding, waarin hij teruggave eiste, verloren.

De rechtbank houdt de foto's vast in verband met een gerechtelijk vooronderzoek tegen uitgeverij Ophelia, die ervan wordt verdacht kinderporno te verspreiden. Don Mader is in dat onderzoek ook als verdachte aangemerkt. De beslissing van de rechtbank verkleint de kans dat Mader zijn foto's ooit terugkrijgt. Vanaf 1 februari is ook het bezit van kinderporno strafbaar. Volgens Maders advocaat mr F. H. Koers gaat het in dit onderzoek opnieuw om de foto's waarover Mader eerder met justitie in de clinch heeft gelegen. De foto's werden in 1987 in beslag genomen, maar Maders verzet daartegen werd in 1991 door het gerechtshof gehonoreerd. Maders fotocollectie, aldus zijn

advocaat, beslaat honderden foto's van blote kinderen. Inzake een tental, zegt Koers, valt te discussiëren over de vraag of het kinderporno is of niet. Het zijn in elk geval opnamen van seksuele handelingen van kinderen; alleen, samen, of met een volwassene. “Maar het zijn niet eens eigen foto's, hij heeft ze gekregen,” aldus Koers. Volgens de raadsman, die overigens erkent dat zijn cliënt pedofiel is, houdt Mader zijn collectie aan uit cultuur-historische overwegingen en als illustratiemateriaal bij eventuele publikaties. Koers: “Als Mader ze niet meer terugkrijgt, nou, dan heeft de Amsterdamse zedenpolitie in die jarenlange strijd tegen Don Mader eindelijk ook eens een slagje gewonnen.”

Ref. D. donderdag 1 februari 1996

Straffen op bedrijven kinderpornografie aangescherpt

Van onze binnenlandredactie
DEN HAAG - De straffen op het bedrijven van kinderpornografie worden aangescherpt en ze worden zwaarder. De wijziging van de wet treedt vandaag in werking.

Het vervaardigen, in-, door- en uitvoeren of in voorraad hebben van kinderpornografie wordt op zich strafbaar. Voor de strafbaarheid is niet meer nodig dat die handelingen zijn gericht op verspreiding of openlijke tentoonstelling van kinderpornografie.

De doelstelling van de wetswijziging is het tegengaan van de vervaardiging, de verspreiding en de openlijke tentoonstelling van kinderpornografie. De commerciële en professionele productie, de distributie en de grootschalige ruilhandel van kinderpornografie krijgen prioriteit bij de bestrijding.

In het oude wetsartikel is sprake van een gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of een geldboete van maximaal 10.000 gulden. In de nieuwe wet is de gevangenisstraf verhoogd tot ten hoogste vier jaar en de geldboete tot maximaal 100.000 gulden. Dit betekent dat dwangmiddelen als voorlopige hechtenis kunnen worden toegepast.

Het artikel wordt aangevuld met een strafbaarstelling van hen die van het bedrijven van kinderpornografie een gewoonte of een beroep maken. Hiervoor wordt een strafmaximum voorgesteld van zes jaar of een geldboete van 100.000 gulden. De wijziging van het wetsartikel moet ervoor zorgen dat jeugdige (potentiële) slachtoffers van seksueel misbruik, die de leeftijd van zestien jaar nog niet hebben bereikt, een betere bescherming krijgen.

Hardere straffen op kinderporno

Van onze parlementsredactie
DEN HAAG - De straffen met betrekking tot kinderpornografie worden fors aangescherpt. Ook de mogelijkheden om tot vervolging over te gaan worden verruimd.

De aanpassing van de wet treedt vandaag in werking. In de toelichting op de wet staat dat de wijziging tot doel heeft een betere bescherming te geven aan jeugdige (potentiële) slachtoffers van seksueel misbruik, die de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt. Centraal staat bescherming van de (afgebeelde) jeugdige. Het is niet de bedoeling mensen te behoeden voor kennisneming van seksueel prikkelend beeldmateriaal of om uiting te geven aan bepaalde zedelijke opvattingen.

Bij de opsporing en vervolging op verdenking van het overtreden van het nieuwe artikel 240b van het Wetboek van strafrecht moet een evenwicht worden gevonden tussen het belang van de jongere en dat van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de verdachte. Daarom is het optreden optreden gericht op het tegengaan van de vervaardiging, de verspreiding en de openlijke tentoonstelling van kinderpornografie. Prioriteit wordt gegeven aan de commerciële en professionele productie, de distributie en de grootschalige ruilhandel van kinderpornografie. De aanscherpingen houden in dat het vervaardigen, in-, door- en uitvoeren of in voorraad hebben van kinderpornografie op zich al strafbaar wordt. In het huidige artikel is sprake van een gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of een geldboete van maximaal tienduizend gulden. In de nieuwe wet is de gevangenisstraf verhoogd tot ten hoogste vier jaar en de geldboete tot maximaal honderdduizend gulden.

Kinderporno aangepakt

Van onze binnenlandredactie
DEN HAAG - Het college van procureurs-generaal heeft een handleiding laten opstellen voor het beoordelen of iets kinderpornografie is of niet. Volgens het college heeft de aanpak van commerciële en professionele productie, de distributie en de grootschalige ruilhandel van kinderporno prioriteit. Als leidraad voor de beoordeling van afbeeldingen geldt 'dat de afgebeelde gedraging wordt afgezet tegen een normale afbeelding van een geheel of gedeeltelijk ontbloot kind in een gezinssfeer.' Toestemming van ouders en de jeugdige zelf is niet van invloed op de strafwaardigheid.

■ Kinder pornos

Händler festgenommen

Frankfurt/Main (dpa) - Wegen der Herstellung und Verbreitung von Fotos und Videos mit Kindersex ist ein Mann aus Berlin in Untersuchungshaft genommen worden. Der auf dem Frankfurter Flughafen festgenommene Mann kam gerade aus Thailand, wo er Verbindungen zu einem wegen ähnlicher Delikte festgenommenen Deutschen gehabt haben soll. Bei einer Hausdurchsuchung wurden unter anderem Videos, Fotoserien und Geschäftsunterlagen sichergestellt.

TA 2 02.02.96

Dordts ziekenhuis legt verwijten omtrent schorsing dr Oudshoorn naast zich neer

Rechtszaak overwogen na zelfdoding psychiater

Van onze verslaggeefster

DORDRECHT

De nabestaanden van psychiater dr D. Oudshoorn overwegen gerechtelijke stappen tegen de Raad van Toezicht (bestuur) van het psychiatrisch ziekenhuis De Grote Rivieren in Dordrecht, omdat er grenzen zijn overschreden. Oudshoorn, die sinds 1987 directeur behandelen van het ziekenhuis was, maakte op maandag 22 januari een einde aan zijn leven nadat hij de vrijdage daarvoor door het bestuur was geschorst wegens een te emotionele relatie met een patiënt.

Het besluit van het bestuur, dat op 19 mei met een persbericht publiciteit werd gemaakt, heeft grote verontwaardiging gewekt bij collega's

van Oudshoorn in het hele land. Het bestuur wordt 'indiscreet handelen' verweten. De Raad van Toezicht heeft inmiddels enkele brieven van psychiaters en psychotherapeuten ontvangen, waarin hem wordt verzocht om af te treden.

Bestuursvoorzitter D. Essink voelt zich door de verwijten niet aangesproken. "Wij hebben ons bij elke stap die we namen, afgevraagd of we zuiver handelden", reageert hij. "Het is een vreselijke toestand, de emoties verbazen me niet."

Volgens Essink komt de inspectie voor de volksgezondheid, die begin deze maand werd ingelicht over de vermoedens dat Oudshoorn een 'ernstig verstoorde behandelrelatie' had met een negentienjarige jongen, tot dezelfde conclusies als het bestuur. "Als de bevindingen van

ons en van de inspectie niet met elkaar hadden gespoord, was ons besluit mogelijk anders uitgevallen."

Begin deze maand raakte de jongen, die in het verleden door jeugdpsychiater Oudshoorn was behandeld, in een crisis. Tegen de hulpgeroepen crisispsychiater van de Rivier en de Raad van Toezicht werd

ag gezet hij dat hij niet door Oudshoorn behandeld wilde worden. Toen deze crisisarts intieme brieven van Oudshoorn aan de jongen vond, bracht hij de directie van De Grote Rivieren op de hoogte. Vervolgens werd ook de inspectie geïnformeerd. De voorzitter en de vicevoorzitter van de Raad van Toezicht hebben Oudshoorn persoonlijk ingelicht over de ontwikkelingen en hem verzocht zich ziek te melden. Dat gebeurde ook.

Mededelingen van bevriende psychiater in de media dat Oudshoorn al anderhalf jaar ziek was, worden door het bestuur ontkend. Geen van Oudshoorns nabestaanden in de Dordtse kliniek heeft daarvan iets gemerkt, zo laat het bestuur weten.

Na dat eerste bezoek heeft de Raad van Toezicht Oudshoorn laten weten dat hij hem wilde schorsen. Toen op vrijdagmorgen de periode was verstreken die het bestuur in acht wilde nemen, en de psychiater niet had gereageerd op een uitnodiging voor een gesprek, werden patiënten en personeel ingelicht.

Oudshoorn was een van de vormgevers van het Dordtse ziekenhuis, dat uniek is omdat patiënten er veel meer dan elders gebeurt in de

We hadden iets niet, wat er had moeten zijn. Een verkeerszuil komt er vaak pas als er een ongeluk is gebeurd.

Volgens de inspectie is een protocol inzake ongewenst intimiteiten nog lang niet overal ingevoerd. In 1994 kwamen bij de inspectie 31 klachten binnen over dergelijke ongewenste contacten in de psychiatrie en de instellingen voor verstandelijk gehandicapten. Tien daarvan waren afkomstig van mannelijke patiënten. Een nadere uitsplitsing over dat misbruik in diverse typen instellingen is niet beschikbaar. De inspectie is sinds enkele maanden bezig met een onderzoek naar ongewenste intimiteiten in de hele gezondheidszorg. Het rapport daarover wordt vóór de zomer gepubliceerd.

door ROB ROMBOUITS

DORDRECHT - De suggestie dat psychiater en directeur Dick Oudshoorn een seksuele relatie had met een nu twintigjarige patiënt, heeft volgens zijn collega's tot diens zelfmoord geleid. Oudshoorn, die zelf ook psychische problemen had, maakte vorige week een eind aan zijn leven nadat de raad van toezicht van het algemeen psychiatrisch ziekenhuis De Grote Rivieren in Dordrecht hem had geschorst. Oudshoorn werd zaterdag begraven.

Collega's van Oudshoorn zijn woest over de handelwijze van het bestuur en eisen het aftreden van de raad. "In onze beroepsgroep is het onderhouden van een seksuele relatie een doodzonde. Oudshoorn heeft die zonde niet begaan, maar de suggestie is wel gewekt. Een dodelijke suggestie," aldus A. Höppener, voorzitter van de raad van bestuur van psychiatrische instelling Rümke groep.

K. van der Velden, werkzaam bij het centrum voor geestelijke gezondheidszorg RNO in Rotterdam, spreekt van een 'Japanse zelfmoord'. "Het gaat om eer en schaamte. Voor Oudshoorn was de schorsing een enorme vernedering. Hij heeft zich het vuur uit de sloffen gelopen voor mensen, zogenaamde vrienden, die hem nu de deur uitwerkten."

Volgens Van der Velden is er sprake van een vereffening van een oude rekening. "Oudshoorn was tegen een fusie van het ziekenhuis en de Riagg. Dat heeft veel kwaad bloed gezet."

S. van Dam-Horowitz, als Riaggarts werkzaam met jongeren en lid van het medisch tuchtcollege Den Haag, eist het aftreden van de raad van bestuur. "De raad is in paniek geraakt. Onbegrijpelijk dat de zaak niet eerst goed is uitgezocht."

De raad van toezicht van De Grote Rivieren heeft met 'ontsteltentis' kennis genomen van de dood van de voormalige directeur behandelen maar wijst alle verwijten van de hand. "We hebben ons niet de haren uit het hoofd getrokken toen we van zijn dood hoorden," aldus voorzitter D. Essink van de raad van toezicht van het ziekenhuis.

"Hij was een zeer gezien man, geliefd in de organisatie, een boegbeeld van het ziekenhuis. Maar gezien de belangen van het ziekenhuis konden wij niet anders doen dan hem schorsen. Nie-

mand had dit kunnen voorzien."

Op verzoek van de advocaat van de familie Oudshoorn plaatste de raad geen rouwadvertentie. Het is nog onduidelijk of de familie stappen onderneemt tegen het ziekenhuis. Tegen Oudshoorn was een ontslagprocedure in gang gezet omdat de betrokken patiënt in 'ernstige verwarring' zou zijn geraakt. De raad repte van een 'ernstig verstoorde behandelrelatie'. Pas later verklaarde de raad dat het niet om een seksuele relatie ging.

De raad is indiscreet en onnodig gehaast te werk gegaan, zegt Van der Velden. "Er werden brieven geschreven naar patiënten, naar instanties die er geen loer mee te maken hadden en er werden mededelingen gedaan naar

Zelfmoord na schorsing verbijstert

de pers. Heel amateuristisch, er ontstond een wedstrijd in deugdzaamheid."

Zonder het Oudshoorn te melden, werd de inspectie gebeld, zegt Van der Velden. "En ik zou niet graag in de schoenen staan van de patiënt. Hij moet verder leven met het idee dat de man die hij bewonderde dankzij hem voor ontslag is voorgedragen en daardoor een eind aan zijn leven heeft gemaakt."

De zelfmoord is deels de raad van bestuur te verwijten, zegt Van der Velden. "Er is een hetze gevoerd. Uit de afscheidsbrief blijkt dat hij zich door vijanden omringd voelde. Natuurlijk waren er ook vrienden, maar de druk werd extreem opgevoerd. Zijn secretaresse werd geschorst omdat ze loyaal bleef aan Dick."

Van der Velden noemt de relatie tussen Oudshoorn en de patiënt 'vriendschappelijk'.

"Ze schreven brieven en de jongeman ging een keer mee op wintersport. Overigens met een groep van zeventien mensen, inclusief de broer van de patiënt en met toestemming van de ouders."

Begeleidende volwassenen en groepen jongeren verbleven in gescheiden appartementen.

De patiënt en Oudshoorn idealiseerden elkaar, zegt Van der Velden. "Op Dick, 56 jaar oud, had de jongen een vitaliserende werking. Hij ging met een baseballpetje lopen en deed opensportief. Ik heb hem daarop aangesproken. Dick was met ziekteverlof, was labiel en ontremd. Als je die jongen zo hard nodig hebt, zoals Dick dat had, dan kun je geen goede behandelaar zijn."

Oudshoorn besefte dat een stop-te begin vorig jaar de behandeling, aldus Van der Velden. "Wel schreef hij nog een keer een receptje, maar van een behandelrelatie zoals het ziekenhuis stelt, was geen sprake meer. Als ik alle vrienden die ooit patiënt zijn geweest uit mijn adresboekje schrap, dan houd ik een dun boekje over."

De jongeman werd onlangs weer depressief, stapte naar zijn huisarts en verklaarde niet terug in behandeling te kunnen gaan bij Oudshoorn. Die had hem gezegd dat hij bij recidive naar een andere psychiater moest gaan. Een opgetrommelde 24-uurspsychiater las een brief en ontdekte dat er meer correspondentie was. De psychiater stapte ermee naar de directie van het ziekenhuis, die de raad van toezicht inlichtte.

Men wilde zo snel mogelijk het eigen stoepje schoonvegen, zegt Höppener. "Patiënt en Oudshoorn zijn met enorme problemen opgezadeld. Het waren romantische brieven waarin genegenheid en gevoel werd getoond. Maar van een strafbaar feit was geen sprake. Dan schakel je justitie in."

De affaire raakt de morele problematiek tot op welke hoogte zich een relatie mag ontwikkelen tussen patiënt en behandelaar. Hoe aardig mag je zijn voor een patiënt? Höppener: "Wat vroeger wel mocht, mag nu niet meer." En de zaak belicht volgens Höppener het taboe dat ook medewerkers in de psychiatrie geestelijk ziek kunnen worden. Volgens hem had Oudshoorn de laatste anderhalf jaar last van stress en *burned-out* verschijnselen.

Oudshoorn stond bekend als een bekwaam psychiater en voorstander van de zogeheten multifunctionele eenheden, waarbij psychiatrische patiënten zoveel mogelijk in hun eigen omgeving worden behandeld.

Höppener: "Hij begreep in de jaren zeventig al dat behandeling in een psychiatrisch ziekenhuis niet ideaal is."

PAR 30/11

Trouw DONDERDAG 1 FEBRUARI 1996

'Misstap psychiater indiscreet afgedaan'

door Henny de Lange

DORDRECHT - Machteloos voelt hij zich onder alle aantijgingen en insinuaties, zegt voorzitter D. Essink van de raad van toezicht van het algemeen psychiatrisch ziekenhuis de Grote Rivieren in Dordrecht. De directeur behandelen van dit ziekenhuis pleegde ruim een week geleden zelfmoord, nadat de raad

van toezicht hem had geschorst wegens een te emotionele relatie met een patiënt.

De zelfdoding heeft een stroom van reacties losgemaakt bij bevriende collega-psychiaters. Teneur van de meeste reacties: de raad van toezicht had de zaak veel discreter moeten aanpakken. Dan was de suicide van

D. Oudshoorn, een gerenommeerd psychiater, werd op 19 januari geschorst wegens een 'ernstig verstoorde behandelrelatie' met een 19-jarige jongeman. Oudshoorn zou de patiënt liefdesbrieven hebben geschreven, waardoor deze in een crisis was geraakt. De zaak kwam aan het licht toen de patiënt begin deze maand een andere arts vertelde dat hij niet

meer door Oudshoorn behandeld wilde worden. Volgens Essink heeft hij meteen de inspectie voor de volksgezondheid ingeschakeld. Toen deze na een onderzoek tot dezelfde conclusie kwam als de raad van toezicht, is Oudshoorn geschorst. Drie dagen later sloeg de psychiater de hand aan zichzelf.

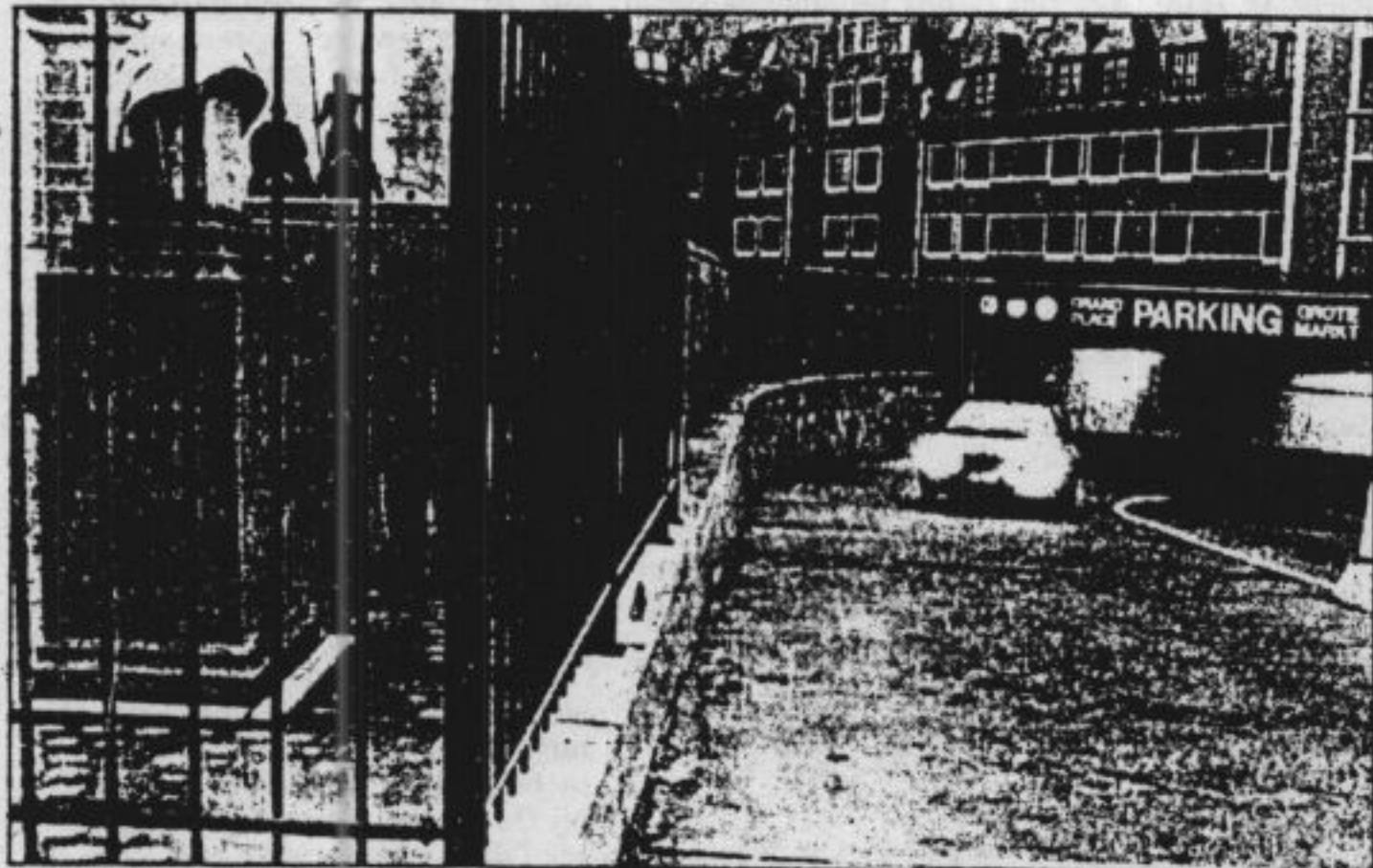
Bevriende collega-psychiaters nemen het de raad van toezicht vooral kwalijk dat de zaak niet binnenshuis is gebleven. Psychiater A. Höppener, voorzitter van de raad van bestuur van de psychiatrische instelling Rümke Groep, vriend en oud-collega van Oudshoorn, vindt het onverteerbaar dat "heel psychiatrisch Nederland" via een brief is geïnformeerd over de schorsing. "Dit hebben we nog nooit meegemaakt. Er zijn wel vaker collega's geschorst, maar er is nog nooit zoveel ruchtbaarheid aan gegeven. Zo ga je niet met je medewerkers om. Ik wil daarmee niet zeggen dat je dit soort zaken in de doofpot moet stoppen, maar je hoeft het ook niet aan

de grote klok te hangen. Oudshoorn was bovendien ziek, hij had al anderhalf jaar psychische problemen. Dat is een reden te meer om er uiterst discreet mee om te gaan."

Essink vindt de kritiek niet terecht. "Als je een medewerker schorst die alom bekend is, is het niet meer dan fatsoenlijk om je relaties op de hoogte te stellen. Wij hebben dat op summier en zakelijke wijze gedaan, ook om roddel en achterklap te voorkomen." Dat Oudshoorn al geruime tijd psychisch ziek was, was volgens Essink niet bekend in het ziekenhuis. "Ik heb navraag gedaan bij alle medewerkers. Niemand heeft ooit iets gemerkt." Höppener: "Ik wist ervan, maar ik vrees dat Oudshoorn zijn problemen buitengewoon goed heeft weten te verbloemen, ook naar de leiding van het ziekenhuis toe." Het gaat Höppener er niet om, benadrukt hij, om de raad van toezicht aan de schandpaal te nagelen. "Ik vind wel dat we iets moeten leren van dit drama. Instellingen zullen er aler-

Grootschalig pedofilie-netwerk opgerold

Rijkswacht bekritizeert handelwijze parket

In deze ondergrondse parkeerplaats werd de hele zaak aan het rollen gebracht.

(Foto Mine Daelemans)

Rijkswachter Hedwig H. uit Hoeselt blijkt het kopstuk te zijn in een pedofilienetwerk van tamelijk grote omvang. Nadat de man met drie minderjarigen in een ondergrondse parkeerplaats werd gearresteerd, zijn zeven mensen aangehouden. De rijkswacht vreest dat het oprollen van de rest van het netwerk in gevaar is gekomen nu het nieuws is uitgelekt naar de pers.

BRUSSEL EIGEN BERICHTGEVING

De opzichter van de ondergrondse parkeerplaats Grand'Place tussen het Centraal Station van Brussel en de Grote Markt bracht de hele zaak aan het rollen. Bewakingscamera's in zijn parkeerplaats registreerden hoe een man in een donkerblauwe Mercedes drie naakte minderjarigen fotografeerde en streefde. De politie kwam er via de nummerplaten van de wagen al vrij snel achter dat het om de 34-jarige Hedwig H. ging, werkzaam bij de rijkswacht van het arrondissement Hasselt. Ze besloot echter te wachten

tot de man terugkeerde.

Dat gebeurde begin deze week, op 29 januari. H. arriveerde weer met drie minderjarigen. Zijn arrestatie verliep volgens de parkinguitbater 'diskreet en vlug'. "We zagen de gesignaleerde auto rond vier uur 's middags. De parking stond maar tot de vijfde verdieping vol. We vonden het dus vreemd dat hij doorreed naar de achtste en laagste etage. We hebben zo'n zes camera's per verdieping, die dag en nacht registreren. Bovendien verwisselen we de camera's regelmatig van plaats. Daardoor is hij volgens mij tegen de lamp gelopen. Hij dacht dat we hem niet konden zien."

Toen de agenten de Mercedes naderden, sprongen H. en de drie half ontklede kinderen uit de wagen. Na een achtervolging in de trappenhal werd de rijkswachter aangehouden. Eén jongen kon ontsnappen. H. is inmiddels tot bekentissen overgegaan. Hij mag binnenkort zijn ontslagbrief verwachten.

Tijdens verhoor van de jongeren bleek dat H. hen in contact bracht met andere klanten. In zijn wagen had hij een fotoboek met een zeshonderdtal naaktfoto's van minderjarigen. Per foto kregen de kinderen vijf- tot zeshonderd frank. Gingen ze met een volwassene mee, dan leverde dat ongeveer drieduizend frank op.

Volgens het parket gebeurde dat niet onder fysieke dwang. "We vermoeden dat de rijks-

wachter een of twee jongens ontmoet heeft en dat zij op hun beurt hun vriendjes meebrachten." Tot nu toe werden vijftien kinderen herkend door wijkagenten. Het gaat om ex-Joegoslaven die op straat rondhangen. Ze prostitueerden zich omdat ze het geld goed konden gebruiken.

Nederland

Via huiszoeken kwamen de speurders enkele ronselaars - waar cassettes en blaadjes met pornografisch materiaal gevonden werden - en vijf klanten op het spoor. Onder hen bevinden zich een 18-jarige militair, de 41-jarige ingenieur Alain G. - actief in een vzw die kinderen uit het voormalige Joegoslavië helpt en zich nog als tolk kwam aanbieden op het politiebureau - en de 79-jarige onderdirecteur van het Brugse dolfinarium George L. Ook een Antwerpse psycholoog die in een kindertehuis werkte en daar al eerder 'problemen' had, werd gearresteerd.

Het netwerk bleek uitlopers te hebben naar Nederland. Volgens de rijkswacht, die de aktie van parket en politie hevig bekritizeerde, zou alles daar zelfs begonnen zijn. De Nederlandse politie kwam het netwerk van H. al in 1995 op het spoor en nam contact op met de Belgische rijkswacht. Die startte een onderzoek in ons land en ontdekte op 26 januari dat H. ook hier strafbare feiten pleegde. Na overleg besloten rijkswacht en parket 'op het gepaste moment' tot aanhoudingen over te gaan. De Brusselse stadspolitie was hen echter voor. Op het moment dat H. werd betrapt, zat een rogatoire commissie in Nederland om een totaalbeeld te krijgen van het netwerk.

De generale staf ergert zich aan het gebeurde en vooral aan het in de openbaarheid brengen van de aktie. Een deel van het opsporingswerk, vooral in Nederland, zou zo in gevaar zijn gebracht. In een mededeling stelt de generale staf dat de betrokken politiediensten zich meer druk maakten over het effect van hun aktie in de media dan over het oprollen van een volledig netwerk.

Een parketmagistrate liet weten dat ze het nieuws rond H. wel bekend moesten maken. Enkele journalisten hadden een en ander opgevangen en begonnen vragen te stellen aan de politiediensten. "We hebben hen gevraagd 24 uur te wachten met publikatie, tot we de nodige aanhoudingen hadden verricht. Dat hebben ze gedaan. Vervolgens hebben we een perskonferentie belegd. Overigens was het nieuws ook al doorgedrongen tot de arrestanten. Eén van hen had voor zijn aanhouding al het belastende materiaal weggegooid." (IvE/HvS)

Le JOIR 2-2

Arrestation en flagrant délit pour un gendarme flamand: il serait l'un des dirigeants d'un large réseau de pédophilie alimentant du beau monde.

Le parquet restait hier particulièrement discret sur l'affaire, jugée extrêmement délicate, en raison de sa nature et des personnes concernées.

Le 29 janvier, Hedwig H., premier maréchal de logis à la brigade de Geetbets (Brabant flamand), était arrêté en flagrant délit de pédophilie en compagnie de trois petits garçons. Au moins quatre personnes ont déjà été interpellées, et des perquisitions se poursuivaient encore jeudi en fin d'après-midi.

Le gendarme serait l'un des dirigeants d'un très important réseau de prostitution enfantine, dont les « clients » feraient partie de la haute société.

Un militaire limbourgeois a également été interpellé, ainsi que deux hommes, l'un de 80 ans, l'autre âgé de 44 ans. Il s'agirait de clients et d'intermédiaires.

Le réseau avait d'importantes ramifications à travers la Flandre, Bruxelles et les Pays-Bas, et fonctionnait via des boîtes postales et des points de contact.

Selon nos informations, la découverte de cette filière pédophile aurait été l'aboutissement de deux enquêtes parallèles. L'une aurait commencé aux

Pays-Bas, dont les autorités, après avoir déterminé l'origine belge de la filière, auraient prévenu le magistrat national. Lequel aurait confié le délicat dossier à la gendarmerie.

Mais le mérite de la découverte revient essentiellement aux hommes de la police de Bruxelles.

Ceux-ci avaient été prévenus par les gardes de l'ancien parking Agora: les caméras de surveillance avaient enregistré en décembre dernier un manège troublant au niveau - 8, à l'intérieur même des voitures. Là où un mois plus tard, le premier maréchal de logis Hedwig H. sera interpellé en flagrant délit.

Au moins une douzaine d'enfants ont d'ores et déjà été entendus par le parquet, qui a confié la direction de l'enquête au substitut Somers et au juge d'instruction Van Aelst.

Il s'agit essentiellement de petits garçons âgés de 8 à 14 ans, tous d'origine serbo-croate mais vivant à Bruxelles, et qui se livraient à la prostitution pour des raisons financières.

De source officielle, de nombreux autres enfants sont concernés, et d'autres arrestations devraient être opérées dans les heures et les jours qui viennent. Des photographies et des documents accablants ont en effet été saisis, notamment à Bruxelles.

Le gendarme a été placé sous mandat, écroué et mis au secret. Une procédure exceptionnelle qui empêche tout contact pendant trois jours avec l'intéressé, y compris son avocat. Ce réseau de pédophilie serait l'un des plus importants et des plus larges découverts à ce jour dans le pays.

OLIVIER VAN VAERENBERG
et J.-C. VANTROYEN

Netwerk rond kinderprostitutie opgedoekt

Van onze redactrice

Minstens 14 kinderen lieten zich tegen betaling misbruiken door mannen uit de vooral hogere klasse. De jongetjes tussen 8 en 14 werden geronseld door een Limburgse rijkswachter. Via een postbusadres konden kandidaat-pedofielen een afspraak regelen. De kinderen, haast allemaal Servo-Kroatische jongens, werden op ontmoetingsplaatsen in Brussel misbruikt of door de mannen meegenomen naar adressen in Vlaanderen en Nederland. De politie van Brussel en de gerechtelijke politie arresteerden al vier mannen. Gisteravond werden nog huiszoeken gedaan.

Blz. 7: Camera registreert pedofiel

Camera registreert pedofiel

Van onze redactrice GVA
Desirée De Poot 2-2-96

Een Limburgse rijkswachter is het brein achter een pedofilienetwerk dat zich in Nederlandstalig Brussel, Vlaanderen en Nederland uitstrekt. De man werd eerder deze week op heterdaad betrapt, aangehouden en op secret geplaatst.

De zaak ging in december aan het rollen toen een aandachtige parkingbewaker de bewakingsapparatuur van de Agora-parking, in het centrum van Brussel, goed bekeek. Hij zag hoe, op de -8ste verdieping, een man met een jongetje bezig was. De politie werd erbij gehaald, en uiteindelijk ook de gerechtelijke

politie op vraag van onderzoeksrechter Van Aelst.

Na meer dan een maand onderzoek kon de politie het netwerk blootleggen. De kinderen werden in Brussel geronseld en tegen betaling 'uitgeleend' aan rijke heren die zich door de jongetjes lieten verwennen. Van sommige handelingen vond de politie bij de huiszoeken foto's en documentatie terug.

In deze zaak werden tot nog toe vier mannen aangehouden. Naast de Limburgse rijkswachter, ook een Limburgse militair en twee mannen van 80 en 44 jaar. Ook de Nederlandse recherche is in de zaak betrokken. De speurders vermoeden immers dat deze pedofilienzaak behoort tot internationaal netwerk.

VK
3-2

Hij wilde geen bloemen. Niettemin waren ze er. Bij bossen. Op de begraafplaats buiten het dorp is de bloemenzee in vrieskou gestold. De gure oostenwind zingt monotoon langs grafstenen met namen als Kreukniet en Donk. Aan de kim glijdt een ijs-surfer door de Alblasserwaard. Precies een week eerder werd de begrafenis van Dirk Nicolaas Oudshoorn, tussen de weilanden van het Zuidhollandse Giessenburg, bijgewoond door honderdvijftig intimi, tot manifestatie van één aanzwellende, ijzige woede. De echo daarvan is nog niet verstomd. Integendeel.

'Ik ben door vijanden omringd', stond in de afscheidsbrief van vier A-4tjes. 'Mijn vijanden hebben zich tegen mij gekeerd. Mijn vrienden proberen mij te helpen. Maar ik wil alleen antwoord van U' (met hoofdletter). Op de kansel in de Nederlands Hervormde Kerk las de dominee de boodschap voor.

Psychiater Dick Oudshoorn was een gelovig man. 'Een diepreligieus mens', blijkt uit de rouwannonce. In de Alblasserwaard met zijn hoge gehalte aan zwarte-kousenkerken (de mens is geneigd tot alle kwaad en onnut tot enig goed), zag hij als buitenstaander dat die zware navolgers van de Heidelbergse catechismus zich door hun geloof met anderen evengoed 'ontzettend verbonden voelen'. Het gevoel dat de sterfeling, uitverkoren voor het hemelse paradijs of eeuwig verdoemd, nooit alleen staat. In zijn termen de essentiële voorwaarde voor bestendig geluk. 'In die zin ben ik ook een religieus mens', verhelderde hij twee jaar geleden in een vraaggesprek. 'Voor mij is het niet leeg in de wereld. Het is bemoedigend te beseffen wat een ander voor jou kan betekenen en wat jij voor een ander kunt betekenen - want vaak moet je daar mee beginnen. Je hebt de ander nodig ter bevestiging dat je de moeite waard bent, dat je iemand bent!'

Die overtuiging lag ten grondslag aan zijn vriendschappelijke relatie met een jeugdige patiënt. 'Een ernstig verstoorde behandelrelatie', stond in de brief van het Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis De Grote Rivieren te Dordrecht. Ondertekend door voorzitter D. Essink van de Raad van Toezicht. En verstuurd naar honderden adressen. Artsen. Gezondheidsinstanties. Het stond er in vijftien regels: directeur behandelzaken Oudshoorn wordt met onmiddellijke ingang geschorst, de ontslagprocedure is in werking gesteld.

'Zijn vertrek zal een grote leegte achterlaten', zo voegde voorzitter Essink er nog als een subtiel soort *Wiedergutmachung* aan toe. Essink begreep dat de oekaze als een schok zou aankomen, aangezien de ontslagene, zo schreef hij, 'als geen ander' een belangrijke bijdrage had geleverd aan vormgeving en ontwikkeling van de geestelijke gezondheidszorg in de regio Dordrecht. 'Ziekenhuisdirecteur weg na verhouding met patiënt' kopte het dagblad *De Dordtenaar* op 20 januari. Twee dagen later maakte Dick Oudshoorn, 56 jaar oud, een eind aan zijn leven.

Over zijn persoonlijke geloofsbeleving nam Oudshoorn altijd terughoudendheid in acht binnen de 'jongensclub' van bevriende vakgenoten. Die club was in de jaren zestig ontstaan. Op niet-gelovige studievrienden in Leiden had de hervormde Oudshoorn eerder indruk gemaakt; hij was immers een voortrekker van de oecumene, de toenaderingsgedachte tussen de kerken. Een vriend uit die tijd herinnert zich Dick als 'de aardigste arts-assistent die ik tegenkwam'.

De jongensclub neigde al gauw tot een nogal ironische en sceptische optiek. 'Daarom meed Dick in onze aanwezigheid de laatste jaren het onderwerp geloofszaken zo veel mogelijk', zegt zijn vriend en collega Kees van der Velden. Als tewerkgestelde dienstweigeraar had hij Oudshoorn in de psychiatrische inrichting Endegeest leren kennen. Oudshoorn was daar arts-assistent. Samen met de Vlaming Richard van Dijk richtten ze het *Tijdschrift voor Directieve Therapie* op. Het blaadje schopte aan tegen de tijdgeest. Het bekritiseerde de non-directieve behandelmethoden uit die dagen, waarbij de psychiater zich bediende van vragen als 'Wat voelt u daarbij?' en 'Wat maakt dat in u los?'

'Dat vonden wij stompzinnig. Met zulke teksten moet je niet aankomen bij een patiënt die een therapeut advies

vraagt als er sprake is van angst, dwangstoornis, relatieproblemen of andere narigheid.' Vier andere gelijkgestemden voegden zich bij het gezelschap. Er kwamen privé-vriendschappen uit voort; het tijdschrift is inmiddels de zestiende jaargang ingegaan.

Van der Velden, als psychotherapeut verbonden aan het centrum voor geestelijke volksgezondheid Rijnmond Noord te Rotterdam, herinnert zich dat Dick Oudshoorn één keer over zelfmoord kwam te spreken. 'Dat gebeurde toen een patiënt zich suïcideerde en Dick dat niet had voorzien. Zelf vond Dick doodgaan niet erg, in tegenstelling tot veel medechristenen die er als de dood voor zijn. Wat buitengewoon merkwaardig is, want dan moet toch voor hen de pret pas beginnen. Dick heeft er altijd vertrouwen in gehad dat het goed zou komen: met de dood.'

Als kind is hij ongelukkig, lijdt hij aan peilloze *Selbsthass*. Daar heeft Dick Oudshoorn nooit een geheim van gemaakt. Niemand heeft dan nog gehoord van het begrip puberteitsdepressie. Als de donkere wolken wegdrijven, komt hij er herboren uit, als een phoenix uit zijn as herrezen: een optimistisch en gelovig mens voor wie het calvinisme geen doem inhoudt. Een duwtje in de goede richting van een leraar op school, zou Dick anderen voorhouden, kan daarbij van onschatbaar gewicht zijn. Dat heeft hij zelf aan den lijve ondervonden.

Oudshoorns belangstelling voor adolescenten en hun onzekerheden wortelt in zijn eigen jeugd.

Gedrevenheid lijkt bijna een eufemisme voor iemand die zich 'dag en nacht het vuur uit de sloffen loopt' voor zijn patiënten. 'Hij was een zegen', verklaart prof. Kees Hoogduin, hoogleraar psychopathologie in Nijmegen onomwonden. 'Dick kon als geen ander omgaan met lastige pubers. Ik zag dat met grote bewondering. De niceste mensen kunnen dat niet meer.'

In 1992 promoveert Oudshoorn op een proefschrift over hardnekkige *enuresis nocturna*, waarbij hij twee methoden aanbeveelt om bedplassen af te leren. Onder bereik van de snelweg aan de stadstrand in Dordrecht zal een nieuw psychiatrisch ziekenhuis verrijzen. Verscholen achter de betonkolossen van het Merwedeziekenhuis. Oudshoorn is een der grondleggers. Geen gesticht, maar een dagbehandeling voor rond driehonderd patiënten. Oudshoorn is enthousiasmerend. Geliefd in brede kring. Toch is er kritiek.

Sommigen vinden hem lastig, iemand die in zijn bevlogenheid op anderen tenen staat. Critici zijn vooral elders te vinden. Zijn vrienden kennen de verklaring.

Wanneer binnen de geestelijke gezondheidszorg stemmen opgaan voor samenwerking met andere instellingen, lijkt fusie van het ziekenhuis met de Riagg voor de hand te liggen. De besprekingen bereiken een vergevorderd stadium, als directeur Oudshoorn onverhoeds twijfels uitsprekt. 'Hij houdt het been stijf, de samenwerking raakt van de baan. 'Die beslissing heeft veel kwaad bloed gezet bij de Riagg', aldus Kees van der Velden. 'De Riagg zou die rekening later verffenen. Met dodelijk gevolg.'

In november 1990 krijgt Oudshoorn een vijftienjarige jongen onder zijn hoede. De behandeling zal zich tot voorjaar '94 uitstreken. En uitmonden in vriendschap. Oudshoorn wordt ineens met een baseballpetje op signaleerd en gaat zich sportief gedragen. Vertrouwen Van der Velden ziet een vitaliserende uitstraling uitgaan van Oudshoorns pupil. 'Ik bespeurde bij Dick ook een zekere labiliteit. De vakterm luidt: *hypomanie*, vrolijk, druk gedrag. Zorgeloos ook. Oudshoorn vindt alles goed.'

De werkloze pupil mag tegen betaling de privé-bibliotheek in de boerderij van zijn psychiater op orde brengen. Ook krijgt de pupil kookles van het artsenecht paar Oudshoorn (mevrouw Oudshoorn is anesthesist). 'Onverstandig', zeggen de collega's achteraf. 'Hoe aardig ook bedoeld.'

Collega-vriend Hoogduin: 'In die boerderij werden religieuze discussie-avonden gehouden, er was altijd wel wat te doen.' In een groep met veertien anderen mag de pupil mee op wintersport. Niet lang daarna beëindigt Oudshoorn de vriendschap. Op

dringend advies van zijn vertrouweling Van der Velden. 'Dick's vrouw had me gezegd dat er vanwege die jongen moeilijkheden waren ontstaan in het huwelijk. Ik heb er nooit op toegezien hoe goed Dick die punt er achter heeft gezet!'

De psychiater die een affectieve privé-relatie met een patiënt aanknoopt, brengt volgens de huidige literatuur (ernstige) schade toe aan die patiënt: hij wekt verwachtingen. Ethisch gesproken heeft Oudshoorn zich, derhalve in grijs gebied begeven. Dat staat vast. Op 3 januari, acht maanden na het verbreken van het contact, belt de jongeman in geestelijke nood zijn huisarts. Die is afwezig. De waarnemend huisarts is geïnstrueerd: nee, je bent niet meer welkom als patiënt bij dokter Oudshoorn. Zoek maar een andere psychiater.

Die is er. Een 24-uurs-zenuwarts van de Riagg. Deze ontdekt de briefwisseling tussen Oudshoorn en de inmiddels twintigjarige patiënt. Romanistisch getinte brieven zijn het. Er spreekt wederzijdse genegenheid uit. Er komen problemen boven tafel. Op 7 januari speelt de Riagg die correspondentie in handen van het ziekenhuis. Een zondag. Diezelfde dag gaat voorzitter Essink van de raad van toezicht bij Oudshoorn op bezoek. En schakelt de Inspectie voor de Geestelijke Volksgezondheid in.

Op 10 januari krijgt Oudshoorn thuis een aangetekende brief van het Dordtse advocatenkantoor Anke Knüppe en Damstra: op nonactief gesteld.

Niet dat de psychiater een doodzonde heeft begaan, namelijk: het onderhouden van een seksuele relatie met een patiënt. Maar in de briefwisseling met die jongen 'stonden dingen die beter nagelaten hadden kunnen worden', weet zijn vriend en collega Hoogduin. 'Dingen die te betreuren zijn, en mogelijk laakbaar. Hadden die brieven een andere toon, dan was het nooit een zaak geweest. Nooit!'

De suggestie van seksueel misbruik is inmiddels wél gewekt.

'Een dodelijke suggestie', zoals Armand Höppener, mede-oprichter van het ziekenhuis De Grote Rivieren, later geschokt voor NOVA zou verklaren. Vers in het geheugen ligt immers nog het seksueel misbruik van meisjespupillen, waarvoor de directeur van de Helderstichting in Zetten werd veroordeeld. Ook in Dordrecht heerst blijkbaar de gedachte: waar rook is, is vuur.

'Er is een joods gezegde: dat luidt: ik zal zeggen dat je dochter een hoer is, maar jij hebt het recht dat overal tegen te spreken. Zo heeft dit ziekenhuis gehandeld met de schandalige hetze tegen Oudshoorn.' Zegt Van der Velden. 'Men kan het blijkbaar heel moeilijk plaatsen dat een psychiater een wat dwepende, vererende en platonische verstandhouding heeft met een jongen.'

Psychiaters zitten in een glazen huis. Bestaan er voor hen geen richtlijnen? Van de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie, bijvoorbeeld? Die zal zich er niet over uitspreken; de NVP verkeert in een bestuurscrisis. De Amsterdamse psychiater G. Koerselman ziet het simpel: 'Je moet een patiënt nooit hoop geven die je niet kunt vervullen.' Koerselman ziet met de affaire-Oudshoorn een nieuwe kuisheidsgolf opdoemen. Vanwege de incest-publikaties. 'Alles wat maar een beetje ethische lading heeft, dreigt nu meteen in de misbruiksfeer te belanden. Daar is de zaak-Oudshoorn waarschijnlijk een voorbeeld van.'

Wat valt zenuwarts Oudshoorn meer te verwijten? Volgens een eerdere mededeling van Höppener, nu voorzitter van de raad van bestuur van de psychiatrische instelling Rümke-groep, zou Oudshoorn aan stress hebben geleden. Al anderhalf jaar gebukt gaan onder *burn out*. Maar Oudshoorns andere vrienden ontkennen dat met kracht. 'Want dan kun je toch niet meer werken? Daar was geen sprake van. Wel was Dick een tijdje aangeslagen door het overlijden van zijn vader in '93. Hij had perioden van somberheid, maar wie heeft dat niet?'

'Van een *trait* die wijst op homoerotische belangstelling heb ik bij hem nooit iets gemerkt', zegt profes-

VK 9-3

De inspectie is niet uit op 'een nieuwe kuisheidsgolf', schrijft Lucieer, reagerend op het verwijt van de Amsterdamse psychiater G. Koerselman in *de Volkskrant* van 3 februari. Maar ze vindt het 'bewaken van de grenzen in een therapeutische relatie van essentieel belang'. Toch zullen de voorgestelde maatregelen niet kunnen voorkomen dat hulpverleners in het contact met de patiënt de grens van de therapie te buiten gaan. 'Zodoende zal het ook in de toekomst onvermijdelijk zijn dat de Raad van Toezicht of de directie, hulpverleners op grond van hun daden ontslaat of aangifte doet bij de officier van justitie', schrijft Lucieer.

Lucieer waarschuwt in het artikel dat de inspectie regelmatig te maken krijgt met klachten en signalen over hulpverleners die de grens van de therapeutische relatie overschrijden of onvoldoende in acht nemen. Daarbij gaat het niet alleen om seksueel misbruik of mishandeling, maar ook om hulpverleners die verliefd worden op hun patiënt of een lichamelijk onderzoek doen zonder dat daar reden voor is.

Een veel voorkomende vorm van grensoverschrijdend gedrag noemt Lucieer dat 'met name groeps werkers en verpleegkundigen' cliënten buiten hun werktijd thuis ontvangen of met hen gaan sporten. Dat kan leiden tot grensvervagend gedrag. Lucieer schrijft dat de inspectie niet zelden meemaakt dat dergelijk 'ogenschijnlijk onschuldig grensvervagend gedrag' uitloopt op het in ernstige mate overschrijden van grenzen.

Hij waarschuwt dat hulpverleners alert moeten zijn op onprofessioneel handelen, dat kan leiden tot misbruik van de ongelijke machtsverhouding. Met name voor 'charismatische therapeuten' ligt dit gevaar op de loer, meent de inspecteur.

Lucieer verwijt hulpverleners dat zij niet tijdig alarm slaan als zij over de schreef gaan en het ook niet melden als zij zien dat collega's in de fout gaan. Daarom wil de inspectie dat alle instellingen voor gezondheidszorg - niet alleen algemene en psychiatrische ziekenhuizen, maar ook internaten en Riagg-protocollen opstellen, waarin is vastgelegd welk gedrag ten opzichte van cliënten wel en welk niet is toegestaan. Ook voor vrijgevestigde hulpverleners moeten regels gelden.

zonder elkaar er in te kennen.

De gerechtelijke politie ging uiteindelijk op 29 december over tot arrestatie toen H.H. weer bezig was met drie jongens. H.H. bekende de feiten. Verdere verhoren, door de gerechtelijke politie, leidden naar 19 kinderen, van wie een aantal al een ruime prostitutie-ervaring hebben op het Fontenasplein, een ontmoetingsplaats voor mannelijke prostitueés.

De rijkswacht langs haar kant was gisteren op z'n minst ontstemd over de gang van zaken. Ze verwijt de gerechtelijke politie dat ze veel te vroeg de pers heeft ingelicht, waardoor alle vooropgestelde plannen doorkruist worden en het Nederlandse luik van het onderzoek ernstig belemmerd wordt. "Blijkbaar heeft de politiedienst die nu met het onderzoek werd gelast media-effect beoogd, eerder dan een volledig netwerk op te rollen", zegt kolonel Vanden Broeck van de rijkswacht. Tegen H.H. loopt bij de rijkswacht een procedure tot schorsing bij ordemaatregel en de eerste formaliteiten werden ondernomen om hem uit de rijkswacht te verwijderen.

Tien arrestaties wegens prostitutie van jongens

Door een onzer redacteurs **NRC**
DEN HAAG/BRUSSEL, 5 FEBR. Politie en justitie in Nederland en België zijn een omvangrijk netwerk van jongensprostitutie op het spoor. De organisator en negen klanten zijn eind vorige week gearresteerd. De Nederlandse klanten van dit jongens-escortbureau in Brussel worden binnenkort door Belgische rechercheurs verhoord.

De Belgische justitie wil in nauwe samenwerking met de Nederlandse autoriteiten het netwerk van jongensprostitutie zo snel mogelijk oprollen. De jongens zijn tussen de 9 en 14 jaar oud en voornamelijk afkomstig uit het voormalige Joegoslavië; de klanten zijn meestal oudere pedofielen uit wat in de Vlaamse media wordt omschreven als „de hogere sociale kringen, onder meer zakenmensen”.

Vrijdag is in Brussel de 34-jarige rijkswachter Herwig H. uit het Vlaamse Limburg aangehouden. Kort daarna zijn negen Belgische klanten van zijn bureau opgepakt. De politie beschouwt H. als één van de bazen van het escortbureau. De rijkswachter werd aangehouden in een Brusselse parkeergarage met drie jongens in zijn auto. De politie vond verder

(Van een verslaggever)

BRUSSEL - Een gerechtelijke onderzoekscommissie uit Brussel heeft gisteren in Arnhem onderzoek gedaan naar vertakkingen van een Belgisch-Nederlands pedofielen-netwerk. Daarbij heeft Justitie in Arnhem een lijst met twintig Nederlandse verdachten gekregen, die tegen betaling seks met vluchtelingen-kinderen zouden hebben 'gekocht' van een rijkswachter uit het Belgische Gingelom.

De lijst met mogelijke klanten is volgens een woordvoerder van het openbaar ministerie in Arnhem naar 'arrondissementen in geheel Nederland' gestuurd. Om hoeveel verdachten het gaat, wil Justitie niet zeggen. In België zijn onder de verdachten twee ondernemers en een kinderpsycholoog. "Het openbaar ministerie is er zeer op gebrand in deze zaak verdachten aan te houden, het gaat om zeer ernstige feiten," aldus de woordvoerder.

Door onze redacteur
HARM VAN DEN BERG

ROTTERDAM, 7 FEBR. Voor 350 gulden exclusief autokosten, leverde de 35-jarige wachmeester van de Belgische rijkswacht Hedwig H. zijn Nederlandse klanten een jongen voor seksueel contact. Tientallen mannen — door de Belgische politie aangeduid als „pedofielen” — in het zuidoosten van Nederland, bestelden bij H.'s escortbureau sinds midden vorig jaar regelmatig één en soms meer jongens tegelijk. De leeftijden lagen tussen de negen en veertien jaar, kinderen van vluchtelingen uit Servië en Kroatië.

Dit blijkt tot dusver uit verklaringen die H. aflegde aan de Belgische politie. Tientallen adressen zijn er geregistreerd aan de hand van één enkele klantenlijst. Inmiddels zijn er bij H. thuis meer lijsten gevonden, zodat al rekening wordt gehouden met honderden Nederlandse klanten. Wachmeester H. uit Gingelom bij St-Truiden reed de jongens naar Limburg, Brabant of naar Arnhem en omgeving om tijdens de rit zelf ook nog eens van hun gezelschap te profiteren, aldus een politiewoordvoerder. Op verzoek verkocht hij ook foto's en video-

een klantenlijst en een boek met pornografische foto's van honderden jongens. Volgens woordvoerder Colpin van het parket in Brussel zijn de opnames voor het merendeel in Brussel gemaakt. Tegen de rijkswachter is direct een ontslagprocedure begonnen.

De woordvoerder wil „nog niet” kwijt hoeveel Nederlanders tot de clientèle van het prostitutiebureau behoren. „Er ligt een uitgebreid dossier in Nederland. In feite is het vorig jaar allemaal begonnen met de aangifte van een Nederlandse foto-ontwikkelcentrale. Daar kreeg men een film aangeboden met zulke harde porno dat men besloot justitie in te lichten”, aldus Colpin. De politie in Nederland is toen vrijwel onmiddellijk met het onderzoek begonnen. Al gauw bleek dat de nu aangehouden rijkswachter 'zijn' jongens op bestelling naar diverse Nederlandse adressen bracht. De Centrale Recherche en Informatiedienst (CRI) in Zoetermeer bevestigt het onderzoek, maar weigert verder iedere informatie.

Rijkswacht en gerechtelijke politie in Brussel ruziën over de vraag wie de arrestatie van H. naar buiten heeft gebracht en waarom. De rijkswacht beschuldigde aanvankelijk de politie, maar deze ontkent.

Justitie krijgt lijst met Nederlandse klanten pedofielen-netwerk

Personeel van een foto-laboratorium in Arnhem ontdekte in september vorig jaar filmpjes met kinderpornografie en waarschuwde de politie. Het spoor leidde van Arnhem naar een rijkswachter, Hedwig H., die aan het hoofd stond van een wijdverbreid kinderporno-netwerk. De agent werd vorige maand op heterdaad betrapt in een Brusselse parkeergarage, waar hij naakte vluchtelingetjes uit ex-Joegoslavië aan het fotograferen was.

NRC Rijkswachter regelde kinderseks voor Nederlanders

banden. Zijn aanbiedingen stonden in tijdschriftjes voor homoseksuele jongens.

Begin vorige week is H. aangehouden met zijn 20-jarige handlangers A.S., afkomstig uit voormalig Joegoslavië. Twee dagen later volgde de arrestatie van zeven Belgische klanten. De mannen in leeftijd variërend van 40 tot 80 jaar, stonden soms herkenbaar afgebeeld op foto's die bij H. zijn gevonden. Ze komen volgens de politie uit „hogere maatschappelijke kringen”. Het zijn een voormalig onderwijzer van een katholieke school, thans vice-voorzitter van een populair attractiepark bij Brugge, een kinderpsycholoog uit Brasschaat, een ambtenaar uit Oostende, twee ondernemers, een ingenieur en een beroepsmilitair van de Belgische luchtmacht. Tegen de ingenieur zou door de politie in de jaren '92 tot '95 al 15 keer proces-verbaal zijn opge-

maakt wegens ontucht met minderjarigen, maar met die meldingen werd niets gedaan.

Zoals het nu lijkt zal deze mannen misbruik van minderjarigen ten laste worden gelegd. De namen en adressen van de Nederlandse mannen zijn ook bekend. De Belgische politie heeft inmiddels de rechter-commissaris in Nederland toestemming gevraagd om een „rogatoire” commissie te kunnen sturen die hen moet verhoren.

De zaak begon in september 1995 met een melding uit Arnhem. „Er is een Nederlands dossier”, zegt woordvoerder Colpin. Een werknemer van een foto-ontwikkelcentrale deed aangifte bij de politie omdat volgens Colpin „ongewoon hard pornografisch materiaal” was ontvangen. Dat werd vanochtend bevestigd door een politiewoordvoerder in Arnhem: „We hebben vorig jaar een

stapel foto's gekregen. Na enig onderzoek hebben we het aan collega's in Brussel overgedaan.”

Na die eerste melding werd een onderzoek begonnen. Begin december stond de betrokkenheid van de wachmeester voor de Nederlandse rechercheurs vast en zij lichtten hun collega's van de Rijkswacht in Brussel in. Direct werd toen de afdeling Mensenhandel van de Bijzondere Opsporingsbrigade ingelicht. De bedoeling was om onopgemerkt verder te werken om zo mogelijk het hele netwerk bloot te leggen.

De wachmeester was inmiddels zonder dat hij of de andere opsporingsdiensten het wisten, al enkele keren met een aantal jongens gesignaleerd op de laagste verdieping van een ondergrondse parkeergarage bij de Grote Markt in de Belgische hoofdstad. Bewakers zagen op hun monitor onder meer hoe H. bij zijn auto foto's

nam terwijl „de kinderen zich aan- of uitkleedden”. De bewakers stelden zoals ze later verklaarden, de camera's scherper en volgden de ongewone activiteit bij H.'s Mercedes. Toen ze genoeg gezien hadden, waarschuwden ze de Brusselse politie, die mee kwam kijken in de cabine van de bewakers. Een dag na Kerstmis kon H.'s identiteit worden vastgesteld. „Omdat het een misdrijf betreft in een openbare ruimte op Brussels grondgebied moesten we ingrijpen. Bovendien wilden we de ouders zo snel mogelijk op de hoogte stellen”, zegt woordvoerder Colpin. Bij zijn arrestatie werd in H.'s aktentas een foto-boek gevonden met afbeelding „van masturbatie en penetratie”.

De knapen werden voor de jongensprostitutie geronseld door een 20-jarige ex-Joegoslavië op het Flagey- en Fontainasplein in Brussel. Hij was daar al enige tijd actief in de straatprostitutie. Een 15-jarige landgenoot bracht hen in contact met wachmeester H. die hun veel geld beloofde. Volgens de politie heeft hij ze inderdaad regelmatig betaald, maar werden de jongens ook herhaaldelijk bedreigd wanneer ze niet langer mee wilden werken.

Réseau pédophile: six nouvelles arrestations

Comme annoncé par la police judiciaire dès l'arrestation du gendarme pédophile, du proxénète yougoslave et de sept clients de la filière, l'enquête s'est poursuivie, et a abouti, toujours temporairement, à la saisie de cassettes vidéo et à l'arrestation de six autres clients pédophiles. Rappelons que celui-ci dirigeait depuis septembre au moins un large réseau pédophile qui «s'alimentait» à Bruxelles en jeunes garçons de 9 à 14 ans qui se prostituaient. Un réseau comptant des dizaines de clients, et possédant des ramifications à travers la Flandre et les Pays-Bas.

Ce mardi, étaient ainsi interpellés Gérard B., 57 ans, de nationalité française mais possédant une affaire immobilière à Etterbeek; Philippe V., un Louvaniste de 20 ans, et modèle pour des photos pornographiques; Raymond J., 42 ans, un ouvrier de Kontich; Christian D., 44 ans, homme d'affaires ixellois; Rudolph K., 51 ans, de nationalité allemande; et Jean M., 53 ans, d'Etterbeek.

Les six hommes, tous clients, étaient mis à disposition alors que la chambre du Conseil confirmait les mandats d'arrêt des personnes déjà arrêtées.

L'enquête a également permis de saisir dans deux vidéothèques spécialisées de Bruxelles - «l'Érot'X star» du boulevard Lemonnier, et «le Fanat'X» de la rue de Malines - 80 cassettes vidéo impliquant des mineurs.

L'exploitant des deux magasins, Laila K., 32 ans, a lui aussi été mis à disposition.

Une commission rogatoire est en outre en partance pour les Pays-Bas. C'est dans un laboratoire photographique d'Arnhem que l'enquête avait démarré aux Pays-Bas: le développement avait révélé à l'employé des photographies pornographiques impliquant gravement des enfants. Ce volet du dossier ne devait pas empêcher la police de Bruxelles et la police judiciaire d'effectuer l'arrestation de Hedwig H., le gendarme, en flagrant délit de pédophilie. Une arrestation qui provoqua l'ire de la gendarmerie.

O. V. V.

Par 5/2 'Media in pedofilie-zaak te snel getipt'

BRUSSEL - Onderzoek naar Nederlandse vertakkingen van een omvangrijk Brussels pedofielen-netwerk is in gevaar gekomen doordat de media te snel van de zaak op de hoogte zijn gebracht. Dit stelt de persdienst van de Belgische rijkswacht, die de schuld neerlegt bij de politie in Brussel.

De politie ontkent de media te hebben getipt. Vrijdag werd bekend dat de gerechtelijke politie van Brussel een 34-jarige rijkswachter heeft aangehouden omdat hij ervan wordt verdacht een groot netwerk van kinderp prostitutie te hebben opgezet. Daarbij zouden zeshonderd jongens van 9 tot 14 jaar zijn betrokken, merendeels afkomstig uit het voormalige Joegoslavië.

Een groot deel van de klanten van de 34-jarige verdachte zou Nederlanders betreffen. De Nederlandse politie zou de zaak al sinds september volgen. (ANP)

riaal in beslag genomen. Het gaat om zowel foto's als videocassettes.

De politie heeft bovendien klantenlijsten, brochures en advertentiebladen gevonden. De onderzoekscommissie heeft gisteren van justitie in Arnhem de foto's van enkele Nederlandse verdachten meegekregen.

Uit gerechtelijk onderzoek is gebleken dat leden van de pornobende zowel kinderen, pornografisch materiaal als klanten leverden.

De Belgische Liga van de Rechten van het Kind heeft gisteren de gang van zaken rond de ontmanteling van het pedofielen-netwerk scherp bekritiseerd.

Volgens de organisatie heeft de leiding van de rijkswacht veel te lang gewacht met het optreden. Het argument van de gendarmerie dat ze heeft gewacht met ingrijpen om het hele netwerk te kunnen oprollen, noemt de Liga 'onverteerbaar'.

Margot Poll Een psychiater die niet meer zonder zijn patiënt kon

Bijna een maand geleden benam de psychiater D. Oudshoorn zich het leven, nadat hij was geschorst door het ziekenhuis waar hij werkte. Als reden gold een 'te emotionele band' met een patiënt. De schorsing werd in een brief aan honderden instanties en de media bekend gemaakt. Werd

Oudshoorn geslachttofferd? Apollo's noodlot - een reconstructie op basis van gesprekken met betrokkenen.

NAC 17-2

November 1990. Eerste aanmelding bij het psychiatrisch ziekenhuis De Grote Rivieren van de vijftienjarige Remco (pseudoniem). De jongen heeft sinds het begin van de puberteit last van angst en durft niet meer naar school te gaan. Gedurende drie maanden wordt hij zeven keer door de jeugdpsychiater D. Oudshoorn behandeld. Er wordt niet gezocht naar oorzaak of diepere betekenis van de klachten; de behandeling lijkt succes te hebben.

Oktober 1992. Remco is vaak depressief en keert terug bij de psychiater. Oudshoorn schrijft medicijnen voor en onderzoekt nu ook de oorzaak van de depressiviteit. De psychotherapeutische behandeling duurt tot juni 1993.

Oudshoorn, zo schrijft zijn advocaat mr. M. van Coeverden later, vindt het in de jeugd-psychotherapie van groot belang dat er naast de behandelrelatie ook een reële relatie met de behandelbaar ontstaat. Deze laatste ontkomt er niet aan om zo nu en dan ook iets over zichzelf te vertellen, bijvoorbeeld over gemeenschappelijke interesses. In de kinderpsychiatrie is een dergelijke beroepsopvatting geaccepteerd, mits zeer nauwkeurig onderbouwd, meent dr. F. Verhulst, hoogleraar kinderpsychiatrie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. "Dat een jeugd- of kinderpsychiater zich iets minder neutraal opstelt dan een psychiater die volwassen patiënten behandelt, is goed te begrijpen. Zo zal de toon die een jeugdpsychiater tegen een kind aanslaat anders zijn dan bij een volwassene, zijn woordkeuze past hij aan. Zijn houding is gemakkelijker, dat wil zeggen, niet die van een moraliserende vader maar zeker ook niet die van een vriend. Een 'reële relatie' is echter gebaseerd op gelijkheid en die is er nu juist niet tussen de behandelbaar en het kind." Verhulst onderstreept dat de jeugdpsychiater "zeer terughoudend" moet zijn en zich steeds moet afvragen: waarom doe ik dit en is dit in het belang van de ontwikkeling van het kind.

Halverwege 1993 hoort Remco van één van zijn klasgenoten die vroeger onder behandeling is geweest van Oudshoorn, dat de psychiater een boek aan het schrijven is. De klasgenoot had het manuscript gelezen en dat maakt Remco nieuwsgierig. Hij vraagt of hij, en zijn ouders, het manuscript ook mogen lezen. Oudshoorn stemt toe en vertelt daarover binnen het ziekenhuis. In die zomer overlijdt de vader van Oudshoorn.

Eind 1993. De arts en zijn patiënt corresponderen over het manuscript. De behandeling is dan afgelopen. "De toonzetting en stijl van de brieven sluiten aan bij de werkelijkheid die de arts met de jongen had", aldus advocaat M. van Coeverden, die de brieven niet ter inzage wil geven.

Maart 1994. Remco is bang voor nieuwe depressies en doet weer een beroep op Oudshoorn. Deze ziet geen duidelijke psychopathologische symptomen. De depressies zouden seizoensgebonden kunnen zijn, maar echt duidelijk is dat niet. Na zeven zittingen wordt de behandeling in mei afgesloten. De tijd zal het leren, is de conclusie.

Daarna gaat Remco op zaterdag de bibliotheek van Oudshoorn archiveren. Zij hebben beiden veel interesse voor literatuur en Remco biedt aan alle titels in de computer op te slaan. Deze archiefslus, à f 15,- per uur wordt aan de centrum-manager van het ziekenhuis medegegeeld. "Ik behandelde hem als een gewone werknemer en hij mij als werkgever", zou Oudshoorn later schrijven in een brief aan de inspecteur van de gezondheidszorg. Later wordt een deel van het loon op een spaarrekening van de jongen gestort. In die tijd geeft Remco enkele tennislessen aan de psychiater en zijn echtgenote. In ruil daarvoor krijgt de inmiddels achttienjarige jongen een paar autorijlessen van Oudshoorn.

Zomer 1994. De stemming van psychiater Oudshoorn slaat om. De dood van zijn vader een jaar daarvoor, heeft hem meer aangegrepen dan hijzelf vermoedde. Zijn vader was

ns'er en Oudshoorn heeft het daar- me altijd moeilijk gehad. Als kind voelde hij zich ongelukkig — onbegrepen en buitengesloten. Hij bleef zeer loyaal tegenover zijn vader, ook al mocht hij hem in feite niet. Dat verklaart, volgens één van zijn beroeps-genoten, enigszins Oudshoorns specialisatie in allochtone jongeren met psychische problemen; die hebben ook een vergaande loyaliteit tegenover hun ouders. Ouders zijn heilig ook al zijn zij een deel van het probleem. Oudshoorn en zijn vrouw zijn zelf kinderloos gebleven.

Oudshoorn omschrijft zijn gedrag achteraf als "sterk hypomaan", dat wil zeggen overmatig vrolijk, druk en gul naar iedereen in zijn omgeving (hij wilde niet op zijn vrokkige vader lijken) en licht narcistisch. Hij heeft nog steeds contact met Remco, door hun gezamenlijke belangstelling voor cultuur, literatuur en mystiek. In brieven aan Remco vertelt Oudshoorn voor het eerst over zijn pogingen om gedichten te schrijven. Achteraf noemt hij de toon van die brieven "uiterst genant". Die toon valt als dweperig, indringend en veeleisend te karakteriseren. Aan de inspecteur zal hij schrijven: "Als dichter draag ik de *nom de plume*: Apollo en als schrijver van proza heet ik Dick Oudshoorn".

De psychiater bereidt de oprichting van een stichting voor, Energiea geheten, waarin ook Remco een plaats wordt toebedacht. Hij licht de directie en de Raad van Toezicht van het ziekenhuis hierover in, maar voert het plan niet uit. Achteraf gezien maakt de stichting volgens zijn advocaat ook deel uit van de "irreële gesteteldheid" van Oudshoorn.

Januari 1995. Volgens zijn ouders geeft Remco te kennen dat hij de vriendschap met Oudshoorn wil beëindigen. Maar eind februari gaat het echtpaar Oudshoorn met vrienden op wintersport. Remco en zijn broer zijn ook van de partij. Er zijn in totaal zes volwassenen en tien jongeren in de leeftijd van 14 en 28 jaar. De zes jongens, onder wie Remco en zijn broer, slapen met elkaar in één appartement.

De volwassenen slapen in twee andere appartementen. De kosten van de vakantie, zoals het appartement, skihuur en ski-pas en het eten, worden voor Remco grotendeels door zijn broer betaald.

Mei 1995. Na de vakantie raakt Oudshoorn ervan doordrongen dat de relatie met Remco een "verkeerd en onzakelijk verloop" begint te krijgen. Oudshoorn zegt tegen Remco dat hij er in het vervolg beter aan doet een andere psychiater te raadplegen. Oudshoorn noemt enkele namen van collega's die veel verstand hebben van stemmingsstoornissen. Het contact tussen Oudshoorn en Remco is, in de woorden van advocaat Van Coeverden, "vanaf toen emotioneel steeds verder uit de hand gelopen". Uit gesprekken met vrienden blijkt dat Oudshoorn te veel verwacht van Remco: dat hij goed presteert op school, dat hij bepaalde boeken leest en dat hij zijn vrije-tijd rendabel besteedt. "Van enig seksueel getint contact is echter geen sprake geweest", aldus de brief die de raadvrouw namens Oudshoorn naar de Raad van Toezicht stuurde.

Oudshoorn raakt zelfs vertwijfeld door de overheersende "emotionele kant van de vriendschap" met zijn voormalige patiënt en vraagt, mede op aanraden van zijn vrouw, een bevriende collega-psychotherapeut om hem te helpen. "De zaak begon nu ook de relatie met mijn echtgenote aan te tasten", schrijft Oudshoorn later aan de inspecteur. Zo bemerkt hij dat hij meer waarde hecht aan het oordeel van Remco, over bijvoorbeeld zijn manuscript — waarin hij de wereld van adolescenten beschrijft — dan aan dat van zijn vrouw. Besloten wordt dat Oudshoorn ook de vriendschap met Remco opzegt.

Therapeut K. van der Velden begeleidt Oudshoorn bij het beëindigen van het contact met Remco. Van der Velden spreekt van een "uitlijder" en helpt zijn vriend weer met beide voeten op de grond te komen. Van der Velden: "Het is onprofessioneel als een onbaatzuchtige verhouding een baatzuchtige verhouding wordt. Als

de psychiater niet meer zonder zijn patiënt kan." Oudshoorn vraagt zijn therapeut of het verantwoord is verder te werken in het ziekenhuis. Van der Velden ziet daarin geen probleem. **Oktober 1995.** In het najaar is Oudshoorn weer zichzelf en ziet hij "met grote gêne en spijt" terug op de tijd dat hij met Remco optrok.

3 januari 1996. Het gaat opeens slecht met Remco. Hij meldt zich door tussenkomst van een huisarts bij de Riagg in Dordrecht, met psychische problemen. Remco vertelt daar over zijn vriendschap met Oudshoorn. De Riagg-psychiater schrijft en meldt zijn directeur, drs. P. van Heugten, dat Remco een instorting nabij is. De oorzaak ligt wellicht in het contact met psychiater Oudshoorn van Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis De Grote Rivieren.

5 januari. Op het kantoor van de Riagg heeft een gesprek plaats met de ouders van Remco. Daarbij zijn de directeur, een sociaal-psychiatrisch verpleegkundige en het hoofd van de afdeling psychiatrie van de Riagg. De ouders vertellen alles wat zij weten over het contact met de psychiater. Over de vriendschappelijke gevoelens, de werkzaamheden in de bibliotheek, de wintersport, de poëtische brieven en de stortingen die Oudshoorn zou hebben gedaan op de spaarrekening.

De ouders hadden zelf, volgens Oudshoorn in een brief aan de inspecteur, een normale, prettige verhouding met hem. Zij hebben wel eens gezeten bij Oudshoorn en zij wisten dat hun zoon zich daar op zijn gemak voelde.

In het gesprek stellen de ouders, volgens de advocaat van de Raad van Toezicht van het ziekenhuis, mr. M. Klink, dat Remco ooit de relatie had willen beëindigen. Oudshoorn zou daar niet mee hebben ingestemd, "ondanks het teruggeven van alle geschenken boeken en het overmaken van vijfduizend gulden naar de bankrekening van Oudshoorn, die Remco had geleend". Remco zou, volgens de brief die Oudshoorn van de Raad van

Psychiater weg na betuigen liefde aan jeugdige patiënt

Van onze verslaggeefster VK
DORDRECHT 20-1

De directeur behandelingen van het psychiatrisch ziekenhuis De Grote Rivieren in Dordrecht is deze week door de raad van toezicht geschorst. De psychiater (56) zou de behandeling van een jeugdige patiënt ernstig hebben geschaad, onder meer door het schrijven van liefdesbrieven. De man zal worden ontslagen.

Van enig lichamelijk contact tussen de psychiater en zijn patiënt is niets gebleken. Ook zijn er geen aanwijzingen dat de man met meer patiënten een relatie had die verder ging dan tussen arts en patiënt is toegestaan. De psychiater heeft echter de medische erecode in ernstige mate overtreden, meent voorzitter D. Essink van de raad van toezicht.

Begin deze maand kwam een andere psychiater, die de jonge patiënt behandelde omdat deze erg in de war was geraakt door het contact met de directeur, erachter dat de relatie al anderhalf jaar gaande was. De patiënt en zijn familie worden momenteel elders behandeld en begeleid. De raad van toezicht heeft hen zijn spijt betuigd. Gisteren zijn het personeel en de patiënten ingelicht.

Onmiddellijk nadat vaststond dat de psychiater een ongeoorloofde behandelrelatie met zijn patiënt onderhield, is de Inspectie voor de Gezondheidszorg ingelicht en vervolgens ook de raad van toezicht. Die besloot deze week woensdag de directeur behandelingen onmiddellijk te schorsen. Handhaving was onmogelijk, gezien de ernst van de feiten, aldus Essink. Ook acht hij het ontslag van de directeur noodzakelijk omdat het vertrouwen tussen hem en de andere behandelaars ernstig is geschaad.

Directeur ziekenhuis pleegt zelfmoord

ANP
DORDRECHT VK 25-1

De psychiater en directeur behandelingen van het Dordtse Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis De Grote Rivieren, die vorige week werd geschorst, heeft zelfmoord gepleegd. Dat heeft de persofficier van justitie in Dordrecht bevestigd.

De directie van het ziekenhuis stelde de man afgelopen vrijdag op non-actief, omdat hij een te grote emotionele band met een patiënt zou hebben gehad. Deze patiënt zou daardoor ernstig in verwarring zijn geraakt.

Volgens voorzitter D. Essink van de raad van toezicht van het ziekenhuis was er sprake van een 'ernstig verstoorde behandelrelatie'. De verhouding tussen de directeur en de patiënt zou anderhalf jaar hebben geduurd. Volgens Essink was daarbij echter geen sprake van seksueel misbruik. De directeur werkte sinds 1987 bij het APZ en stond bij zijn collega's goed bekend.

Dr. DICK OUDSHOORN NRC

psychiater

27-1

was een van de oprichters van ons tijdschrift. Hij maakte deel uit van ons bestuur en onze redactieraad.

Met droefenis herdenken wij de tragische dood van een oprechte, warme vriend en integere collega. Wij beseffen nu nog niet ten volle hoezeer wij hem zullen missen.

Namens bestuur, redactie en redactieraad van Directieve therapie, Prof. dr. A. Lange, voorzitter
K. van der Velden, secretaris

Diep geschokt hebben wij kennisgenomen van het plotseling overlijden van

dr. DICK N. OUDSHOORN

kinder- en jeugdpsychiater

Wij verliezen in hem een inspirerend en deskundig opleider en supervisor.

De kinder- en jeugdpsychiatrie in Nederland verliest in hem een groot man.

Met gevoelens van dank voor zijn verdiensten en waardering voor zijn persoon blijven wij achter.

Namens leden en bestuur van de Nederlandse vereniging voor hypnotherapie
drs. J. A. M. Verlinden, voorzitter

Ontzet en bedroefd zijn wij door het overlijden van

DICK OUDSHOORN

Zijn enthousiasme en gedrevenheid zijn voor ons een grote inspiratiebron geweest. Wij zullen ons werk in zijn geest voortzetten.

Nettie Aarts	Ton Maas
Henk Brans	Franny Moene
Jeannet Druif	Charlotte Oele
Mart Eussen	Jacqueline Okkes
Tineke Franzen	Leonie Overgaag
Ed de Grim	Eelco Palma
George van Houte	Nanning Pesman
Karien van den Houten	Pieter Sandijck
Anne-marie Hubers	Jeanne Steeghs
Ad van der Linden	Ad van der Sijde
Carole van der Logt	Wobbe Westra

Met groot verdriet hebben wij kennisgenomen van de dood van onze vriend en collega

Dr. DICK OUDSHOORN NRC

psychiater

27-1

We kenden hem zo'n dertig jaar. We maakten met hem een jongensachtig en heel leuk tijdschriftje. Wij weten hoe groot zijn onbaatzuchtige toewijding voor zijn patiënten, supervisanten en medewerkers was. Dat hij genereus was en ondogmatisch, en dat hij zijn inzet niet beperkte tot 38 uur per week, hebben wij - en zijn patiënten - hem in dank afgenomen. De omstandigheden waaronder zijn waardevolle leven alsook een onberispelijke praktijkuitoefening van dertig jaar tot een einde kwamen, stemmen ons extra verdrietig.

Wij eren Dick als een vriend, met wie ieder van ons nog vele jaren zou hebben willen samenwerken.

Aan Nellie zeggen wij - vanzelfsprekend - onze steun toe.

Richard Van Dyck
Onno van der Hart
Kees Hoogduin
Leen Joele
Alfred Lange
Kees van der Velden

Wij zijn zeer geschokt door het plotseling overlijden van onze gewaardeerde collega en vriend

DICK OUDSHOORN

psychiater

Wij zullen zijn plezierige en erudiete bijdrage aan onze discussies missen.

Als bewijzen van zijn creativiteit en vasthoudendheid blijven ten minste de opbouw van het psychiatrisch ziekenhuis in Dordrecht en zijn bijdrage aan de verbetering van de hulpverlening aan psychiatrische patiënten.

Het beraad van geneesheer-directeuren van de psychiatrische ziekenhuizen

Mede namens de collega-directeuren:

Armand Höppener
Ad Hertrouws
Anke Meijs
Paul Spronken
Ko Steeneveld
René Pasanea
Dick Ravelli
Jan Schrieveld
George Witte

Door onze redacteur MARGOT POLL

NRC

DORDRECHT, 27 JAN. Geneesheer-directeuren van verschillende psychiatrische instellingen eisen het aftreden van de Raad van Toezicht van het algemeen psychiatrisch ziekenhuis De Grote Rivieren in Dordrecht. Zij verwijzen de Raad „voltagen indiscreet” handelen in de affaire die heeft geleid tot de zelfmoord van hun collega dr. D.N. Oudshoorn.

Oudshoorn, kinder- en jeugdpsychiater en directeur Behandelingen van het Dordtse ziekenhuis, zou een „te emotionele band” hebben gehad met een psychiatrische patiënt, die daardoor ernstig verward zou zijn geraakt. De directie van het ziekenhuis schorste de psychiater op 19 januari met onmiddellijke ingang en verspreide een verklaring onder verschillende instanties en patiënten in Dordrecht, waarin zij haar excuses aanbiedt en zegt het voorval ernstig te betreuren. Naar het ANP werd een persbericht verstuurd. Een ontslagprocedure werd nog op dezelfde dag in werking gezet. Drie dagen later pleegde Oudshoorn zelfmoord.

„Wij zullen — ieder afzonderlijk — vragen om het aftreden

'Kliniek indiscreet in affaire die psychiater dood indreef'

van de voorzitter van de Raad van Toezicht. De Raad heeft onnodig haast gemaakt, onnodig de publiciteit gezocht en steeds getracht moreel voorop te lopen”, aldus K. van der Velden, hoofdredacteur van het tijdschrift *Directieve therapie* en woordvoerder namens de collega's van Oudshoorn. „Het is niet zo maar suicide, het is een Japanse suicide: het gaat om eer en schaamte.” In een overlijdensadvertentie in deze krant — van hoogleraren, geneesheer-directeuren, collega's en anderen die Oudshoorn goed kennen — spreken zij van de „onberispelijke praktijkcoëfening” van hun vriend.

De Raad van Toezicht van het ziekenhuis heeft geen rouwadvertentie geplaatst. Dit is gebeurd op uitdrukkelijk verzoek van de advocaat van Oudshoorn, die daarmee de wens van de overledene tot uitdrukking laat komen. De

advocaat trad op als woordvoerder voor Oudshoorn in gesprekken met de Inspectie en met de Raad van Toezicht.

De voorzitter van de Raad van

'Het is niet zo maar suicide, het is een Japanse suicide'

Toezicht van het ziekenhuis, D. Essink, bevestigt dat hij „aanwijzingen” heeft gekregen dat het door de familie niet op prijs wordt gesteld als de Raad van Toezicht zijn medeleven toont. „In grote trekken heel begrijpelijk. Wij betreuren het in hoge

mate dat de heer Oudshoorn deze weg heeft gekozen”. Volgens Essink, die als enige van De Grote Rivieren de pers te woord staat — de medewerkers moeten zwijgen — heeft de Raad hem „alternatieven” geboden maar is Oudshoorn daar niet op ingegaan. Het alternatief was dat de psychiater de eer aan zichzelf zou houden.

De relatie tussen het hoogste orgaan van het ziekenhuis en de beide directeuren, K. van Hogendorp en Oudshoorn, is naar zijn zeggen altijd uitstekend geweest „totdat deze kink in de kabel kwam”. Voor Essink en de directie bestond er na grondig onderzoek „geen enkele twijfel over wat er gebeurd was”. „Er viel een geheel ander licht op de man voor wie wij de allerhoogste waardering hebben”, aldus Essink.

Oudshoorn werkte sinds 1987 in het ziekenhuis en was nauw betrokken bij de oprichting ervan.

Toen hij solliciteerde naar de functie van directeur Behandelingen stak hij volgens Essink „met kop en schouders boven alle kandidaten uit”. De voorzitter stelt voor het dossier-Oudshoorn te sluiten omdat „het voor de nabestaanden steeds smartelijker wordt.”

Oudshoorn wordt in vakkringen beschouwd als een psychiater met een zeer grote staat van dienst. Hij was gespecialiseerd in de kinderpsychiatrie en een prominent voorstander van veranderingen in de geestelijke gezondheidszorg. Zo stond hij aan de wieg van de zogeheten multifunctionele eenheden, waarbij de psychiatrische patiënt zo veel mogelijk ambulante behandeld wordt en in zijn eigen omgeving kan blijven.

Oudshoorn raakte in opspraak toen een patiënt te kennen gaf niet meer door de directeur te willen worden behandeld. De nieuwe psychiater ontdekte een „ernstig verstoorde behandelrelatie” en sloeg alarm. De relatie met de patiënt had anderhalf jaar geduurd. Essink wilde niet spreken van seksueel misbruik, maar beperkte zich ertoe te zeggen dat er „een zeker mate van erotiek aan te pas had kunnen komen.”

Justitie machteloos in ontuchtzaak met vijftien zwakzinnige kinderen

door Hans Marijnissen

UDENHOUT - Een 44-jarige groepsleider van het instituut voor verstandelijk gehandicapten Vincentius in Udenhout heeft minstens vijftien zwakzinnige kinderen seksueel misbruikt. Zeker zeven pupillen zijn door de man verkracht. De verdachte in de grootste ontuchtzaak in de zorgsector, hoeft door een deal met justitie echter niet langer dan een jaar achter tralies. **TR 10/2**

Een groot onderzoek door instituut Vincentius en de politie heeft de zeer omvangrijke en langdurige ontucht deze maand aan het licht gebracht. Groepshoofd Tom van E. had binnen Vincentius een vertrouwensfunctie en wist door gesprekken met personeel en ouders precies waar de zwakke plekken van de pupillen lagen. Daar heeft hij volgens de directie 'zeer gefarfeerd' gebruik van gemaakt.

De man is in 1993 al op staande voet ontslagen, toen bleek dat hij zes jaar lang een verstandelijk gehandicapt meisje had misbruikt. Direct nadat dit misbruik aan het licht was gekomen,

heeft de politie onderzocht of er meer aan de hand was. Dat onderzoek is in 1993 echter afgesloten met de conclusie dat er sprake was geweest van een 'incident'. Hij is daarvoor in september 1995 in hoger beroep tot achttien maanden cel veroordeeld, wat neerkomt op een werkelijke straftermijn van één jaar.

In april 1995 meldde een moeder van een pupil dat het groepshoofd ook haar dochter destijds in de auto onzedelijk had betast. Daarop zijn Vincentius en de politie opnieuw naar slachtoffers gaan zoeken. Uit een groep van 60 pupillen die ooit met de man in aanraking zijn gekomen, vertelde uiteindelijk een vrouw dat zij achttien jaar geleden door Tom van E. is verkracht. Een vriendin zou hetzelfde zijn overkomen. Andere pupillen repten over vergaande ongepaste intimiteiten en lichamelijk geweld dat tegen hen gebruikt zou zijn.

Verjaard

Vincentius is begin januari met de zaken naar justitie in Breda gestapt, maar officier van justitie W. Koops wees erop dat de twee nieuwe verkrachtingszaken verjaard waren. Het zou weinig zin hebben de mishandelingen en ongewenste intimiteiten te vervolgen, omdat de man net voor het - zwaardere - seksueel misbruik was veroordeeld. Omdat Vincentius vermoedde dat Tom van E. met name in het begin van zijn carrière méér slachtoffers heeft gemaakt, vroeg de directie aan de officier of er een mogelijkheid bestond de man die zaken te laten opbiechten. Immers: pas als

alle zaken op tafel lagen, kon Vincentius zich volledig wijden aan de nazorg van de pupillen.

De officier van justitie heeft vervolgens de rechercheur die Tom van E. voor de strafzaak heeft verhoord, als bemiddelaar aangewezen. Hij heeft in opdracht van Koops de man verzoekt alle ontucht op te biechten, en hem in ruil daarvoor verzekerd dat hij voor de bekende strafbare feiten niet vervolgd zal worden. Tot ontzetting van justitie biechtte de man vijf gevallen van ernstig misbruik van zwakzinnige kinderen van recente datum. Daaronder bevinden zich vier verkrachtelingen.

Door de deal is justitie echter niet meer in staat de man voor de rechter te brengen. Ook een beroep van ouders tegen het niet-vervolgen van justitie heeft geen zin. De serieverkrachter zit momenteel voor slechts één zaak zijn straf uit en komt over een jaar vrij. Door de deal kan ook niet onderzocht worden of de man voor TBS in aanmerking komt.

De overkoepelende Nederlandse Vereniging voor Gehandicapten Zorg (NVGZ) is 'zeer geschokt' door de ontuchtzaak. „In deze omvang hebben we dit nog nooit meegemaakt”, aldus directeur P. Bottelier. De deal van justitie en de niet-vervolg van de man, staan ook in schril contrast met het beleid van staatssecretaris E. Terpstra (volksgezondheid) die afgelopen zomer na een landelijk onderzoek naar seksueel misbruik van gehandicapten, juist een harde aanpak van zulke excessen afkondigde.

Ex-groepsleider van Vincentius-tehuis niet opnieuw vervolgd

Van onze verslaggever **VK**

UDENHOUT

Justitie zal niet opnieuw vervolging instellen tegen een voormalige groepsleider van het Vincentius-tehuis in Udenhout die na zijn veroordeling voor ontucht met een pupil nog negen gevallen van seksueel misbruik van verstandelijk gehandicapte meisjes en vrouwen heeft bekend. Verjaring en/of gebrek aan bewijs maken dat onmogelijk, aldus officier van justitie W. Koops. Hij ontkent dat er sprake is geweest van een deal met de verdachte.

De nu 44-jarige groepsleider werd in 1993 op staande voet ontslagen nadat hij toegegeven had met een bewoonster van het Vincentius-tehuis seksuele gemeenschap te hebben gehad. De rechtbank veroordeelde hem na een zitting achter gesloten deuren tot dertig maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk. In hoger beroep bepaalde het gerechtshof in september 1995 de strafmaat op 24 maanden met een voorwaardelijk deel van zes maanden.

In de loop van vorig jaar kreeg de directie van Vincentius aanwijzingen dat de man in een periode van zo'n twintig jaar met meerdere aan zijn zorg toevertrouwde zwakzinnigen 'iets seksueels' had gehad. Ze stelde een intern onderzoek in en wendde zich vervolgens tot officier van justitie Koops met de vraag of de inmiddels veroordeelde dader

opnieuw gehoord kon worden 'met het oog op de therapeutische nazorg'.

De politiemann die de groepsleider indertijd voor de strafzaak verhoorde, deed dat begin dit jaar opnieuw en haalde hem over 'vrijuit te spreken'. Koops: 'In het belang van de slachtoffers, is tegen hem gezegd. Hem is niets beloofd.' De man biechtte nog negen 'affaires' op, in vijf gevallen met volledige geslachtsgemeenschap, sommige van recente datum.

Ook als het misbruik niet verjaard zou blijken, is er onvoldoende bewijs om hem opnieuw voor de rechter te brengen. Koops: 'Een bekentenis van een verdachte alleen is niet genoeg. Aan aanvullend bewijs waren er alleen de verklaringen van verstandelijk gehandicapten, wat juridisch moeilijk hanteerbaar is. Bovendien blijkt uit niets dat er sprake is geweest van geweld of bedreiging met geweld. Dus verkrachting, een zwaarder delict dan waarvoor hij veroordeeld is, valt hem alsnog niet ten laste te leggen. Ik begrijp dat het bitter is voor familieleden, maar meer kunnen we niet.'

De directie van Vincentius heeft na een eerste informatieavond met familieleden voor de komende weken nog drie van dergelijke bijeenkomsten uitgeschreven. 'Om het vertrouwen te herstellen', zegt een woordvoerder van de zorginstelling met 250 zwakzinnige pupillen, 'en om ze te vertellen wat we doen aan preventie.'

Onderzoek naar seksueel geweld groepsleider

Door een onzer redacteurs

BREDA/UDENHOUT, 12 FEBR. Justitie in Breda zal een nader onderzoek doen naar het gebruik van seksueel geweld tegen pupillen van het tehuis voor geestelijk gehandicapten Vincentius in het Brabantse Udenhout. **NRC 12/2**

In Vincentius werden de afgelopen 18 jaar negen bewoners seksueel misbruikt door een inmiddels ontslagen groepsleider. De Bredase officier van justitie W. Koops, die in het weekeinde had gezegd wegens verjaring en onvoldoende bewijs niet tot verdere vervolging over te gaan, meent dat een door Vincentius uitgegeven verklaring dat in drie van de gevallen naast seksueel misbruik ook sprake is geweest van het gebruik van geweld, een nieuw licht op de zaak kan werpen. In dat geval kan er sprake zijn van verkrachting, wat een ernstiger vergrijp is.

Koops zei de verklaring van Vincentius over het lichamelijk geweld niet te kennen. Hij zei ook dat verdere vervolging niettemin moeilijk zal zijn. Met de verdachte is namelijk afgesproken dat hij niet nader zou worden vervolgd op voorwaarde dat hij alle door hem gepleegde daden zou bekennen zodat Vincentius aan de nazorg van de slachtoffers kon gaan werken. „Een rechter”, aldus Koops, „zal bovendien extra behoedzaam zijn met verklaringen van geestelijk gehandicapten”.

Voorzitter M. Geerts van de Familievereniging van verwanten zei vanmorgen dat „geschokt en met verslagenheid” is gereageerd. „Als er sprake is geweest van een deal tussen de verdachte en justitie dan tast dat het rechtsgevoel

ernstig aan,” aldus Geerts. Volgens Geerts is nu wel de kwestie van de seksualiteit bespreekbaar geworden.

De zaak kwam in 1993 aan het licht toen een bewoonster melding maakte van seksueel misbruik. De groepsleider werd op staande voet ontslagen en zit inmiddels een straf uit van 24 maanden waarvan 6 voorwaardelijk. Vorig jaar meldde een moeder van een andere pupil dat ook haar dochter seksueel misbruikt was. Dat was voor de directie aanleiding om een onderzoek in te stellen. Daaruit bleek dat in een periode van 18 jaar negen bewoonsters „ernstig seksueel zijn misbruikt”, zoals in de verklaring staat. In drie gevallen, aldus Vincentius, hebben bewoonsters daarnaast „lichamelijk geweld onderhouden”. Verder zou een niet nader aan te duiden aantal bewoonsters te maken hebben gehad met ongewenste intimiteiten. „Bij drie bewoonsters is sprake geweest van onheuse bejegening tot mishandeling”, aldus de verklaring.

Het tehuis heeft intussen maatregelen genomen. Het personeel krijgt scholing en training en er is een meldingscommissie ingesteld. Voor de bewoners, die met het geweld te maken hebben gehad, is een individueel nazorgplan opgesteld. Geerts vindt die nazorg belangrijker dan de vraag of er wellicht toch nog te nadere vervolging over zal worden gegaan.

Toch kans ^{Par 13/2} vervolging na ontucht Vincentius

(Van een verslaggeefster)

UDENHOUT - Justitie beziet de mogelijkheid opnieuw de zaak te openen tegen T. van E., een 44-jarig ex-groepshoofd van Huize Vincentius in Udenhout. Van E. is veroordeeld tot 24 maanden wegens ernstig seksueel misbruik van een minderjarige, verstandelijk gehandicapte pupil. Hij heeft na zijn veroordeling meerdere seksuele delicten bekend.

Het dossier is opgevraagd door de Bossche procureur-generaal R. Gonsalves. Aanvankelijk zei justitie niet in staat te zijn Van E. te vervolgen. De Bredase officier van justitie mr. W. Koops zei 'strafrechtelijk met lege handen te staan'. Niet alleen zijn sommige feiten verjaard en is volgens hem bewijsvoering moeilijk, 'bovendien zijn sindsdien meerdere wetswijzigingen doorgevoerd'.

In ruil voor bekentenissen en het noemen van namen van zijn slachtoffers heeft justitie Van E. beloofd dat hij niet zou worden vervolgd. Dit gebeurde nadat hij wegens gemeenschap met een minderjarige, verstandelijk gehandicapte bewoonster was veroordeeld tot anderhalf jaar cel en het vermoeden bestond dat hij meer vrouwen had misbruikt. De directie van Huize Vincentius wilde 'in overleg met justitie een weg tot waarheid vin-

den', om de slachtoffers adequate hulp te kunnen bieden, aldus directeur J. van de Putte.

Door de afspraak met justitie hoeft Van E. niet langer dan een jaar (tweede van de opgelegde straf) uit te zitten. Hij zit momenteel vast. Koops benadrukte gisteren dat de afspraak echter grenzen kende: voor verkrachting zou Van E. wel degelijk worden vervolgd.

Na het akkoord met justitie bekende het groepshoofd (ten minste) negen licht tot matig verstandelijk gehandicapte meisjes langdurig seksueel te hebben misbruikt.

Trouw meldde zaterdag echter dat de man zich aan ten minste vijftien zwakzinnige kinderen heeft vergrepen. Zeker zeven kinderen zouden bovendien door hem zijn verkracht.

De ouders van sommige slachtoffers nemen geen genoegen met de afspraak die justitie heeft gemaakt en willen dat de inmiddels ontslagen groepsleider toch opnieuw wordt vervolgd. Het CDA wil opheldering over de overeenkomst.

Toen in 1993 de eerste melding van misbruik was gedaan, bestond het vermoeden dat Van E. zich aan meer bewoonsters had vergrepen. Een intern onderzoek leverde echter niets op.

Koops zegt toen op verzoek van de directie van Huize Vincentius de afspraak over niet-vervolg met Van E. te hebben gemaakt. Zonder die afspraak zou Van E. nooit hebben gepraat en zou de nazorg voor de slachtoffers zijn vertraagd, aldus de officier van justitie.

Par. 17/2 Ontucht pastores 400 keer gemeld

door MAURITS SCHMIDT

AMSTERDAM - De omroepastoraten van Ikon en KRO hebben de afgelopen jaren zo'n vierhonderd meldingen binnen gekregen van seksueel misbruik door pastores. Daarvan zijn er 150 doorverwezen naar vertrouwenspersonen. Nooit eerder is de omvang van seksueel misbruik in pastorale relaties in Nederland zo duidelijk in kaart gebracht.

De cijfers staan in de jaarverslagen over 1992-1993 en 1994-1995 van beide meldpunten. Van een derde meldpunt, het door de rooms-katholieke kerk vorig jaar mei opgerichte Hulp en Recht, zijn nog geen cijfers beschikbaar. De 250 meldingen die niet zijn doorverwezen voor nader onderzoek, zijn behandeld in gesprekken met de omroepastores.

Over aard en ernst van de klachten worden, om redenen van privacy, geen gegevens verstrekt. Ook het aantal aangeklaagden is onbekend. Amerikaans onderzoek komt uit op twaalf tot 23 procent pastores dat ontucht heeft gepleegd. Wel is bekend dat tweederde van de meldingen afkomstig is van vrouwen.

De meldpunten bij de Ikon en de KRO zijn opgezet door de in 1992 opgerichte Interkerkelijke Initiatiefgroep tegen Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties. Deze groep heeft gelijktijdig een netwerk van vertrouwenspersonen ingesteld. Daar kunnen ook pastores zelf terecht wanneer ze als plegers van seksueel misbruik in gewetensnood zijn. De groep beijvert zich bovendien voor preventie via de theologische opleidingen en probeert tot een beroepscode te komen zoals die ook geldt voor artsen en psychotherapeuten.

Volgens ds. Judith van der Werf van het radiopastoraat van de Ikon is het aantal pastores dat zich meldt, op de vingers van één hand te tellen.

"En als ze zich al met ons in verbinding stellen, is het vrijwel altijd nadat er een klacht over hen is binnengekomen," aldus Van der Werf.

● Pagina 21: De pastor heeft altijd de schuld

NA 23 JAAR trouwe dienst werd op 24 januari 1996 Petro Marais (58), gereformeerd predikant in Purmerend, met onmiddellijke ingang uit het ambt ontzet. De kerkeraad had dominee schuldig bevonden aan seksueel misbruik in een pastorale relatie, meermalen gepleegd. Met het ontslag op staande voet handelde de kerkeraad conform het advies van de vorig jaar ingestelde Landelijke Klachtencommissie Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties van de Gereformeerde Kerken in Nederland. De zaak-Marais was de eerste die de commissie te behandelen kreeg.

Petro Marais oogt met zijn tengere postuur, donkere krukke kop, kokette baard, schalkse oogopslag, leren jack en roomwitte kabeltrui als een jonge veertiger. Een artistiek en eigenzinnig man is hij. Schildert, musicceert, begeleidt bands, vangt vluchtelingen op, was marionettenspeler voordat hij zich in Zuid-Afrika, zijn vaderland, aan de theologie ging wijden. Zijn kerkdiensten moeten dan ook altijd een feest zijn geweest, waarmee hij

vooral jongeren trok.

Marais is zich er absoluut niet van bewust wat hij heeft misdaan. En juist dat wordt hem het zwaarst aangerekend.

Vorig voorjaar bereikte, voorzover valt te reconstrueren, een klacht van een vrouw over hem de kerkeraad. Marais wil niet over haar praten, maar beweert stellig dat hij nooit een relatie met haar heeft gehad. De classis, het regionaal kerkbestuur, zendt twee visitatoren die op onderzoek uitgaan. Resultaat is dat vijf vrouwen klachten op schrift stellen, van wie drie hun aanklacht weer intrekken. Twee komen er terecht bij de klachtencommissie.

Volgens Marais zijn het brieven van vrouwen, allang getrouwd, met kinderen, met wie hij respectievelijk 22 en 17 jaar geleden ongeveer een jaar lang op geheel vrijwillige basis een verhouding heeft gehad. Hij was toen tussen de 35 en 40, zij waren destijds 22 en 18 jaar. De meisjes waren geen lid van zijn gemeente, maar ze deden wel mee met een bijbelkring en een gospelgroep van Marais. De dominee is vrijgezel en maakt er geen geheim van dat hij in de loop der jaren verhoudingen met veel vrouwen heeft gehad.

Beroepscode

In een aantal beroepen is het risico op seksueel misbruik groter dan bij andere. Het zijn vaak 'helpende' beroepen, zoals arts, psycho- en fysiotherapeut, leraar. Regelmatig halen ze de publiciteit met seksuele delicten. De meeste kennen een beroepscode die seksuele omgang met cliënten verbiedt.

Rond het ambt van pastor hing altijd het aureool 'Een pastor moet je toch kunnen vertrouwen!' Zo heet ook het glasheldere boekje van Gideon van Dam, gereformeerd predikant voor de werkbegeleiding van collega's, en Marjo Eitjes, tot voor kort medewerkster van het opgeheven katholieke bureau voor Seksualiteit en Relaties (Uitgeverij Meinema, Zoetermeer, 1994). Daaruit blijkt dat niet elke pastor dat vertrouwen waard is.

Van Dam begon zich in de materie te verdiepen nadat in 1989 een vrouw bij hem was komen klagen over haar predikant. Uit onderzoek bleek dat pastores zich wel degelijk vergrijpen aan 'pastoranten', gemeenteleden of parochianen die bij hem - meestal hem - hulp komen zoeken. Ook misdienaartjes zijn nogal eens de klos.

Er zijn verschillende cijfers bekend. Onderzoekster Anke Hoenkamp haalt in het tijdschrift *Praktische Theologie* (mei 1995) recent Amerikaans onderzoek aan volgens welk 23 procent van de pastores erkende zich wel eens 'onbehoorlijk' te hebben gedragen in dit opzicht. Tien procent van de bevolking van een kliniek voor seksverslaafden bestond uit pastores. Andere onderzoeken komen uit op twintig procent seksuele relaties onder priesters, en vijf tot tien procent van priesters met minderjarigen. Van Dam houdt het op twaalf procent seksueel misbruik in de VS.

In Nederland werkte Van Dam mee aan de oprichting, in 1992, van een Interkerkelijke Initiatiefgroep tegen Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties. Datzelfde jaar waren er twee meldpunten voor deze delicten, bij de omroepastoraten van Ikon en KRO. Daarachter staat een net van vertrouwenslieden voor plegers en misbruikten. Volgens ds. Judith van der Werf van het Ikon Omroepastoraat is het aantal plegers dat zich de afgelopen vier jaar heeft gemeld op twee handen te tellen, en dan nog alleen na klachten over hen. Wat de hervormde kerk betreft wijt ze dat aan het gebrek aan openheid in dezen. "We krijgen uit die kring minder meldingen dan van de gereformeerden, terwijl de hervormde kerk toch groter is. De bescherming van de predikant is daar zo belangrijk, dat alles veel langzamer gaat." Klachten kwamen er

wel, vooral na uitzendingen over het thema: dik vierhonderd. Daarvan zijn er 150 in behandeling genomen.

Toen de kerkeraad Petro Marais in september hangende het onderzoek op non-actief stelde, vormde zich spontaan een actiegroep van gemeenteleden die de inquisitiemethode als 'zeer onchristelijk' aan de kaak stelde. Het comité hekelde de brief aan alle gemeenteleden waarin de maatregel uiteen werd gezet: "Daarmee is Marais in feite al aan het kruis genageld." De maatregel veroordeelden zij als 'liefdeloos tegenover Marais en kwetsend voor de velen, voor wie hij een bron van inspiratie en een voorbeeld van naastenliefde is'. Daarbij wijst het comité er op dat Purmerend 'toevallig' een dominee kwijt moest wegens overcomplete. Juist in juni was bekend geworden dat er geen geld meer was voor drie predikanten. "Een stok om de hond te slaan," oordeelde het comité.

Te progressief

Ook na zijn ontslag staat het comité nog steeds achter Marais. Woordvoester Linda van Ingen vindt het ontslag onterecht. "Hij zou terug moeten procederen, maar hij is het vechten moe. Er is helemaal geen afvloeiingsregeling getroffen. Bij de toelichting door de kerkeraad op het besluit werd meteen maar verteld dat de gemeente nu uit de financiële zorgen is. Marais is veroordeeld op twee zaken die volgens mij in het burgerlijk recht allang zouden zijn verjaard. Dan wordt erbij gezegd dat hij zijn leven niet heeft gebedd. Maar dat geldt toch niet als bewijs? Ik denk dat de kerkeraad hem alleen maar te progressief vond."

Lydie Schutten, voorzitter van de Samen-op-Wegkerkeraad in Purmerend: "In de beslissing tot ontslag heeft meegewogen dat Marais nog steeds niet inziet dat hij niet handelt in overeenstemming met het ambt. Dat kon niet zo blijven. Seksueel misbruik schendt, bezoedelt de integriteit van pastorale relaties. Hij ontkent dat hij daarvoor zijn ambt heeft misbruikt. Maar gemeenteleden kijken nu eenmaal anders aan tegen een predikant dan tegen andere gemeenteleden. Zo'n werkverhouding is altijd een ongelijke. Je mag het ambt nooit gebruiken voor de eigen lustbeleving. Als je dat niet ziet, zit je fout."

Maar is de beslissing alleen gevallen op die twee oude zaken? Schutten: "Er was wel een openstapeling van feiten waardoor je zegt: dat kan niet. Bovendien zijn die zaken in de zin van het kerkrecht niet verjaard. De beslissing tot ontslag is eensluidend genomen. De klachtencommissie, de provinciale synode, de classis en de kerkeraad waren het erover eens."

Een dominee moet toch ook verliefd kunnen worden? Schutten: "Op de details kan ik niet ingaan. Die staan in het geheime rapport. Als een predikant verliefd wordt, moet hij de pastorale relatie verbreken."

Heeft de oprichting van een actiecomité voor de kerkeraad dan niets betekend? Schutten: "Dat is niet meegewogen. Er stonden zes handtekeningen onder een brief. De kerk is er niet om leeggelopen. Uit de opbrengst van de collecte hebben we geen enkele achteruitgang bespeurd."

Er moest toch een dominee weg, dus vooruit maar. Schutten: "Absoluut niet waar. Bezuinigen moest, maar de gesprekken daarover hebben we juist hangende deze affaire stopgezet."

Waar kwamen ineens die vijf klachten tegelijkertijd vandaan? Schutten: "Ik heb die vrouwen niet gesproken. Er waren voorheen wel signalen, anoniem. Die kun je niet onderzoeken. Bij het onderzoek van de visitatoren kwam ineens alles tegelijk boven, ook nog na de op non-actiefstelling. Het blijft uitermate moeilijk met zoiets naar buiten te komen."

En nu? Schutten: "We gaan over tot de orde van de dag. Je blijft wel zitten met een grote groep die het niet begrijpt, aan wie het moeilijk is uit te leggen. Maar er zijn ook mensen die opgelucht zijn, en zeggen: 'Hè hè, dit had tien jaar eerder moeten gebeuren'. Er is zowel schaamte als boos-

heid. We gaan wel terna-avonden houden over dit thema, te verbreden naar seksualiteit en geloof. Daar kun je ook incest bij betrekken."

Woordvoerder en lid van de landelijke klachtencommissie, Kathinka Broos, zegt zich wel bewust te zijn dat de af-

faire bij de burgerlijke rechter 'een ander verhaal' had opgeleverd, met andere gevolgen. Maar ook binnen de kerk zijn andere mogelijkheden: schorsing, therapie-advies. "Toch gaf voor ons de doorslag dat Marais absoluut geen idee had van wat hij fout heeft gedaan. Dat geeft kans op recidive, herhaling. Je ziet het aan hoe hij nu op de zaak reageert."

De dames in kwestie waren geen gemeenteleden van Marais. Broos: "Ze deden bij hem mee in groepen. Dan heb je wel degelijk pastorale verantwoordelijkheid. Je kunt zeggen: hij was combobegleider. Maar dan toch ook predikant. Ik geef toe: het is een lastig gebied: waar ligt het onderscheid. Eén van de meisjes was volgens het toen geldende recht minderjarig. Wat ook speelt: ze moesten het geheim houden van Marais. Als je verliefd bent, schreeuw je het toch van de daken."

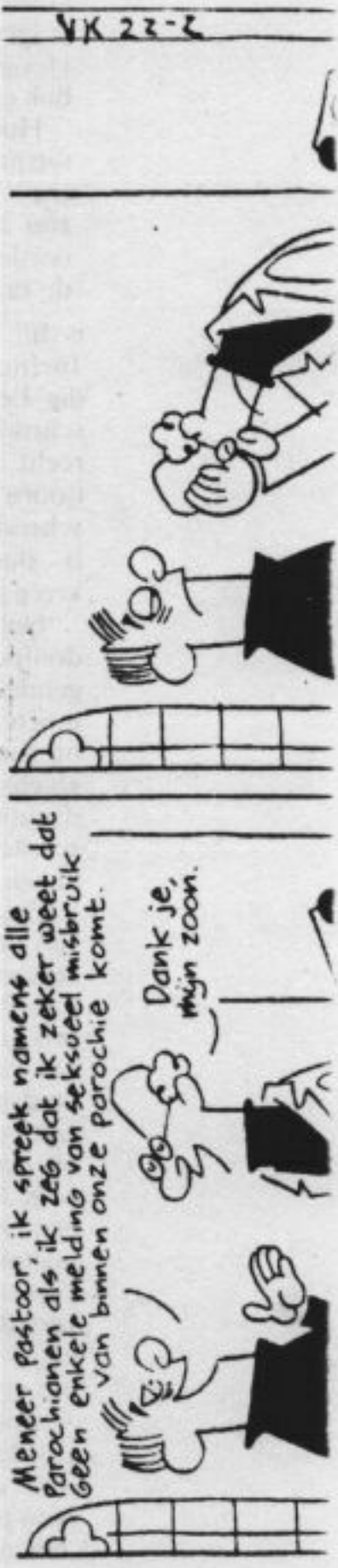
Een klachtencommissie is aanklager en rechter tegelijk, terwijl de aangeklaagde geen behoorlijke advocaat krijgt toegewezen. Broos: "We proberen juist niet in die aanklagersrol te gaan zitten. We sturen contactpersonen naar klager en beklagde, die onafhankelijk aan ons rapporteren. De pleger mag, als wij hem horen, een zelf gekozen vertrouwenspersoon meenemen. Dat heeft Marais niet gedaan. Al met al is dit een enorme klap voor de gemeente, zeker omdat Marais ook goede eigenschappen heeft, zoals de creatieve impulsen die hij jongeren gaf."

Macht

In hun boek noemen Van Dam en Eitjes speciale risicofactoren van een pastorale relatie ten opzichte van die van andere hulpverleners. Pastores kunnen op eigen initiatief langs gaan bij iemand thuis om eens te praten hoe het gaat. Dat gebeurt ook nogal eens bij weduwen, pas gescheiden vrouwen of gemeenteleden met huwelijksmoeilijkheden. Er is weinig werkoverleg en daarmee toetsing tussen pastores. In de beleving van veel gemeenteleden heeft een dominee altijd 'macht', al was het maar omdat hij dichter bij God zou staan. Het celibatair leven zou het verlangen kunnen verhogen. En gaat het mis, dan is niet alleen de misbruikte, maar de hele kerkgemeente vaak mede slachtoffer.

Marjo Eitjes, zelf slachtoffer van misbruik door een pastor geweest, hamert erop dat een pastor in een ongelijke machtspositie altijd de sterkere is. Ook 's avonds na tien met een borrel op. In die zin is hij altijd de 'schuldige', ook als er onweerstaanbare avances zijn van de 'pastorant'. "Je denkt dat je recht op zorg hebt, maar je krijgt seks. Dat geldt vooral vrouwen die al slechte ervaringen hebben. Ze weten dat seksueel wervend optreden de enige manier is van aandacht krijgen. Pikt een pastor dat niet op; dan krijgt ze weer het lid op de neus."

Maar waarom zou een pastor per definitie machtsdrager moeten zijn? Hij is toch ook 'gewoon' mens? Een volwassen, geëmancipeerde vrouw moet toch in staat zijn gelijkwaardig te reageren? Ze is bovendien toch niet altijd hulpvraagster? Hoe kan een pastor dan weten dat hij fout zit? Eitjes: "Openheid en eerlijkheid staan voorop in zulke relaties. Die hoedanigheden blijken nou juist hier niet aanwezig. Psychotherapeut René Molenkamp, in de VS gespecialiseerd in hulpverlening aan plegers en misbruikten, heeft een plegersprofiel opgesteld. Pastores die gemakkelijk tot misbruik overgaan zijn vaak dominant, impulsief, getalenteerd, charismatisch, gevoelig, inspirerend, werkverslaafd, eenzaam. Ze hebben weinig zelfkennis, beseffen niet welke schade ze anderen kunnen berokkenen, verwarren affectie en seks, herkennen seksuele gevoelens

sor Kees Hoogduin. 'Maar wat is dat nou? Ik loop ook wel eens gearmd met een vriend. Ik geef toe: Dick was geen rokkenjager. Hij was een nette echtgenoot. Geen kleeft afspraken, geen enkel incidentje. Nu zegt men: jaha, maar hij heeft zijn seksuele honger gesublimeerd door met jongeren te werken. Ik word daar niet goed van. Het was z'n vak!'

De klap komt als bestuurder Essink op 19 januari de openbaarheid zoekt, kranten inlicht. 'Ziekenhuis-managers zijn een-dimensionale mensen', zegt een psychiater uit de Randstad. 'Ze hanteren de theorie: (1) zeg iemand binnen 48 uur ontslag aan, anders verlies je het nog voor het ambtenarengerecht. En (2) haal er meteen de pers bij. Die methode werkt als een dubbelloops jachtgeweer.'

'Buiten alle proporties om iemand met een glanzende reputatie van dertig jaar zo aan de schandpaal te nagaan. Woedend is prof A. Lange, verbonden aan de vakgroep Klinische Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam: 'Ik had die brief niet willen krijgen.'

Na het doodsbericht van zijn zeer gezene collega, dat in vakkringen een golf van ontzetting loslaat, zal Lange een bijtende fax aan Essink terugsturen. Strekking: het zou in de lijn van fatsoenlijk management hebben gelegen een periode van schorsing of ziekteverlof aan te grijpen voor onderzoek in alle stilte. 'Dick Oudshoorn mag verkeerd hebben gehandeld, maar u en uw collega's zullen, als zij enig gevoel hebben niet meer rustig slapen.'

Voorzitter Essink is zich niet bewust van laakbaar handelen. Wel geeft hij te kennen dat hij zozeer 'emotioneel bij de zaak betrokken' is geraakt, dat hij 'een aantal nachten minder goed geslapen' heeft. Maar Essink rechtvaardigt de keus openbaarheid en dus de keus voor een persbericht nog steeds. 'We moesten het personeel toch inlichten? Dan zou het sowieso uitgelekt zijn. Dan kan men het beter meteen van de bron zelf horen.'

Inmiddels zetten tal van Oudshoorns vakgenoten vraagtekens bij de rol van inspecteur J. Lucieer van Geestelijke Volksgezondheid. Die er volgens zowel Van der Velden als Hoogduin 'op is gesprongen als een bok op de haverkist'.

Hoogduin herinnert zich Lucieers uitspraak: "We gaan statussen lichten". 'Alsof dit het topje van de ijsberg zou zijn! Die man nam een bevooroordeeld standpunt in en dat is niet de taak van een inspecteur. Daarmee

is hij op de stoel van het Medisch Tuchtcollega gaan zitten. Tegenwoordig heeft iemand die de meest verschrikkelijke dingen heeft gedaan, recht op daderhulp. Van Van Oudshoorn staat vast dat hij geen verschrikkelijke dingen heeft gedaan. Hij is slachtoffer geworden. Maar hij kreeg geen hulp.

'Natuurlijk had de zaak niet in de doofpot moeten worden gestopt. Integendeel. Die had goed uitgezocht moeten worden. Een integere man is nu zonder een nette procedure geheel afgebrand. Na zo'n publieke verdachtmaking kon hij ondanks z'n schitterende staat van dienst een baan in zijn vak wel vergeten.'

Vanwaar de haast en de indiscretie van de raad van toezicht, vragen psychiater Lucieer zich af. Was Lucieer de aanjager? Het is 8 januari, daags nadat een Riagg-arts alarm heeft geslagen. Lucieer heeft enkele gesprekken met Oudshoorn. De twee kennen elkaar. Lucieer had zelf ooit een een functie bij een psychiatrische inrichting. Bij zo'n ontmoeting zijn twee getuigen: een vertrouwensman en een werknemer van De Grote Rivieren. Ze zijn verbijsterd: de tot dusver amicale verstandhouding (men tutoyeert elkaar) zou van Lucieers kant veranderen in grimmig formalisme.

'Bocierend', zegt de inspecteur van zijn kant. Veel meer wil hij niet kwijt. Alle critici moeten zich maar met hem persoonlijk in verbinding stellen. 'Niemand heeft Oudshoorn deze af-

loop gegund', voegt hij er nog aan toe. 'Dat moge duidelijk zijn.' De inspecteur heeft een condoleance-betuiging naar de weduwe gestuurd.

Het ruikt er naar lijm. In sommige vertrekken wacht het kale beton nog op de linoleum-leggers. Mat zitten de meisjes van de avonddienst bij elkaar in hun loge. Voor ziekenhuispersoneel geldt een strikt zwijgverbod over de tragedie. In de buurt wordt een besloten herdenkingsbijeenkomst voor de overleden directeur gehouden. Met muziek en gedichten. Voorzitter Essink van de raad van toezicht is er ook.

Essink memoreert het tragische verlies van een uitzonderlijk man, boegbeeld van het ziekenhuis. De voorzitter toont zich dan 'vol twijfel', zoals een medewerker later zal zeggen - die anoniem wil blijven. Maar de voorzitter ontkent dat hij navraag categorisch. 'De bijeenkomst was besloten', reageert hij effen.

De laatste weken beleefde Kees van der Velden 'voor ons persoonlijk heel prettig, hoe gek dat ook klinkt'. Hij zegt: 'Ik ben met Dick meegeweest naar de inspecteur. Dat gedrevene had Dick niet meer. Hij was stil voor zijn doen. Dat had ook wel iets aangenaams, vond ik. Er hoefde niks te worden opgericht, geen polikliniek, niks. Wat heeft die man in zijn leven allemaal niet opgericht, tot aan een roeivereniging aan toe! Zijn manier van doen had vaak iets heel vernoeiends. Hij praatte ook altijd zo aardig over z'n mensen. Te aardig. Alsof het genieën waren. Maar ik kende ze wel. Soms gewoon lorren, naar mijn idee.'

'Dan verdedigde Dick zich met "Maar ze doen het op die afdeling toch heel goed?" Daarmee bond hij veel mensen aan zich hè. Hij was heel loyaal. Hij verwachtte ook loyaliteit terug. Daar heeft hij zich op een verschrikkelijke manier in vergist.'

'Niemand heeft de suicide zien aankomen. Ook niet de mensen die Dick op de laatste dag nog sprak. Achteraf is dat een diagnostische fout; omdat hij het gedrevene kwijt was. Ik herinner me vooral warmte en vriendschap. We hebben de inspecteur nog nagedaan, toen we samen kroketten gingen eten in het Kurhaus van Scheveningen. Maar het was in feite toch Dick niet.'

'Hij maakte geen plannen meer. En plannen maken is zo essentieel voor hem. Dat persbericht was een slag in zijn gezicht. Zijn reputatie was naar de sodemieter. Hij was dodelijk vernederd.'

Die maandag hangt er een briefje op de voordeur van de boerderij. 'Ik ben een heel eind fietsen. Vele uren later wordt de fiets aangetroffen. Op de stalzolder. Zielzorger Dick Oudshoorn hangt in de schuur, met een zak over zijn hoofd. Suicide is geen onbekend fenomeen in de godvruchtige Alblasserwaard.

'Dit is een Japanse zelfmoord', zegt Van der Velden. 'Het was voor Dick een kwestie van eer en van schaamte tegelijk.'

In 1994 had Oudshoorn zijn drijfveren nog ontvouwd tegenover *HP/De Tijd*. Het waren gedenkwaardige woorden. Bij thuiskomst van z'n werk was hij op slag alle patiënten vergeten, zei hij toen. Hij kon een patiënt bij het winkelen tegenkomen, zonder zich zelfs diens naam of verhaal te herinneren. 'En zodra hij in mijn spreekkamer komt, weet ik zelfs hoe zijn kanariepiet heet. Dat is dissociëren. Dat leer je via hypnotische technieken. Ik bewaar mijn werk als het ware in een safe die op slot gaat als ik naar huis rijd. Dat is mijn redding.'

De ziekenhuistop van De Grote Rivieren is noch bij de rouwdienst, noch op de begraafplaats aanwezig. Op uitdrukkelijk verzoek van de nabestaanden. Studentenpredikant J. Eckhof, een oude vriend, preekt over de eerste twaalf verzen van Psalm 139. Een psalm van David:

*Here, Gij doorgrondt en kent mij
Gij kent mijn zitten en mijn opstaan,
Gij verstaat van verre mijn gedachten;
Gij onderzoekt mijn gaan en mijn liggen,
met al mijn wegen zijt Gij vertrouwd.*

De wereldlijke rechter zal, zo het zich laat aanzien, op verzoek van de nabestaanden worden ingeschakeld. Voor de rehabilitatie van een idealist die in het grensgebied van zijn beroepsethiek op een mijn liep.

En zijn bewuste patiënt?

'Je moet er niet aan denken wat er met die jongen aan de hand is', zegt hoogleraar Hoogduin zuchtend. 'Die jongen moet echt uit de publiciteit blijven.' De vraag is wat er dan wel moet gebeuren - maar psychiater Van der Velden blijft het antwoord op zijn eigen vraag schuldig. 'Hoe het met die jongen verder moet, ik zou het echt niet weten.'

Ben Haveman

De meesten van u zullen het vier-uursjournaal van de NOS nooit zien. Daarom hier het nieuwtje: Philip Freriks presenteerde gistermiddag. Mocht in het pierebadje spartelen voordat hij in het diepe wordt gegooid. Want het diepe, dat blijft het journaal van acht uur (gisteravond door Henny Stoel).

In beide journaals wél de Nederlandse Kate Adie, Maria Henne-man, die niet van het oorlogsterrein in Rotterdam is weg te slaan en dus alweer dat brandweeroopperhoofd interviewde die zo dolgraag 'brand meester!' in de camera zou willen brullen, maar dat zat er nog steeds niet in.

De *Ronde van Witteman* was terug en meteen indrukwekkend. Hoe innig mag de relatie zijn tussen een hulpverlener en zijn patiënt? Een wijze uitsmijter leek me: 'Verpleegkundigen en artsen zijn gewone mensen en dat kan gevaarlijk zijn voor ons.' Maar vlak daarvoor was het schrijnendste verhaal verteld: arts en patiënte in psychiatrisch ziekenhuis worden verliefd op elkaar. Hij staakt de behandelrelatie en vertelt de ziekenhuisleiding wat er aan de hand is. Die reageert furieus

en eist dat de relatie wordt verboden. De arts waarschuwt dat de patiënte zelfmoordgevaar loopt. 'Daar zullen we op letten', belooft het hoofd medisch dienst. Zij werpt zich toch voor de trein, verliest beide onderbenen, maar leeft. En ze zijn nu weer samen. 'Het gaat hartstikke goed', zegt ze.

Op het puntje van m'n stoel zat ik.

Barend en Van Dorp sloten zo precies aan op Wittemans ronde dat het afgesproken werk leek. Hier deden drie ex-judoka's uit de doeken hoe het kon dat hun ex-coach Peter Ooms hen jarenlang seksueel lastig viel. Meisjes van veertien waren ze en ze keken hoog tegen hem op. Na Ooms hield de wereld op, verklaren ze nu. Ook hier: vertrouwensrelaties.

VIC 1-3

Henk Strabbing

NRC 1-3 Omstreden seksuele intimiteiten

DOOR FRITS ABRAHAMS

W e kunnen mopperen zoveel we willen op de tv, en dat moeten we ook vooral niet laten, maar één ding is zeker: als het medium goed wordt gebruikt, is het resultaat zeldzaam indringend. Door een wonderlijk toeval waren er gisteravond op verschillende zenders twee van zulke uitzendingen, die ook inhoudelijk naadloos op elkaar aansloten. Zowel in VARA's *De ronde van Witteman* als in Barend & Van Dorp op RTL4, ging het om omstreden seksuele intimiteiten.

Het eerste programma is het produkt van maandenlange voorbereidingen, het laatste is een geïmproviseerd live-programma, maar voor het effect maakte dat niets uit: het was aangrijpende televisie.

'Hoe nauw mag het contact zijn tussen hulpverlener en cliënt?' was de vraag die Witteman zijn gasten stelde. Het opmerkelijke was dat hij

twee beschuldigde huisartsen bereid had gevonden naar de studio te komen. Zij trokken beiden het boekjeleed aan, hoewel niet onvoorwaardelijk.

De ene arts had zich vergrepen aan vrouwelijke patiënten. Hij had alles bekend en het had hem zijn gezin en zijn beroep gekost. Zijn verklaring droeg iets teveel de geur van

TV ACHTERAF

de schijnrechtvaardiging: hij was in die periode ziek (overspannen) geweest, en dus - zo mochten we afleiden - niet helemaal toerekeningsvatbaar.

De andere arts was overrompeld door een wederzijdse verliefdheid op een patiënte uit een psychiatrisch ziekenhuis. Hij had het zijn directie meteen gemeld, zij het *na* dat hij gemeenschap met de vrouw had gehad. 'Je mag haar nooit

meer zien', was de reactie. Hij moest haar achterlaten in het ziekenhuis. 'Dit wordt haar dood', had de arts gedacht.

En het scheelde ook niet veel: ze deed een zelfmoordpoging die haar haar benen kostte. Drie jaar later zat ze, bijna triomfantelijk, naast de arts in de tv-studio. Ze wonen nu samen. Beiden wezen beschuldigend naar het ziekenhuis, maar ik bleef met één vraag achter: waarom liet de arts haar achter in het ziekenhuis, terwijl hij wist dat dat haar dood kon betekenen?

In Barend & Van Dorp gaven de judoka's Irene de Kok, Anita Staps en Monique van der Lec volledige opening van zaken over hun relatie met hun coach Peter Ooms. We kregen een aannemelijk antwoord op de vraag die de afgelopen dagen het meest is gesteld: waarom waren ze zo lang bij hem gebleven? De judoka's vergeleken Ooms met een sekteleider die jonge kinderen indoctrineert en hen van zich afhan-

kelijk maakt. 'Hij was subliem in het creëren van isolement', zei Irene de Kok. 'Ik dacht dat ik de enige was', zei Staps. Ze vergeleek het met incest. 'Je houdt ook van zo'n man, hij is je god, je vader, je vriend.'

Een andere vanzelfsprekende vraag: was het wel zo erg geweest? Voor het eerst traden de judoka's in details. Irene de Kok vertelde hoe Ooms voor een toernooi in Londen één hotelkamer voor hen had gereserveerd en steeds bij haar in bed was gekropen. Monique van der Lec had hem in Amerika van zich af moeten houden. En Irene Staps: 'Hij zette me tegen de muur, reed tegen me op, ik had vlekken in mijn kleding en hij zei: niet over praten. Ik was toen veertien.'

Ze hadden de kwestie buiten de publiciteit willen oplossen met Ooms, maar hij was daartoe niet bereid geweest. 'Het probleem is dat hij niet beseft dat het fout is wat hij doet', zei Irene de Kok.

Judoka's klagen Ooms aan om anderen te beschermen

Van onze verslaggever
Hans van Wissen
TILBURG

Het is geen vedetta. De drie judoka's hebben onder het regime van coach Peter Ooms ook genoten. Een begeleider met grote technische kwaliteiten was hij zeker. Ze werden wereldkampioene en dan-voor de Tilburgse sport-schoolhouder. Maar er was een andere, verzwegen kant. In zijn bevoegdheid ging Ooms zijn bevoegdheden te buiten. Hij viel Staps lastig. Hij ging verder dan Irene de Kok wilde. Ooms overschreed grenzen.

Lang hebben Staps, De Kok en Van der Lee gearzeld. Ze beseften dat hun beschuldigingen zich misschien eerder tegen zichzelf dan tegen Ooms zouden keren. Er was een reden om zo te zwijgen. Ze leken alleen, ze wisten het niet van elkaar. En ongetwijfeld zouden er vragen komen. Vragen die ze niet achterloos konden beantwoorden. Vragen die zouden blijven hangen als ze er niet duidelijk op zouden antwoorden.

Zonder uitzondering bleven ze

coach Ooms gedurende lange tijd trouw. Staps kwam al vanaf haar zevende jaar bij hem. Het was een spiraal van succes, angst en afhankelijkheid. Ze bevrijdde zich er op eigen kracht van. En Staps zou waarschijnlijk ook niets hebben ondernomen als ze niet had ontdekt dat haar coach zelfs twintig jaar na

1980, werd door de toenmalige bondscoach Karel Gietelink gewaarschuwd voor de invloed van Ooms maar 'natuurlijk' was ze nauwelijks gediend van zijn advies. Ooms had haar voorgeschreven de centrale trainingen niet te bezoeken. Ze mocht niet onder invloed van anderen komen. Ze werd derde bij de wereldkampioenschappen en 'kreeg een ongeloflijke partij bonje'. 'Ooms is een meester-motivator, maar je kunt ook zeggen en hem naast Rateiband zetten maar ook naast Hitler'.

'Hij bepaalde alles, ik was zijn bezit en daar maakte hij gebruik van'

dato niet van zijn pupillen kon afblijven.

Anita Staps: 'Tegenspreken had geen zin. Je bent jong en afhankelijk, je bent bang dat het judo ophoudt. Dus laat je intimiteiten toe die je eigenlijk niet wilt. Ooms zal ook wel zijn verhaal hebben, elk verhaal heeft twee kanten, maar hij

heeft de grenzen overschreden. Hij bepaalde alles, ik was zijn bezit en daar maakte hij gebruik van.'

Anita Staps, wereldkampioene in 1980, werd door de toenmalige bondscoach Karel Gietelink gewaarschuwd voor de invloed van Ooms maar 'natuurlijk' was ze nauwelijks gediend van zijn advies. Ooms had haar voorgeschreven de centrale trainingen niet te bezoeken. Ze mocht niet onder invloed van anderen komen. Ze werd derde bij de wereldkampioenschappen en 'kreeg een ongeloflijke partij bonje'. 'Ooms is een meester-motivator, maar je kunt ook zeggen en hem naast Rateiband zetten maar ook naast Hitler'.

Anita Staps besloot 'naar buiten te treden', omdat ze in Tilburg een herhaling van de geschiedenis (voor)zag. Volgens Staps veroorloofde Ooms zich alle seksuele vrijheden behalve 'de laatste'. 'Daar lag misschien ook zijn eigen grens'.

Zelf had Anita Staps zich al lang verlost van haar verleden met Ooms, maar na overleg met Irene de

Kok en Monique van der Lee besloot ze alsnog de praktijken van Ooms openbaar te maken. De twee andere judoka's, vooral Monique van der Lee, waren nogal terughoudend maar ondertekenden uiteindelijk ook de gezamenlijke verklaring die inmiddels bij de tuchtcommissie van de Judo Bond Nederland (JBN) is gedeponeerd.

Van der Lee, die vorig jaar wereldkampioene werd in Japan, denkt nog niet aan een afscheid. Daarom valt het haar ook het moeilijkst om tegen Ooms te getuigen. Onlangs nam ze afscheid van Ooms, zij het dat ze wel verklaarde in diens sportschool te blijven trainen. Ook Irene de Kok brak niet rigoureus met haar voormalige coach. Ze kreeg zelfs een dienstbetrekking in de sportschool van Ooms.

Irene de Kok: 'Ik voelde me geen slachtoffer en het is ook geen wraakactie. Maar andere, minder sterke judoka's zouden wel slachtoffer kunnen worden en dat wil ik voorkomen. Het was niet alleen de seksuele toenadering die me angst inboezemde, het was meer het

dwangmatige, de neiging van bezitsdrang.

'Ik heb absoluut niet de behoefte om met terugwerkende kracht mijn gram te halen. Ik vind het zelfstrest voor Ooms, hij is niet te benijden. Maar ik moet het probleem aan de orde stellen. Want er worden persoonlijkheden vernietigd, er zijn trainers die niet weten hoe destructief ze bezig zijn. En seksueel misbruik moet in ieder geval stoppen. Irene de Kok vindt het 'zinloos' om in detail te melden wat zich in de sportschool Ooms heeft voorgedaan: 'Het gaat erom dat er dingen zijn gebeurd die door angst verzwegen zijn. Ouders en andere betrokkenen hebben de verhalen van hun kinderen voor lief genomen. Ik wil dat ze voortaan twee keer kijken voordat ze alles voor lief nemen.'

Irene de Kok voelt zich geen slachtoffer en wil dat 'stigma' ook zeker niet dragen. Hetzelfde geldt voor Anita Staps. Staps, die intussen vennoot is in twee bedrijven, overwoog, gezien de verhalen die ze uit Tilburg hoorde, gerechtelijke stappen tegen Ooms te ondernemen. Maar de meeste wandaden

bleken verjaard. In overleg met het NOCNOSF werd besloten de zaak aanhangig te maken bij de tuchtcommissie van de Judo Bond Nederland.

Staps: 'Ik ben niet uit op sensatie, integendeel. Het gevolg van mijn initiatief is misschien zelfs wel dat mensen anders naar me gaan kijken. Peter Ooms vanuit een 'diepgeworteld' minderwaardigheidscomplex zijn pupillen in een afhankelijkheidsrelatie trachtte te brengen. Daarom had ze vele jaren en nog steeds mededogen met haar voormalige coach. En daarom kon ze ook begrijpen dat De Kok en Van der Lee, die zo veel aan Ooms te danken hadden, niet direct de aanval wilden openen.

Maar afgelopen dinsdag hadden de drie wereldkampioenes uiteindelijk toch een gesprek. Daarin werd besloten om het stilzwijgen over de zaak Ooms te verbreken.

De coach zelf bevindt zich in Milaan. Hij ontkent laakbare handelingen te hebben gepleegd en wil 'zijn kant van het verhaal' kwijt bij terugkeer in Nederland.

'Het gaat erom dat er dingen zijn gebeurd die door angst verzwegen zijn'

Maar ik wil dat het stopt. Ik vind niet dat Ooms na twintig jaar nog ongestraft kan rondhuppelen in de verschillende judo-zalen.

'Als kind ben je een makkelijke prooi. Ooms eiste onverbiddelijke gehoorzaamheid en je schikte je, omdat hij alles voor je over had en omdat hij tegelijk succes had met

Sportintiem?

Drie judoka's hebben hun trainer van ongewenste intimiteiten beschuldigd. Dit was voor het kamerlid Mieke Sterk aanleiding om te pleiten voor een gedragscode die de omgang regelt tussen trainers en hun pupillen.

VK 21-2

Bettine Vriesskoop, tweevoudig Europees kampioene tafeltennis: 'Er is te weinig toezicht en controle op hoe trainers werken. Maar of er echt een gedragscode moet komen, weet ik niet. Ik denk dat vooral de bonden meer zouden moeten doen, beter toezicht moeten houden. Over mijn eigen ervaringen als kind wil ik niet praten, dat hoofdstuk heb ik afgesloten. Maar in het algemeen is het zo dat topsporters sterke persoonlijkheden zijn. Je signaleert daardoor minder snel dat er iets mis is. Kijk maar naar die drie judoka's. Dat zijn echte doorzetters, anders waren ze geen wereldkampioen geworden. Jonge sporters zijn ondanks hun sterke karakter heel kwetsbaar en afhankelijk van hun trainer. Ze denken al gauw

dat ze al hun succes aan de trainer te danken hebben. Het komt voor dat trainers heel bewust hun pupillen weghouden van de bondstraining. Als dat niet gecontroleerd wordt, dan is zo'n jonge sporter aan de goden overgeleverd.'

Monique Kaaks, voormalig Nederlandse turnkampioene, was als turntraineer een tijdlang collega van H. K., die vorige week wegens ontucht is veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijk en 240 uur dienstverlening: 'Ik vind die straf veel te laag. Hij mag maar vijf jaar geen les geven. In de turnwereld, op topsport-niveau, komt hij nooit meer aan de bak. Maar wat mij zorgen baart, is dat hij na die periode in een klein 'dorpje' zo weer kan beginnen. Maar een gedragscode lijkt me heel moeilijk te introduceren. Bij turnen ben je bezig met kleine kinderen. Als je die wilt vangen, dan raak je van alles aan. Het idee alleen al dat een man daarvan opgewonden raakt, is toch ziek?'

D. Sol, bestuurslid bij de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Bond en voormalig turntraineer: 'Een gedragscode moet er absoluut komen. In de code moet staan hoe trainers zich moeten gedragen ten opzichte van hun pupillen. Wij willen dat er bij mannelijke trainers en vrouwelijke jonge sporters een vrouwelijke vertrouwenspersoon ingeschakeld wordt. Zij moet de code aan de orde stellen, een praatpaal zijn, met alle respect voor de trainer. Turnsters uit de topsport zijn intelligent genoeg om te begrijpen wanneer een aanraking functioneel is en wanneer niet. Maar het moet bespreekbaar zijn. Persoonlijk denk ik dat een mannelijke trainer er verstandig aan doet om zoveel mogelijk te vermijden dat hij met een vrouwelijke pupil alleen is.'

J. Banek, woordvoerder van Erika Terpstra, staatssecretaris

van Sport: 'Ik heb uw vraag aan Terpstra voorgelegd. Ze vindt het heel belangrijk dat het taboe rond seksuele intimidatie in sport doorbroken wordt, dat er een discussie op gang komt. Maar zij is niet voor een gedragscode. Ongewenste intimiteiten zijn strafbaar, maar hoe ontwikkelt je daarvoor een code? De relatie tussen sporter en trainer ligt heel ingewikkeld. Het zal niet

de eerste keer zijn dat een trainer met zijn pupil trouwt of een relatie heeft. Er is een heel groot schemergebied. Waar liggen de grenzen, speelt leeftijd een rol? Daar wil Terpstra binnenkort over in discussie treden met de sportbonden. Over haar eigen ervaring als topsportster zegt Erika dat ze in één geval wel eens ver-

moedde dat een collega-zwemster een relatie had met de trainer. Maar dat was een heel andere tijd.'

A. Roskam, bondscoördinator bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond en voormalig zwemtrainer: 'Zo'n gedragscode lijkt mij heel nuttig. Ik ben zelf een flinke tijd trainer geweest. Ook in de zwemsport zijn vergelijkbare gevallen bekend. Een trainer en een topsporter hebben een heel bijzondere verhouding. Er is een gezagsverhouding, maar ook een persoonlijke relatie. Jonge sporters kijken tegen de trainer op, als boeman, als vaderfiguur, of als iemand die bewondering inboezemt. In de praktijk blijkt dat sommige trainers daar misbruik van maken. In de topsport durven of kunnen sporters daar niet mee naar buiten komen. Wanneer er een gedragscode zou bestaan, zou het taboe verdwijnen. Daarmee breng je een mogelijke uitweg in beeld.'

M. Sturkenboom, hoofd topsport bij de NOC NSF, de koepelorganisatie voor de sport: 'Het lef dat de drie judodames hebben om naar voren te stappen, moet geprezen worden. Want er is daadwerkelijk iets aan de hand. De NOC NSF is intermediair in deze kwestie. Wij vinden dat er drie stappen genomen moeten worden. Ten eerste moet er voorlichting gegeven worden over signalen van grensoverschrijdend gedrag in de sport. Ten tweede willen wij in de reglementen van de sportbonden opnemen welke maatregelen er genomen kunnen worden tegen seksueel misbruik. Ten derde willen we gedragscodes opstellen, niet alleen voor trainers maar voor alle beroepsgroepen in de sport, ook fysiotherapeuten en masseurs. Ook denk ik dat het goed is als het melden van dit soort situaties gebeurt bij de reguliere meldingskanalen in de samenleving.'

Corine de Vries

had gemeld, die nog plaats zou vinden. Had de Raad van Toezicht hem niet tijdelijk met ziekteverlof kunnen sturen, in afwachting van het definitieve oordeel van de inspectie? Feit is dat met een publieke schorsing werd gekozen voor een maatregel waarvan het effect nooit meer ongedaan kon worden gemaakt. Dat zal Oudshoorn ook hebben begrepen.

De naam Remco is om reden van privacy gefingeerd. Het was niet mogelijk om met hem of zijn ouders te spreken. Het ziekenhuis personeel moet over Oudshoorn zwijgen.

men en er zou onzorgvuldig over haar zijn gerapporteerd. Ook zou Oudshoorn zonder enig overleg de Raad voor de Kinderbescherming hebben ingeschakeld. Oudshoorn werd op vier punten veroordeeld. Zijn nalatigheid leidde ertoe dat het College hem op 9 mei 1990 een *waarschuwning* gaf, de lichtste sanctie. Het College kan een *waarschuwning, berisping, geldboete, schorsing* of de *ontzegging uit het beroep* — in die volgorde — opleggen.

Een half jaar na die veroordeling kwam Remco voor zijn eerste behandeling bij jeugdpsychiater Oudshoorn. Deze behandeling zou uiteindelijk opnieuw leiden tot het inschakelen van de inspectie. Wisten het ziekenhuis of de inspectie dat hij zich in 1989 voor het Medisch Tuchtcollege heeft moeten verantwoorden? Essink: „Nee, dat wist noch de Raad van Toezicht noch het ziekenhuis.”

Regionaal inspecteur J. Lucieer: „De inspectie is op de hoogte van alle uitspraken van het Medisch Tuchtcollege maar aangezien het om een gesloten rechtstelsel gaat, zijn de meeste uitspraken niet openbaar. Een klein gedeelte, zo'n 5 procent, wordt gepubliceerd omdat het algemeen belang daarmee gediend is. In het algemeen is het zo dat alleen de klager en de aangeklaagde een afschrift krijgen van de uitspraak van het Medisch Tuchtcollege. Het is de Inspecteur niet toegestaan dat openheid van zaken over te geven. Het is aan de betrokkene of ze de uitspraak naar buiten brengen. De aangeklaagde zwijgt meestal als het graf.”

Het onderzoek door de inspectie voor de gezondheidszorg, begin januari 1996, naar de „te emotionele band” van psychiater Oudshoorn met Remco, is niet afgerond. Lucieer heeft dan ook geen officiële klacht ingediend bij het Medisch Tuchtcollege. „Er was een voorlopige conclusie en er heeft hoor en wederhoor plaats gehad. Dat werpt nog wel eens nieuw licht op de zaak. Maar daar stopte het ergens — tot een formele vindingconclusie zijn wij nooit gekomen.”

Zijn het ziekenhuis, de Riagg of de Raad te voortvarend geweest? Feit is dat Oudshoorn de relatie zelf al had beëindigd en zichzelf meteen na de klacht voor psychiatrische evaluatie

geadviseerd door Essink als directeur van de vereniging waartoe Wolfheze behoorde, de her-organisatie en de bezuinigingen in het ziekenhuis niet goed zou begeleiden. „Een grondig onderzoek is er nooit gekomen. Essink heeft slechts monderling gerapporteerd en geadviseerd, hetgeen erin resulteerde dat hij voorzitter van de directie Wolfheze zou worden. Dat kon ik niet accepteren.”

„Natuurlijk wordt Essink de rol van boeman toebedeeld. Maar het is zijn werk en logisch dat dat wel eens op problemen stuit”, zegt W. van Ewijk, directeur Behandelingen van het psychiatrisch ziekenhuis Vogelzang in Bennebroek. „Ik heb nog nooit iets naars met Essink meegemaakt. Hij is een goed bestuurder en of hij juist heeft gehandeld in het geval van Oudshoorn — tja, dat kunnen wij niet beoordelen.”

Essink laat de kritiek van de collega's van Oudshoorn over zich heen gaan. „Ik zou het allemaal gedaan hebben maar ik heb een Raad van Toezicht unaniem achter mij staan. En dat zijn acht mensen onder wie een rechter, een arts en twee wethouders. We hebben samen tot deze gang van zaken besloten.”

„Ik zou een bestemms zijn als ik geen spijt zou hebben van hoe het allemaal gelopen is, maar als men mij vraagt of ik mezelf iets verwijt: dan is het antwoord nee.” Essink kreeg vier brieven van mensen die zijn afreden eisen. „Die heb ik beantwoord zonder verder op de zaak in te gaan want ik kan niet met de waarheid komen omdat ik met een aantal mensen rekening te houden heb.”

Begin februari. Nieuwe informatie over psychiater Oudshoorn. De Vereniging van anorexia nervosa-patiënten uit heftige kritiek op de collega's van Oudshoorn. „Zij verklaren hem heilig en noemen zijn praktijkoefening onberispelijk, maar daar denken wij heel anders over”, zegt ir. I. Siegers uit Arnhem. In het verenigingsblad AN'tenne waarschuwt de organisatie haar patiënten al sinds 1987 voor de jeugdpsychiater in APZ De Grote Rivieren in Dordrecht. Siegers: „Ouders wordt met klem afgeraden hun kind zelfs maar in genoemd ziekenhuis te laten onderzoeken.”

illustratie beter achterwege had kunnen blijven”, aldus de redactie in een naschrift.

22 januari. Dirk Nicolaas Oudshoorn pleegt op 56-jarige leeftijd zelfmoord omdat hij geen uitweg meer ziet. 'Eer en schaamte' winnen het van de hoop op een rechrvaardig proces. „Dick was een diep religieus mens. Dick was een bezield psychiater met veel liefde en geduld voor ver twijfelde jongeren”, schrijft zijn vrouw in de overlijdensadvertentie.

Collega's reageren furieus op de gang van zaken rondom de dood van hun vriend. De Raad van Toezicht krijgt het zwaar te verduren: zij zou onnodig haast hebben gemaakt, zij zou onnodig de publiciteit hebben gezocht en zij zou zich volslagen indiscreet hebben opgesteld. De collega's roemen zijn „onberispelijke praktijkoefening”. De meeste ergernis wekt de brief van de Raad van Toezicht, waarin onomwonden de naam van de psychiater wordt vermeld. Zij eisen het aftreden van de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Psychotherapeut K. van der Velde besluit zijn brief aldus: „Ik kan tot geen andere slotsom komen dan dat het nu tijd is dat u en uw collega's de 'eer aan zichzelf houden', en dus een excuusbrief schrijven aan de pers, aan de 'relaties' van het APZ, en vooral natuurlijk aan mevrouw Oudshoorn, en vervolgens gezamenlijk aftreden.” Van der Velden vindt ook de reden van de schorsing, een te emotionele band, buitengewoon opgeklapt. „Als ik geen contact zou mogen hebben met (ex-)patiënten, dan kan ik de helft van mijn adressenboekje wel schrappen.”

Ook buiten de kring rond Oudshoorn, wekt de brief onbegrip. „Typisch Essink!”, zegt dr. M. Oosterlee, ex-directeur en psychiater van het Psychiatrisch Ziekenhuis Wolfheze in een eerste reactie op de dood van zijn collega Oudshoorn. „Een brief schrijven die meer wind dan wol is en die vervolgens naar buiten brengen. Dat herken ik: een geladen bericht lanceren zonder rekening te houden met de betrokkenen.” Zelf moest Oosterlee in 1986 „acuut opstappen” omdat hij volgens het bestuur, daarin

„Het spijt ons oprecht u te moeten mededelen dat wij als raad van toezicht van het APZ De Grote Rivieren, met onmiddellijke ingang dr. D.N. Oudshoorn, directeur behandelingen, hebben moeten schorsen. De schorsing staat in verband met een ernstig verstoorde behandelrelatie ten aanzien van een patiënt. De Inspectie voor de gezondheidszorg is op de hoogte gebracht. De ontslagprocedure is in werking gesteld.”

„Wij begrijpen dat deze mededeling als een schok voor u komt, zeker gezien het feit dat de heer Oudshoorn als geen ander in een reeks van jaren een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de vormgeving en verdere ontwikkeling van de geestelijke gezondheidszorg in de regio Dordrecht. Zijn vertrek zal een grote leegte achterlaten. De raad van toezicht betreurt het voortgevallende dan ook ten zeerste.”

De privacy van de psychiater doet hier niet ter zake, meent de raad. Essink: „Het ziekenhuis personeel en de patiënten wisten om wie het ging — de directeur Behandelingen. En aan de pers hebben wij geen familienaam gegeven, dus die verantwoordelijkheid ligt niet bij ons. Daarbij vonden wij dat de verwijzers moesten weten om wie het ging om te voorkomen dat zij naar Oudshoorn zouden verwijzen. Daarbij wisten we dat de conclusie van ons onderzoek min of meer overeen kwam met de voorlopige conclusies van de Inspecteur.”

Zo snel mogelijk wordt wereldkundig gemaakt dat het ziekenhuis niet meer verantwoordelijk is voor haar psychiater Oudshoorn. „Zeer indisch” noemen collega-psychiaters het handelen van de raad. „Om die brief had ik niet gevraagd. Sterker: ik had die brief niet willen krijgen”, schrijft dr. A. Lange, professor Klinische Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam. Daarbij is de universiteit volgens hem helemaal geen 'relatie' van het ziekenhuis. Waaronder moest zo een suggestief schrijven het hele land door, vraagt ook psychiater F. van Ree zich af.

20 januari. Het dagblad *De Dordtse* naar drukt een portretfoto van Oudshoorn op de voorpagina af. „Bij nader inzien delen wij de opvatting dat die

Toezicht kreeg, dientengevolge „psychisch extra belast zijn”.

7 januari. De Riagg besluit op grond van de verklaringen van de ouders de inspecteur van de gezondheidszorg in te lichten met de bedoeeling „de zaak” uit te laten zoeken. De Riagg stelt vervolgens zowel psychiater Oudshoorn op de hoogte als ook de Raad van Toezicht.

8 januari. Oudshoorn schrijft onmiddellijk een brief aan de inspecteur met een samenvatting van wat er volgens hem gebeurd is. Hij vraagt de inspecteur uitdrukkelijk om nader overleg over deze „penibele zaak”. Hij overweegt, om ieder risico op aantasting van zijn goede naam te voorkomen, zich te laten onderzoeken door een befaamde psychiater, die zou kunnen bepalen wat er zich precies zijn psyche zou hebben afgespeeld. Zelf denkt Oudshoorn aan een „eenmalige tijdelijke fase van decompensatie door een van buiten komende oorzaak” en hij acht herhaling uitgesloten. De inspecteur stelt een voorlopig onderzoek in naar het professioneel handelen van de arts. De Raad van Toezicht onderzoekt de klacht en eventuele arbeidsrechtelijke consequenties.

15 januari. Vooruitlopend op een oordeel van de inspecteur, besluit de Raad van Toezicht Oudshoorn op non-actief te stellen — te schorsen. Oudshoorn wordt op het kantoor van advocaat M. Klink van de Raad van Toezicht, verwacht. Daar mag hij zich in een persoonlijk onderhoud met de Raad „over de voorgenomen schorsing verstaan”. Klink wordt bij dat bezoek door Oudshoorn en zijn advocaat „met de grootst mogelijke kracht” verzoekt geen beslissingen te nemen voordat het aangekondigde psychiatrisch onderzoek heeft plaatsgehouden. Aan dat verzoek wordt niet voldaan. De Raad van Toezicht biedt één alternatief: „De eer aan zichzelf houden”. Oudshoorn wijst dat af.

19 januari. Namens de raadschrijft voorzitter D. Essink op 19 januari een brief. Er gaan honderden exemplaren de deur uit. Een verkorte versie verschijnt prompt via het ANP op het nieuwsnet.

Trainer - pupil VK 4-3

Judotrainer Peter Ooms heeft toegegeven dat hij tijdens toernooien inderdaad met Irene de Kok in één bed heeft geslapen, om kosten te sparen (de Volkskrant, 2 maart). Zijn vrouw wist dit, maar had er 'geen problemen mee dat ik met een lesbische vrouw het bed deelde'.

Dat De Kok lesbisch is, wordt door Ooms als argument aangedragen om zijn ontkenning wat betreft het plegen van ongewenste seksuele intimiteiten te ondersteunen. Een heteroseksuele man zou zich, met andere woorden, niet schuldig maken aan seksueel geweld als het potentiële slachtoffer lesbisch is.

De verhouding trainer - pupil is, zeker bij topsporters, vaak zeer vertrouwelijk en intiem. Ook is er sprake van een groot machtsverschil: de vaak nog jonge sporter is in veel gevallen afhankelijk van de trainer.

Het is een veel voorkomend verschijnsel dat vrouwelijke sporters een relatie hebben met hun mannelijke trainer. Een tweede argument van Ooms als bewijs van zijn onschuld was dan ook dat hij in het verleden een verhouding had gehad met Staps. Gelet op haar jonge leeftijd op dat moment (14/15 jaar), was dit geen gelijkwaardige relatie. In veel andere afhankelijkheidsituaties waarbij sprake is van machtsverschillen, zoals docent - leerling, therapeut - patiënt, bestaan er sancties op dergelijke verhoudingen.

Hopelijk heeft deze zaak tot gevolg dat de ogen geopend worden bij andere sporters, ouders, trainers en overige betrokkenen. Ook de sport moet kritisch reflecteren op normen en praktijken die soms zo onschuldig lijken. Naast het genot van briljante overwinningen heeft de wereld van de sport ook een keerzijde. Men moet de verantwoordelijkheid voor deze wanpraktijken op zich nemen en niet alleen gericht zijn op het najagen van succes door een 'succesvol' trainer aan te laten blijven. AMSTELVEEN - Agnes Elling

Richtlijnen om z'n gedrag te toetsen had Ooms niet

Drie wereldkampioenes judo beschuldigen hun coach van seksuele intimidatie. De coach laat weten naar Aruba te gaan, waar een van zijn sportscholen is gevestigd. Hij wordt gewaarschuwd dat hij beter in Nederland kan blijven, als hij zich althans teweer wil stellen tegen de aantijgingen. Ooms vertrekt vervolgens 'op vakantie' naar Milaan. Bij terugkomst verstrekt hij een boodschap aan het ANP. Die boodschap luidt: onschuldig. Enkele dagen later detailleren zijn voormalige pupillen bij RTL de 'ongewenste intimiteiten'. Anita Staps vertelt zelfs hoe Ooms haar judopak besmeurde. Een schokkende uitzending. Tweevoudig wereldkampioene Irene de Kok, die ooit voor grote titeltoernooien door Ooms werd meegetroond om in de kerker een kaarsje te branden, is al wat minder vrijmoedig. Maar ze vertelt hoe haar coach zich in bed opdroogde en hoe hij moest worden

afgeweerd. De nog actieve Monique van der Lee is in de bewuste uitzending de meest zwijgzame. Maar het is een veelzeggende zwijgzzaamheid. Pas daarna bedenkt Ooms dat hem iets te doen staat. Bijna twee weken na de eerste publikaties geeft hij een persconferentie in zijn eigen sportschool. Om aan te kondigen dat hij zich terugtrekt als coach en dat hij het beheer van zijn sportschool in Tilburg zal overlaten aan zijn echtgenote. Ooms verklaart: 'Het is thans ondoenlijk om op alle feiten concreet in te gaan. Laat ik voorop stellen dat de gehele ontstane situatie mij en mijn gezin zeer heeft gegriefd. Gedurende de afgelopen 32 jaar heb ik als judo-coach gefungeerd en ik heb daarbij nooit de aantijgingen ervaren zoals die nu over mij worden uitgestort. Het is allemaal zeer onverwacht en zeer hard bij mij overgekomen.'

Voorts: 'De judosport is een sport die naar zijn aard onvermijdelijk bijna voortdurend lichamelijk contact tussen de twee spelers met zich meebrengt. De kans dat vrouwelijke delen van het lichaam worden beroerd is dan ook onderdeel van deze tak van sport. Indien men zulk contact niet wil, moet men voor een andere sport kiezen.' Staps en De Kok verklaarden dat het ging om aanrakingen buiten de judomat. Ooms: 'Nu wordt mij nota bene seksuele intimidatie verweten. Ik ontken dat ik die heb gepleegd. Mijn lichamelijke contacten hebben zich beperkt tot die situaties die ik hiervoor heb beschreven.' Nog één passage, misschien wel de veelzeggendste: 'Ik teken nog aan dat op het gebied van de relatie coach-pupil geen richtlijnen bestaan waaraan je je gedrag kunt toetsen.'

VK 4-3 H.v.w.

Twee jaar geëist tegen turntrainer na ontucht met pupillen Geld. 7/2

Door onze verslaggever ZUTPHEN - „Als trainer stond hij te boek als erg streng. Daarbuiten was hij aardig. Misschien wel te aardig." Dat zei officier van justitie mr. Van de Broek gisteren voor de meervoudige strafkamer in Zutphen over een 37-jarige turntrainer uit Goes.

De man stond terecht voor jarenlange ontucht in Nijmegen, Arnhem en Apeldoorn met vijf minderjarige meisjes. De officier eiste 24 maanden gevangenisstraf, waarvan acht voorwaardelijk. De man heeft de ontucht bekend.

De trainer is een bekende figuur in de nationale turnwereld. Tot oktober vorig jaar werkte hij bij de Nijmeegse turnvereniging Hazenkamp en bij de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Bond. In de jaren daarvoor was hij werkzaam bij turnvereniging KDO in Apeldoorn. Hij trainde daar de toptalenten onder de meisjes.

De ontucht zou elf jaar geleden bij KDO zijn begonnen met een toen vijftienjarige meisje. Zij raakte geblesseerd aan haar rug, waarna de trainer haar masseerde. Hij zou zich daarbij niet hebben beperkt tot haar rug, maar ook haar borsten en geslachtsdelen hebben betast. Uiteindelijk hebben zij ook geslachtsgemeenschap gehad.

Dit patroon herhaalde zich in de jaren daarna bij vier andere meisjes tussen negen en elf jaar. Blessures vormden aanleiding voor massages en die liepen uit de hand.

De slachtoffers van de ontucht waren allemaal grote turntalenten. Volgens de officier was het voor de jonge turnsters zeer moeilijk om iets te weigeren aan de man die hen naar eigen zeggen naar de top toe zou brengen. „Hij beloofde gouden bergen en vroeg vervolgens om hem even een pleziertje te doen”, aldus Van de Broek.

Slachtoffers

Twee slachtoffers eisten gisteren een persoonlijke vergoeding van 1500 gulden voor de immateriële schade die ze door de ontucht hebben opgelopen. Een meisje staat nog steeds onder behandeling bij de Riagg.

Naast de gevangenisstraf eiste de officier dat de man zijn beroep vijf jaar lang niet mag uitoefenen. „Langer kan ik wettelijk niet eisen”, aldus Van de Broek. De advocate van de trainer vroeg om een geheel voorwaardelijke straf. De man is volgens haar al genoeg gestraft omdat hij zijn baan is kwijtgeraakt en zijn huwelijk op de klippen is gelopen.

De rechtbank doet over twee weken uitspraak.

Sportkoepel haakt in op affaire Ooms VK 5-3

PAPENDAL NOCNSF gaat initiatieven ontplooiën om affaires als tussen judocoach Peter Ooms en drie van zijn oudpupillen tegen te gaan. Op dinsdag 12 maart praat de sportkoepel met de directie van de sportbonden over stappen.

De sterke vertrouwensrelatie tussen sporter en coach/trainer staat in het gesprek centraal. 'De affaire tussen Ooms en de drie judoka's is een van de aanleidingen om te kijken hoe het in die toekomst in sportland op dat gebied verder moet gaan', verklaart directeur Ben Verkerke van NOCNSF.

Zes maanden voorwaardelijk voor turntrainer Geld. 2 1/2

Door onze verslaggever ZUTPHEN - Een 37-jarige turntrainer uit Goes is gisteren door de meervoudige strafkamer in Zutphen veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf en 114 uur onbetaalde arbeid. Hij is schuldig bevonden aan het plegen van ontucht met vijf minderjarige pupillen in Nijmegen, Apeldoorn en Arnhem.

De man moet verder de daderbehandeling bij de Riagg in Doetinchem blijven volgen en zich door de reclassering laten begeleiden. Ook mag hij vijf jaar lang geen minderjarige vrouwelijke turnsters meer trainen en moet hij de in totaal drieduizend gulden schadevergoeding betalen waar twee slachtoffers om hadden gevraagd.

De trainer is een bekende figuur in de nationale turnwereld. Tot oktober vorig jaar werkte hij bij de Nijmeegse turnvereniging Hazenkamp en bij de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Bond. In de jaren daarvoor trainde hij de toptalenten onder de meisjes bij de turnvereniging KDO in Apeldoorn. De ontucht kwam voort uit massages die uit de hand liepen. Met één meisje heeft de trainer geslachtsgemeenschap gehad.

De straf is lichter uitgevallen dan de eis van de officier van justitie. Die bedroeg 24 maanden gevangenisstraf, waarvan acht voorwaardelijk. De rechtbank heeft de houding van de trainer laten meewegen in haar oordeel. De man heeft spijt betuigd en laat zich al geruime tijd intensief en volgens zijn begeleiders met succes behandelen.

Lust dreef manegehouder in armen jonge amazones NVA 22.2.96

Van onze justitievorslaggever Gerard de Kleine

ASSEN - Tijdens haar requisitoir voor een tjokvolle publieke tribune klonk een behoorlijke portie verbetering door in de stem van de Asser officier van justitie mevrouw mr. E.C. van de Vliert-de Koning. Voor het denkbeeldige hekje van de meervoudige strafkamer stond de 54-jarige manegehouder Piet C.B. uit Deurze. Volgens het Openbaar Ministerie is hij vanaf 1989 tot en met 1992 met zijn vingers seksueel binnengedrongen bij twee jonge amazones van toen zestien jaar en jonger. Krachtens recent veranderde wetgeving gaat het dan om verkrachting. Daarnaast zou Piet een scala aan ontuchtige handelingen hebben gepleegd. Mr. van de Vliert vat

te diens gedrag aldus samen: "Lust, begeerte en genegenheid dreven hem." Zij vorderde tegen de pertinent ontkennende verdachte een celstraf van achttien maanden, met aftrek van voorarrest.

De vrouwen, één is inmiddels gehuwd en moeder van een kind, deden pas vorig jaar aangifte. Volgens de officier omdat ze niet willen dat Piet nog meer slachtoffers maakt. De paardrijdsters van weleer beweren dat de manegehouder niets van zijn misstappen heeft geleerd. Hedentendage zou hij het pad effenen dat moet leiden tot hernieuwd rommelen met kleine meisjes. Dit deed hij in de ogen van mr. van de Vliert in het verleden heel gewiekst: "De verdachte strooide met giften, beloften en privileges. Hij bindt

kinderen op gevoelige leeftijd aan de manege. Maar als ze niet doen wat hij wil, moeten ze verdwijnen. Alle vriendelijkheid is gespeeld. Het is een man die als een heerser bezig is in de manege. Hij heeft ernstig misbruik gemaakt van zijn gezag en het vertrouwen geschaad."

Bitter verhaalde mr. Van de Vliert over een seksuele ontsporing van 20 jaar geleden. Ook toen zou Piet zich hebben vergrepen aan een jeugdige leerlinge. Even leek het er op dat het meisje in verwachting was. De manegehouder gaf haar geld voor abortus, maar vorderde dit terug toen bleek dat het om loos alarm ging. De vrouw emigreerde later naar Australië, maar maakte kort geleden nog steeds ontdaan - in een telefoongesprek met de rechter-

commissaris gewag van het verjaarde misdrijf. De officier onthulde dat Piet vóór dit belastende onderhoud geprobeerd heeft zijn eertijdse slachtoffer de mond te snoeren.

De manegehouder bezwoer de rechtbank dat aan zijn avontuurtjes - met als locaties het Loomeer, een paardeweide in Anderen, het Balloërveld, de echtelijke sponde en de hooizolder - geen dwang of bedreiging te pas kwam. Het ging allemaal uit vrije wil. Dat zijn avances bij jonge meisjes niet door de beugel kunnen, beseft Piet inmiddels wel: "Het had niet moeten gebeuren. Achteraf is het stom," klonk het berouwvol.

Zijn raadsman, mr. W. Tijsseling, ontleedde de aanklacht minutieus en kwam vervolgens tot vrijspraak. In een technisch juridisch betoog doceerde hij

dat er het een en ander haperde aan de door de officier uitgebrachte dagvaarding. Van elementen als 'toevertrouwd zijn aan de zorg' en 'aan het gezag en waakzaamheid onderworpen' was geen sprake. En bij de tenlastegelegde verkrachting ontbrak de noodzakelijke geweldscomponent.

Hard was ten slotte zijn oordeel over de diverse (steun)verklaringen. "Waarheid en fictie lopen door elkaar heen. Mijn cliënt is geen lage boef die op slinkse wijze z'n tentakels uitslaat. Het inpalmen van mensen is niet aan de orde," aldus mr. Tijsseling, die een kernachtige uitspraak van wijlen de Engelse staatsman Winston Churchill van toepassing op deze zaak verklaarde: "Facts are better than dreams."

Veroordeelde groepsleider ontliet tweede rechtszaak door ontucht te bekennen 'Deal' met verdachte wekt verbazing

Van onze verslaggever
VDENHOUT

De verwarring is compleet in Huize Vincentius, instituut voor de verzorging van verstandelijk gehandicapten in Udenhout. Wordt de voormalige groepsleider Tom van E. - ontslagen en veroordeeld wegens seksueel misbruik van een pupil - nu wel of niet vervolgd voor de andere 'affaires' die hij heeft gehad in de achttien jaar dat hij er werkzaam was?

Nee, zo luidde aanvankelijk het antwoord van officier van justitie W. Koops uit Breda. Van E. was immers niet-vervolgd beloofd, in ruil voor een bekentenis. Dat aanbod had succes, want de biecht van Van E., op 29 januari, was rondt schokkend: hij heeft niet één verstandelijk gehandicapte, maar nog vijf andere bewoners van Vincentius regelmatig verkracht. Bovendien pleegde hij ontucht met enkele andere gehandicapten.

De eerste melding van ongewenste intimiteiten kostte Van E. in 1993 zijn baan. Het strafrechtelijk

onderzoek dat daarop volgde, resulteerde uiteindelijk in een veroordeling van anderhalf jaar gevangenisstraf. Die straf zit hij nu uit.

Rond kerst vorig jaar kwam er een tweede melding bij de directie van Vincentius binnen. Een intern onderzoek bracht vermoedens, maar de leiding wilde zekerheid. Omdat de vervolging van een deel van de delicten mogelijk al was verjaard, besloot officier Koops niet-vervolg aan te bieden. Door de bekentenis ontliet Van E. een nieuwe rechtszaak.

Die handelwijze wekte beroering bij de ouders van de slachtoffers. En niet alleen bij de direct betrokkenen. Procureur-generaal R. Gonsalves in Den Bosch heeft de Bredase hoofdofficier van justitie om opheldering gevraagd, nadat de zaak dit weekend in de publiciteit was gekomen. Officier Koops krijgt nog geen standje, zo verzekert een medewerker van Gonsalves. Maar de procureur-generaal wil wel graag weten wat er precies is gebeurd.

Ook in de Tweede Kamer zijn de wenkbrauwen omhoog gegaan. De

CDA-fractie wil van minister Sorgdrager van Justitie weten of dergelijke 'deals' met verdachten vaker voorkomen, en of Van E. alsnog zal worden vervolgd.

Officier Koops wil geen commentaar meer geven op de zaak, omdat hij een 'adempauze' heeft ingelast. De aanklager sprak maandag tegen dat vervolging niet meer tot de mogelijkheden behoorde, omdat er een deal met Van E. was gesloten. Hij zou Van E. om andere redenen - verjaring en onvoldoende bewijs - hebben laten lopen. Daarmee was de verwarring compleet.

Ook directeur C. Vande Putte wil nu, nadat hij aanvankelijk openheid van zaken had gegeven, niets meer zeggen over daad of dader, 'in het belang van het strafrechtelijk onderzoek'. Wel wil hij kwijt dat na de eerste melding in 1993 uitgebreid is onderzocht of Van E. nog meer op zijn kerfstok had. 'Ons onderzoek wees toen uit: één dader en één geval. Ook de recherche kwam tot die conclusie. De bevindingen pasten ook in de theorie van de deskundigen die we erbij hadden ge-

haald: de man was verliefd geworden op de bewoonster en zo tot zijn daden gekomen.'

M. Geerts, voorzitter van de familie raad - het orgaan dat namens de 256 verstandelijk gehandicapten in Vincentius een oogje in het zeil houdt - vraagt zich 'met de kennis van nu' af of het onderzoek destijds wel diepgavend genoeg is geweest. Ze is verontwaardigd over de handelwijze van justitie, maar stelt voorlopig het belang van de slachtoffers voorop. 'Als er weer een onderzoek komt, is dat misschien schadelijk voor de bewoners. De nazorg van de slachtoffers is nu even belangrijker. Maar ik denk dat Van E. ernstig gestoord is, en dan moet je je afvragen of hij niet een tbs-behandeling moet ondergaan.'

Het interne onderzoek wordt voortgezet, zegt de directeur van Vincentius. Hij hoopt dat er niet meer gevallen van seksueel misbruik zullen opduiken. Vande Putte: 'We hebben nu geen reden om aan te nemen dat er meer aan de hand is. Maar ik kan niet zeggen waarom.'

'Er is te weinig gezond wantrouwen'

Van onze verslaggever
Frank Poorthuis
VDENHOUT

Kwaadheid, onbegrip, onderling wantrouwen en verdriet. De emoties strijden om voorrang bij de rond driehonderd medewerkers van het instituut voor verstandelijk gehandicapten Vincentius in Udenhout. Collega's van de groepsleider die onlangs bekende achttien jaar lang herhaaldelijk seksueel misbruik te hebben gemaakt van minstens negen vrouwelijke bewoners, ondervragen elkaar.

Heb jij dan niets gezien? Hoe kon het gebeuren? 'Vertrouwen is de basis van ons werk', zegt K. Hesselmans, een van de groepsleiders, 'jarenlang hebben we met die man gewerkt. En het niet gezien. Hoe is dat mogelijk?'

Zeventig jaar bestaat Vincentius. Een door vrouwelijke religieuzen opgericht instituut voor wat toen nog debiele meisjes heetten. Aanvankelijk een schoolinternaat, waar ouders uit heel Nederland hun kinderen heen brachten. De religieuzen zijn verdwenen en Vincentius heet nu centrum voor zorg en dienstverlening aan (vooral matig en ernstig) verstandelijk gehandicapten. Er wonen 256 vrouwen en 6 mannen met een gemiddelde leeftijd van 33 jaar, de meesten in gezinsvervangende woningen op het terrein of in de zogeheten sociowoningen in Udenhout zelf.

'Een boerendorp', in de woorden

van burgemeester W. Dijkstra, waar de integratie van de gehandicapten een zo vanzelfsprekende zaak is dat er niet eens meer over wordt gesproken. Je komt de bewoners van Vincentius niet alleen tegen in het eigen winkeltje in het dorp, maar ook in de fanfare, op de voetbalclub en tijdens het carnaval. Ze werken in de bibliotheek, de plaatselijke kwekerij, de peuterspeelzaal en de garage. Ook de vrouw die op de burgemeesterskamer de koffie inschenkt, komt van het instituut. 'Dezer dagen moet ze af en toe haar hart even luchten', vertelt Dijkstra.

Een dubbel taboe, zo typeert directeur C. vande Putte van Vincentius het thema dat door Van E.'s bekentenissen naar boven is gekomen. 'Seksualiteit bij verstandelijk gehandicapten is lang een taboe geweest. Seksueel misbruik van verstandelijk gehandicapten was dat nog veel langer.'

In en om Vincentius typeert men Van E. als 'ziek' en 'gestoord'. 'De maatschappij was altijd buiten', zegt groepsleider Hesselmans, 'in de loop der jaren is ze naar binnen gekomen. En dit zijn de uitwassen daarvan.'

Toch hebben directie en medewerkers van Vincentius niet de illusie dat het 'diepste geval' op zichzelf staat. Toen Vande Putte het verhaal onlangs in vertrouwen voorlegde aan collega-directeuren uit het land, was er niemand die verrast reageerde: 'Allemaal hadden ze al eens zoiets bij de hand gehad.'

En dat zegt veel, constateert hij. 'Seksueel misbruik is een gegeven in deze samenleving. Het komt overal voor en dus ook in dit soort instellingen. Dus stel je daar maar op in.'

Seksueel misbruik van verstandelijk gehandicapten is pas sinds enkele jaren een openbaar gespreksonderwerp. In 1995 baarde het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (NISSO)

'Diep triest geval' staat niet op zichzelf

opzien met een rapport dat jaarlijks in Nederland zeker driehonderd en vermoedelijk zelfs zeshonderd bewoners van gezinsvervangende tehuizen en internaten seksueel worden misbruikt. In eenderde van de gevallen is een medebewoner de dader, ongeveer even vaak wordt de gehandicapte door een familielid misbruikt. Van de slachtoffers wordt 16 procent seksueel benadeurd door een groepsleider.

'Als je niet over seksualiteit praat, ben je absoluut ongewapend tegen seksueel misbruik', zegt M. Geerts, voorzitter van de familievereniging van Vincentius, een soort oudervereniging. 'Als je ver-

standelijk gehandicapten niet de woorden geeft, kunnen ze er niet over praten.'

Dat het seksueel misbruik nu pas aan het licht is gekomen, vindt zijn oorzaak volgens Geerts in de terughoudendheid die Vincentius tot voor kort had ten opzichte van seksualiteit. 'Zoals de meeste instellingen op dat gebied', vult ze nadrukkelijk aan en daarom geldt haar kritiek als verwijt aan de hele (geestelijke) gezondheidszorg.

Die kritiek wordt daar overigens erkend. Volgens A. Vermeer, hoogleraar gehandicaptenzorg in Utrecht en Amsterdam, wordt in de opleidingen voor Z-verpleegkundigen nog steeds veel te weinig aandacht aan seksualiteit besteed. 'Ik geef zelf les op zo'n opleiding. In de handboeken zie je er niet één woord over.'

Gehandicapten worden dus niet weerbaar gemaakt tegen misbruik, verplegenden niet getraind om de mogelijke signalen van seksueel te herkennen. Ook op Vincentius onderkent men die kritiek nu. Na de eerste bekentenissen van Van E. is een werkgroep 'preventie ongepaste intimiteit' ingesteld. Toen vorig jaar almaar meer vreselijke feiten boven tafel kwamen, heeft die werkgroep versneld een rapport met vuistregels opgesteld. De eerste daarvan luidt: seksueel contact tussen medewerker en bewoner is per definitie seksueel misbruik. Ook is een meldingscommissie ingesteld. Met de Rutgers-stichting is over-

leg over aanvullende cursussen voor personeel en begeleiding van de slachtoffers. 'Vincentius gaat nu met reuzenstappen vooruit', zegt voorzitter Geerts van de familievereniging, die het instituut daarin van harte in steunt.

Toch constateert groepsleider Hesselmans met spijt: 'Je loopt altijd achter de feiten aan.' De frustratie onder de medewerkers is niet zo snel weggenomen. Het aanvankelijk ongelof en de verbijstering hebben plaatsgemaakt voor onzekerheid. Vooral onder mannelijke begeleiders. 'Vijftienvintig jaar werk ik in deze zorg. Ik ben op slag onzeker geworden. Wat kan, wat kan niet meer? Sommigen van onze bewoners zijn epileptisch. Bij een aanval laten ze urine en feces lopen. Al die jaren hebben we ze gewoon onder de douche gezet en gewassen. Dat durf je haast niet meer. Je moet natuurlijk wel, maar die deur blijft open.'

'Het persoonlijk wantrouwen professionaliseren', is de belangrijkste opdracht die directeur Vande Putte de medewerkers van Vincentius de komende jaren als les uit dit alles meegeeft. 'Omdat in deze sector vertrouwen de basis van het omgaan met elkaar is, is er te weinig gezond wantrouwen.' Wie ook maar het vermoeden heeft dat een collega seksueel contact met een pupil heeft, moet dat melden. 'Volstrekte openheid', zegt de directeur, 'dat is de enige oplossing die we nu kunnen bedenken.'

Directeur zorginstelling na klacht 'betasten' op non-actief

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 21 FEBR. Het bestuur van de zorginstelling voor verstandelijk gehandicapten Sandhaghe in Den Haag heeft vorige week algemeen directeur H. van der Weide voor een maand op non-actief gesteld.

Het besluit is genomen om de directeur 'in de luwte' te houden na een beschuldiging van een ex-medewerkster over ongewenste intimiteiten. Het bestuur heeft de vrouw, die haar beschuldiging uitlet in een uitzending van het VPRO-radioprogramma Argos, uitgenodigd alsnog een klacht in te dienen bij de zorginstelling of anders aangifte te doen bij de politie.

Het voorval zou zich kort voor het vertrek van de verpleegkundige, elf jaar geleden, hebben voorgedaan. De vrouw zou onzedelijk zijn betast. Ze zou Van der Wei-

de daarop 'een kleun' hebben gegeven. De volgende dag bleek ze te zijn overgeplaatst, aldus de vrouw in het radioprogramma.

Het op non-actief stellen is niet bedoeld als strafmaatregel en moet ook niet worden gezien als een schorsing, zegt bestuursvoorzitter A. Meijer. Het bestuur hoopt dat de directeur over een maand weer aan het werk kan, omdat hij daartoe wettelijk gerechtigd is. 'We willen deze zaak zo snel mogelijk onderzoeken om de directeur zo mogelijk van alle blaam te zuiveren', aldus Meijer.

De beschuldigingen hebben volgens bestuursvoorzitter Meijer tot veel beroering geleid onder het negenhonderd mensen tellende personeel van Sandhaghe. Naast de beschuldiging van de ex-werkneemster wordt de directie ook beschuldigd van 'gegochel met overheidsgelden' door anonieme bronnen en een voorma-

lige werknemer. Het bestuur heeft een commissie van drie onafhankelijke deskundigen ingesteld die de beschuldigingen van financiële malversaties moet onderzoeken.

De PvdA-fractie in de Tweede Kamer heeft over de kwestie vragen gesteld aan staatssecretaris Terpstra (welzijn). Uit een onderzoek van de accountantsdienst van de Ziekenfondsradaad, ingesteld op verzoek van de staatssecretaris, blijkt dat van ernstige financiële misstanden bij Sandhaghe geen sprake is. Wel bestaat verschil van mening over de vraag of twee miljoen gulden die door Sandhaghe is besteed aan de bouw van een crèche en een fitnessruimte voor personeel, bewoners en derden, uit de reserves mag worden betaald.

Ook de wijze van leiding geven van Van der Weide staat ter dis-

cussie. De Haagse oud-wethouder D. Ramlal trad op verzoek van bestuur en directie drie maanden als vertrouwensman op voor het personeel van Sandhaghe. Uit zijn notitie zou blijken dat het beleid van directie en bestuur niet open genoeg is.

Sandhaghe is een middelgrote instelling op het gebied van de zorg voor achthonderddertig verstandelijk gehandicapten. Het instituut omvat onder meer een observatie- en behandelcentrum voor kinderen tot en met zestien jaar, kinderdagverblijven, gezinsvervangende tehuizen, een speciale voorziening voor autisten en een inrichting. De instellingen zijn gevestigd op verschillende locaties in Den Haag, Wassenaar en Leidschendam.

Van ontucht verdachte directeur pedagogisch centrum op non-actief

Directeur H. van der W. van het Haagse Sociaal Pedagogisch Centrum Sandhaghe is

op non-actief gesteld, wegens beschuldigingen van ongewenste seksuele handelingen met het personeel. Hiervan had een ex-verpleegkundige van de instelling voor verstandelijk gehandicapten de man beticht.

Door de commotie die hierdoor is ontstaan wordt volgens de voorzitter van het bestuur, A. Meijer, de directeur ernstig belemmerd in zijn functie. 'Een vervelende zaak, die we zeer serieus opnemen. De ex-werkneemster wordt uitgenodigd om haar verhaal te doen bij de onderzoekcommissie die wordt ingesteld.'

De Ziekenfondsradaad heeft al een onderzoek ingesteld. Over dit rapport kon Meijer nog geen mededelingen verstrekken. De PvdA in de Tweede Kamer heeft over de kwestie in november vragen gesteld aan de staatssecretaris van VWS. De antwoorden komen een dezer dagen.

Ontucht met dertig leerlingen bekend

RIJSSEN, 20 FEBR. Een 53-jarige leraar van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen heeft bekend de afgelopen decennia met zeker dertig (ex-)leerlingen ontucht te hebben gepleegd. De zaak kwam aan het rolfen toen de docent vorige week aangifte deed van afpersing. Voor dit misdrijf is een 20-jarige man aangehouden. Hij heeft verklaard uit rancune te hebben gehandeld, omdat hij eerder slachtoffer van ontucht was geweest.

Ontuchtzaak in Rijssen groter

RIJSSEN - De ontuchtaffaire op de Rijssense scholengemeenschap Reggesteijn is veel omvangrijker dan tot dusverre werd aangenomen. Het blijkt dat niet alleen een godsdienstleraar zich aan (ex-)leerlingen heeft vergrepen, maar dat er nog een andere, inmiddels voormalige docent pupillen seksueel heeft misbruikt. Bij de politie in Rijssen liggen twee aangiften tegen deze man, die enkele jaren geleden in de vut ging. Binnenkort volgen nog meer aanklachten van ex-leerlingen tegen hem, zo is de verwachting. De oud-docent is nog niet aangehouden voor verhoor. Zijn slachtoffers deden aangifte naar aanleiding van de berichten in de media over de godsdienstleraar.

Rijssen geschokt door ontucht godsdienstleraar

Van onze verslaggever

RIJSSEN - De streng protestants-gelovige gemeente Rijssen heeft geschokt gereageerd op de grote ontuchtzaak waarbij een godsdienstleraar van de scholengemeenschap Reggesteijn is betrokken. De 53-jarige leraar heeft bekend de afgelopen achttien jaar bij zeker dertig jongens onzedelijke handelingen te hebben gepleegd.

De zaak kwam aan het licht toen de leraar vorige week zelf naar de politie stapte om aangifte te doen van afpersing door een 20-jarige man. Deze oud-leerling van hem werd aangehouden en verklaarde tegenover de politie uit rancune te hebben gehandeld. Hij was vroeger slachtoffer van de godsdienstleraar geweest, zo vertelde hij.

Geheim

In Rijssen, een SGP-bolwerk met 25.000 inwoners, vraagt men zich af hoe een zo omvangrijke affaire zo lang geheim kon blijven. Burgemeester E. van Voorden: „Iedere ouder zit nu met de vraag: is mijn kind er ook bij betrokken geweest.”

De zaak is volgens de burgemeester als een bom ingeslagen in zijn gemeente. „Rijssen is een heel doorzichtige gemeenschap. Dat betekent dat dit soort voorvallen grote onrust veroorzaken.”

Ook de directie van de scholengemeenschap Reggesteijn heeft nooit iets gemerkt van de seksuele praktijken van de man. „De leraar stond bij ons bekend als een rustige, prettige man. Wij hebben hem op staande voet ontslagen nadat hij ons

vertelde dat hij ontucht had gepleegd met tientallen jongens. Hij vertelde ons alles, hij wilde schoon schip maken, zei hij”, aldus rector J. Brouwer.

Brief

De schooldirectie heeft de ouders van de leerlingen inmiddels in een brief over de ontuchtzaak geïnformeerd. Het Maatschappelijk Werk en de Riagg zijn ingeschakeld voor de hulpverlening aan de slachtoffers en hun ouders.

Tegen de leraar, die permanent ter beschikking staat van politie en justitie, loopt een gerechtelijk vooronderzoek.

Drie jongens doen aangifte van ontucht door docent

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

Drie jongens hebben bij de politie een klacht ingediend tegen een 53-jarige docent van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen. Dinsdag werd bekend dat deze over een periode van achttien jaar ontucht heeft gepleegd met dertig leerlingen.

In het belang van het onderzoek wil officier van justitie E. Wesselius geen medelingen doen over de aard van de ontuchtige handelingen. De politie zal proberen de dertig leerlingen die de docent heeft genoemd, te achterhalen. De meesten zitten niet meer op school.

Waarschijnlijk is een aantal zaken tegen de docent verjaard. De verjaaringstermijn voor ontuchtzaken is twaalf jaar.

Woensdag zijn de leerlingen op school ingelicht. Voor ouders en leerlingen die daar behoefte aan hebben, is een meldpunt ingesteld, waar het Protestants Maatschappelijk Werk en de Riagg samen de opvang verzorgen.

Leraar bekent ontucht met dertig jongens

Van onze verslaggever

ARNHEM

Een 53-jarige leraar van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen (Overijssel) heeft bekend dat hij de afgelopen achttien jaar met dertig leerlingen ontucht heeft gepleegd. De slachtoffers, allemaal jongens, varieerden in leeftijd van twaalf tot zestien jaar.

De meesten van hen zitten niet meer op school. Een aantal is al volwassen. Volgens de politie zijn er onder de huidige leerlingen 'een paar' slachtoffers. De ouders van deze leerlingen zijn maandagavond ingelicht. Rector J. Brouwer noemt de zaak verschrikkelijk. 'Het is net of er een bom is ingeslagen in de school.'

De leraar, die maandag ook tegenover de schoolleiding heeft toegegeven dat hij leerlingen seksueel heeft misbruikt, is op staande voet ontslagen. Tegen hem loopt een gerechtelijk vooronderzoek. Hij werd vastgehouden, maar is op vrije voeten gesteld op voorwaarde dat hij zich ter beschikking houdt van politie en justitie.

De zaak kwam vorige week aan het licht toen de leraar zelf bij de politie aangifte deed van afpersing door een twintigjarige man. Toen de politie de man aanhield, verklaarde deze dat hij gehandeld had uit rancune.

De man zei dat hij als leerling seksueel was misbruikt. Toen de politie de leraar daarmee confronteerde, gaf hij toe dat hij in de afgelopen achttien jaar met dertig jongens ontucht had gepleegd.

De schoolleiding heeft gisteren een brief gestuurd naar de ouders

en het lerarencorps ingelicht. De school is geschokt, zegt rector Brouwer. Niemand heeft ook maar ooit enig vermoeden gehad van ontuchtige handelingen door de leraar, aldus Brouwer.

De man stond bekend als uiterst collegiaal. 'Als iemand jarig was of ziek, stond hij meteen met een bloemetje op de stoep. Sommige collega's barstten in huijen uit toen ze het hoorden.'

Vanochtend worden de leerlingen in Rijssen ingelicht. Maatschappelijk werk en de Riagg verlenen waar nodig opvang.

De man heeft aan de politie een lijst gegeven met namen van slachtoffers. Politie en schoolleiding zijn nu bezig de ex-leerlingen te benaderen.

Formeel heeft nog niemand aangifte gedaan van seksueel misbruik, maar een woordvoerder van de politie verwacht dat dit een dezer dagen zal gebeuren. Justitie rekent erop dat het onderzoek naar slachtoffers nog weken in beslag zal nemen. 'Het is nog maar net op gang gekomen.'

De vestiging van scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen was vroeger een lts. Ongeveer anderhalf jaar geleden is de school gefuseerd met een school in Nijverdal. Rijssen telt 25 duizend inwoners en staat bekend als een nogal behoudende gemeenschap.

Rector Brouwer hoorde zaterdag voor het eerst van de zaak. Maandag heeft hij een gesprek gehad met de leraar om hem te zeggen dat hij werd ontslagen. In dat gesprek heeft de leraar zijn daden toegegeven, maar ook gezegd dat het om veel minder dan dertig leerlingen gaat, aldus Brouwer.

Rijssen diep geschokt door ontuchtdrama rond godsdienstleraar

Niemand in Rijssen had ooit kunnen vermoeden dat een populaire godsdienstleraar zich twintig jaar schuldig heeft gemaakt aan ontucht met leerlingen, zoals gisteren bekend werd. De gemeente is totaal ontzand.

RIJSSEN - Oprecht, behulpzaam, joviaal, gedreven en rotsvast in z'n geloof, zo stond de godsdienstleraar in z'n woonplaats Rijssen bekend. Gisteren maakte justitie bekend dat de 53-jarige man al twintig jaar ontucht met leerlingen, allemaal jongens, heeft gepleegd. Maar liefst dertig zedendelicten heeft hij vorige week tijdens een politieverhoor bekend. Het nieuws is in de streng protestants-gelovige gemeente Rijssen (Overijssel) ingeslagen als een bom. De gemeenschap is diep geschokt.

De man, vader van twaalf kinderen, gaf al een kleine dertig jaar les in Rijssen. Eerst aan de lts, de laatste jaren, na een fusie, aan de plaatselijke nevenvestiging van scholengemeenschap Reggesteijn. Collega's, (oud-)leerlingen en schooldirectie reageren vol afschuw

en zijn verbijsterd.

"Het is een ramp. Volkomen onbegrijpelijk dat dit zo lang heeft kunnen gebeuren. Dat niemand nooit iets heeft gemerkt. Voor de betrokken leerlingen is het natuurlijk een verschrikkelijk drama. Ik kan het nog niet helemaal bevatten", zegt rector J. Brouwer van Scholengemeenschap Reggesteijn vol afschuw en medelijden. Hij heeft de man maandag op staande voet ontslagen.

Met een brief zijn vandaag de ouders van de leerlingen geïnformeerd. De scholieren zijn vanmorgen tijdens de eerste les op de hoogte gesteld. Hulpverleningsteams van Riagg en Maatschappelijk Werk stonden paraat om bijstand te verlenen. Gisteren rond het middaguur zijn de docenten ingelicht. Zij kregen zwijgplicht opgelegd. "De verslagenheid onder de collega's was enorm", typeert Brouwer desgevraagd. Daarvoor waren alle leerlingen al een uur eerder naar huis gestuurd.

De zaak kwam vorige week aan het rolfen toen de docent aangifte deed van afpersing. Voor dit misdrijf is een 20-jarige oud-leerling aangehouden

die verklaarde uit rancune te handelen, omdat hij eerder slachtoffer van ontucht was geweest. De verdachte zit niet meer vast, maar staat wel permanent ter beschikking van politie en justitie.

Over het aantal slachtoffers willen rector Brouwer en officier van justitie Wesselius niets kwijt, evenmin over de aard van de delicten. Een ingewijde uit het hulpverleningscircuit, die anoniem wil blijven, laat echter weten dat het om meer dan tien misbruikte leerlingen gaat. "De ontuchtelijke handelingen met de jongens va-

rierden van een aai tot seksuele uitpattingen." Waar en op welke tijdstippen de docent z'n boekje te buiten is gegaan is niet bekend. Dat er sprake is van dwang wordt niet aangenomen.

De docent stond in zijn woonplaats goed bekend. Niemand, maar dan ook niemand, had de onzedelijke praktijken van de godsdienstleraar verwacht, zo blijkt uit verschillende reacties. "Ik krijg er kippevel van", is de eerste reactie van een oud-leerling, die na 20 jaar nog altijd nauw contact met de man had. "Jarenlang ben ik er kind

aan huis geweest. Een zeer vriendelijke man met een open karakter. Veel leerlingen kwamen bij hem thuis."

Ook de huidige leerlingen van Reggesteijn liepen met de godsdienstleraar weg. Dat hij enorm populair was klinkt wrang. "Iedereen vond hem de gaafste leraar van de hele school. De inrichting van z'n lokaal was heel bijzonder. Allemaal spulletjes die met de Bijbel en het geloof te maken hebben. 'Kom in mijn tempel', riep hij uitnodigend als een klas zijn lokaal naderde", vertelt een leerling.

'Leraar in jeugd misbruikt'

DOOR ONZE NIEUWSDIENST

RIJSSEN - De arrestatie moet voor de 53-jarige godsdienstleraar uit Rijssen, die ontucht zou hebben gepleegd met dertig (ex-)leerlingen, een verlossing zijn geweest. Al jarenlang worstelde de man, een voormalige dominee, met zichzelf. Slechts bij vlagen wist hij de neiging te weerstaan om seksueel contact te zoeken met jongens in zijn klas. De leraar behoorde tot de Noorse Broederschap, een orthodox-christelijke groepering die in ons land een paar duizend aanhangers heeft. Zijn geestelijke steun en toeverlaat daar was J.G. Littooij. Volgens de voorganger van de Broeder-

schap zocht de leraar eind jaren zeventig zijn toevlucht bij zijn geloofsgemeenschap. Vanaf het begin was hij op de hoogte van de 'zondige neigingen' van zijn medebroeder. Zowel tijdens de bijeenkomsten van de Broederschap als in persoonlijke gesprekken met de voorganger zocht de Rijssenaar steun in zijn strijd tegen de zondige drang die veelvuldig in hem opkwam. In de periode 1985-1990 ging het heel goed met de man. Bij de Broederschap was men er van overtuigd dat het Evangelie uitkomst had geboden en dat hij zichzelf had overwonnen. Daarna kreeg de Rijssenaar echter een terugval, vertelt Littooij. „Ik heb enige jaren alleen

maar positieve berichten van hem gehad, maar in de laatste gesprekken vertelde hij dat het weer misging. Hij ging daar heel, heel zwaar onder gebukt”.

Jeugdtrauma

Volgens Littooij is de oorzaak van de 'zondige neigingen' van de leraar terug te voeren op een gebeurtenis uit diens jeugd. Als jongen zou de Rijssenaar zelf zwaar misbruikt en mishandeld zijn door een veel oudere, zeer sterke man. „Hij schaamde zich daarvoor”, zegt Littooij. Hij vindt niet dat hem of de broederschap iets te verwijten valt. „Het is niet onze taak om een zondaar aan de rechter uit te leveren”.

niet." "Om op die eerlijkheid door te gaan: Marais bij voorbeeld onderhield met meer vrouwen tegelijk contact. En ook een volwassen vrouw wordt nu eenmaal gemakkelijker verliefd op iemand met wie ze anderszins een intieme relatie onderhoudt. De arm om de schouder mag in zo'n relatie nooit een kus en meer worden. Daarom is er ook voor het ambt van pastor een beroepscode nodig. Die komt ook wel. Pastores zijn kennelijk niet allemaal in staat zelf die grenzen te stellen. Een kerk vindt het prachtig als een dominee binnen de gemeente trouwt. Maar dan stopt hij de pastorale relatie, meldt de kerkeraad dat hij verliefd is." Het klinkt allemaal politiek correct. Mag je daarom het leven verwoesten met zo'n ultieme maatregel, gebaseerd op een twintig jaar oude rancune? Eitjes: "Niet op de persoon, wel op het gedrag. Om het gevaar van recidive, maar ook vanwege de schuldgeving van de misbruikte. Zij moet zich recht gedaan voelen. De ervaring van het slachtoffer wordt vaak gebagatelliseerd. Levenslange trauma's, eindeloze therapieën kan ze eraan overhouden. Gevoelens worden enorm weggestopt. Je beschuldigt de dominee niet zomaar. Negen van de tien laten het niet tot een procedure komen." In een reactie op het boek van Eitjes en Van Dam schreef directeur ds N. Kuipéri van de Bond van Nederlandse Predikanten dat een predikant bij bewezen misbruik maar met stille trom moet vertrekken uit de gemeente: "Dat is het beste voor alle partijen." Hoewel Kuipéri de enige niet is die zich ergert aan openbaarheid, zeker zoals die in Purmerend is betracht, gaat hij er toch geheel aan voorbij dat een predikant dan elders weer zijn goddelijke gang kan gaan, zoals in de praktijk al meer dan eens is voorgevallen.

Schuldvraag

Kuipéri heeft ook ernstige bezwaren tegen de klachtenprocedure: Daarin moet allereerst de schuldvraag aan de orde komen. Hij wil een meer juridische procedure, 'omdat ook de aangeklaagde predikant rechten heeft'. Een veroordeling op psycho-sociale gronden waarbij de pleger tot therapie kan worden gedwongen, 'draagt het gevaar van een subjectieve oordeelsvorming levensgroot in zich'. Hier staat Kuipéri dus lijnrecht tegenover Eitjes en Van Dam die, na vaststelling van seksueel contact, altijd de schuld leggen bij de pastor. Zelf legt hij liever een oorzaak bij de nivellering van het ambt: roeping van Godswege en een hoge ethische opvatting van het ambt zijn verdwenen, en daarmee distantie en respect. In het eerder genoemde artikel van Anke Hoenkamp komt ook de schuldvraag aan de orde. Bij kinderen noemt ze het misbruik-aspect buiten kijf. Bij volwassenen kun je ook spreken van 'slechts' ontrouw, overspel of een verhouding. Hoenkamp zelf: "De cruciale factor zou moeten zijn of de parochiaan of het gemeentelid bij de pastor heeft aangeklopt voor hulp." Dat laat ook bij haar onverlet dat een pastor seks nooit als middel mag gebruiken om intiem, pastoraal contact te leggen en dat de verantwoordelijkheid wel degelijk bij hem zelf ligt. Het laatste woord is aan de veroordeelde. Petro Marais: "De afgelopen jaren heb ik de klaagsters nog regelmatig gesproken. Ze hebben me niets gezegd. Er was destijds altijd wilsgelijkheid in de relaties. Ik belde op: 'Ga je mee dit, ga je mee dat'. Ze konden altijd nee zeggen. Er was geen sprake van een pastorale hulprelatie. Formeel heeft de kerkeraad vast wel gelijk. Maar de jongeren die de pest aan de kerk hadden en toch bij mij kwamen, zijn ze nu wel kwijt. Zo lopen de kerken leeg."

Kerken corrigeren maar weinig pastores na seksueel misbruik

Van onze verslaggever **VK**
Henk Müller
 AMSTERDAM **21-2**

Het aantal pastores dat zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik en vervolgens namens de kerken is gecorrigeerd, is op de vingers van één hand te tellen. Slechts een enkele dominee of priester die na een kerkelijke procedure is veroordeeld, is al dan niet vrijwillig, in therapie gegaan.

Dit zegt ds J. van der Werf van de Interkerkelijke Stichting tegen seksueel misbruik in pastorale relaties, een organisatie waarin vrijwel alle kerkgenootschappen samenwerken. Begin deze week maakte Van der Werf namens het meldpunt van de stichting, het omroepstoraat van IKON en RKK/KRO, bekend dat er sinds de stichting in 1992 met haar werkzaamheden begon vierhonderd meldingen van seksueel misbruik zijn binnengekomen.

Dat is volgens Van Der Werf nog maar het topje van de ijsberg. De stichting werkt met vijftien vertrouwenspersonen en van de klagers zo veel signalen over misbruik gekregen, dat de vierhonderd geregistreerden nog maar een heel klein begin zijn.

Hoewel de meeste meldingen van seksueel misbruik van katholieken kwamen, denkt zij dat de katholieke kerk in dit opzicht niet slechter

scoort dan andere kerkgenootschappen. Het idee dat seksueel misbruik vooral met jongens rommelende r.k.-priesters zou betreffen, klopt volgens haar evenmin. Driekwart van de klagers bestaat uit vrouwen.

Sinds een jaar heeft de r.k.-kerk een 06-nummer waar katholieken kunnen praten over seksueel misbruik. Dat gebeurt anoniem. Als klagers niet alleen gehoord willen worden, maar een proces bij de wereldlijke rechter willen aanspannen, worden ze doorverwezen.

Als slachtoffers willen dat de kerk zelf maatregelen neemt, worden ze doorgestuurd naar vier 'gedeeltes' die de procesgang bewaken. De bisschoppen hebben erin toegestemd dat zij de belangen van de klagers behandelen. Dat is opmerkelijk omdat een bisschop de hoogste instantie is in zijn bisdom en zelden bevoegdheden overdraagt.

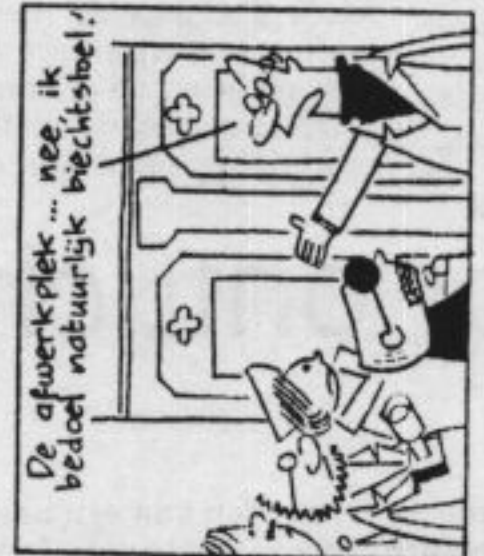
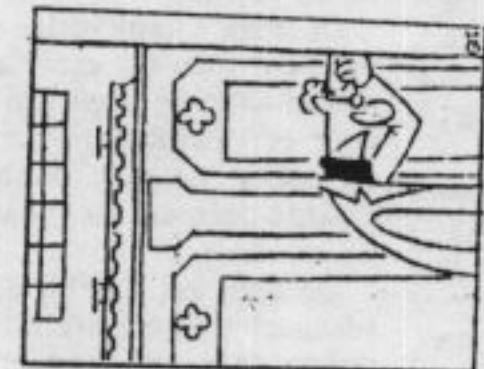
Volgens Van der Werf gaat slechts een enkeling naar de rechter. D. Elie werkt bij het kerkgenootschap voor 'Hulp & Recht', die het 06-nummer beheert. Zij wil voorlopig niets zeggen over het aantal klagers: 'Het gaat om heel delicate zaken. Ook moet de anonimiteit worden gewaarborgd.'

Elie spreekt het vaak gehoorde argument tegen dat het verplichte priestercelebaat een oorzaak zou kunnen zijn van seksueel misbruik. 'Vaak wordt meteen het celibaat als oorzaak aangewezen. Afschaffing daarvan zou de beste remedie zijn tegen seksueel misbruik in pastorale relaties. Maar een oorzakelijk verband is nooit aangetoond.'

Van der Werf zegt dat het percentage daders van seksueel misbruik onder pastores niet hoger ligt dan in andere beroepen die hulp verlenen. Zij is er wel van overtuigd dat celibaat en seksueel misbruik niet elkaar te maken hebben: 'Hoewel ik de mate waarin celibaat leidt tot uitwassen, niet wil overschatten.'

Uitgangspunt van de schattingen over aantallen is Amerikaans onderzoek waaruit bleek dat 12 procent van mensen die pastorale taken vervulden, zich schuldig had gemaakt aan seksueel misbruik. In Nederland zijn Amerikaanse onderzoeken naar seksueel misbruik in hulpverlenende beroepen overgedaan en de uitkomsten weken niet af van de Amerikaanse cijfers.

In de r.k.-kerkprovincie werken honderdduizenden vrijwilligers. Zelfs als maar 10 of 20 procent van hen pastoraal werkzaam is, zou dat, uitgaande van de Amerikaanse cijfers, betekenen dat duizenden zich aan seksueel misbruik hebben schuldig gemaakt. Van der Werf ontkent dat niet. 'Bij onze berekeningen gaan we uit van mensen die pastorale taken verrichten, dat zijn dus niet altijd ambtsdragers, maar ook vrijwilligers. Ik spreek niet voor niets van een topje van de ijsberg.'

BIGMUND/PETER DE WIT

'Misbruik door priesters gebeurt vaak'

Van onze verslaggever **VK**
AMSTERDAM **21-2**

De vierhonderd meldingen over seksueel misbruik door priesters, die sinds 1992 bij de omroepstoraat van IKON en RKK/KRO zijn binnengekomen, vormen 'het topje van de ijsberg'. Dit zei IKON-omroepstoraat J. van der Werf maandag. Het aantal meldingen staat in een jaarverslag van de omroepstoraat, dat binnenkort verschijnt. De meldingen die de Interkerkelijke Stichting tegen seksueel misbruik in pastorale relaties sinds 1992 heeft bijgehouden, kwamen vooral na televisieprogramma's bin-

nen. Met name de twee uitzendingen van het RKK/KRO-programma *Kruispunt* over seksueel misbruik door priesters riepen veel reacties op. Voor de afhandeling van de klachten hebben de kerken vertrouwenspersonen aangesteld. De kerken werken samen met de Interkerkelijke Stichting. Volgens Van der Werf moeten de kerken ervan uitgaan dat het aantal slachtoffers veel groter is. Ze constateert dat de meeste klachten uit de r.k. kerk komen. Toch denkt ze niet dat seksueel misbruik daar meer voorkomt dan elders. De tv heeft nauwelijks aandacht besteed aan misbruik door predikanten.

Nieuwsblad van het Noorden - woensdag 21 februari 1996

Publiciteit over seksueel misbruik pastores 'hoort niet'

Van onze verslaggever **Koos Bijlsma**

HAREN - Vertrouwelijkheid wordt door de kerken niet altijd voldoende in acht genomen als het gaat om gevallen van seksueel misbruik door pastores. Dat is de mening van gereformeerd predikant ds. Evert Overeem uit Haren. Als een voorganger wegens een seksueel delict uit zijn ambt wordt gezet, is die straf erg genoeg. Daar hoeft volgens oud-synodevoorzitter ds. Overeem niet nog

eens een golf van publiciteit overheen te komen. "In het strafrecht is het gebruikelijk dat daders van delicten slechts met hun initialen in de krant komen. Een leider van een grote drugsbende komt zelfs met de vage aanduiding 'de Hakkelaar' in de pers. Hoezeer ik de handel en wandel van de collega's ook veroordeel, ik snap niet waarom pastores die zich seksueel aan een gemeentelid vergrijpen, met naam en toenaam in de krant moeten," zegt Overeem.

Omlangs overkwam dat een predikant uit Purmerend, die op seksueel misbruik van een gemeentelid was betrapt. In het dagblad Trouw en op Telekst werd hiervan melding gemaakt. Met deze publiciteit is in de ogen van de Harener voorganger niet alleen de berekende collega-predikant ontrecht gedaan. "Ik zou me voor kunnen stellen dat vrouwelijke gemeenteliden in Purmerend evenmin blij zijn met deze publiciteit. In principe kan immers ieder van hen zijn slacht-

offer zijn geweest." In toenemende mate gelden landelijke klachtenprocedures, waarbij gevallen van seksueel misbruik in pastorale relaties kunnen worden gemeld. Overeem juicht dat toe. Volgens hem is een en ander binnen de gereformeerde kerken beter geregeld dan binnen de Nederlandse hervormde kerk. Als gemeld zijn vanaf 1992 vierhonderd gevallen binnen gekomen bij de omroepstoraat van IKON en KRO. De Harener predikant vindt omroepstoro-

raten een geschikt adres voor het melden van klachten op dit terrein. "Voor slachtoffers is zo'n instantie in Hilversum veiliger vanwege de afstand. Je kunt moeilijk verwachten dat een slachtoffer naar de eigen kerkeraad stap, waarvan niet zelden de predikant de voorzitter is." Het merendeel van de 400 klachten die in vier jaar tijd bij de omroepstoraat binnen kwamen, betreft klachten omtrent gevallen die zich in de rooms katholieke kerk hebben voorgedaan. Of het celibaat

ding brengt om zich te vergrijpen aan hun parochianen, sluit de predikant uit Haren niet uit. "Maar ik weet dat niet," zegt hij. Woordvoerder Ton Kuis van het bisdom Groningen van de rooms katholieke kerk laat weten niet op de hoogte te zijn van gevallen van seksueel misbruik door pastores in Groningen, Drenthe, Friesland en de Noordoostpolder. In het bisdom zijn twee vertrouwenspersonen werkzaam, van wie Kuis de identiteit liever niet prijsgeeft.

Broeders en biechtgeheim

door Ruud van Haastrecht
en Co Welgraven

DEN HAAG – Leden van de geloofsgemeenschap 'Noorse Broeders' hadden, toen ze midden jaren tachtig op de hoogte kwamen van de toenmalige zedendelicten van de Rijssense godsdienstleraar, aangifte kunnen doen bij justitie. Misschien zelfs móesten ze dat op grond van morele overwegingen. Het Wetboek van strafrecht vordert plicht tot aangifte alleen bij zeer ernstige misdrijven, zoals verkrachting en moord. De voorgangers van de in opspraak geraakte geloofsgemeenschap zouden zich kunnen beroepen op een soort van 'biechtgeheim'.

Dat zegt sektendeskundige mr. T. A. M. Witteveen. Hij vergelijkt het bewaarde stilzwijgen naar de buitenwereld met het al eeuwenlang geaccepteerde biechtgeheim, waarop justitie menigmaal is gestuit. „Een priester die tijdens de biecht een ernstig strafbaar feit ter ore komt, is niet verplicht aangifte te doen. Daarom zal hij hopelijk trachten de biechteling over te halen zichzelf aan te geven. Zo zullen de geestelijke leiders van de Noorse Broeders wellicht de opvatting huldigen dat wat ze in hun beroepsuitoefening ter ore komt, geheim is.“ Een geestelijke mag dan z'n beroepsgeheim hebben, gewone burgers kunnen volgens de wet wél aangifte doen zodra ze weet hebben van een

strafbaar feit. In geval van verkrachting zijn ze daar zelfs toe verplicht. Toch is geen van de leken-gelovigen die aanwezig waren op de gebedsbijeenkomst waar de leraar destijds boetedoening deed, naar de politie gestapt. Uitgetreden aanhangers vertellen dat dergelijke samenkomsten gebruikelijk zijn bij de Noorse Broeders. Daar biechten leden veelvuldig op dat ze seksueel misbruik en incest hebben gepleegd. Witteveen: „Dit soort bijeenkomsten beoogt een zuiverende werking te hebben. Je biecht je zonden op en wordt daardoor gezuiverd en je belooft niet opnieuw in die zonde te vervallen. De andere kant ervan is dat er strafbare feiten ter kennis kunnen worden gebracht van de andere leden. Op het moment dat iemand daarvan aangifte doet, treedt hij uit die groep en wordt daarmee ook het groepsproces geschaad.“

Het verweer van geestelijk leider Littooy dat het niet nodig is bij zulke misdrijven aangifte te doen, omdat de Broederschap zijn eigen tuchtmiddelen heeft, gaat volgens Witteveen niet op. „Gaaf het om dergelijke ernstige feiten, dan kan de groepstucht niet in de plaats treden van strafrechtelijke sancties. Bovendien heeft de tucht kennelijk geen blijvend effect gehad. De leraar is immers doorgeslagen. Kun je dat de groep verwijten? Dat is moeilijk. Misschien heeft de betrokkene beloofd

dat-ie het nooit meer zou doen.“

Dat de geloofsgemeenschap al die jaren geheim heeft weten te houden dat de docent zijn handen niet thuis kon houden, zegt volgens hem veel over de 'cohesie' en de 'onderlinge druk' binnen de groepering. Het is als met de loyaliteit van een moeder die erachter komt dat haar man de kinderen misbruikt, zonder dat ze daarvan aangifte doet.

Juist in die geslotenheid van een religieuze groepering schuilen risico's, zegt hij. Er ontstaat een groepsgevoel naar eigen normen dat de neiging heeft af te gaan wijken van de normen in de samenleving.

Witteveen, tegenwoordig secretaris van de Algemene Rekenkamer, verkende begin jaren tachtig in opdracht van de Tweede Kamer het spanningsveld tussen godsdienstvrijheid en geestelijke volksgezondheid. Het onderzoek spitste zich toe op nieuwe sekten als de 'Moonies', Hare Krishna en Scientology.

De vrijheid van godsdienst kent grenzen, de grenzen van de rechtsorde namelijk, zegt Witteveen. „Iedereen mag geloven wat hij wil, hoe bizar ook. Maar aan het praktiseren ervan zijn grenzen. Een organisatie kan er interne tuchtmatregelen op

na houden. Maar dat betekent nog niet dat bepaalde strafbare feiten daarmee onttrokken zijn aan de maatschappelijke normen en rechtsorde.“ Hij noemt een arts die zijn beroep onzorgvuldig uitoefent als voorbeeld. Die krijgt een tuchtmaatregel aan z'n broek binnen z'n eigen beroepsorganisatie, maar kan tegelijkertijd ook vervolgd worden door het openbaar ministerie als hij de strafwet heeft overtreden.

Infiltratie van justitie binnen de groepering om zo achter strafbare feiten te komen, is volgens hem niet mogelijk. Die methode mag alleen gebruikt worden bij misdadige organisaties en daarvan is bij een sekte als de Noorse Broeders geen sprake.

En als kinderen verwaarloosd of mishandeld zouden worden? Daar zijn volgens Witteveen de regels van de kindbescherming van toepassing. Maar wie rapporteert kindermishandeling of incest als de Noorse Broeders geen sociale contacten mogen onderhouden met de ongelovigen en hun vrienden zoeken binnen de groepering? Hij vestigt daarvoor zijn hoop op de burens en op de school.

Leraar pleegde jaren ontucht met leerlingen

Geld. 21/2

RIJSSSEN (ANP) – Een 53-jarige leraar van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen heeft bekend de afgelopen achttien jaar met zeker dertig leerlingen ontucht te hebben gepleegd. Het gaat om jongens.

De ontuchtzaak kwam aan het rolfen, toen de docent vorige week aangifte deed van afpersing. Voor dat misdrijf is een 20-jarige man aangehouden.

Die heeft verklaard uit rancune te hebben gehandeld, omdat hij eerder slachtoffer van ontucht van de leraar was geweest.

Het maatschappelijk werk en de Riagg zijn ingeschakeld voor de hulpverlening aan de slachtoffers en hun ouders. De directie van de school heeft ouders in een brief over de ontuchtzaak geïnformeerd. Tegen de leraar loopt een gerechtelijk vooronderzoek. Hij staat permanent ter beschikking van politie en justitie. De leraar is op staande voet ontslagen, aldus de rector van de school.

Persofficier mr. E. Wesselius sluit niet uit dat – nu de zaak in de publiciteit is gekomen – ook anderen aangifte zullen doen.

Scholen lossen gevallen seksueel misbruik vaak zelf op

Door Louis Burgers
en Gea Meulema

NYHN

24-2

DEN HAAG – Seksueel misbruik en seksuele intimidatie van leerkrachten jegens leerlingen komt veel vaker voor dan menigene denkt. Het komt vaak niet aan het licht doordat er op scholen niet over wordt gesproken of omdat het moeilijk is aan te tonen dat er handtastelijkheden plaatsvinden. Toch zijn er steeds meer scholen die vertrouwenspersonen aanstellen en seksuele intimidatie en misbruik bespreekbaar maken en zelf oplossen.

Dat zeggen de Inspectie van het Onderwijs en het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum in Utrecht dat vertrouwenspersonen op scholen opleidt. Bij de inspectie kwamen vorig jaar ruim honderd meldingen over seksuele intimidatie binnen, waarvan 56 uit het voortgezet onderwijs. Het jaar daarvoor waren dat er 62. De klachten kwamen zowel van protestants-christelijke als openbare scholen en van stads- en plattelandscholen.

Die meldingen zijn echter het topje van de ijsberg, zegt L. van Veldhuijzen, preventiemedewerkster van het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS). „De meeste scholen gaan met klachten niet naar de inspectie. Ze hoeven daar trouwens ook niet heen. Liever lossen ze incidenten intern op.“ Een woordvoester van de inspectie bevestigt deze tendens.

„Seksuele intimidatie op scholen komt veel voor“, zegt

■ Vertrouwensinspectrice Hetty Onnekink: „Leerkrachten en schoolleiding moeten oren en ogen goed open houden.“ © GPD

Van Veldhuijzen die al zo'n vijf-honderd vertrouwenspersonen trainde over seksueel misbruik en intimidatie. „Toch is het vaak heel moeilijk aan te tonen. Het gaat over opmerkingen van 'lekker stuk' tot en met het in de borsten knippen. Maar

dat laatste gebeurt natuurlijk als er niemand in de buurt is. Verder is een opmerking voor de ene leerling heel bedreigend en voor de ander niet. Bij seksuele intimidatie of seksueel misbruik is het de leerling die de norm bepaalt. Als hij of zij

zegt dat het niet kan, dan kan het niet.“

Het allerbelangrijkste is dat de leerkrachten en de schoolleiding 'ogen en oren' goed openhouden, zegt Hetty Onnekink. Zij is inspecteur voor het voortgezet onderwijs en door de Inspectie van het Onderwijs aangewezen als een van de zeven vertrouwensinspecteurs. Zij denkt dat elke school ernstige gevallen, waarvoor een meldplicht bij justitie bestaat, ook werkelijk aanmeldt. „Ik geloof niet dat er zaken worden weg-gemoffeld, maar scholen zijn vrij autonoom en kunnen klachten op hun eigen wijze afdoen.“

Onnekink geeft toe dat de grens tussen wat gewenst en ongewenst is tijdens een les snel overschreden kan worden. Een grapje of het uitkiezen van een 'lievelingetje' kan al verkeerd vallen. Volgens de definitie die de inspectie gebruikt is seksueel geweld 'seksueel gericht aandacht, tot uiting komend in verbaal, fysiek of ander non-verbaal gedrag, dat opzettelijk of onopzettelijk kan zijn (...)’.

Meestal is er daarnaast sprake van een machtsongelijkheid, tussen bijvoorbeeld leraar en leerling. Zo moeten docenten in het gymlokaal, waar de kans op lichamelijk contact groot is, extra op hun hoede zijn. „Een gymleraar moet niet in de meisjeskleedkamer komen. Dat geldt ook voor een gymlerares tegenover de jongens. Maar die voelen zich in zo'n situatie hooguit wat onge-

makkelijk.“

Van Veldhuijzens ervaring is dat veel scholen niet weten hoe ze het thema bespreekbaar moeten maken. Collega's onderling spreken elkaar er niet op aan, want ze zijn bang voor klikspaan uitgemaakt te worden. En de directie durft vaak geen maatregelen te nemen, want ze zijn bang een goede docent kwijt te raken. Of bang voor reacties van de ouders die hun kinderen wel eens naar een andere school kunnen sturen. „De vuile was moet binnen blijven. Niemand weet hoe er mee om te gaan. Er is geen algemeen schoolbeleid en zo kan de intimidatie voortduren met medeweten van een rector of een adjunct.“

Ook leerlingen zijn bang om leraren te beschuldigen. „Pas als ze van school zijn komen ze met verhalen. Als ze nog op school zitten schamen ze zich. Ze zijn bang als preuts te worden gezien of dat mensen denken dat ze het uitgelokt hebben.“

De verplichting vertrouwenspersonen aan te stellen zal zeker helpen seksuele intimidatie en misbruik tegen te gaan, zegt Van Veldhuijzen. „Directies van scholen worden alerter, ook bij het aanstellen van mensen. Voorheen kwam het wel eens voor dat een docent in Amsterdam werd ontslagen wegens seksueel misbruik, maar een paar maanden later in Terneuzen of op Texel weer aan de slag ging. Sollicitatiecommissies kijken daar nu veel meer naar.“

Van onze verslaggever
Hans van Wissen
TILBURG

Staatsecretaris Erica Terpstra van VWS moet er bij sportbonden op aandringen dat ze een gedragscode ontwikkelen inzake ongewenste intimiteiten en machtsmisbruik door trainers. Dat wens PvdA-Kamerlid Mieke Sterk, die gisteren vragen heeft gesteld over het wangedrag waarvan de Tilburgse sportschoolhouder Ooms is beschuldigd door de judoka's Irene de Kok, Monique van der Lee en Anita Staps.

Sterk vraagt zich af of slachtoffers van seksuele intimidatie bij hun sportbonden terecht kunnen en of Terpstra bereid is het NOC*NSF te raadplegen over een nader te formuleren gedragslijn. Ze verlangt ook

houding in de sport al lang doorbroken had moeten worden. "Vijftien twintig jaar geleden hoorde ik er al gedurende mijn actieve loopbaan van, maar het was absoluut onbesprekbaar.

"Je kunt het probleem niet uitbannen, maar de sportwereld, de ouders en de opleiders moeten er zich van bewust zijn. Daarom is de actie van de judoka's ook zo belangrijk. Het gaat erom dat iedere trainer zich voortaan wel tien keer zal bedenken voor hij een te grote afhankelijkheidsrelatie creëert. Laat staan dat hij zijn seksuele aberraties botvriet op jonge pupillen.

Judo-coach Peter Ooms ontken- de gisteren, bij terugkeer in Nederland, dat hij zich ooit heeft vergrepen aan de drie judoka's. De aantijgingen waren volgens Ooms uit de lucht gegrepen en hij kon zich niet

'in detail verwezen', omdat hij de aanklacht van de judoka's niet toegestuurd had gekregen. Van der Lee, De Kok en Staps stellen die aanklacht pas vanavond definitief op. De Judo Bond Nederland moet het verzoek aan de tuchtcommissie om Ooms zijn lesbevoegdheid te ontnemen morgen binnen hebben.

Irene de Kok, wereldkampioene in 1986 en 1987, werd zondag door een 'jankende' Peter Ooms opgebeld. Hij zou met zelfmoord hebben gedreigd. Maar een dag later vond ze Ooms' schriftelijke mededeling in de bus dat ze tot nader order 'geschorst' was. De Kok gaf in sportschool Ooms zestien uur per week les.

Hoevel haer toekomst op het spel staat, is De Kok slechts geïnteresseerd in de idee dat ze 'geen meter meer terug moet' enerzijds krijg ik

een jankverhaal, hangt hij de zielige man uit, aan de andere kant wordt ik als werknemer geschorst. Dat geeft al aan hoe ziek hij is.

Irene de Kok wil tot het bittere einde doorgaan om herhaling van de voorvallen in Tilburg te voorkomen. 'Het is moeilijk in zo'n stad die eigenlijk een dorp is. Je stuit op bangheid, onbegrip. Ooms is hier toch een Godfather. Maar er is geen maar gesterkt door wat hij doet. Ik weiger daarvoor te zwichten, het moet stoppen wat hij doet.'

Ooms verklaarde gisteren dat Anita Staps, de wereldkampioene van 1980, nooit klaagde. 'Dat ik niet als kind. Je verbond je succes met hem, niet met jezelf. Maar ik word nu alleen maar obstinatier. De neiging van mensen is om af te

zwakken wat wij vertellen. Zo van: overdrijf je nu niet een beetje? Zeik je niet te veel over het aanraken van billen?'

'Nee, we overdriven niets. We hebben bewezen. We werden bij elkaar uit de buurt gehouden opdat we niets konden uitwisselen over Ooms gedrag. Zodat hij dat gedrag eventueel kon bagatelliseren. Hij isoleerde ons en maakte ons daarom beducht om nog iets te zeggen. Want wie zou jou als eenling, tegenover hem als geslaagde coach, gelo-

Ooms liet gisteren weten zich te beraden over de positie van De Kok en Van der Lee in zijn sportschool. Tegelijkertijd kreeg De Kok op verkapte wijze te horen dat ze ontslag kreeg. Van der Lee, die onder leiding van Jan Joossen in de sportschool Ooms wil blijven trainen,

won ondanks de commotie rond haar vroegere trainer afgelopen weekende een sterk bezet A-toernooi in München. Ze verklaarde ter plekke dat ze niet uit was 'opwraak: ik wil alleen dat de verhouding tussen coaches en pupillen aan de orde wordt gesteld.'

Volgens Staps is van een aarzelend bij Van der Lee geen sprake. Van der Lee heeft van de drie judoka's wel de meeste moeite met haar stellingname tegen Ooms, omdat ze nog op het hoogste niveau actief is.

Staps: 'We praten morgenavond. We hebben zelfs geen woord van sorry gekregen. Ooms mag steendood vallen. Ook Monique moet hier sterk in blijven. Het mag niet iets mystieks krijgen, desnoods moeten we maar met alle details naar buiten komen.'

'Ooms zou contact met pupillen beperken'

NRC

Door onze sportredactie
ROTTERDAM, 1 MAART. Bij NOC*NSF ligt sinds eind vorig jaar een geheime verklaring van judocoach Peter Ooms, waarin valt te lezen dat hij zich schuldig maakte aan het in toenemende mate betasten en bevoelen van pupillen als hij met hen alleen was.

Dat zeggen de twee ex-judoka's Anita Staps en Irene de Kok en wereldkampioene Monique van der Lee. Vorige week kwamen zij naar buiten met een verklaring waarin staat dat Ooms zich onder meer schuldig heeft gemaakt aan "ongewenste aanrakingen". Ooms ontkent de aantijgingen aan zijn adres.

In de verklaring zou ook een nieuwe gedragscode aangegeven zijn. Ooms zou zijn pupillen op geen andere wijze meer aanraken dan met handdrukken. Contact met de judoka's zou alleen nog plaatsvinden in ruimtes die voor iedereen toegankelijk zijn. Directeur Ben Verkerke van NOC*NSF bevestigde het bestaan van een geheime verklaring gisteren in het tv-programma Barend en Van Dorp. Hij zei echter de inhoud niet te kennen. Dat de sportkoepel geen actie ondernam tegen Ooms weerlegde Verkerke met de mededeling dat NOC*NSF niet de instantie is om sportbonden iets op te leggen. "Onze eerste rol is de vertrouwensband met de topsporters", zei Verkerke.

Staps, De Kok en Van der Lee traden vorige week naar buiten met hun aanklacht. Zij traden niet in detail en spraken slechts van ongewenste aanrakingen. Gisteren gaven ze tekst en uitleg. De Kok haalde een voorbeeld van ongewenste intimiteit aan. Tijdens een verblijf in Londen moest ze met haar coach flotelkamer en bed delen. "Dat wist je niet van tevoren. Maar de man is zo gedreven, zo overtuigend. Je bent niet tegen hem opgewassen. Het gebeurde geregeld dat ik met hem in bed lag."

Staps ging nog verder. "Het was normaal als je bij Peter in de auto zat dat hij je hand streelde en vervolgens je been. Het ging steeds verder. Als je 'nee' zei, kreeg je met de gummi knuppel. Ik liep regelmatig met striemen op m'n billen. Het was een stukje machtsvertoon dat er bij hoorde", legde ze uit. Onder Ooms werd zij in 1980 wereldkampioene.

Volgens Irene de Kok zou de judotrainer een goede sekteleider kunnen zijn. "Er was geen ontkenning aan. Maar in eerste instantie voelde je je daar veilig bij." Staps over het gebrek aan weerstand bij de judoka's: "Hij was m'n god, vader en vriend."

Peter Ooms: chantage door vader van pupil

NRC

Door onze sportredactie
TILBURG, 2 MAART. Judocoach Peter Ooms zegt te zijn gecharnteed door de vader van Monique van der Lee. Zij is een van de drie pupillen die hem beschuldigen van seksuele intimidatie. Als reactie op allerlei aantijgingen heeft Ooms zich met onmiddellijke ingang teruggetrokken uit de judowereld. Ook legt hij zijn functie als directeur van zijn sportschool voorlopig neer. Zijn vrouw Paula neemt zijn taken bij zijn sportinstituut over totdat de tuchtcommissie van de Nederlandse Judo Bond (NJB) een uitspraak heeft gedaan. Voor het eerst reageerde Ooms op de beschuldigingen van Monique van der Lee, Irene de Kok en Anita Staps. "Er is een bewust proces in gang gezet mij te beschadigen. Dat is vooral aardig gelukt." Ooms kondigde aan de personen die hem hebben beschuldigd aansprakelijk te zullen stellen. "Deze zaak krijgt een juridisch staartje."

Ooms probeerde gisteren tijdens een persconferentie terug te slaan in de richting van zijn aanklagers. "Ted van der Lee (vader van Monique) zou mij kansen hebben geboden de zaak te sussen. Ik heb daar nooit iets van gemerkt. Wel heb ik van Ted van der Lee een wurgcontract voorgelegd gekregen. Dat hield in het einde van mijn sportschool en een zwijggeld van 400.000 gulden. Op dit chantageachtige voorstel ben ik niet ingegaan." De aantijging van Monique van der Lee dat Ooms in Londen bij haar in bed kroop verklaarde de coach door te stellen: "Ik heb inderdaad met haar op een kamer geslapen. Mijn vrouw was hiervan op de hoogte. Monique is een lesbische vrouw."

De beschuldiging van Anita Staps dat zij zou zijn aangerand op veertien, vijftienjarige leeftijd weerlegde Ooms met een verrassende onthulling. "Ik betreur dat deze leeftijd is genoemd. Die klopt namelijk niet. Ik heb met haar gevreeën in 1980 toen ik een kortstondige relatie met haar had."

Ooms ontkende zijn macht als coach te hebben misbruikt. "Het woord 'macht' is eigenlijk ook niet aan de orde. De relatie sporter/coach wordt gekenmerkt door een overwicht van de kant van de coach. Hoe anders kan men iemand wereldkampioen maken?" Hij refereerde aan vier mondiale ti-

tels, tien Europese kampioenschappen, 130 nationale hoofdprijzen. "De sport is hard, ook fysiek. Alles is gericht op winnen. Mijn aanpak was bij iedereen bekend. Bij de overkoepelende instanties, ook bij sporters en hun ouders. Judo is een sport die lichamelijk contact met zich meebrengt. Dat daarbij ook de vrouwelijke delen kunnen worden geraakt is onvermijdelijk."

"Daarnaast is de spanning heel groot in de absolute top. Dat heb ik altijd in goede banen moeten leiden. Daar hoort ook lichamelijk contact bij. Dat er sprake is geweest van seksuele intimidatie ontken ik ten stelligste. Ik ben 32 jaar actief als coach. Nooit eerder heb ik signalen ontvangen als zou wie dan ook mijn aanpak als intimiderend ervaren. Ik beschouw de betreffende judoka's als mijn maatjes. Zo werd ik ook door hen bejegend."

Dat hij eind vorig jaar een rapport van NOC*NSF met een bekentenis heeft ondertekend en heeft toegezegd voortaan lichamelijk contact met zijn pupillen tot een handdruk beperkt te laten, noemde hij onjuist. "Op de eerste plaats heeft NOC*NSF de overeengekomen geheimhouding van dat rapport geschonden. Ik heb het, ongelezen en onder zeer grote druk, ondertekend. De betreffende psycholoog van NOC*NSF had mij verzekerd dat het stuk niet meer inhield dan dat ik wat grotere afstand zou nemen van mijn pupillen. De huidige naar buiten gebrachte inhoud strookt niet met de feiten van destijds. Mijn advocaat heeft het stuk pas 28 februari per fax ontvangen."

Volgens Ooms heeft NOS*NSF misbruik gemaakt van de omstandigheden. Voor de actie "bewuste beschadiging" gaf hij de volgende verklaringen. "De voorzitter van de judobond, Frans Hoogendijk, is verwikkeld in een soort sekschandaal. Hij wil de aandacht afleiden. Bovendien heeft ook hij in het verleden een liefdesrelatie met Staps gehad." En tenslotte: "Ik heb vernomen dat Irene de Kok graag ten koste van mij een eigen sportschool wil beginnen. Zij heeft al laten weten de zaak in de minne te willen schikken als ze een schadevergoeding krijgt en ontslagen wordt uit concurrentie-beding (De Kok geeft les aan de school van Ooms, red.) zodat ze zelf een school in Tilburg kan beginnen."

Gemangelde Peter Ooms stopt met judolessen

Van onze sportredactie

TILBURG 616 2-3
Judocoach Peter Ooms heeft zich met onmiddellijke ingang teruggetrokken uit de judowereld. Ook heeft hij zijn functie als directeur van zijn sportschool in Tilburg voorlopig neergelegd.

Ooms zegt 'hangende het onderzoek' zijn functie als directeur van de Tilburgse sportschool aan zijn echtgenote over te dragen. "Tweehonderd uur per week stopte ik in het bedrijf en in de judolessen. Dit is een uitgelezen moment om te stoppen. Ik ben door verschillende partijen

gemangeld en moet ze bij deze feliciteren", zo sprak Ooms gisteravond cynisch. "Het is ze gelukt". Drie voormalige pupillen van Ooms - Anita Staps, Irene de Kok en Monique van der Lee - beschuldigen de coach onder andere van ongewenste intimiteiten en machtsmisbruik.

Ooms legde gisteravond een geemotiveerde verklaring af. Hij zei zich door alle aantijgingen en verdachtmakingen zwaar beschadigd te voelen en kondigde juridische stappen aan. "Ik zou met gebruik van macht grenzen in de verhouding tussen coach en pupil hebben overschreden. Zelf spreek ik liever van overwicht, wat noodzakelijk is voor het harde bedrijf van topsport. De regels zijn eenduidig: alles is gericht op winnen, waarbij in judo lichamelijk contact onvermijdelijk is. Als je dat niet wenst, moet je een andere sport nemen".

Deze pagina's vallen
onder verantwoordelijkheid
van TransAct

SEKSE-SPECIFIEKE INTAKE

De intake is een belangrijk moment in de hulpverlening. In de intake wordt het eerste contact gelegd tussen cliënt en hulpverlener/instelling, en worden de fundamentele gelegd voor de omschrijving van het probleem en de aanpak ervan. Vanwege deze cruciale functie en betekenis is het van belang om intake-gesprekken seksespecifiek aan te pakken. Vanuit de vrouwenhulpverlening is er al veel bekend over de positie en aanmeldingsklachten van vrouwelijke cliënten. Maar hoe zit dat met mannen?

In februari verschijnen twee publikaties over mannen en intake, getiteld *Met andere woorden* en *Op de man af*.

Door: Joop Beelen en Jack van der Loo

Uitgangspunt van de eerste publicatie, *Op de man af*, is dat een seksespecifieke benadering in de intake van mannen noodzakelijk is voor een effectieve diagnose en behandeling van mannelijke cliënten. Dat begint bij het oog hebben voor de problemen en klachten waarmee juist mannen zich aanmelden bij hulpverleningsinstellingen. Belangrijke 'mannenthema's' zijn:

- *psychosomatische klachten*. Veel mannen komen bij de geestelijke gezondheidszorg op verwijzing van huisartsen en medisch specialisten. Vaak hebben ze een heel traject van lichamelijke onderzoeken achter de rug, die uiteindelijk geen heil hebben gebracht. Ze melden zich bij de geestelijke gezondheidszorg met fysieke klachten.
- *arbeidsgebonden problematiek*. Mannen raken nogal eens in psychische nood wanneer er sprake is van uitval wegens ziekte of verlies van werk. Ook spanningen op het werk zoals conflicten, overbelasting of te hoge werkdruk kunnen aanleiding tot klachten zijn. Problemen met (het ontbreken van) werk leiden vroeg of laat tot vragen en problemen met betrekking tot de mannelijke identiteit en gaan knagen aan het gevoel van eigenwaarde. Dit geldt voor alle mannelijke cliënten, maar aandacht hiervoor is zeker op zijn plaats voor mannen die zich in cruciale fasen van leven en carrière bevinden. Te denken valt aan adolescenten, mannen in de *midlife*-fase, oudere mannen die voor pensionering of VUT staan.

• *relatieproblemen*. Naast verwijzing door de huisarts of specialist is er nog een andere manier waarop mannen via anderen worden aangemeld, namelijk wanneer ze door hun partner worden meegenomen in het kader van relatieproblematiek. Meestal is er in dergelijke situaties sprake van een problematische communicatie en conflicten.

- *allensstaande mannen* blijken een groep te zijn die relatief meer dan andere mannen, gebruik maken van de (geestelijke) gezondheidszorg. Mannen die verlaten worden, gescheiden mannen, weduwnaars en alleenstaande vaders kunnen worden beschouwd als 'risicogroep'.
- *verslavingsproblematiek*. Opvallend is de seksespecifiteit van verslavingsproblematiek en gebruik van instellingen voor verslavingszorg. Het zijn in overgrote meerderheid mannen die zich bij de psychiatrie en verslavingszorg melden met problemen rond alcohol, drugs en gokken.

Erkenning

Voor een effectieve intake van mannelijke cliënten is het van belang dat de hulpverlener uitgaat van erkenning van mannen en mannelijkheid. De bejegening van mannelijke cliënten is vaak gebaseerd op een impliciete vooronderstelling dat er iets mis zou zijn met hem en met mannelijkheid. Het stereotiepe beeld over mannen is er een van onbuigzaamheid, van een star en onveranderlijk karakter, hulpverleners gaan ervan uit dat mannen niet in staat zijn over hun gevoelens te praten of hun emoties te uiten. Uitgaande hiervan concluderen ze dat de behandeling gericht zou moeten zijn op het veranderen van mannen in de richting van een meer vrouwelijke norm. Maar dat sluit niet aan bij de mannelijke cliënt. Vaak hakken mannen op zo'n moment af; dan worden ze al gauw gezien als 'niet gemotiveerd' voor hulpverlening. Erkenning betekent daarentegen: oog hebben voor de man-eigen manier van beleven en presenteren van problemen; voor schuldgevoelens en angst van mannen; voor mannelijk eergevoel, identiteit en eigenwaarde en voor kwaliteiten en mogelijkheden van mannen.

Voor de intake betekent dit: vragen naar en erkennen van belangrijke thema's en levensgebieden van mannen en de verbinding leggen naar de seksespecifieke socialisatie en positie van mannen.

Seksueel-misbruikervaringen

De tweede publicatie over mannen en intake, *Met andere woorden*, gaat in op het signaleren en bespreekbaar maken van seksueel-misbruikervaringen van mannelijke cliënten. Onderzoekers laten zien dat ongeveer één op de vier à vijf slachtoffers van seksueel misbruik een jongen is. Onderzoeken in psychiatrie en verslavingszorg geven aan dat 10 tot 20% van de mannelijke cliënten jeugdervaringen heeft met seksueel misbruik. Bij de meeste hulpverleningsinstellingen komen deze cijfers

die zich inzet tegen seksueel geweld. Beleidsmedewerker J. Beelen van TransAct legde de vinger op enkele misvattingen over seksueel misbruik van jongens en mannen. Ongeveer 25 procent van alle kinderen die worden misbruikt, zijn jongens. In berichten over seksueel misbruik wordt vaak alleen over meisjes gesproken.

Het feit dat jongens vaak wel fysiek reageren op seksuele aanrakingen, zorgt ervoor dat daders en buitenstaanders vaak denken dat jongens het contact ook willen. Ook bij de slachtoffers zelf kan deze fysieke reactie verwarring doen ontstaan over de eigen seksuele identiteit. Beelen vindt de aandacht die er de laatste jaren is voor seksueel misbruik in pastorale relaties positief, omdat het toont dat men zich bewust is van de risico's van de pastorale relatie. Daarin is immers sprake van een ongelijke machtsverhouding, en dat is altijd een voorwaarde voor misbruik.

Volgens Honig zouden pastores zich bewust moeten zijn van hun eigen seksualiteit en hun ervaringen daarmee. "Alle predikanten zullen wel eens flirtende jongeren bij de catechisatie hebben gehad. Maar dat betekent niks, het is normaal dat jonge mensen experimenteren met hun seksualiteit. Als pastor moet je daarmee om kunnen gaan."

Dagvoorzitter ds. Boomsma zei door alle aandacht voor seksueel misbruik door pastores soms het gevoel te hebben tot een belasterde beroepsgroep te horen. De oudvoorzitter van de gereformeerde synode waardeert de kwestie nu anders. "Het is goed erover te spreken, want anders woekert het kwaad dat ongenoemd wordt voort." De conferentiegangsters werkten de rest van de dag in besloten werkgroepen.

Geld 2/2

UTRECHT (ANP) - Een jongen die seksueel misbruikt is, kan vaak niemand meer vertrouwen. En vertrouwen juist een van de kenmerken van geloven. Pastores kunnen als laagdrempelige hulpverleners signalen van seksueel misbruik oppakken. Maar dan moeten ze wel bereid zijn hun morele oordelen op te schorten en niet te snel over verzoening te spreken. Dat zei Ton Honig, studentepastor in Amsterdam en 'ervaringsdeskundige', gisteren tijdens een studiedag voor pastoraal werkenden over seksueel misbruik bij jongens en mannen. Bijna vijftig pastoraal werkenden uit de verschillende kerkgenootschappen, het ziekenhuis- en het justitiepastoraat volgden de studiedag.

Honig benadrukte dat juist mannen in onze samenleving moeilijk met hun ervaringen naar buiten komen. Mannen zijn in de beeldvorming weerbaarder en seksueel actiever dan vrouwen. Voor pastores is het van groot belang signalen van mannen en jongens op te pikken, en het thema bespreekbaar te maken. "Stel daarbij alsjeblieft je oordeel uit", vroeg Honig de congresgangers met klem. "Als je bijvoorbeeld homoseksualiteit zondig vindt en dat zegt, neem je de ruimte om vrij te spreken weg." Volgens Honig moeten pastores niet te snel over vergeving en verzoening spreken. "Er is een theologische legitimiteit voor woede", zei hij. "Het christendom heeft vaak een air van lievigheid, maar van Gods liefde blijft zonder woede niets over. Zeker als een dader ontkent of de beschuldiging verdraait, hoef je niet te vergeven. Verzoening is geen alabastine waar je de scheuren van de werkelijkheid mee dichtsmeeft." De dagconferentie was georganiseerd door TransAct, een instelling

echter niet terug: er zijn maar weinig mannelijke cliënten die vertellen over hun seksueel-misbruikervaringen. En er zijn maar weinig hulpverleners die er actief naar vragen, in de intake.

Specifieke gevolgen voor jongens en mannen blijken te maken te hebben met het spanningsveld tussen enerzijds hun slachtoffer-ervaringen en anderzijds traditionele en stereotiepe beelden van mannelijkheid en mannelijke seksualiteit. Dergelijke beelden en coderingen spiegelen mannen en jongens een actieve, initierende en dominerende rol voor. Ze vertellen hen dat een 'echte man' geïnteresseerd is in seks, zich te weer kan stellen tegen iets wat hij niet wil, en pijn en verdriet verbijst.

Deze discrepantie heeft invloed op intake-gesprekken. Sommige mannen zullen, terugblikkend op hun jeugdervaringen, ervaren en vertellen dat ze seksueel misbruikt zijn. Ze beschouwen en benoemen hun ervaringen als iets dat hen is aangedaan, als iets waartoe ze gedwongen werden, als iets waar ze als kind slachtoffer van werden. Andere mannelijke cliënten benoemen, vanuit bovengenoemde discrepantie, hun ervaringen in eerste instantie niet als 'slachtoffer-ervaringen'. Angst, twijfels en druk tot geheimhouding, gecombineerd met de discrepantie tussen 'slachtofferchap' en mannelijke seksesocialisatie, maken dat veel mannen geen woorden kunnen of durven geven aan hun jeugdervaringen met seksueel misbruik. Eerder zullen ze hun eigen participatie in de situatie naar voren brengen en de genotsaspecten van de seksuele handelingen benadrukken. Onder invloed van bovengenoemde coderingen zullen veel mannen zich eerder presenteren (en ervaren) als willoende of initierende partij bij hetgeen zich in hun jeugd afspeelde.

'Met andere woorden'

Voor het bespreekbaar maken van seksueel-misbruikervaringen van mannelijke cliënten worden daarom de volgende aanbevelingen gedaan:

- Vermijd formuleringen die de ervaringen al bij voorbaat labelen als iets dat niet gewenst was, niet gewild, gedwongen; vermijd formuleringen die de emotionele betekenis van de ervaringen al bij voorbaat labelen als iets dat vervelend, pijnlijk, vernederend was;
- Gebruik formuleringen die aansluiten op het concrete gedragsniveau, in 'neutrale' termen. Anders gezegd: bij het bespreekbaar maken van seksueel-misbruikervaringen van mannelijke cliënten is het van belang om aan te sluiten bij en erkenning te geven voor de beleving van de mannelijke cliënt.

Het vraagt een actieve opstelling van de hulpverlener/intake, om in de intake ruimte te creëren om over dergelijke ervaringen te praten en de relatie tot de hulpvraag te onderzoeken. Het vraagt een basishouding, waarin de hulpverlener zicht heeft op de gevolgen van seksueel misbruik en de gecompliceerde verflochtenheid met de posities en socialisatie van mannen. Het vraagt zelfonderzoek naar en inzicht in eigen ervaringen met geweld, (seksueel) misbruik en de eigen seksesocialisatie. Met deze basisingrediënten kan de hulpverlener het contact met de mannelijke cliënt aangaan, oog hebben voor zijn kwaliteiten en problemen, aansluiten bij zijn beleving en presentatie van zijn klachten en geschiedenis. Dan kunnen mannen zich erkend voelen in hun ervaringen met en hun verhaal over het seksueel misbruik.

Verder lezen:

- Joop Beelen, *Met andere woorden. Bespreekbaar maken van seksueel-misbruikervaringen van mannelijke cliënten*, Handleiding voor intake en eerste gesprekken, Utrecht, TransAct, 1995 (60 blz).
- Jack van der Loo, *Op de man af. Seksespecifieke intake van mannelijke cliënten*, Utrecht, TransAct, 1995 (80 blz).
- Beide publikaties zijn verkrijgbaar bij TransAct, Vinkenburgerstraat 2a, 3512 AB Utrecht, tel.: (030)230 40 06.

Uit de kleren gekletst

Grootste held van de laatste tijd is natuurlijk die goed verzorgde man die, aldus de Utrechtse politie, ten minste drie vrouwen op een voorzichtige nekmassage tracteerde, hen uit de kleren kletste en vervolgens andere delen van de vrouwenlijven betastte. Met slechts wat doeltreffende praat kwam hij verder dan waar menig man van droomt, bovendien onder comfortabele omstandigheden. Niet van dat omslachtige gesjor aan in het donker fietsende vrouwen, om vervolgens te riskeren dat je in het struikgewas op een kordonagenten stuit. Om met kou het gevaar van bevriezende ledematen maar even geheel buiten beschouwing te laten. Volgens de politie deed onze held zich onder meer voor als arts,

enquêteur en natuurgenezer. Profonder vinderlijk weet ik dat natuurgenezers razend populair zijn bij de vrouwtjes. Geen man heeft ooit gepoogd mij het absolute non-produkt Nysileen (VSM natuurlijk) aan te bevelen. Snotter daarentegen ongeacht het seizoen een keer in het bijzijn van een klutsje willekeurige vrouwen in een zakdoek of het merendeel klijpt de damestas open en biedt Haar Geheel Eigen Druppels aan. Trouwens: als de

eerste de beste iatrosoof het voor elkaar krijgt haar om harentwille een grasveldje te laten afgrazen, moet een beetje natuurgenezer haar ten minste uit de broek krijgen. En zo geschiedde vorige week, zeker drie maal. Tijdens de nekmassage, die langzaam werd uitgebreid richting borsten, hoorde je de vrouwtjes kreunen: Deed mijn Piet dit maar eens. Ik had 'm ook acuut binnengelaten. Geen tijdschrift of de representatieve onderzoeken denderen over je heen. Heel Nederland aan

de tand gevoeld, mij is weer eens niks gevraagd. Dan eindelijk staat Hij daar. In zijn Armanipak, een vleugje Anteus. „Kom binnen, kom binnen. Natuurlijk heb ik tijd. Waar zullen we beginnen?“ Alles en alles wil ik hem vertellen. „Heeft u wellicht op enigerlei wijze last van uw klieren?“, begint hij uiteindelijk beleefd. Ik geef toe, dat valt een beetje tegen, maar vooruit, niet kinderachtig doen: m'n klieren. Even later ontbloeit ik mij volledig voor deze vertrouwenwekker die zijn handen zoekend over mijn lichaam laat gaan. Flauw hè, om daarna gauw naar de politie te stappen?

JOLANDA AAN DE STEGGE

NRC 27-2

Clown bekent ontucht met jonge meisjes

OUDENBOSCH - De politie in West-Brabant heeft maandag de 34-jarige H.S. uit Roosendaal aangehouden. De man wordt ervan verdacht tijdens kinderfeestjes jonge meisjes onzedelijk te hebben belast. Na de eerste aangifte vorige week volgden er gisteren nog twee. De man heeft inmiddels bekend en wordt morgen voorgeleid aan de officier van justitie in Breda. De man trad tweemaal driemaal per week op als clown Harry.

Vorige week deed een moeder van een 7-jarig meisje uit Hoeven aangifte van ontucht door de man, gepleegd tijdens een verjaardagsfeestje in de buurt. Na het vooronderzoek kon de Roosendaler worden gearresteerd en verhoord. Naar verluidt zou hij de handelingen hebben gepleegd tijdens het schminken van het kind.

Bij de aangiften van gisteren gaat het om meisjes uit Hoeven en Etten-Leur. De politie verwacht dat er nog meer aangiften volgen en wil in het belang van het onderzoek geen verdere mededelingen doen. S. treedt al ruim anderhalf jaar als clown en animator op. Op affiches en visitekaartjes omschrijft hij zichzelf als 'de liefste clown'. Zijn act omvat goochelshows, schminken en het maken van ballonbeesten.

Het 7-jarig meisje dat de aanzet gaf tot de arrestatie van de clown zit op de Maria-basischool in Hoeven. Directeur A. Bruijninx: "Het kind heeft thuis en in de klas heel spontaan verteld over haar ervaringen tijdens het verjaardagsfeest. Het is een open en intelligent meisje. Dat is de dader noodlottig geworden. Dit soort kinderen weet heel goed wat wel en niet kan."

N/AN 15-2-96

Clown aangehouden wegens ontucht

OUDENBOSCH (ANP) - De politie in Oudenbosch heeft een man aangehouden die verkleed als clown op kinderfeestjes ontucht zou hebben gepleegd met enkele kinderen. Het gaat om een 34-jarige man uit Roosendaal. De man zou minstens drie zevenjarige meisjes hebben betast tijdens kinderfeestjes waar hij optrad. De politie verwacht dat er de komende dagen meer aangiften zullen komen. De verdachte verzorgde twee tot drie optredens per week. De zaak kwam aan het rollen toen één van de meisjes thuis vertelde hoe zij door de clown was betast toen ze bij hem op school zat om geschminkt te worden. De twee andere kinderen zouden iets vergelijkbaars hebben meegemaakt. De man heeft één geval bekend.

■ ONTUCHTIGE CLOWN Bij de politie in Oudenbosch zijn nog vijf aangiften binnengekomen tegen de 34-jarige Roosendaalse clown H. S. De man wordt ervan verdacht als clown verkleed ontucht te hebben gepleegd met minderjarige kinderen. Het totale aantal aangiften is nu gekomen op acht. VK 17-2

Meer aangiften tegen ontuchtige clown

OUDENBOSCH (ANP) - Bij de politie in Oudenbosch zijn nog vijf aangiften binnengekomen tegen een 34-jarige man uit Roosendaal. De man wordt ervan verdacht als clown verkleed ontucht te hebben gepleegd met minderjarige kinderen. Het totaal aantal aangiften is nu gekomen op acht. De politie hield de man afgelopen dinsdag aan. Hij zit nog achter tralies.

De zaak kwam aan het rollen toen een 7-jarig meisje thuis vertelde dat de clown haar op een kinderfeestje onzedelijk had belast, toen ze bij hem op school zat om geschminkt te worden. De andere zeven slachtoffertjes zouden soortgelijke ervaringen hebben gehad. De kinderen, vijf tot twaalf jaar oud, zijn allen afkomstig uit Roosendaal en omgeving.

Twee politiemannen ontslagen wegens misbruik kantinejuffrouw

Van onze verslaggeefster
DEN HAAG

Twee brigadiers van het politiekorps Haaglanden worden ontslagen omdat ze een koffiejuuffrouw uit de politiekantine jarenlang seksueel zouden hebben misbruikt. Een derde brigadier krijgt een berisping. De strafmaatregelen zijn het gevolg van een intern onderzoek bij het korps Haaglanden.

Afgelopen zomer zag justitie in Den Haag van strafvervolgung wegens gebrek aan bewijs. De advocate van het slachtoffer is daartegen in beroep gegaan. In totaal waren vijf politiemensen aangeklaagd.

De koffiejuuffrouw deed begin 1994 aangifte. Zij zou vanaf 1982 door politiemensen van het Rijswijkse korps seksueel zijn geïntimideerd, verkracht en gedwongen tot het bijwonen van orgieën. Ook de toenmalige korpschef werd door de nu 45-jarige koffiejuuffrouw aangeklaagd. Ze kwam pas met haar verhalen naar buiten toen zij, als ge-

volg van de reorganisatie bij de politie, andere superieuren kreeg.

Volgens een woordvoerder van de politie Haaglanden wordt er naast een strafrechtelijk onderzoek altijd een intern onderzoek gedaan als het eigen korps in het geding is. Het afzien van vervolging door de officier van justitie heeft op dat interne onderzoek geen invloed.

De advocate van de vrouw, mr G. van Driem, denkt dat het interne onderzoek wel gevolgen kan hebben voor de strafvervolgung. In het advies van de interne tuchtcommissie heeft de rapportage van de psycholoog R. Bullens een belangrijke rol gespeeld.

Volgens Van Driem had de Haagse officier van justitie voor zijn onderzoek ook aan Bullens om een rapport gevraagd. Dat is er toen echter niet gekomen, omdat de gesprekken tussen de psycholoog en haar cliënte niet konden doorgaan. De koffiejuuffrouw was daartoe gezien haar psychische trauma niet in staat.

In deze zaak zijn door twee betrokkenen eisen tot schadevergoeding ingediend. In oktober 1995 verloor de vrouw een kort geding tegen de politiemensen. In dat geding had ze gevraagd om een voorschot op een schadevergoeding van ruim 150 duizend gulden. Ook een straatverbod en de eis dat de nog in dienst zijnde politiemensen niet meer op het bureau mogen komen waar ze nu werkt, werden door de rechter afgewezen.

Begin februari zocht de oudkorpschef van Rijswijk contact met de media, omdat hij van de rechter een schadevergoeding toegewezen gekregen zou hebben. De oudkorpschef liet weten die toewijzing te zien als een rehabilitatie. Hij voelde zich het slachtoffer van de 'op hol geslagen erotische fantasieën' van de koffiejuuffrouw.

Advocate Van Driem vindt het vreemd dat een schadevergoeding is toegekend in een zaak die nog in hoger beroep moet voorkomen.

Wethouder stapte op na straf wegens ontucht

ANP
ZWOLLE

De Helmondse CDA-wethouder A. Putmans heeft besloten af te treden nadat de rechtbank in Zwolle hem woensdag had veroordeeld in een zedenzaak. Hij wil wel deel blijven uitmaken van de CDA-fractie in de gemeenteraad. De 43-jarige Putmans kreeg een gevangenisstraf van zes maanden omdat hij ontucht heeft gepleegd met vijf leerlingen van een Jenaplan-school in Lelystad, waar hij les heeft gegeven. Putmans heeft steeds gezegd onschuldig te zijn en gaat in hoger beroep.

De vijf kinderen zijn tussen de zomer van 1983 en de zomer van 1986 misbruikt, zij waren toen tussen negen en elf jaar oud. In het vonnis zegt de rechtbank dat zij in beginsel de geëiste straf van een jaar op zijn plaats vindt. Maar zij houdt rekening met de psychische schade die verdachte en zijn gezin hebben geleden door de vele publiciteit.

■ ONTUCHT De wegens ontucht veroordeelde ex-wethouder A. Putmans uit Helmond legt ook zijn raadslidmaatschap neer. Aanvankelijk had hij te kennen gegeven dat hij deel wilde blijven uitmaken van de CDA-fractie. Na overleg met die fractie en om niet langer in het middelpunt van de belangstelling te staan, heeft hij besloten uit de politiek te stappen. De rechtbank in Zwolle veroordeelde Putmans vorige maand tot een gevangenisstraf van zes maanden. De rechtbank achtte bewezen dat hij als directeur van een basisschool in Lelystad ontucht had gepleegd met vijf meisjes.

Wethouder weg na zedenzaak

ZWOLLE - De Helmondse CDA-wethouder A.P. heeft besloten af te treden nadat de rechtbank in Zwolle hem gisteren heeft veroordeeld in een zedenzaak. Hij wil wel deel blijven uitmaken van de CDA-fractie in de gemeenteraad. De 43-jarige P. kreeg een gevangenisstraf van zes maanden omdat hij ontucht heeft gepleegd met vijf leerlingen van een Jenaplan-school in Lelystad, waar hij jarenlang les heeft gegeven. De officier had een jaar celstraf geëist. P. heeft steeds gezegd onschuldig te zijn. Zijn advocaat mr. G. Spong heeft laten weten dat zijn cliënt in hoger beroep gaat.

Wethouder treedt af na zedenzaak

ZWOLLE - De Helmondse CDA-wethouder A. P. heeft besloten af te treden nadat de rechtbank in Zwolle hem gisteren had veroordeeld in een zedenzaak. Hij wil wel deel blijven uitmaken van de CDA-fractie in de gemeenteraad.

De 43-jarige P. kreeg een celstraf van zes maanden omdat hij ontucht heeft gepleegd met vijf leerlingen van een Jenaplan-school in Lelystad, waar hij jarenlang les heeft gegeven. De officier had een jaar geëist.

P. heeft steeds gezegd dat hij onschuldig is. Zijn advocaat heeft laten weten dat hij in hoger beroep gaat.

Wethouder treedt af wegens ontucht

ZWOLLE, 1 FEBR. Een Helmondse wethouder heeft besloten af te treden nadat de rechtbank in Zwolle hem gisteren heeft veroordeeld wegens ontucht met vijf kinderen. Hij wil wel lid blijven van de gemeenteraad. De man kreeg een gevangenisstraf van zes maanden. De kinderen waren leerlingen van hem.

Wethouder treedt af na veroordeling door rechtbank

ZWOLLE (ANP) - De Helmondse CDA-wethouder A. P. heeft besloten af te treden nadat de rechtbank in Zwolle hem gisteren had veroordeeld in een zedenzaak. Hij wil wel deel blijven uitmaken van de CDA-fractie in de gemeenteraad.

De 43-jarige P. kreeg een gevangenisstraf van zes maanden omdat hij ontucht heeft gepleegd met vijf leerlingen van een Jenaplan-school in Lelystad, waar hij jarenlang les heeft gegeven. De officier had een jaar celstraf geëist. P. heeft steeds gezegd onschuldig te zijn. Zijn advocaat mr. G. Spong heeft laten weten dat zijn cliënt in hoger beroep gaat.

Voorzitter J. Remmen van de Helmondse CDA-afdeling is blij dat P. besloten heeft als wethouder terug te treden. „Wij hebben vanaf het begin gesteld dat iemand die bij zo'n zaak betrokken raakt, niet langer als wethouder kan optreden. Wij hebben ons echter nimmer uitgesproken over zijn functioneren als raadslid“.

(ANP)

Directeur T. Malmberg van ministerie VWS pleit voor debat over gedwongen sterilisatie 'We moeten kiezen welke jongere we helpen'

Directeur T. Malmberg van het ministerie van VWS blikt trots terug op de vorderingen die op het terrein van de jeugdzorg zijn gemaakt. Toch moet binnenkort de keuze worden gemaakt: welke jongere helpen we, welke niet. Tevens hoopt hij op een ethische discussie over sterilisatie ter voorkoming van misdrijven.

Van onze verslaggeefster
Jet Bruinsma

RIJSWIJK

Zes jaar geleden waren de verschillende instellingen die zich met jeugdzorg bezighouden vaak niet eens van elkaars bestaan op de hoogte. Die tijd is voorbij. Hulpverleners werken steeds meer samen, en de verschillende overheden en ministers ook. Dat heeft in belangrijke mate te maken met het paarse kabinet. Er zit *chemistry* in die groep bewindslieden, ze praten echt met elkaar.

T. Malmberg, die bij het departement van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS, voorheen ook WVC en CRM geheten) vijftien jaar betrokken was bij de jeugdhulpverlening, waarvan sinds 1991 als directeur, kijkt met enige trots terug op wat in 'zijn periode' werd bereikt.

'We zijn kilometers verder dan toen ik begon. De samenwerking tussen de verschillende soorten hulpverleners begint op gang te komen, de stammenoorlogen tussen departementen hebben hun langste tijd gehad. We kunnen alle mogelijke vormen van hulp bieden. En dat staatssecretaris Terpstra 70 miljoen gulden extra heeft weten binnen te halen, is helemaal fantastisch. Over drie, vier jaar is de jeugdzorg klaar.'

Maar na die constatering volgt direct een waarschuwing tegen al te veel euforie. Malmberg, die begin dit jaar bij VWS is benoemd tot directeur Sociaal Beleid, kijkt al verder dan de betrekkelijke tevredenheid van nu.

'Jeugdzorg is nu nog te vaak een vuilnisbak. De maatschappij zegt: "u moet alle problemen oplossen, en liefst voorkómen, voor alle kinderen in heel Nederland." Dat is zo vaag als de pietten. Dat kan niet. Binnen enkele jaren zal in de jeugdzorg dezelfde discussie worden gevoerd die nu in de gezondheidszorg

gaande is: wat valt er onder de jeugdzorg die door de overheid wordt betaald, en waarvoor moeten de mensen zelf verantwoordelijkheid dragen.

'We geven elk jaar zo'n anderhalf miljard gulden uit aan jeugdzorg. Je moet dus duidelijke afspraken maken over de besteding daarvan. De politiek moet keuzes maken, dat is onvermijdelijk. Dan komt het erop aan om duidelijk af te spreken welke jongeren we kunnen helpen en welke niet.'

Nederland telt vijf miljoen jongeren onder de 25. Van hen komen er 750 duizend in aanraking met de jeugdzorg. Een harde kern van zo'n tweeduizend kampt met vrijwel onoplosbare problemen. 'Het gat tussen die groep en de rest van de jongeren wordt steeds groter', constateert Malmberg.

'Zij zitten in alle opzichten zó in de knel dat ze vaak geen andere uitweg zien dan gaan zwerven. Of ze komen in de criminaliteit terecht. Als je niet heel vroegtijdig signaleert dat het mis dreigt te gaan met die kinderen, komen ze op hetzelfde doodlopende pad terecht als hun ouders.'

'Je moet je afvragen hoever de overheid mag penetreren in het gezin'

'Er zijn hele reünies te organiseren van kinderen, van wie de ouders ook al zonder opleiding en zonder werk zaten, en de grootouders ook. De problemen worden van generatie op generatie overgedragen', aldus Malmberg.

Door middel van kinderopvang, buurtprojecten, opvoedingsondersteuning voor de ouders, T-teams voor thuisloze jongeren en training voor een baan, proberen overheid en hulpverleners te bereiken dat kinderen een goede toekomst hebben.

Vaak lukt dat wel, maar Malmberg erkent dat het uiterst moeilijk is om de groep van zware probleemjongeren te bereiken. Maar toch. 'Als hier vijf thuisloze jongeren op straat lopen, komt er een discussie in het parlement. Ik heb in Moskou kinderen van 2 jaar gezien die grijs waren, ze waren door de ellende thuis volledig afgestompt en niemand trok zich er iets van aan. Jeugdwerkloosheid is hier geen tijdbom. Natuurlijk is het moeilijk om contact te krijgen met de groep jongeren die zich heeft geïsoleerd van de rest van de maatschappij. Maar je moet wel blijven nadenken over die groep, die je blijkbaar niet in de bewassing hebt.'

Preventie, het vroegtijdig signaleren van risicovolle situaties waardoor kinderen onherstelbaar worden beschadigd, zal nog meer nadruk moeten krijgen dan nu, meent Malmberg. Dat inzicht is overal ter wereld sterk groeiende. Nederland staat daarbij vooraan, vindt Malmberg.

Hij is geschokt door de recente rechtszaak in Alkmaar, waarbij een moeder van acht kinderen, haar man en een vriend uit Den Helder zich moesten verantwoorden voor jarenlang seksueel misbruik en mishandeling van de kinderen. 'We zijn er niet snel genoeg bij geweest. Het

heeft blijkbaar ontbroken aan sociale controle. Als het eenmaal zo ver is gekomen als in Den Helder kun je als overheid weinig meer doen', aldus Malmberg. 'Maar je moet je wel afvragen hoever de overheid en de jeugdzorg in een gezin mogen penetreren om te voorkomen dat kinderen kapot worden gemaakt. Moeten ouders een diploma hebben vóórdat ze kinderen mogen krijgen? Moeten we voorkómen dat mensen die een gevaar zijn kinderen krijgen? Inbreuk maken op iemands lichamelijke integriteit, sterilisatie, is voor mij het allerlaatste. Maar moet de overheid dan toezien hoe het mis gaat?'

Malmberg is van mening dat het onvermijdelijk zal zijn om een maatschappelijk debat te voeren over de vraag hoe ver de overheid kan gaan in het voorkómen van mishandeling. 'Het is onvermijdelijk dat daarbij de vraag aan de orde komt of sterilisatie als ultieme vorm van preventie aanvaardbaar is', zegt Malmberg.

Castratie wordt in Nederland sinds 1967 niet meer toegepast om misdrijven te voorkomen. Tot die tijd ondergingen zedendelinquenten die ingreep soms op eigen verzoek om aan levenslange opsluiting te ontkomen.

Jaarlijks (cijfers 1989) worden ongeveer tweehonderd verstandelijk gehandicapte meisjes gesteriliseerd die wel in staat zijn een seksuele relatie te hebben, maar niet bij machte zijn om kinderen op te voeden. De inspectie voor de gezondheidszorg heeft die praktijk eind jaren tachtig aan voorwaarden gebonden.

Malmberg brengt de sterilisatie ter preventie van een misdrijf terug in het debat. 'Die ethische discussie moet op de agenda komen. Er gebeuren in de hoeksteen van de samenleving blijkbaar verschrikkelijke dingen. We moeten alles op alles zetten om preventieve maatregelen uit te vinden om te voorkomen dat er geen andere mogelijkheden meer zijn.'

'We zijn de laatste jaren steeds meer bezig om ouders te ondersteunen bij de opvoeding; we proberen het buurtbewustzijn te versterken. We moeten het sociale cement in de samenleving verbeteren om sociale uitsluiting te voorkomen.'

Gedwongen sterilisatie?

Directeur T. Malmberg van het ministerie van VWS wil een maatschappelijk debat over de vraag hoe ver de overheid kan gaan in het voorkómen van kindermishandeling. Is sterilisatie als ultieme vorm van preventie toelaatbaar?

Gert Riphagen, persvoorlichter van het ministerie van VWS: 'De heer Malmberg heeft in het interview in de *Volkskrant* alles gezegd. Op het moment heeft hij niet de behoefte daar iets aan toe te voegen. Hij heeft ook weinig tijd. De hele middag is hij in vergadering, daar zou ik hem dan vandaan moeten slepen. Het moet bovendien een maatschappelijk debat worden, maar als hij de enige is die wat zegt, schiet het niet echt op, hè?'

Dr R. Berghmans, wetenschappelijk medewerker van het Instituut voor Gezondheids-ethiek Maastricht: 'Prikkelende vraag die Malmberg stelt. Ik heb vannormorgen al met een collega besproken in hoeverre het zinvol zou zijn om de handschoen op te nemen. Het leek ons zeer zeker de moeite waard om erop te reageren, maar het is geen onderwerp waarover je op een late namiddag een doorwrocht stuk schrijft. We willen dus wel aan dat maatschappelijke debat deelnemen, maar het is nog niet duidelijk op welke manier. Ik denk dat veel meer gekeken moet worden naar gezinsbegeleiding, ook gedwongen. Gedwongen sterilisatie lijkt me op dit moment ethisch niet acceptabel. Welke criteria kunnen als basis dienen voor zo'n besluit? Persoonlijk vind ik sterilisatie heel ver gaan. We moeten eerst de discussie voeren over andere mogelijkheden die minder afbreuk doen aan het fundamentele recht om je voort te planten. Ik denk dat je pas over gedwongen sterilisatie moet gaan praten als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. Ik geloof niet dat wij ons al in dat stadium bevinden.'

Prof. dr J.K.M. Gevers, hoogleraar Gezondheidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam: 'Ik moet u eerlijk zeggen dat mij het verband tussen preventie van kindermishandeling en sterilisatie volstrekt ontgaat. Weet u zeker dat hij dit heeft bedoeld? In elk geval is de ruimte om gedwongen sterilisatie in te voeren heel klein. Je hebt te maken met mensenrechten. De mogelijkheid is er gewoon niet, denk ik. Ik zie niet in hoe je dit ooit zou kunnen invoeren.'

H. Scheffer, zenuwarts bij het Pieter Baan Centrum in Utrecht: 'Ach, laat de medisch-ethici zich daar maar op storten. Wij hebben daar geen mening over. Als de genetische factor al van invloed is op crimineel gedrag, dan is die invloed gering. Het milieu weegt veel zwaarder.'

Prof. dr W.H.G. Wolters, pediatrisch psycholoog, hoogleraar in de medische kinder- en jeugdpsychologie en actief op het gebied van kinderbescherming: 'Laten we niet te emotioneel beginnen, maar ik vond het een erg gepolijst verhaal. Malmberg geeft een veel te mooie voorstelling van zaken. Wat ik heel erg vind aan technocraten, is dat ze steeds meer met verhalen komen voor in de etalage. Aan de buitenkant ziet het er mooi uit, maar achter de façade is het een puinhoop. Die etalageverhalen ontkennen de ernstige problematiek in de kinderbescherming, die aan de basis steeds verder afbrokkelt. Meer en meer kinderen worden aan hun lot overgelaten, de capaciteit om kinderen op te vangen is veel te klein, de kwaliteit van instellingen op het gebied van kinderbescherming is terug op naoorlogs peil.'

Kinderen in Nederland zijn rechteloos geworden. Ik vind het een oneigenlijke discussie. Sterilisatie voorkomt de mishandeling niet. Hoe wou u zich dat voorstellen? Verdeel je de samenleving in mishandelde en niet-mishandelde mensen en zeg je dan tegen de eerste groep dat ze geen kinderen mogen krijgen? Nee, we moeten praten over de afbraak van de kinderbescherming en het feit dat de maatschappij accepteert dat jaarlijks duizenden kinderen bij het vuilnis worden gezet.'

Prof. dr W.H.J. Meeus van de vakgroep Jeugd, Gezin en Levensloop van de Faculteit der Sociale Wetenschappen in Utrecht: 'Sterilisatie is een onomkeerbaar fenomeen. Ik zou wel eens willen weten hoe groot het percentage extreem gewelddadige ouders nu eigenlijk is. Ik kan me wel voorstellen dat er ouders zijn die dermate ongeschikt zijn voor het volbrengen van een opvoedkundige taak dat er wat moet gebeuren. Ik zou dan eerder denken aan medicijnen die tijdelijke onvruchtbaarheid veroorzaken. Maar ik vind sterilisatie een stap te ver. Zou dat niet wat humaner kunnen, denk ik dan. Het doel dat hij beoogt, dus vaststellen dat ouders niet capabel zijn en daar dan naar handelen, daar kan ik me iets bij voorstellen. Malmberg verwijst wellicht naar extreme gevallen, dus daar waar de klappen vallen, en dan is de kans dat die kinderen blijven doormodderen, aanmerkelijk. Onderzoek naar zogeheten *worst families*, dat doen wij hier niet. Maar we kijken wel naar zwerfjongeren. En bij hen zie je dat wel. Ze komen uit gezinnen met veel problemen, ouders vroeg gescheiden, en als je hen volgt, zou je kunnen zien dat er in hun eigen gezinnen later ook problemen ontstaan.'

Helga Warmel

Godsdienstleraar pleegde al eerder ontucht

ANP

ALMELO

De godsdienstleraar in Rijssen die deze week ontucht met leerlingen heeft bekend, heeft zich eerder seksueel misdragen. In 1985 had hij zich aan iets dergelijks schuldig gemaakt, maar toen in veel geringere mate.

Dat zegt voorganger J. Littooi van de Evangelie Gemeente in Almelo, waartoe de leraar behoort. Littooi zegt aan de ene kant geweldig geschokt te zijn door de affaire, maar aan de andere kant kwam hem de bekentenis van de leraar niet geheel vreemd voor.

Na de zaak in 1985, toen naar buiten kwam dat de man de neiging had tot seksueel contact met jongens, heeft er in de gemeente 'een grondige afhandeling' plaatsgevonden. 'Dat zag er veelbelovend uit', aldus Littooi. 'Het leek erop dat het pleit gewonnen was.' Nu moet hij concluderen dat het sinds 1988 weer is misgegaan.

De gemeente in Almelo behoort tot de zogenoemde Noorse Broeders, een naam die de aanhangers zelf liever niet gebruiken. Zij danken hun naam aan een opwekkingsbeweging aan het begin van deze eeuw in Noorwegen.

De tweeduizend volgelingen in Nederland, verspreid over veertien gemeenten, behoren volgens Littooi tot de evangelische stroming. De Noorse Broeders geloven dat de mens in staat is zijn zonden te overwinnen.

Door onze correspondent

RIJSSSEN, 23 FEB. Hij werd allereerst beschouwd als een zeer collegiale en loyale man. Dus het nieuws dat een 53-jarige godsdienstleraar jarenlang ontuchtige handelingen heeft gepleegd met een groot aantal leerlingen, is op de protestantse scholengemeenschap Reggesteijn in het Overijsselse Rijssen als een bom ingeslagen.

De school is vorig jaar al eens door een leerling ingelicht over de praktijken van de man. Er is toen een intern onderzoek verricht, dat niets opleverde. Bovendien ontken- de de leraar toen de aanklachten.

In het midden van de jaren tachtig zou de man tijdens zomerkampen ontuchtige handelingen hebben gepleegd met enkele jongens. Tijdens een bijeenkomst van de Noorse Broederschap, het kerkgenootschap waartoe de le-

Ontuchtige leraar was al eerder in opspraak

NRC

raar behoort, zou de man ter verantwoording zijn geroepen. De voorganger van het genootschap was vanaf het moment dat de leraar zich bij hen voegde, tegen het einde van de jaren zeventig, op de hoogte van de 'zondige neigingen' van de leraar. De godsdienstleraar is getrouwd en vader van elf kinderen.

Rector J. Brouwer van scholengemeenschap Reggesteijn spreekt over een groot gevoel van verbijstering op school. „Het is vreselijk, er valt eigenlijk geen zinnig woord over de zaak te zeggen." De godsdienstleraar werd afgelopen

maandag, na een gesprek met Brouwer, op staande voet ontslagen. In dat gesprek herhaalde de leraar wat hij vorige week ook al bij de politie had bekend, dat hij de afgelopen achttien jaar ontucht heeft gepleegd met leerlingen. Velen van hen hebben de school al afgerond. Over het exacte aantal misbruikte leerlingen bestaat onduidelijkheid. Tegenover de politie sprak de man van dertig leerlingen, tegenover Brouwer had hij het over een 'aanzienlijk kleiner aantal'.

De zaak kwam vorige week aan het licht toen de man aangifte

deed bij de politie van afpersing door een twintigjarige inwoner van Rijssen. Deze verklaarde tegenover de politie dat hij de leraar uit rancune afperste, omdat de leraar ontucht met hem gepleegd had. Toen de politie vervolgens de leraar met deze verklaring confronteerde, gaf hij toe veel meer leerlingen misbruikt te hebben. Vervolgens werd er een gerechtelijk vooronderzoek gestart. Personeel van justitie in Almelo, mr. E. Wessellus heeft laten weten dat het onderzoek 'nog geen duidelijk beeld' van de godsdienstleraar heeft opgeleverd. Hij kon ook niet zeggen welke aard de ontuchtige handelingen hebben gehad. „Ik had liever gehad dat het nieuws later naar buiten was gebracht, dan hadden we meer dingen uitgezocht kunnen hebben." Een zestal mensen heeft tot nu toe aangifte gedaan bij de politie.

Oud-leraar Rijssen van ontucht beschuldigd

Van onze verslaggever VK
AMSTERDAM 24-2

Twee oud-scholieren van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen hebben aangifte van seksueel misbruik gedaan tegen een oud-leraar. De oud-leerlingen hebben zich bij de politie gemeld nadat een andere leraar had bekend met zeker dertig kinderen in de afgelopen achttien jaar ontucht te hebben gepleegd.

Justitie zal geen nader onderzoek instellen naar de nieuwe beschuldigingen omdat de zaken verjaard zijn.

Weer leraar verdacht van ontucht in Rijssen

Van onze verslaggever VK
ARNHEM 5-3

Er is een tweede leraar gearresteerd van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen die wordt verdacht van ontucht met leerlingen. Het betreft een 63-jarige oud-leraar.

Tegen de man zijn zes aangiften gedaan. Hij wordt ervan verdacht tussen 1984 en 1991 schoolkinderen seksueel te hebben misbruikt.

Twee weken geleden bekende een 53-jarige leraar van de school dat hij ontucht heeft gepleegd met tientallen jongens op school.

Drie aangiften in ontuchtzaak leraar

Van onze verslaggever

RIJSSSEN — Het onderzoek naar de ontucht die een 53-jarige leraar van de Scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen met leerlingen pleegde, heeft deze week drie aangiften opgeleverd. De politie verwacht dat er de komende weken meer verklaringen bij komen. De docent heeft dertig gevallen van ontucht met jongens bekend, die de afgelopen achttien jaar zouden hebben plaatsgehad.

Het politieteam dat de affaire onderzoekt, gaat uiterst omzichtig te werk. „Rijssen is een gesloten gemeenschap met een streng protestants-christelijke achtergrond. Dan hebben dit soort zaken een grote impact", licht de woordvoerder toe.

Het ziet er naar uit dat de leraar niet voor alle gevallen die hij heeft bekend, kan worden vervolgd, omdat een deel daarvan is verjaard. De verjarings-termijn voor ontucht bedraagt twaalf jaar.

'Seksueel misbruikte jongens zijn mietjes of homo'

Van onze verslaggeefster GEA MEULEMA

AC 22-2

RIJSSSEN — De godsdienstleraar van scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen misbruikte maar liefst achttien jaar lang dertig leerlingen. Jongens tussen de twaalf en zestien jaar oud. Geen kleine kinderen meer. Jongens die van zich af kunnen bijten. Hoe kan het dan toch dat over zo'n lang tijdsbestek alle dertig jongens zwegen?

„Afhankelijkheidsrelaties en vertrouwen, daar draait het meestal om bij seksueel misbruik. De leraar in Rijssen heeft er alles aan gedaan om zoveel vertrouwen van zijn leerlingen te winnen dat hij daar misbruik van kon maken", zegt psychiater en seksuoloog Frits Bruinsma. De 53-jarige man spon een web van vertrouwensrelaties om zich heen. De leraar, getrouwd en vader van twaalf kinderen, zette zich volop in voor de school en de gemeenschap in Rijssen, een vrij strenge protestantse encla-

Verwarring verklaart lange zwijgen

ve in het voornamelijk rooms-katholieke Twente. Op school had hij voor zijn leerlingen altijd een luisterend oor. Hij hield ook acties voor de Derde Wereld, runde een jeugdthonk en organiseerde vakantiekampen. Leerlingen, ouders en dorpsbewoners waren weg van hem. De leraar was bijna dertig jaar werkzaam op de Rijssense school en had dus volop de tijd dat 'vertrouwen' op te bouwen. „Wil je het vertrouwen winnen van leerlingen dan moet je daar maanden, soms jaren voor uit trekken. Het gaat om het zeer langzaam verleggen van grenzen. Van een praatje en even naast je zitten, naar een arm om je schouder, een hand op je been en een hand op je kruis." Dat zeer geleidelijke proces maakt het voor jongeren alleen nog maar ingewikkelder en

verwarrender, zegt Bruinsma. De leraar is te vertrouwen, maar ze voelen dat er iets mis zit. Seks tussen hen en de leraar hoort niet. Maar waar is het precies misgegaan? Ze waren er toch zelf bij? Ze weten het niet meer. Die verwarrende en tegenstrijdige gevoelens kunnen maken dat jongens er maar mee blijven rondlopen en er niet over praten. Misschien leeft binnen een groep van jongens wel het besef dat de betreffende leraar niet te vertrouwen is, maar omdat iedereen vindt — immers heel het dorp — dat de man door en door deugdzaam is, doen de jongens alsof er niets aan de hand is.

Lekker

Dat kleine kinderen slachtoffer worden van seksueel misbruik

is voorstelbaar. De volwassen dader heeft immers macht over hen en wat weten zij van seks? Maar jongens van twaalf tot zestien jaar, die laten toch niet met zich sullen? Toch doen ze dat, en Bruinsma vindt het niet vreemd. Jongens van die leeftijd worstelen immers zelf volop met hun seksuele gevoelens. „Stel dat die jongens de aanrakingen van de leraar lekker gevonden hebben", zegt Bruinsma. „Je vindt het lekker, maar tegelijkertijd schaamt je je ervoor. Niets is verwarrender dan dat." Ook klinisch-psycholoog W. Wolters van het Wilhelmina-kinderziekenhuis in Utrecht denkt dat juist jongens in de leeftijd van twaalf tot zestien jaar niet graag over seksueel misbruik praten. Seks met een man wordt door de samenle-

ving afgewezen. „Bij jongens speelt het schaamtegevoel een veel grotere rol dan bij een meisje. Meisjes zijn eerder zielig slachtoffer. Jongens, zeker in die leeftijd, zitten vol schaamte. Weten anderen het, dan worden ze aangesproken als mietje of als homo. Dat ligt heel gevoelig." Dat het seksueel misbruik in Rijssen zo lang doorgang heeft kunnen vinden kan te maken hebben met het streng christelijke en gesloten karakter van de Rijssense gemeenschap. Als seksuele contacten tussen twee mannen taboe zijn, zullen mensen niet snel geneigd zijn er over te praten. Zeker niet als het gaat om ontucht tussen een volwassen man en kinderen. Wolters denkt daarom dat scholen er alles aan moeten doen een open sfeer op school te creëren, waar ook over homoseksualiteit, pedofilie en seksueel misbruik gesproken kan worden. „Misbruik komt vaak voor en je ziet dat zelfs schoolbesturen er geen raad mee weten."

Misbruik in eigen kring

ST 23/2

Van onze verslaggevers AMSTERDAM — Zelfs dat zijn zoon door de Rijssense godsdienstleraar is misbruikt, was voor voorganger J. G. Littooi van de Noorse Broeders geen aanleiding justitie in te schakelen. De gemeenschap vond het beter het delict in eigen kring op te lossen. „Ik heb daar geen spijt van." De Noorse Broeders, een fundamentalistische religieuze groepering, besloten midden jaren '80 geen aangifte te doen van misbruik waaraan een aanhanger zich schuldig had gemaakt. De man is na enkele jaren doorgeslagen. Hij bekende deze week dat hij ontucht heeft gepleegd met zeker 30 leerlingen van de scholen-

gemeenschap Reggesteijn in Rijssen, waar hij godsdienstleraar was. Uit verklaringen van ex-leden blijkt dat de man zich al in de jaren '80 aan jongens heeft vergrepen. De Broeders hebben de affaire toen stil gehouden. De zaak werd intern afgehandeld. De man kon godsdienstleraar blijven. „We hebben gehandeld naar het inzicht dat we toen hadden", zegt voorganger Littooi. „Dat hij zou terugkeren in zijn oude zonde, hadden wij niet verwacht." Littooi, geconfronteerd met de eerdere zedendelicten, bevestigt het verhaal zonder omwegen, zij het met één kanttekening. Het seksueel misbruik had niet plaats tijdens zomer-

kampen van jonge Noorse Broeders, maar tijdens jeugdweekeinden van de geloofsgemeenschap. De zaak kwam aan het rollen toen enkele jongens de leiding inlichtten, die daarop tijdens een bijeenkomst de man ter verantwoording riep. Littooi: „We hebben het openbaar gemaakt in eigen kring. Hij heeft iedereen, stuk voor stuk, om vergeving gevraagd. Heeft hij ook gekregen. Hij zei dat het hem geweldig speet." Van de Broeders mocht hij op de samenkomsten niet langer het woord voeren. Ook werd een begeleider aangesteld die moest toezien dat de

zondaar geen scheve schaats meer reed. „Deze oplossing was het meest heilzaam voor hem", aldus Littooi. „Ik had vertrouwen in de ontwikkelingen. We maken onszelf geen verwijt." Het ging drie jaar goed. „Maar daarna bleek helaas dat hij in de oude zonde was teruggevallen. Dat was een ernstige teleurstelling." Maar zijn de Broeders daarvoor niet verantwoordelijk? Ze hebben de zaak in de doofpot gestopt, justitie niet ingelicht, de school waar hij werkte al evenmin en verhinderd dat de man na een eventuele veroordeling professionele hulp zou krijgen. Littooi: „Wij hebben gehandeld naar de barmhartigheid van het Evan-

gelie. We mogen zo iemand niet afwijzen. We wilden hem niet uitleveren aan justitie. Dat zou de gemakkelijkste weg geweest zijn. We waren ook niet verplicht aangifte te doen." Littooi zou een persoonlijk belang gehad kunnen hebben om justitie in te schakelen. Hij bevestigt dat een zoon van hem één van de slachtoffers van de godsdienstleraar was. „Ja, dat klopt. Maar de jongen had niet de minste lust de zaak aanhangig te maken." De zoon, nu midden dertig, is geen aanhanger meer van de Noorse Broeders. „Hij bezoekt de samenkomsten niet meer."

• Pagina 3: Broeders en biechtgeheim

**KEES SCHAEPMAN,
TEKENINGEN PETER VOS** VN 17-2

■ *Het wordt wat verhuld gezegd, maar de cijfers in het deze week verschenen WODC-rapport 'Gezinsvoogden aan het werk' liegen er niet om. Een steeds grotere groep kinderen, de twaalf-minners en dan vooral de allerjongsten, komt onder toezicht. En die gezinsvoogden hebben last van chronisch tijdsgebrek.*

Bijna vijftienduizend kinderen hebben van de rechter een gezinsvoogd toegewezen gekregen. Dat aantal neemt toe. Dat is vreemd. De Raden voor Kinderbescherming zijn sinds de jaren tachtig terughoudender geworden. Ze vragen de rechtbank niet meer zo snel om maatregelen tegen een gezin. Voor de toename kan dus maar één logische verklaring zijn: kinderen raken steeds vaker en steeds erger in de knel.

Er is veel mis als de rechter een kind onder toezicht van een gezinsvoogd stelt. Het rapport 'Gezinsvoogden aan het werk', dat woensdag 14 februari werd aangeboden aan staatssecretaris E.M.A. Schmitz van Justitie, geeft een opsomming van de meest voorkomende sores: 'Problemen in de ontwikkeling, gedragsproblemen, psychische problemen, leerproblemen en problemen met vrijetijdsbesteding.' Het zijn kinderen die op school grote achterstanden hebben, weglopertjes en spijbelaars. En vooral aan de ouders schort het een en ander – het is allemaal keurig in procenten uitgezocht. Ze kampen met ernstige pedagogische tekorten (68 procent van de onderzochte groep), relatieproblemen (52 procent), psychische problemen (46 procent), problemen met de

familie of de buurt (32 procent), met (echt)scheiding (24 procent), huisvesting en financiën (20 procent).

'Gezinsvoogden aan het werk' is het resultaat van interviews met 199 gezinsvoogden (ongeveer een derde van het totale aantal). Het rapport is uitgegeven door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum (WODC) van het ministerie van Justitie. Als bijlage zijn tabellen toegevoegd waarin precies staat waarmee een gezinsvoogd geconfronteerd kan worden. Sterke affectieve en pedagogische verwaarlozing bij bijna de helft van de onder toezicht gestelde kinderen. Lichamelijke mishandeling bij een op de drie. Seksuele mishandeling. Verslaafde ouders. Het lijkt een hopeloze taak om zo'n pedagogische ravage aan te pakken. 'Ruim een derde van de geïnterviewde gezinsvoogden geeft aan dat ze bepaalde, geplande activiteiten niet hebben kunnen uitvoeren, meestal ten gevolge van te grote werklast,' schrijft onderzoekster N.M. Mertens.

De gezinsvoogd is een laatste toevlucht. Ontheffing en ontzetting uit de ouderlijke macht volgt pas als er in het gezin geen redenen meer aan is.

De gemiddelde 'ondertoezichtstelling' (ots) duurt drie jaar. Soms volgt een strengere maatregel (12 procent van de in 1993 afgelopen ots-maatregelen). Dan heeft de maatregel dus geen succes gehad. Vaak komt er een eind aan doordat een kind meerderjarig wordt en het dus verder zelf maar moet redden (40 procent). De meest voorkomende reden is dat de kinderrechter besluit de ots niet te verlengen – soms omdat de gezinsvoogd er geen gat meer in ziet door tegenwerking van zijn pupil of diens ouders.

Het WODC-rapport is gematigd van toon, soms verhult de taal de werkelijkheid ('Vooralsnog ontbreekt op methodisch gebied een coherent kader dat gezinsvoogden aangereikt wordt om hun eigen wijze van interpreteren en handelen te toetsen,' in plaats van: ze doen maar wat) Maar de cijfers zijn schrijnend.

De gezinsvoogd moet toezicht houden, falende ouders helpen bij de verzorging en opvoeding van hun kind, en bij alle betrokken hulpverleners informatie bij elkaar sprokkelen. Dat is het ideaal. Allemaal redders van Ciske de Rat. Maar die klus moet wel in een week geklaard zijn. Want een gezinsvoogd heeft gemiddeld drieëndertig gezinnen onder zijn hoede. En hij moet ook nog rapporteren, evalueren en behandelingsplannen op papier zetten. Dus tijd voor een goed gesprek is er nauwelijks.

In nog niet de helft van de onderzochte gevallen is de gezinsvoogd na afloop van een ondertoezichtstelling volledig tevreden over de bereikte resultaten. Er wordt zelden planmatig gewerkt, blijkt uit de WODC-studie. Begeleiding van gezinsvoogden ontbreekt of is zwak. Iedereen gaat zijn eigen gang.

Zelfs aan de meest voor de hand liggende zaken komen gezinsvoogden niet toe. Een voorbeeld.

Als een kind verwaarloosd of mishandeld wordt, hebben leerkrachten dat meestal snel door, vooral op de basisschool. Wie de

moeite neemt een paar scholen te bellen, hoort al snel de verhalen over probleemkinderen. In de afgelopen weken waren dat bijvoorbeeld een broer en zus die zonder jas aan op school kwamen. Een meisje dat door het raam naar binnen moest omdat de moeder bang was om open te doen – wie weet stond daar een deurwaarder. Een jochie dat voor straf kaal was geschoren. Een kind dat anderen in het speelkwartier zo agressief bedreigde, dat ze niet meer naar school durfden. Onderwijzers weten haarscherp wat er thuis niet klopt bij hun leerlingen.

Het lijkt dus een logische gedachte dat gezinsvoogden allereerst contact opnemen met de scholen van hun pupillen.

Dat gebeurt ook – soms. Vaker gebeurt dat niet (in 52 procent van de gevallen).

Een enkele keer krijgt de huisarts een telefoontje van de gezinsvoogd. Maar dat is uitzonderlijk, in bijna driekwart van de gevallen gebeurt dat niet. Andere instanties – de Riagg, het maatschappelijk werk, de gezinszorg – maken nog minder kans dat zij een gezinsvoogd te spreken krijgen.

De vijftienduizend kinderen die 'met zedelijke of lichamelijke ondergang' worden bedreigd – dat is de wettelijke voorwaarde, anders mag de kinderrechter niet eens een ots opleggen – zijn stuk voor stuk met vele hulpverleners in aanraking geweest, met de leerplichtambtenaar, soms ook met de politie. Overal zijn ze stukgelopen, vaak zonder dat al die instanties dat van elkaar wisten. Over jonge kinderen wordt weinig informatie uitgewisseld door Raden voor de Kinderbescherming, vertrouwensartsen, politie, Riaggs, scholen en huisartsen. Pas als het volledig fout loopt, worden achteraf dikke dossiers samengesteld die verklaren hoe het allemaal gekomen is.

Voor bij zeer jonge kinderen (0 tot 5 jaar) is de toename van de ots 'spectaculair', schrijft WODC-onderzoekster Mertens. Maar ook bij de groep zes- tot elfjarigen is de ondertoezichtstelling fors toegenomen. Het zijn dus vooral 12-minners waarbij de opvoeding zo uit de hand loopt dat justitie moet ingrijpen.

Die groep 12-minners is in de afgelopen twee jaar in de mode gekomen.

Dat komt vooral door de commissie-Van Montfrans, die de term twee jaar geleden introduceerde. De commissie, die onderzoek deed naar de ontwikkeling van jeugdcriminaliteit, hoorde van de politie verhalen over steeds jongere boefjes. Cijfers ontbraken, delicten van jonge kinderen worden door de politie niet geregistreerd (en ook niet door de Raden voor de Kinderbescherming). Maar iedereen had dezelfde indruk: de misdadigers worden met de dag jonger. Na de presentatie van het rapport van de commissie-Van Montfrans in maart 1994, wordt in vakkringen gesproken over het oprichten van een *boefjesbank* (in ambtelijk taalgebruik heet dat een *cliëntvolgsysteem*). Nu krijgt een jongen die voor de derde keer iets meepikt uit een winkel, voor de derde keer te horen dat hij de volgende keer straf zal krijgen, omdat de politie van die twee

vorige keren niets meer afweet. De boefjesbank zou zulke waarschuwingen moeten vastleggen. En het WODC wil, héél, héél voorzichtig, een onderzoek doen naar de voorgeschiedenis van de 'harde kern', een moeilijk te definiëren groep van enkele duizenden jongens (het zijn vooral jongens) die geweldsmisdrijven plegen, auto's jatten, voortdurend in de clinch liggen met justitie. Waren ze vroeger al bekend bij de Raden voor de Kinderbescherming? Hoe deden ze het op school? Ook bij consultatiebureaus wil het WODC nagaan of daar in de kleutertijd iets bekend was over de harde kernen van nu. Zo'n onderzoek ligt gevoelig, het scheert langs de grenzen van de privacy. Het WODC heeft inmiddels al een experimenteel onderzoek voltooid onder acht- tot elfjarigen, waarbij ze zelf wandaadjes mochten opbiechten (een zogenaamd *self report onderzoek*). Binnenkort worden de resultaten gepubliceerd. In een inleiding tijdens een praktijkdag over het nieuwe jeugdrecht in Ede, gaf programmacoördinator dr. P.H. van der Laan van het WODC vorige maand alvast een paar cijfers: ruim een kwart (27 procent) van de 12-minners geeft strafbare feiten toe. Vooral 'met opzet een ander kind op straat lastig vallen, of dreigen hem/haar in elkaar te slaan' scoort hoog (20 procent). Ook brandstichting (6,6 procent) en vernieling (6,6 procent) zijn populair.

Er bestaat een samenhang tussen problemen in iemands jeugd en crimineel gedrag, daarover zijn criminologen het wel eens (ze ruziën nog over de vraag in hoeverre iemands *nature* de doorslag geeft – een aangeboren misdadig karakter – of dat het vooral *nurture* – vorming – is).

De moeilijkheid is dat je alleen achteraf kunt aangeven dat iemand als kind mishandeld werd, vaak spijbelde, seksueel misbruikt werd en dat het dus wel fout moest lopen. Je kunt niet voorspellen dat iemand opgroeit voor galg en rad. De jeugdijaren zijn voor criminologen *terra incognita*.

Er worden wel expedities uitgerust om het onbekende land te exploreren.

Het WODC overlegt bijvoorbeeld met de Erasmus Universiteit en het Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving over de mogelijkheden om een onderzoek op te zetten waarbij een groep kinderen jarenlang gevolgd wordt. Een longitudinaal onderzoek met een geboortecohort, heet dat in het jargon. Ontsporen er kinderen uit zo'n groep? En wat is daarvan de reden? Is het ook mogelijk om aan te geven waarom het vaak goed loopt? Er moet iets gedaan worden: preventie is het parool. Want criminaliteit is niet alleen maatschappelijk onaanvaardbaar, maar ook peperduur – één cel kost bijna net zoveel als een gezinsvoogd.

Maar die rekensom is op justitie nog niet gemaakt.

In een van de tabellen in het rapport 'Gezinsvoogden aan het werk' wordt 'delictgedrag' geturfd bij ruim een kwart van de onderzochte kinderen. Meestal gaat het om lichte delicten, welke dat zijn staat er niet bij. Vier procent maakt zich 'sterk' schuldig aan 'ernstig delictgedrag'.

Er is ook onderzocht hoe vaak gezinsvoogden in nieuwe zaken bij de politie naar hun pupil informeren. Dat gebeurt eveneens in een kwart van de gevallen. Het blijft meestal bij een telefoontje. Dr. P.H. van der Laan van het WODC deed onderzoek bij alternatief gestrafte jongeren. Volgens hem hadden veel van die jongens hun gezinsvoogd al een jaar lang niet meer gezien.

Rijssen geschokt door ontucht

DOOR ONZE NIEUWSDIENST

Rijssen - Bij de politie in Rijssen is deze week drie keer aangifte gedaan van seksueel misbruik door een 53-jarige godsdienstleraar. In de streng protestants-gelovige gemeente is geschokt-gereageerd op de aan het licht gekomen ontuchtzaak. De leraar heeft bekend de afgelopen achttien jaar met zeker dertig jongens onzedelijke handelingen te hebben gepleegd. De zaak kwam aan het licht toen de leraar vorige week zelf naar de politie stapte om aangifte te doen van afpersing door een 20-jarige man. Deze oud-leerling van hem werd aangehouden en verklaarde tegenover de politie uit rancune te hebben gehandeld. Hij was vroeger slachtoffer van de godsdienstleraar geweest, zo vertelde hij.

In Rijssen, een SGP-bolwerk met 25.000 inwoners, vraagt men zich of hoe een zo omvangrijke affaire zolang geheim kon blijven. Burgemeester E. van Voorden: „Iedere ouder zit nu met de vraag: is mijn kind er ook bij betrokken geweest”. De zaak is als een bom ingeslagen in zijn gemeente, aldus de burgemeester. „Rijssen is een heel doorzichtige gemeenschap. Dat betekent dat dit soort voorvallen grote onrust veroorzaken”. Ook de directie van de scholengemeenschap Reggesteijn heeft nooit iets gemerkt van de seksuele praktijken van de man. „De leraar stond bij ons bekend als een rustige, prettige man. Wij hebben hem op staande voet ontslagen nadat hij ons vertelde dat hij ontucht had gepleegd met tientallen jongens. Hij vertelde ons alles, hij wilde schoon schip maken, zei hij”, aldus rector J. Brouwer. De leraar, vader van 12 kinderen, gaf al bijna dertig jaar les in Rijssen.

De directie van de school gaat onderzoeken hoe het mogelijk was dat er nooit iets van de ontucht naar buiten is gekomen. „Dat moeten we wel, we voelen ons uiteraard aangesproken”, aldus Brouwer.

De schooldirectie heeft de ouders van de leerlingen inmiddels in een brief over de on-

tuchtzaak geïnformeerd. Het maatschappelijk werk en de Rijagg zijn ingeschakeld voor de hulpverlening aan de slachtoffers en hun ouders.

Tegen de leraar loopt een gerechtelijk vooronderzoek. Officier van justitie mr. E. Wesselius verwacht dat er vanwege de golf van publiciteit de komende tijd meerdere aangiften zullen binnenvallen. Leden van een speciaal gevormd politieteam gaan alle jongens die de verdachte leraar als slachtoffer heeft genoemd, bezoeken.

Ouders

Vooral de ouders zullen volgens psycholoog H. Baartman, hoogleraar preventie en hulpverlening inzake kindermishandeling aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, zich de vraag stellen: hoe is het mogelijk dat wij daar nooit iets van hebben gemerkt. „Als zich inderdaad dertig gevallen hebben voorgedaan, hebben dus dertig kinderen er het zwijgen toe gedaan. Die voelden zich schuldig, durfden er niet over te praten. Ze waren erin getuind, zo moeten ze het hebben gevoeld”.

De hoogleraar kan zich voorstellen dat de boosheid van de ouders zich ook op het kind zal richten, met de vraag bijvoorbeeld: waarom heb je mij er nooit iets van verteld. Maar niet altijd is seksualiteit een bespreekbaar onderwerp in een gezin, aldus de hoogleraar. Zeker niet in een streng-christelijke gemeente als Rijssen. „Een kind waarmee ontucht is gepleegd, durft het dan niet te vertellen en zal zich extra schuldig gaan voelen”.

Hoogleraar Baartman pleit ervoor dat er op scholen een vertrouwenspersoon komt aan wie leraren vermoedens van ontucht door collega's met leerlingen kunnen vertellen. „De bewuste godsdienstleraar stond bekend als een prettige man. Dit soort mensen is inderdaad vaak aardig. Die verdenk je niet snel van onzedelijke praktijken. Maar wellicht was er toch een collega die iets vermoedde, maar dat niet kwijt kon of niet durfde te vertellen. Daarom moet men er op de scholen een open oog en oor voor hebben”.

Noorse Broeders

TR 8-3

In Trouw van 2 maart las ik opnieuw een stuk over de zogenaamde Noorse Broeders. Hoewel ik mij op 6 januari vanuit geheel andere motieven terugtrok uit deze heiligingsbeweging, doen uw artikelen erover aan een lastercampagne jegens serieuze christenen denken. Daartoe wordt het volstrekt op zichzelf staande geval van de godsdienstleraar uit Rijssen aangegrepen om de Noorse Broeders in discredit te brengen. Vanuit een ervaring van zo'n 14 jaar ken ik heel goed de 'ins' en 'outs' en omdat ik leiding gaf in een plaatselijke gemeente, heb ik voldoende achter de schermen kunnen kijken. Er is absoluut geen sprake van een broeinest van incest, kindermishandeling en seksueel misbruik. Deze zaken komen incidenteel - evenals overal elders - voor.

Er valt van deze gemeenschap beslist veel goeds te zeggen, zeker op het gebied van huwelijk en kinderopvoeding. Dankbaar pluk ik in mijn gezin daar de goede vruchten van! Tucht, ook in de vorm van een soms heilzaam pak voor de broek, wordt in de gemeenschap gepraktiseerd, maar nooit in de betekenis van uit irritatie of drift klappen lopen uitdelen. Vanuit liefde is een heel andere drijfveer. Harderwijk Jildert de Boer

Broeders (2)

Ik heb uw artikel over de Noorse Broeders gelezen en ik ben blij, dat deze zaken openbaar worden, omdat er zoveel leed berokkend wordt, omdat je letterlijk geestelijk vermoord wordt. Ik zelf ben er ruim 10 jaar ingeweest, met mijn kinderen, van wie één, totaal overspannen, zich tot het andere uiterste heeft gegeven, en daar nu de wrange vruchten van plukt. Ook bij mij persoonlijk heeft het diepe sporen nagelaten. Wie er uitgaat, zit met een enorm schuldgevoel, en veel angst. Ik schrijf dit in de hoop dat ook anderen zich daarin zullen herkennen en voor degenen die van plan zijn in de beweging te stappen, als waarschuwing. Dronen Mevrouw M. v. Wijhe

Cel voor ontucht met leerlingen

MIDDELBURG - De 29-jarige J.Q. uit Westkapelle is door de rechtbank in Middelburg voor ontucht veroordeeld tot achttien maanden gevangenisstraf. Ook moet de man in therapie. Q. pleegde van 1993 tot en met half 1995 als onderwijzer aan de christelijke basisschool in St. Philipsland ontucht met drie van zijn leerlingen. Met één van hen onderhield hij een seksuele relatie.

Onderwijzer verdacht van ontucht

LEEWARDEN - Een onderwijzer uit Dokkum wordt verdacht van ontucht met vijf meisjes in de leeftijd van tien tot twaalf jaar. De meisjes zaten op basisscholen De Bron en De Regenboog. Justitie heeft een onderzoek ingesteld. De zaak kwam juli vorig jaar aan het rollen. De ouders van twee slachtoffers deden toen aangifte bij de politie. Sinds die tijd zit de onderwijzer ziek thuis.

Het bestuur van de school waar de onderwijzer les gaf, nam meteen contact op met de Scholenraad Christelijk Onderwijs Friesland. Die adviseerde de zaak nog niet naar buiten te brengen en eerst het onderzoek af te wachten. „Wij vonden dat gezien de ernst van de zaak belangrijk dat het onderzoek niet gehinderd zou worden”, zegt voorzitter W. Buikema van basisschool De Bron.

Toen het bestuur in december hoorde dat de onderwijzer ook mogelijk op zijn eerdere werkplek, de school De Regenboog, ontucht gepleegd zou hebben, nam het contact op met de betreffende ouders. De verklaringen van de ouders heeft het bestuur aan de politie gegeven.

„De afgelopen dagen merken wij dat het verhaal bij de meeste ouders helemaal bekend was. Dus nu moesten we wel naar buiten komen”, aldus Buikema. Over de ernst van de mogelijke ontucht wil hij niets kwijt. „Dat onderzoekt Justitie op het moment”, luidt zijn reactie. Ook Justitie wil niet op de ernst van de zaak in gaan. „Het onderzoek loopt nog. Wij doen daar nog geen uitspraken over”, aldus officier van justitie B. van der Lugt.

Docent uit Dokkum verdacht van ontucht

LEEWARDEN (ANP) - Een onderwijzer uit Dokkum wordt verdacht van ontucht met vijf meisjes in de leeftijd van tien tot twaalf jaar. Justitie heeft een onderzoek ingesteld. De zaak kwam juli vorig jaar aan het rollen. De ouders van twee slachtoffers deden toen aangifte bij de politie. Sinds die tijd zit de onderwijzer ziek thuis. Toen het schoolbestuur van basisschool De Bron in december hoorde dat de onderwijzer ook mogelijk op zijn eerdere werkplek, de school De Regenboog, ontucht gepleegd zou hebben, nam het contact op met de betreffende ouders. De verklaringen van de ouders heeft het bestuur aan de politie gegeven. Justitie wil niet op de ernst van de zaak ingaan, omdat het onderzoek nog loopt.

Noorse Broeders houden het kwaad binnenshuis

Van ontucht verdachte Rijssense leraar behoort tot religieuze gemeenschap

Geld 24/2

Door Aad Jongbloed
EINDHOVEN - De godsdienstleraar van de Scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen die deze week ontucht met leerlingen heeft bekend, behoort tot de religieuze gemeenschap de Noorse Broeders. Deze benaming wordt in eigen kring echter nooit gebruikt, omdat hij door de buitenwereld is verzonden. Zelf noemen ze zich liever de Evangelie Gemeente. De Evangelie Gemeente heeft ongeveer tweeduizend leden, verspreid over veertien gemeenten in het land.

Volgens voorganger J. Littooi van de Evangelie Gemeente in Almelo, waar de leraar toe behoort, heeft de man zich al eerder seksueel misdragen. In 1985 maakte hij zich eveneens schuldig aan ontucht met kinderen, maar toen in veel geringere mate, aldus Littooi. Na de zaak in 1985, toen naar buiten kwam dat de man de neiging tot seksueel contact met jongens had, heeft er in de gemeente van de Noorse Broeders 'een grondige afhandeling' plaatsgevonden. „Dat zag er veelbelovend uit”, aldus Lit-

tooi. „Het leek erop dat het pleit gewonnen was.” Nu moet hij concluderen dat het sinds 1988 weer is misgegaan.

Zeeman

De naam Noorse Broeders ontstond doordat de gemeenschap in het begin van deze eeuw gesticht werd door een Noorse zeeman. De bekeringspreken van de zeeman werden vertaald en aan de hand van die vertalingen ontstond in de jaren vijftig in Nederland de groepering waartoe de godsdienstle-

raar behoort.

De Noorse Broeders kunnen niet worden gekenmerkt als een sekte, omdat sektes meestal als bijzonderheid hebben dat ze geleid worden door een sterke, charisma-tische leider. Voor de Noorse Broeders geldt dat niet. Hun diensten zijn, hoewel ze onder leiding staan van een predikant, redelijk chaotisch en te vergelijken met die van de Pinkstergemeente, waarin iedere gelovige zijn zegje kan doen en waarin veel gezongen wordt. Binnen de gemeenschap wordt

veel gesproken over zonde, het besef van zonde en de pogingen de zonde te bestrijden. De Noorse Broeders geloven dat de mens in staat is zijn zonden tijdens zijn leven te overwinnen en zij streven naar volmaaktheid. Dat de godsdienstleraar ooit eerder homoseksuele contacten met kinderen kon hebben zonder dat dit voor hem juridische gevolgen had, ligt geheel in de lijn van de geloofsbeleving van de Noorse Broeders, waar regelmatig seksueel misbruik en incest worden opgebiecht.

De leraar had midden jaren tachtig ook zijn zonden beleden, aan zijn mede-broeders vergeving gevraagd en aanvaard dat hij zich voor straf tijdens de diensten niet meer mocht openbaren; dat wil zeggen: niet opstaan en een soort preek houden. Volgens de gemeenschap is daarmee gehandeld naar de barmhartigheid van het evangelie. Niet uitgesloten mag zelfs worden dat de leraar zich indertijd bij de Evangelie Gemeente heeft aangesloten om bevrijd te worden van zijn seksuele neigingen.

De leden van de gemeenschap leven volgens zeer strenge calvinistische leefregels. Seks tussen ongehuwden is uit den boze, homoseksualiteit is duivels, geboortebepaling verboden. De onderdanige positie van de vrouw ten opzichte van de man is binnen de Evangelie Gemeente nog veel sterker dan bijvoorbeeld in gereformeerde gemeenten. De vrouwen spreken hun man zelfs aan met 'heer'. Gezinnen zijn zeer kinderrijk en de kinderen binnen de fundamentalistische groepering ondergaan lijfstraffen. Televisie is verboden en zelfs het luisteren naar de radio is niet toegestaan. Van de buitenwereld, waartoe televisie en radio behoren, zeggen de Noorse Broeders niets te leren te hebben. Hun contacten met die buitenwereld beperken ze dan ook sterk en sociale contacten met ongelovigen zijn zelfs verboden. De beslotenheid van de geloofsgemeenschap verklaart waarschijnlijk dat de godsdienstleraar zich zo lang seksueel kon misdragen voor justitie ermee te maken kreeg.

Ook aangiften tegen ex-leraar Reggesteijn

RIJSSSEN (ANP) - Persofficier van justitie E. Wesselius in Almelo heeft gistermiddag bevestigd dat oud-scholieren van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen twee aangiften tegen een oud-leraar hebben gedaan wegens seksueel misbruik.

Volgens de officier kan justitie echter geen onderzoek instellen naar de tweede beschuldigde docent, omdat de feiten langer dan twaalf jaar geleden speelden en dus zijn verjaard.

Rector J. Brouwer van de school wil geen commentaar geven, omdat het volgens hem „onmogelijk is de waarheid van onwaarheid te onderscheiden in de stroom van geruchten over wat er zich de afgelopen jaren op de scholengemeenschap zou hebben afgespeeld. Zolang daarvan geen afgerond beeld is verkregen, reageren wij niet op de berichten”.

6-2 DIE ZEIT NRC

De doodstraf schrikt niet af, zij neemt wraak, schrijft het Duitse weekblad *Die Zeit* in een uitgebreide reconstructie van de laatste zes levensuren van John Albert Taylor. Hij werd anderhalve week geleden in Salt Lake City geëxecuteerd door vijf vrijwillige scherpshutters. De doodstraf was Taylor opgelegd wegens verkrachting en wurging van een bijna 12-jarig meisje in 1989. De executie wint aan populariteit in de VS — niet dat zij de criminaliteit bevestigd, maar in de publieke opinie groeit wel de steun. In 1967 werden twee doodvonnissen voltrokken, vorig jaar gemiddeld meer dan één in de week, en dit jaar zal de staat meer dan honderd gedetineerden ombrengen. Meer dan 2.800 mensen, veelal arme sloebers zonder goede advocaten, wachten op voltrekking van hun doodstraf.

1/2 JONGEN (8) ENKELE uren ontvoerd

STEENBERGEN (ANP) — Een onbekende man heeft zaterdag een achtjarige jongen uit Steenbergen in zijn auto ontvoerd en hem enige tijd vastgehouden. De man trok de jongen in zijn woonplaats van zijn fiets, zette hem op de achterbank en stopte het rijwiel in de bagageruimte. De man heeft geruime tijd met de jongen rondgereden. Uiteindelijk kwamen ze in een woning. Een tweede, oudere man in deze woning was het niet eens met de gang van zaken. Hij gaf het slachtoffer zijn fiets terug en zei hem naar huis te gaan. Er zijn volgens de politie geen andere strafbare feiten met de jongen gepleegd.

1/2 LIJKJE VERMOEDELIJK van vermist meisje

HELMOND — Hoewel de officiële identificatie nog moet plaatsvinden, houdt de politie er ernstig rekening mee dat een zaterdag in Helmond gevonden stoffelijk overschot de vermiste Manon Seijkens (8) is. Het lichaampje is zaterdag gevonden door wandelaars die een hond uitlieten. Op 11 augustus vorig jaar werd het meisje voor het laatst gezien. Lees verder Binnenland: Onduidelijkheid over onderzoek naar vermist meisje

CELSTRAF GEËIST VOOR mensensmokkelaars

ROTTERDAM, 20 FEBR. Voor de rechtbank in Rotterdam zijn gisteren straffen tot 4,5 jaar geëist tegen zes van mensensmokkel verdachte mensens. De organisatie zou zich schuldig hebben gemaakt aan smokkel van Indiase jongetjes naar Amerika. Volgens schattingen heeft de groep sinds 1990 honderden minderjarigen uit de Indiase deelstaat Punjab naar de VS geloodst. De hoogste straf eiste de officier van justitie tegen een 38-jarige man uit India.

MAN AANGEHOUDEN voor doden meisje

HELMOND (ANP) — De politie heeft gisteren een 49-jarige man uit Helmond aangehouden in verband met het ombrengen van de achtjarige Manon Seijkens uit die plaats. Justitie verdenkt de man van moord danwel doodslag. Het stoffelijk overschot van het meisje is afgelopen weekend door enkele wandelaars gevonden in een natuurgebied, vlakbij het huis van haar moeder. Het kind verliet de woning in augustus vorig jaar om buiten te gaan spelen. Zoekacties leverden niets op.

CELSTRAFFEN GEËIST VOOR smokkel Indiase jongens

ANP ROTTERDAM **VK 20-2**
Officier van justitie mr H. Harmeyer heeft maandag voor de rechtbank in Rotterdam straffen tot 4,5 jaar geëist tegen zes leden van een bende, die zich bezighield met de smokkel van jongetjes van India naar Amerika. De hoogste straf eiste de officier tegen de 38-jarige uit India afkomstige bendeleider M. S. Tegen zijn broers J. S. (23), en K. S. (31) werd drie jaar geëist. De groep heeft mogelijk honderden minderjarigen uit Punjab naar de VS gesmokkeld.

MAN VERDACHT VAN doden meisje

Van onze verslaggever **VK**
HELMOND **24-2**
De politie van het district Brabant Zuid-Oost heeft vrijdagmorgen een 49-jarige man uit Helmond aangehouden die wordt verdacht van de moord op de achtjarige Manon Seijkens uit die stad. Het meisje verdween in augustus vorig jaar en werd vorige week zaterdag gevonden in het struikgewas dicht bij haar huis. Sectie wees uit dat ze door een misdrijf om het leven is gebracht.

'Tegenonderzoek nodig na uitslag van DNA-test'

Advocaat verdachte zaak-Achouitr laakt methode en rapportage

Geld. 21/2

Door onze verslaggever

NIJMEGEN/ARNHEM — De rapportage die een Duits laboratorium heeft gestuurd over de zaak-Achouitr is volstrekt onduidelijk en ontoereikend. Dat zegt mr. F. Huybers, advocaat van de Nijmegenaar die verdacht wordt van de moord in 1993 op het 7-jarige jongetje Nasr-Eddine Achouitr. De raadsman zal tijdens de vervolgzitting op 29 februari eisen dat hij gelegenheid krijgt tot tegenonderzoek.

Volgens Huybers is voor de DNA-test, die zou moeten aantonen dat de verdachte het jongetje misbruikt heeft, een omstreden methode toegepast. „Bovendien kan ik met dit rapport helemaal niets omdat het een voorlopige uitslag is, in het Duits gesteld en boordevol wetenschappelijke termen. Het openbaar ministerie kan niet verwachten dat ik hiermee genoeg neem.”

De vervolging van de Nijmegenaar

loopt al ruim tweeënehalf jaar. Hij werd in 1993 aangehouden nadat in juni van dat jaar het Marokkaanse jongetje dood werd gevonden in het Maas Waalkanaal. Hij bleek, na seksueel te zijn misbruikt, om het leven gebracht te zijn.

De verdachte ontkende iedere betrokkenheid en toonde zich daarom bereid mee te werken aan een DNA-test. De uitvoering daarvan stuitte evenwel op problemen, omdat op het slachtoffer slechts een minimale hoeveelheid sperma was aangetroffen.

Het openbaar ministerie (OM) moest wachten op verbetering van de DNA-onderzoekstechnieken en pas eind vorig jaar kon een laboratorium in Duitsland opdracht gegeven worden de test uit te voeren.

Definitief

Volgens persofficier mr. S. Buist van het OM in Arnhem is de rapportage uit Duitsland vorige week ontvangen en vervolgens ter kennis gebracht aan de betrokken partijen (rechtbank, advocaat). Voorts is de uitslag naar het Gerechtelijk Laboratorium in Rijswijk gestuurd, waar een definitieve versie opgesteld zal worden.

„Wat daar in komt te staan, kan ik nog niet vertellen, evenmin wat de bevindingen van het Duitse lab zijn”, aldus Buist. Het is de bedoeling, aldus de persofficier, dat op 29 februari het complete verhaal op tafel zal liggen.

Vertraging

Advocaat Huybers kondigt op voorhand aan dat hij gelegenheid wil hebben tot tegenonderzoek. „Het openbaar ministerie heeft steeds gezegd dat het monster van het jongetje slechts éénmaal voor een DNA-test gebruikt kan worden, tenzij de techniek zo ver gevorderd is dat vermeerdering mogelijk is. Als dat nu het geval is, vind ik het niet meer dan normaal dat ik die gelegenheid ook krijg.”

De raadsman zegt te beseffen dat dit andermaal vertraging van de afhandeling tot gevolg heeft. „En dit duurt al zo lang. Maar toch wil ik klaarheid, vooral omdat Justitie er nooit een geheim van heeft gemaakt dat deze DNA-test ook het enige is dat men aan bewijs tegen mijn cliënt heeft.”

Onduidelijkheid over onderzoek naar vermist meisje

Vervolg van Voorpagina
HELMOND — Het stoffelijk overschot van de achtjarige Manon werd gevonden in dicht struikgewas op enkele honderden meters van haar ouderlijke woning. Direct na de verdwijning, op vrijdag 11 augustus vorig jaar, is zowel op de grond als in de lucht naar het meisje gezocht. Ook het drassige natuurgebied waarin het lijkje is gevonden, is uitgekamd, aldus de politie. Onduidelijk is alleen nu dat heeft gedaan, zo blijkt nu. In eerste instantie ging een politiewoordvoerder er gisteren vanuit

dat het is gebeurd door de Mobile Eenheid. Later bleek dat die wel in de buurt heeft gezocht, maar niet in de betreffende hoek waar het stoffelijk overschot is gevonden. Dat zou zijn gedaan door de International Foundation for Search and Rescue Service, aldus de politie. Bij deze gespecialiseerde reddingsbrigade wordt dat ten stelligste ontkend. Volgens een politiewoordvoerder kan het misverstand een reden zijn waarom het stoffelijk overschot bij die gelegenheid niet is ontdekt. „Als het er toen al heeft gelegen,

want ook dat is nog de vraag. Verder kan het zijn dat het lijk meer aan het oog onttrokken is geweest. Maar er is dus blijkbaar niet gezocht in dat stuk.”

Wandelaars

Het Manonteam van de Helmondse politie, dat in september tot een minimale bezetting was teruggebracht, is onmiddellijk weer in een omvang van acht personen bijeengeroepen. Medewerkers van de technische recherche zijn gisteren een groot deel van de dag bezig geweest met het onderzoeken van de

vindplaats en het bergen van het stoffelijk overschot, dat in verregaande staat van ontbinding verkeerde. Het lijk werd zaterdagmiddag ontdekt door wandelaars. Dat gebeurde toen ze langs de kanaalomleiding tussen Helmond-Noord en Aarle-Rixtel, niet ver van de waterzuiveringsinstallatie, hun hond uitlieten. De hond schoot daar het natuurgebied in, van de weg af, en alarmeerde zijn baas. Die stuitte op de resten van een lichaam, dat vijftien à twintig meter van het zandpad lag. De politie kon gisteren niet met

stelligheid aangeven dat het inderdaad om het meisje gaat. Volgens de woordvoerder betreft het een 'klein persoon'. Het stoffelijk overschot is gisteren voor nadere identificatie overgebracht naar het gerechtelijk laboratorium in Rijswijk. De deskundigen daar gaan ook proberen de doodsoorzaak vast te stellen.

Het onderzoek spitste zich gisteren toe op de directe vindplaats. Daarnaast werd de omgeving geobserveerd door een vliegtuig. Er werden luchtfoto's gemaakt van de vindplaats en de directe omgeving

Een willekeurige greep uit de ontuchtzaken van het afgelopen jaar

Nu het taboe rond incest is doorbroken, groeit de aandacht voor andere vormen van ontucht. Steeds vaker wordt aangifte gedaan tegen docenten, hulpverleners, pastores, oppassers en clubleiders. Door meisjes, maar ook en in toenemende mate door jongens. Deze week werd bekend dat een leerkracht uit Rijssen in de loop der jaren tientallen jongens heeft misbruikt. Vierhonderd meldingen van seksueel misbruik door pastores wordt het topje van de ijsberg genoemd. Groepsleiders van de Udenhoutse inrichting voor verstandelijk gehandicapten Vincentius vragen zich af hoe het hun heeft kunnen ontgaan dat een ex-collega negen bewoonsters heeft misbruikt. Slachtoffers zijn steeds vaker in staat erover te praten.

Februari 1995

- De politie uit Haarlem arresteert een 47-jarige clubleider wegens ontucht met een meisje.
- De rechtbank in Haarlem veroordeelt een 31-jarige ex-verpleegkundige wegens ontucht met vrouwelijke patiënten tot dienstverlening.
- Het gerechtshof in Den Haag veroordeelt een 36-jarige man tot een gevangenisstraf van drie jaar wegens ontucht met jongetjes in de kindertehuizen De Sonnenburgh en De Koperwiek.

Maart 1995

- Een 63-jarige man uit Delft beken dat hij ruim vijf jaar ontucht heeft gepleegd met twaalf krantenbezorgers.
- Een 68-jarige man uit Capelle aan den IJssel beken sinds 1983 ontucht te hebben gepleegd met achttien jongens.
- Het gerechtshof in Arnhem spreekt de ex-directeur van justitieel jongensinternaat De Dreef vrij van seksueel misbruik van pupillen.

April 1995

- De rechtbank in Maastricht veroordeelt de hoofdverdachte in een omvangrijke kinderpornozaak wegens misbruik van vijftien kinderen tot zes jaar cel.
- De eigenaar van een oppascentrale in Purmerend beken zeven kleuters seksueel te hebben misbruikt.

Mei 1995

- Voor de rechtbank in Amsterdam worden tegen twee mannen gevangenisstraffen van vier en vijf jaar geëist wegens jarenlange ontucht met elf jongens.

Juni 1995

- De rechtbank in den Bosch veroordeelt een voormalig conciërge van een basisschool wegens ontucht met zes kinderen tot dienstverlening.

Juli 1995

- Zes voormalige aanhangers van de evangelist Johan Maasbach beschuldigen hem van ontucht met vrouwelijke medewerkers.

Augustus 1995

- Het gerechtshof in Amsterdam veroordeelt een nep-psychotherapeut wegens verkrachting en ontucht met een vrouw tot een gevangenisstraf van drie jaar.

September 1995

- Het gerechtshof in Den Bosch veroordeelt een ex-groepsleider van het Vincentius-tehuis in Udenhout wegens ontucht met met een geestelijk gehandicapte pupil tot twee jaar.
- De politie van Ermelo-Putten houdt een 32-jarige onderwijzer

van een basisschool aan op verdenking van ontucht met leerlingen.

Oktober 1995

- De politie uit Apeldoorn arresteert een 37-jarige trainer van een sportclub die wordt verdacht van ontucht met meisjes.
- De rechtbank in Alkmaar bepaalt dat een voormalig pianoleraar uit Bergen twee leerlingen die hij seksueel heeft misbruikt ieder tienduizend gulden schadevergoeding moet betalen.
- Een 41-jarige Zwollenaar beken dat hij op een camping ontucht heeft gepleegd met vijf jongens.

November 1995

- De rechtbank in den Bosch veroordeelt een 52-jarige paragnost tot dienstverlening wegens ontucht met twee vrouwelijke patiënten.

December 1995

- Twee groepsleiders van de instituten Veldheim en Stenia in Zeist worden veroordeeld tot drieneenhalf en drie jaar wegens ontucht met en verkrachting van pupillen.
- De rechtbank in Lecuwarden legt vijf verdachten in de Bolswarder zedenzaak hoge straffen op wegens jarenlang incest en ontucht met eigen kinderen, kinderen van familie en kinderen uit de buurt.

Januari 1996

- De rechtbank in Arnhem houdt de strafzaak tegen een van ontucht verdachte huisarts uit Nijmegen aan. De man wordt verdacht van ontucht met twee patiënten.

Februari 1996

- De Helmondse CDA-wethouder A. Putmans besluit af te treden nadat de rechtbank in Zwolle hem heeft veroordeeld tot zes maanden wegens ontucht met vijf oud-leerlingen.
- De politie in Oudenbosch houdt een man aan die verkleed als clown op kinderfeestjes ontucht zou hebben gepleegd met ten minste acht kinderen.
- Een 53-jarige leraar van de scholengemeenschap Reggesteijn in Rijssen beken dat hij de afgelopen achttien jaar met dertig leerlingen ontucht heeft gepleegd.
- Tegen een 51-jarige psychotherapeut wordt voor de rechtbank in Zutphen negen maanden geëist wegens ontucht met een cliënte.
- De rechtbank in Roermond veroordeelt een 32-jarige man tot gevangenisstraf en tbs wegens jarenlange ontucht met jongetjes op een jeugdclub in Blerick.
- Drie vrouwelijke judoka's dienen bij de tuchtcommissie van de Judo Bond Nederland een klacht in tegen hun voormalig coach wegens machtsmisbruik en seksuele intimidatie.

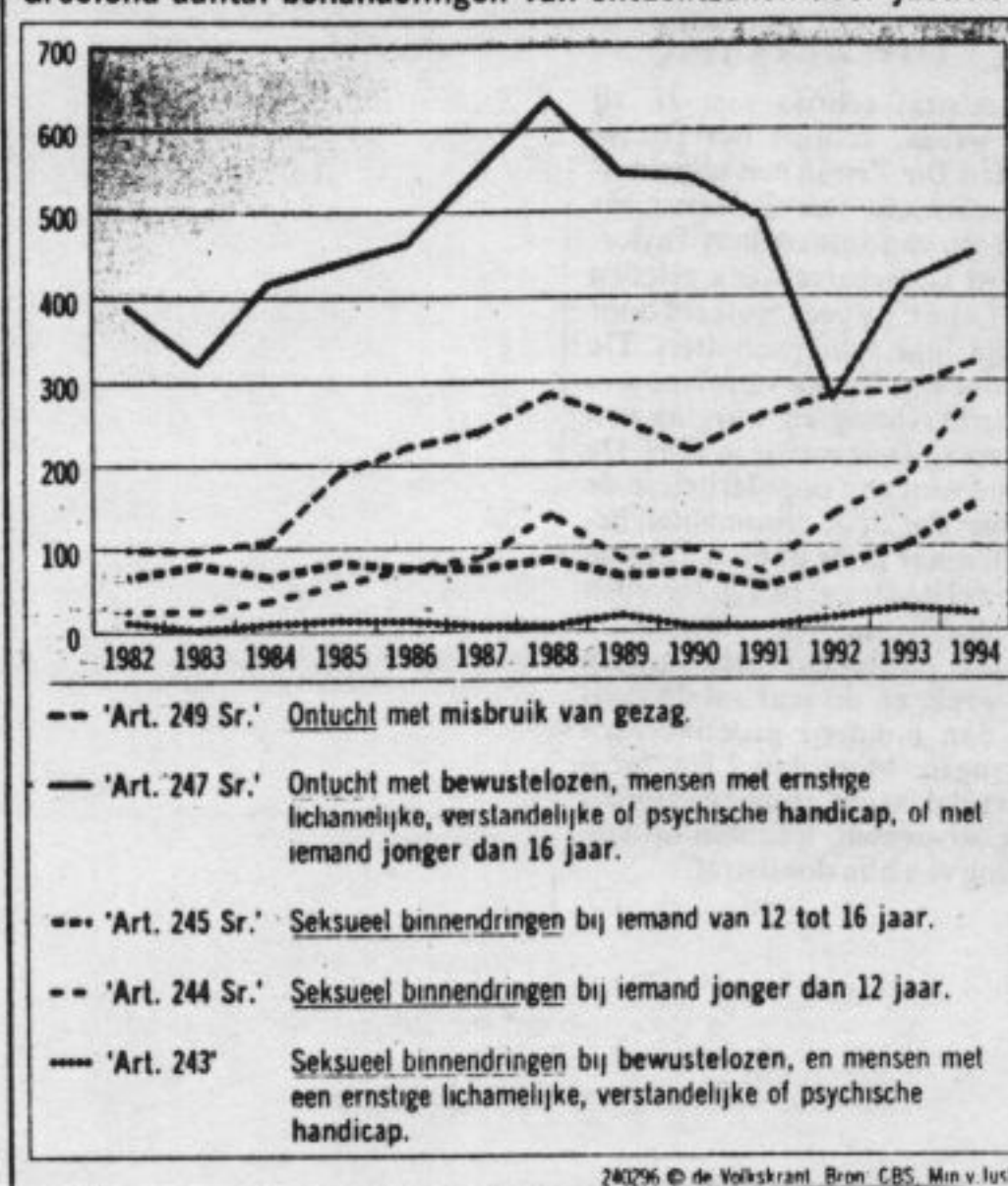
Vier jonge kinderen – nu tussen de negen en dertien jaar – vertellen op die video's over het seksueel misbruik door hun ouders en de latere vriend van hun moeder. De beelden waren schokkend, aldus deskundigen die met de rechtbank meekeken om een oordeel te geven over de betrouwbaarheid van de kinderverhalen. „Je ziet ze bij de verhoren kokhalzen als ze praten over het sperma dat ze moesten doorslikken.”

De Alkmaarse rechtbank veroordeelde vorige week de 28-jarige vriend van de moeder tot vier jaar cel. De uitspraak tegen de ouders werd aangehouden, omdat er nog psychiatrisch onderzoek wordt verricht. Maar bij dit tussenvonnissen vond de rechtbank het nodig zich ook uit te spreken over de betekenis van de video-opnamen.

Anders dan de officier van justitie, zo schijft de president van de strafkamer, mr J. Westdorp, vindt de rechtbank dat de video-opnamen niet als bewijsmiddel kunnen worden beschouwd. In het Wetboek van strafvordering worden vijf bewijsmiddelen genoemd. De verklaringen van verdachten, van getuigen en van deskundigen, de eigen waarneming van de rechter en schriftelijk bewijs. Videoverhoren vallen daar niet onder. De uitgeschreven tekst van het videoverhoor valt is weer wel wettig bewijsmiddel. Welke waarde heeft het dan een videoband te zien, waar bovendien maar een beperkt deel van het soms urenlange verhoor op staat?

„De beelden”, zegt Westdorp, „dragen bij aan de overtuiging van de

Groeiend aantal behandelingen van ontuchtzaken door justitie

kluns'. Een kind kan heel geloofwaardige dingen zeggen, maar als het verhoor niet deugt, dan kun je met de inhoud van een kinderverhaal niet zoveel meer.”

rechter dat de schriftelijke neerslag van de verhoren (het proces-verbaal) een betrouwbaar bewijsmiddel is. Daarbij hecht de rechtbank veel waarde aan de verklaringen en rapporten van deskundigen die de videobanden in hun geheel hebben bekeken en die de verhoren en de verklaringen van de kinderen op hun kwaliteit hebben beoordeeld.”

Prof H. Baartman, hoogleraar psychologie aan de VU en een veel geraadpleegd expert als het gaat om kindermishandeling, was een van de twee deskundigen die bij de Alkmaarse zedenzaak is betrokken waren. Meer nog dan op de verhalen van de ondervraagde kinderen liet hij op de manier waarop de interviewers – meestal mensen van de jeugd- en zedenpolitie – het verhoor aanpakten. Hoe worden de vragen gesteld? Worden kinderen dingen in de mond gelegd?

„Dat is om twee redenen enorm belangrijk”, zegt Baartman. „Als er, door wat een kind in de mond is gelegd, ten onrechte gedacht wordt dat er sprake is geweest van seksueel misbruik, dan heeft dat voor alle betrokkenen nare consequenties. Anderzijds: stel dat er daadwerkelijk sprake is geweest van misbruik, maar dat uit het verhoor blijkt dat er suggestieve vragen zijn gesteld, dan kan de advocaat van de verdachte terecht de betrouwbaarheid van het verhoor in twijfel trekken. Het risico is dan dat er ten onrechte geen geloof wordt gehecht aan de verklaring van het kind.”

Baartman kijkt verder naar de manier waarop de interviewer het kind op zijn gemak stelt. Al is de verhoorstudio nog zo kindvriendelijk (er is volop speelgoed aanwezig voor alle leeftijden, van knuffels tot gezelschapsspellen), een kind weet dat het op een politiebureau is. En dat kan een belemmering zijn om dingen te vertellen.

„Je kunt een kind op zijn gemak stellen door de keuze van je taalgebruik. En door het heel goed uit te leggen wat er gebeurt. Een volwassene die door een onderzoeker wordt verhoord kent de regels van het spel. Een kind niet. Een onderzoeker vraagt door om feiten boven water te halen. Een kind kan denken: 'Ik heb misschien geen goed antwoord gegeven', 'Hij vindt me dom' of 'Ik ben een

Bij de komst van de eerste verhoorstudio voor kinderen in 1989 is de politie in Amsterdam begonnen met een speciale cursus voor interviewers van de jeugd- en zedenpolitie. In 1991 heeft de Rechercheschool in Zutphen de opleiding overgenomen. Het verhoor van kinderen van vier tot twaalf jaar wordt door de gespecialiseerde politiemensen afgenomen. Kinderen jonger dan vier jaar en kinderen met een verstandelijke handicap worden bevestigd door orthopedagogogen.

Het gebruik van video-opnamen bij verhoren van kinderen is in Nederland vooral ontwikkeld om het verhoor van een kind tot een maal te beperken, weet de rechtspsycholoog S. J. Eden. Hij publiceerde vorig jaar de literatuurstudie 'Kinderen als getuigen'. Met een video-opname, zegt hij, is de gang van zaken tijdens het verhoor bovendien controleerbaar voor de rechter en de verdediging. En ook gedragsdeskundigen kunnen, zo nodig, door het bekijken van de band een oordeel geven over de persoonlijkheidsstructuur van een kind.

Of het kinderverhaal geloofwaardig is blijkt, volgens hoogleraar Baartman, zowel uit het non-verbale verdrag tijdens het verhoor als uit de inhoud van het verhaal. „Is het helder, consistent, logisch? En, heel belangrijk, worden er gevoelens weergegeven? Feiten kunnen verzonden worden, maar het is voor kinderen lastig gevoelens te verzinnen. Die moeten ze hebben meegemaakt om erover te kunnen vertellen. Een kind zegt bijvoorbeeld: 'Ik wilde wel weglopen, maar was bang dat hij me weer te pakken zou nemen' of 'Ik deed mijn ogen dicht en pas weer open als het voorbij was, net als bij de tandarts'. Zulke uitspraken wijzen erop dat een kind dit heeft meegemaakt.”

Eden pleit voor systematisch onderzoek naar de ervaringen met het gebruik van video-opnamen in gerechtelijke procedures. Het was in Alkmaar niet de eerste keer dat een rechtbank videoverhoren bekeek. Elders in het land hebben rechters daar meer ervaring mee. Maar de status van het videoverhoor is nergens vastgelegd. Aan de hand van onderzoek, vindt Eden, zouden er nadere regels moeten komen. Misschien ook wel voor het gebruik van video-opnamen als bewijsmiddel.

Een kind kan wel feiten verzinnen, maar geen gevoelens

zeggen de groepsdaders hem stuk voor stuk: „Ik was niet verliefd. Het was geen net meisje, mijnheer, begrijpt u wel?” Hij laat daders onder meer een excuusbrief schrijven om hun verantwoordelijkheid te leren dragen. Een 15-jarige jongen die samen met drie vrienden een 13-jarig meisje twee middagen lang heeft verkracht, schrijft: „Je had eigenlijk naar je ouders moeten luisteren. Je mocht niet bij ons in de buurt komen en van niet luisteren krijg je problemen. Als je niet over je maat bh had verteld en niet had gezegd dat je wel eens met iemand naar bed was geweest, waren we nooit op het idee gekomen die dingen bij jou te doen.”

Deze jongen heeft er nog niets van begrepen, zegt Hendriks. Hij zal films over slachtoffers laten zien opdat de dader leert inzien dat hij zich ook anders had kunnen gedragen. In de hoop dat de jongen in de toekomst voor dat alternatief kiest. En die vooruitzichten zijn goed, afgaand op onderzoek onder tien jongens anderhalf jaar na behandeling: slechts een jongen bleek in herhaling te zijn vervallen. De psycholoog: „Maar er is meer. Het is mooi dat seksualiteit vrij is geworden, maar de mate waarin seks en porno nu op straat liggen is niet voor elke jongen even goed. Programma's als Baywatch bijvoorbeeld: wie daarnaar kijkt, krijgt het idee dat elke vrouw seks wil en de hele wereld van siliconen aan elkaar hangt. Als opvoeder moet je kinderen ook leren dat vrouwen afwijzende signalen kunnen uitzenden.”

In dit verband wijst Hendriks op het belang van uitgebreide seksuele voorlichting, ook op de basisschool. Zeker nu jongeren steeds vroeger aan seks doen, zoals blijkt uit het onderzoek Jeugd en Seks '95 — als gevolg van biologische factoren en de 'voortgaande seksualisering van de jeugdcultuur', verklaren de onderzoekers. Gemiddeld begint een scholier aan zijn seksuele carrière als hij 12,7 jaar is, met tongzoenen. Als hij 15,2 jaar is gaat hij voor het eerst met iemand naar bed.

Ook trainster Langendonk van het Amsterdamse Rutgershuis houdt zo'n pleidooi. Laatst kreeg ze via de kinderbescherming twee jongetjes van negen en tien jaar in haar project seksuele vorming. Ze hadden meisjes uit hun klas betast en bevoeld, onder bedreiging van een aardappelschilmesje. Het moet macht geweest zijn, denkt Langendonk. „Ze waren nog niet geslachtsrijp. Op die leeftijd zijn jongens zeer gevoelig voor groepsdruk en hebben ze minder duidelijk in de gaten dat ze hun macht misbruiken. Je kunt daarom niet vroeg genoeg beginnen kinderen een ABC met gedragsregels aan te leren over seks, ook op school. Want schrik niet: van een school heb ik de halve klas gehad voor groepsaanrandingen, echt waar.”

Rotterdam, afgelopen november.

'De mate waarin seks en porno nu op straat liggen is niet voor elke jongen even goed'

De politie maakt bekend dat 134 jongeren, merendeels Antillianen, zijn opgepakt voor meer dan 300 misdrijven, uiteenlopend van diefstal, afpersing en geweldpleging tot groepsverkrachting. Officier van justitie H. Harmeyer legt zes deels minderjarige jongens aanranding en verkrachting ten laste. De rechter acht uiteindelijk twee zaken bewezen en veroordeelt onder meer een 17-jarige jongen tot intensieve behandeling.

In de ene zaak is een 16-jarig meisje tot twee keer toe door vijf jongens een kelderberging van een flat ingetrokken. Ze hielden haar benen en romp in een houdgreep. Maar beide keren slaagde het meisje erin door krachtig verzet verkrachting te verijdelen. In de andere zaak lukte dat niet. Een 17-jarig meisje werd tweemaal verkracht door eenzelfde jongen in aanwezigheid van anderen. De tweede keer had het meisje beter kunnen weten, zegt de officier. Ze ging het nieuwe huis van haar eerdere verkrachter bekijken en werd op het slaapkamerbed verkracht, terwijl een andere jongen toekweek.

Een afgerond beeld van de groepsverkrachtingen heeft Harmeyer (nog) niet. De daders bleven tot aan het einde toe volhouden dat ze „gevreëen hadden en niet verkracht”. De jongens deden het uit machtswellust, vermoedt hij, en vanuit een „rolpatroon dat ons vreemd is”. De officier: „Een jongerenwerker vertelde me dat het hebben van een kind voor sommige Antilliaanse jongens volwaardigheid, volwassenheid betekent. Zonder meer zit hier veel meer onder de oppervlakte.” Hij bladert in zijn papieren. Zegt dan: „Hier heb ik nog vijf groepsdelicten. Maar die krijg ik niet rond. De slachtoffers durven geen aangifte te doen.”

meisjes die in hun ogen niet dev- gen. Dit is een onderschatting van wat in elke cultuur geldt: de integriteit van het menselijk lichaam. Zouden we hier echt te maken hebben met een institutionali- seerde vorm van sadisme, uitgeoefend in de veilige omgeving van de groep? En niemand zou beseffen dat dit niet kan? Het wikt verba- zing bij de hulpverleners dat bij deze jongens geen persoonlijkheidsstoornis wordt gevonden. In plaats daarvan vinden ze een soort algemene instemming bij kinderen en ouders met van huis uit aangeleerde gedragspatronen. Zou het niet verstandiger zijn die instemming als de bliksem te onderzoeken, even precies en even doorwrocht als welke persoonlijkheidsstoornis ook?

Paul Voestermans, Nijmegen

van hinderlijke machts- en seks- verhoudingen, onaantwoordbare gevoelens van mannelijkheid, on- geoorloofde toewijding door de- bazige groepsleden en geweldige medestanders en slordige cor- rectie door ouders en leiders van de gemeenschap, waartoe deze jongens behoren. Ze beledigen daarmee hun cultuur van her- komst. Het artikel wikt de suggestie als zouden deze jongens niet weten dat ze over de schreef gaan. Hun moreel kompas is dol. Ze zouden niets merken van de tegenstribbe- lende meisjes, omdat ze over an- dere normen en waarden beschik- ken. Hun ouders zouden zelfs geen besef hebben van wat de kin- deren hier aanrichten, omdat ge- mannelijkheid nu eenmaal ge- praktiseerd mag worden met

imperatieven wel het laatste wat men moet doen. Als cultuur inderdaad werkt zoals in dit artikel wordt gesuggereerd, moet er even voortvarend wat aangedaan worden als aan een epidemie. Een eerste stap zou kunnen zijn niet langer te accepte- ren dat cultuur een excuus is. In een situatie van acculturatie wor- den tal van van-zelfsprekende ge- dragspatronen voorzien van alter- natieven. Die staan op gespannen voet met reeds bestaande automa- tische wijzen van reageren. Dat is overal het geval waar mensen in twee werelden leven. Maar die oorspronkelijke cultuur is geen mysterieuze kracht, waarachter acculturatieproblemen kunnen worden weggestopt. Wat deze jon- gens aan gedrag tonen vraagt om een nuchtere verklaring in termen

hulpverlener graag wil horen. Maar cultuur is niet een of andere mysterieuze kracht, die in het be- wustzijn van deze jongens gegeven is en hen doet beseffen wat hen drijft. Bij deze jongens gaat het om ingesleten culturele praktij- ken. Die zijn onder andere om- standigheden dan voor Nederlan- ders zelf gelden, ontstaan. Hoe 'cultuur' dit soort gedrag bewerk- stelligt, moet gewoon worden uit- gezocht in plaats van simpelweg als gegeven te worden geaccepte- teerd. Het is verleidelijk cultuur te benoemen in termen van andere mores die recht kunnen maken maar krom is, omdat het nu een- maal om een andere cultuur gaat. Als hulpverleners zich verbazen over het gemak waarmee deze jongens meisjes 'ploegen', is een verklaring in termen van culturele

blijkbaar dus heel goed te weten wat de cultuur hun allemaal voor- schrijft en toestaat. Cultuur laat hen hier blijbaar van alles doen conform de eertijdse lokale nor- men en waarden. Wat deze jon- gens over hun cultuur vertellen laat zien hoe vertoond ze al zijn met het routineuze en coulan- tie, relativistische waarden- en nor- menjargon alhier. Deze jongens weten blijkbaar heel goed wat de

gens niet-allochtonen meisjes als middel voor mannen om hun mannelijke kracht te bewijzen. Hulpverleners vermoeden dat de- ze jongens ervan uitgaan dat meisjes die eenmaal als slecht te boek staan, verkracht mogen wor- den. Naar hun zeggen legt seksue- le sfingevoeligheden het af tegen een verwrongen vrouwbeeld, machtsuitoefening en conformis- me aan de groep de boventoon voeren. Meisjes die niet tot de allochtonen cultuur behoren, zijn van on- breekbaar plastic, vrij voor sek- suële experimenten, terwijl de meisjes uit de eigen cultuur van porselen zijn. Daar mag niet mee geëxperimenteerd worden. Hulp- verleners bleken dit allemaal van de jongens te leren. Deze jongens

jonge jongens in sommige cultu- ren is die vrijere seksualiteit blijk- baar voldoende reden om het met zo nauw te nemen. Het artikel is afgewogen, voert hulpverleners op die over veel ervaring met deze jongens beschikken en laat een expert insake de seksuele mores door de mate waarin seks en por- no nu op straat ligt, gemakkelijk aan niet-allochtonen meisjes ver- grijpen. Ze verstaan nauwelijks nog de signalen van deze meisjes, vorm van jongensseks, ook al heb- ben ze in een onbewaakt ogenblik te kennen gegeven dat ze wel al seksuele ervaring hebben en er wat losser te-gemover staan. Het gaat om een verschijnsel dat volgens de opgevoerde hulpverle- ners cultureel bepaald is. Voor

Meisjes 'ploegen' NK (1-2 In 'Het misverstand van de mak- kelijke meisjes' (Z 10 febr.) schrijft Wubby Luyendijk dat ver- krachting door groepen jongens tamelijk veel voorkomt. Vooral allochtonen jongens zouden zich door de mate waarin seks en por- no nu op straat ligt, gemakkelijk aan niet-allochtonen meisjes ver- grijpen. Ze verstaan nauwelijks nog de signalen van deze meisjes, vorm van jongensseks, ook al heb- ben ze in een onbewaakt ogenblik te kennen gegeven dat ze wel al seksuele ervaring hebben en er wat losser te-gemover staan. Het gaat om een verschijnsel dat volgens de opgevoerde hulpverle- ners cultureel bepaald is. Voor

Tiener wacht inrichting na poging tot verkrachting

ZWOLLE, woensdag De rechtbank in Zwolle heeft besloten een 12-jarige jongen uit Almere in een inrichting voor jeugdigen te plaatsen. Hij had geprobeerd een 5-jarig meisje uit zijn woonplaats te verkrachten.

Volgens de rechtbank is de verdachte enigszins verminderd toerekeningsvatbaar. Een psychiater en een psycholoog oordelen dat de tiener ernstig gedragsgestoord is, dat zijn geweten gebrekkig functioneert en dat hij ook in zijn ontwikkeling is gestoord.

Volgens deze deskundigen bestaat er een groot gevaar voor herhaling van crimineel gedrag, al dan niet seksueel gewelddadig. Beiden hebben geadviseerd tot plaatsing in een inrichting.

De rechtbank volgt dat advies. Het vonnis is overeenkomstig de eis van de officier van justitie, twee weken geleden. TEL 7-2 (ANP)

ZWOLLE, 6 FEBR. De rechtbank in Zwolle heeft besloten een twaalfjarige jongen uit Almere te plaatsen in een inrichting voor jeugdigen. De jongen heeft geprobeerd een vijfjarig meisje uit zijn woonplaats te verkrachten toen ze op een speelplaats speelde.

De rechtbank houdt het bij een poging. Zij heeft de jongen vrijgesproken van verkrachting, omdat de twaalfjarige niet bij het meisje zou zijn binnengedrongen. Het vonnis is overeenkomstig de eis van de officier van justitie, twee weken geleden. De rechtbank behandelde de zaak — zeer uitzonderlijk in strafzaken met minderjarigen — in aanwezigheid van de pers wegens het algemeen belang.

De rechtbank heeft er in haar vonnis rekening mee gehouden dat de jongen enigszins verminderd toerekeningsvatbaar is. Een psychiater en een psycholoog die hem hebben onderzocht oordelen dat de jongen ernstig gedragsgestoord is, dat zijn geweten gebrekkig functioneert en dat hij ook in zijn ontwikkeling is gestoord. De jongen heeft naar het oordeel van beide deskundigen te weinig vermogen tot sociale aanpassing en kan snel worden beïnvloed. Volgens hen bestaat er een groot gevaar voor herhaling van negatief gedrag, ook crimineel gedrag, al dan niet seksueel gewelddadig. Beiden adviseerden plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.

De jongen komt, zo bleek tijdens het proces, uit een gewelddadig gezin, dat meermalen met politie en justitie in aanraking kwam. Zelf werd het kind vorig jaar door een andere jongen verkracht. Dat had hem pijn gedaan en hij was kwaad geworden. Maar waarom hij de kleuter verkrachtte of aanrandde kon hij niet zeggen. (ANP)

Anoniem melden mishandeling kind niet meer mogelijk

Van onze verslaggeefster
Maria Hendriks

AMSTERDAM

Wie denkt dat een kind wordt verwaarloosd of mishandeld en daartegen iets wil ondernemen, kan nu nog kiezen uit een ratjetoe aan organisaties. De politie, de huisarts, de Kinderbescherming of de vertrouwensarts. Binnenkort verandert dat: in elke provincie komt één meldpunt kindermishandeling. Maar eerst wordt daarmee op vier plaatsen geëxperimenteerd.

Dat is nodig omdat twee bestaande meldadressen, de Buro's Vertrouwensartsen en de Raad voor de Kinderbescherming, gaan samenwerken. Bovendien gaan de meldpunten zich houden aan de Wet op de Privacy, die voorschrijft dat de ouders worden ingelicht als er een melding over hen is. Tot nu toe werken vertrouwensartsen meestal in het geheim.

Als een oma die zich zorgen maakt over haar kleinkind nu naar de vertrouwensarts gaat, kan zij anoniem blijven. De huisarts of de school die de vertrouwensarts belt om de informatie van oma te controleren, wordt in vertrouwen geraadpleegd. De ouders komen meestal niet te weten dat er een melding over hen is binnengekomen. Wanneer oma binnenkort bij het meldpunt komt, wordt getoetst wie zij is, al kan ze wel eisen dat haar naam geheim blijft voor haar zoon en schoondochter. De ouders moeten binnen veertien dagen horen dat er een melding over hen is binnengekomen. Na zes weken hebben ze het recht hun dossier in te zien.

Als het meldpunt de school, het consultatiebureau of de crèche belt om te horen of zij het verhaal van oma kunnen onderschrijven, komt de naam van de leerkracht, de kinderarts of de groepsleidster in het dossier, tenzij zij een belangrijke reden hebben om anoniem te blijven. Ook vraagt het meldpunt welke informatie aan de ouders mag worden bekendgemaakt.

Het is niet meer mogelijk zonder medeweten van de ouders een netwerk op te zetten van informanten rondom een kind. Dat gebeurt nu als een melding alarmerend genoeg is, maar niet hardgemaakt kan worden. De vertrouwensarts vraagt in dat geval instanties rondom het gezin enige tijd op de mogelijkheid van mishandeling te letten.

De afhandeling van meldingen blijft hetzelfde als voorheen. Afhankelijk van de bevindingen zorgt het meldpunt ervoor dat er of hulp komt voor het gezin, of dat de Raad

voor de Kinderbescherming wordt ingeschakeld, bijvoorbeeld als het beter is het kind uit huis te plaatsen.

Ofschoon de Wet op de Privacy al jaren in werking is, hebben de vertrouwensartsen zich lang verzet tegen meer openheid. Zij zijn bang dat er minder meldingen komen en dat artsen, leerkrachten en hulpverleners niet meer willen meewerken. Daarbij bestaat de kans dat ouders die horen dat er onderzoek naar ze wordt ingesteld, hun woede op de kinderen afreageren. Of zich onttrekken aan hulp door snel te verhuizen.

B. Samsom, tot 1 januari directeur van de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensartsen: 'We moeten kijken of opheffen van de anonimiteit de bereidheid om te melden in de weg staat. En of openheid leidt tot nijd bij de ouders. Gelukkig zijn er uitzonderingen mogelijk. De modelprojecten moeten aangeven waarom. Daarmee krijg je in kaart wie hoe vaak en om welke reden anoniem wil blijven.'

Als de belangen van de ouders botsen met die van het kind, kan het meldpunt, dank zij de uitzonderingen die tijdens de proefperiode zijn toegestaan, kiezen voor geheimhouding in belang van het kind. De Raad voor de Kinderbescherming werkt al langer in alle openheid en ziet het probleem van de nieuwe werkwijze niet.

Ton Veldkamp van het Landelijk Bureau van de Raad: 'Ik ben opgegroeid met openheid naar gezinnen toe, dus ik stap gemakkelijk op ze af. Er is in dit land koudwatervrees bij professionals. Hulpverleners moeten de moed hebben in gezinnen waar het niet goed gaat tegen de ouders te zeggen: dit melden we bij de raad, want wij nemen de verantwoordelijkheid niet meer.'

'We moeten ervan af alles in het geheim te willen doen. Mishandeling is heel lang taboe geweest en als het blijft in de sfeer van geheimhouding, bevestig je dat taboe alleen maar. Opvoeden is moeilijk. Niet alle ouders zijn daartoe goed uitgerust, en geweld gebruiken is niet in de haak. Dat standpunt kun je alleen uitdragen als je er openlijk mee omgaat.'

Kindermishandeling melden kan nog steeds anoniem

De regering wil dat ouders die worden beschuldigd van kindermishandeling inzage krijgen in hun dossier. Daarin hoort ook de naam te staan van degene die de mishandeling heeft gemeld. Toch kun je volgens G.J. Vermeer van het Buro Vertrouwensarts in Leeuwarden gewoon anoniem blijven.

cor-peter pasma

Ouders die van kindermishandeling worden verdacht krijgen twee weken nadat een onderzoek is gestart bericht. Na zes weken mogen ze het dossier inkijken. Voor zo'n onderzoek wordt vaak met mensen uit de directe omgeving gesproken, zoals familie, vrienden, kennissen, leraren, enzovoort. Die moeten van de regering zo veel mogelijk met hun naam in het dossier komen. Het kabinet vindt dat mensen het recht hebben te weten dat er een onderzoek naar hen gaande is. Het is dus nog geen wet, maar een plan.

Primeur 9/2

Per 1 maart beginnen experimenten in Friesland, Groningen, Drente en Amsterdam. Tijdens de proefperiode van een jaar werkt het Buro Vertrouwensarts Leeuwarden met de richtlijnen uit het voorstel. Daarbij hoort ook een centraal meldpunt voor kindermishandeling. Vermeer wil met het experiment de waarde van het anoniem melden bewijzen. 'Wij doen juist mee aan het experiment om de overheid te laten zien dat we goede redenen hebben gehad om deels in het geheim en anoniem te werken.' Vermeer zegt dat iedereen die aangifte doet van kindermishandeling gewoon anoniem kan blijven. 'Het wetsvoorstel laat genoeg ruimte voor een anonieme melding. Voor bureaus die aangifte doen verandert er helemaal niets. Wij weten natuurlijk vaak wel wie gebeld heeft, maar iemand die niet in het dossier wil, komt er ook niet in. Ook niet iemand die beroepsmatig bij de kinderen betrokken is, een leraar bijvoorbeeld.'

Anoniem melden?

De overheid wil niet langer dat professionele hulpverleners anoniem blijven als zij een geval van kindermishandeling melden. De ouders hebben er recht op te weten wie hen beschuldigt. In vier regio's wordt geëxperimenteerd met het opheffen van vertrouwelijkheid voor 'professionals'.

Een goed idee? VK 10-1

M. ten Berg, coördinator stichting Landelijk Meldpunt Kindermishandeling: 'Het anoniem melden van kindermishandeling blijft mogelijk, laat daar geen misverstand over bestaan. Er zijn twee soorten van anonimiteit: die ten opzichte van het meldpunt en die ten opzichte van het gezin. Personen die anoniem willen blijven ten opzichte van het gezin, blijven dat ook.'

'Alleen professionele hulpverleners die een relatie hebben met het gezin, worden door de overheid in principe geacht dat onder eigen naam te melden. Als ze daar legitieme bezwaren tegen hebben, kunnen ze wel anoniem blijven. De komende tijd onderzoeken we welke redenen een hulpverlener kan hebben om anoniem te blijven. Iemand kan bijvoorbeeld bang zijn dat zijn cliënten de relatie verbreken, als bekend wordt dat hij een melding heeft gedaan.'

'Als iemand opbelt, zal hem wel gevraagd worden om openheid, maar wie dat niet wil, blijft anoniem. Voor ons is het wel handig om namen en concrete zorgen te hebben, want daarmee sta je sterker tegenover de ouders dan met vage vermoedens. Die kunnen overigens ook altijd gemeld worden. Het heeft niets te maken met de angst voor valse meldingen. Dat komt maar heel zelden voor.'

P. Gomperts, vertrouwensarts: 'De overheid wil meer openheid. Daar zijn wij op zich niet tegen, maar we willen voorkomen dat de meldingsbereidheid afneemt, dat het kind gevaar loopt en dat de hulpverlening niet op gang komt doordat het gezin te vroeg wordt geïnformeerd over de kindermishandeling.'

'Stel dat het kind op school vertelt dat het wordt misbruikt. De school meldt dat aan de vertrouwensarts. En die gaat naar het gezin en vertelt wat de school heeft gemeld. Dan loopt het kind ernstige risico's op repercussies. Het belang van de ouders om geïnformeerd te worden, kan overstegen worden door het belang van het kind.'

'Op dit moment verandert er overigens niets. In vier regio's wordt geëxperimenteerd, in de rest van het land niet. Iedereen kan een vermoeden van mishandeling blijven melden. De anonimiteit van zowel een gewone melder als van een professionele melder ten opzichte van een gezin blijft op dit moment in stand.'

G. Riphagen, woordvoerder van het ministerie van VWS: 'We wil-

len dat burgers anoniem kunnen blijven tegenover het gezin waar het om gaat. Professionals zijn, denken we, voldoende onderlegd om te motiveren waarom zij een melding hebben gedaan. Zij komen met naam en toenaam in het rapport.'

'Een andere zaak is dat men er recht op heeft te weten dat er onderzoek wordt gedaan naar mogelijke mishandeling. We willen niet dat een gezin maandenlang in het verdachtenhoekje verblijft, terwijl men daar niet van op de hoogte is. Het idee is dat ouders na een paar weken te horen krijgen dat er een melding is gedaan. Na zes we-

ken mogen ze het dossier inzien. Daarin staan in principe de namen van de professionals. Niet van de burgers, tenzij ze er geen enkele moeite mee hebben.'

L. Korteweg, directeur basisschool De Vliet in Groningen: 'Bij een vermoeden van mishandeling kunnen we anoniem een vertrouwensarts inschakelen, maar als de kinderscherming in actie komt, is die anonimiteit verdwenen. Daar hebben we wel eens bezwaar tegen gemaakt, maar de kinderscherming wuifde dat weg. Een gevolg kan zijn dat een kind door de ouders onder druk wordt gezet niets meer op school te vertellen. De vertrouwensrelatie die je met een kind had, is dan kapot.'

B. Crouwers, woordvoerder van de Registratiekamer: 'De ouders hebben recht op inzage in het rapport, als hun kind jonger is dan zestien jaar. Want zij zijn de vertegenwoordigers. Ze hebben er ook recht op te weten waar de gegevens vandaan komen, dus wie de bronnen zijn. Maar de Wet op de Privacy geeft de houder van het rapport het recht een bron te beschermen. Als de ouders het daarmee niet eens zijn, kunnen ze naar de rechter stappen.'

Iris van Wijtvliet, interim-hoofd van een kinderdagverblijf: 'Ik heb er op zich geen moeite mee mijn naam te noemen, zodat die in het dossier terecht komt. Maar het is niet goed tegenover het kind, want je loopt het gevaar dat het je niet langer vertrouwt. Als thuis duidelijk wordt dat het kind jou iets heeft verteld, of dat jij iets hebt ontdekt, denkt het kind dat jij hebt geklikt.'

'Stel dat de school of het kinderdagverblijf iets aan de vertrouwensarts meldt en dat het via de huisarts in het gezin terecht komt. Dan loop je de kans dat het kind de klappen krijgt.'

Harmen Bockma

Homohaar groeit op scholen met allochtone leerlingen

Van onze verslaggeefster
Mirjam Schötteindreier

AMSTERDAM

Op veel scholen neemt het taboe op homoseksualiteit toe. Die homovijandigheid hangt volgens A. van den Akker, medewerkster van de GG&GD in Utrecht, samen met de toename van het aantal allochtone leerlingen. 'Homoseksualiteit is onder Marokkaanse en Turkse leerlingen absoluut taboe', concludeert zij op grond van contacten met Utrechtse scholen, verpleegkundigen en schoolartsen en met instanties als Riagg en JAC, waarover zij volgende maand rapport zal uitbrengen.

De gebruikelijke voorlichting over homoseksualiteit sluit nauwelijks aan bij de denk- en leefwereld van veel allochtonen, stelt Van den Akker. 'Je mag als moslimjongen wel "experimenteren", zoals ze dat noemen. In bepaalde zin mag er veel meer, is hun cultuur sowieso een stuk lijfelijker dan de onze. Maar waag het niet dat soort contacten te benoemen als homoseksueel. "Het mag niet van onze religie", zeggen de leerlingen altijd. Het is taboe om erover te praten.'

Het is een verschijnsel dat zich volgens R. van der Drift, voorlichter bij het COC in Den Haag, in alle grote steden voordoet. Hij leidt dit af uit de afname van het aantal voorlichtingsbijeenkomsten van het COC op scholen. 'Een paar jaar geleden gaven we in steden als Nijmegen en Delft nog vijftig voorlichtingsbijeenkomsten per jaar; tegenwoordig zijn dat er in het grotere Den Haag maar dertig.'

De laatste twee, drie jaar bellen leraren de homogroep van de onderwijsvakbond Abop op met klachten over leerlingen die hun leraar uitschelden op de gang. Tien jaar geleden begonnen leraren voor hun homoseksualiteit uit te komen. 'Men deed niet zo moeilijk toen', weet Abop-bestuurder E. Hoze-mans. Maar intussen ziet ook hij dat die algemene, passief-tolerante houding met de veranderde leer-

lingpopulaties anders is geworden.

Een paar maanden geleden hield de homogroep in Amsterdam een studiedag. 'Voor het eerst sinds jaren meldden er zich weer mensen onder schuilnaam', zegt P. Dankmeijer, die docenten bijschoolt over homo-emancipatie in een multiculturele samenleving. 'Mijn ervaring is dat hoe zwaarder een klas is, hoe moeilijker er valt te praten. Als een klas gemengd is, gaan leerlingen met elkaar in debat.'

COC-voorlichter Van der Drift: 'In de jaren tachtig waren de meeste vooroordelen verdwenen. Nu zie je hele klassen zich als een oester sluiten als het over homoseksualiteit gaat. Het taboe loert weer om de hoek.' Dankmeijer werd zelf ooit vastgegrepen door een lts-leerling in Amsterdam-Noord: of hij mis-

'Homoseksualiteit is bij Marokkanen en Turken taboe'

schien even in elkaar geramd wilde worden. Een Rotterdamse COC-voorlichter zegt in zijn eigen stad 'geen problemen' te hebben. 'Maar ik weet dat in Amsterdam een paar scholen geen voorlichters meer uitnodigen, omdat ze niet zeker weten of die weer heelhuids naar huis kunnen.'

GG&GD-medewerkster Van den Akker is diep in de materie gedoken, nadat een project voor homo-voorlichting, waarmee in 1987 was begonnen, was geflopt. Destijds ging de interesse op scholen meer uit naar verschijnselen als 'seksueel geweld'. Om die reden werd besloten tot een 'behoeftenpeiling' op scholen.

Leerlingen werden bestookt met voorlichting over aids, veilig vrijen en allerhande informatie ter bevoor-

dering van een vreedzame multiculturele samenleving, maar veel van die informatie bleek langs hen heen te gaan, zegt Van den Akker.

Bij Turkse of Marokkaanse meisjes bijvoorbeeld ging veel voorlichting verloren omdat zij heel andere dingen aan hun hoofd hadden. Een veel brandender vraag voor hen was: is mijn maagdenvlies nog intact?

Bij nogal wat Marokkaanse jongens kwam de boodschap over de noodzaak van condoomgebruik niet aan. 'Door ons periodieke gezondheidsonderzoek op de scholen kwamen we er achter dat heel wat Marokkaanse jongens rond hun vijftiende in sex worden geïnitieerd door een prostituee. Vaders, broers of ooms nemen hen mee. Condoomgebruik geldt hierbij als zeer onmannelijk. Wij moeten ze uitleggen wat dat straks betekent voor hun onbevleete vrouwen, waar ze al die tijd op school vanaf zijn gebleven', vertelt Van den Akker.

Haar verkenning liet zien dat seksuele voorlichting in een multiculturele samenleving om een andere, althans aanvullende, denkwijze en aanpak vraagt. 'Waar we echt van schrokken was hoezeer docenten tobben met seksualiteitsvraagstukken die bij vakken als biologie, verzorging of maatschappijleer om de hoek kwamen kijken', aldus Van den Akker.

Het COC wil de zich nieuw aftekenende homo-vijandigheid niet louter in de schoenen van allochtonen schuiven. Op een vergadering van de COC-afdeling Utrecht schampert iemand: 'Denk niet dat wij ooit een streng-christelijke school in komen', want daar wordt de koers nog steeds bepaald door *Corinthe 6*, vers 10, en *Richteren 19*, vers 22-30. Van den Akker: 'Toch vind ik dat over homo-vijandigheid onder allochtonen gesproken moet worden. Want respect voor een andere cultuur stopt waar de intolerantie begint. Ik vrees Bolkestein-effecten. Ik zeg dus: haak niet af, maar verdubbel de inspanningen!'

UK 17.02.96

Zit er een homo op deze school, meester?

In reactie op het artikel 'Homohaar groeit op scholen met allochtone leerlingen' (*de Volkskrant*, 17 februari) het volgende. Al tien jaar ben ik werkzaam als docent. In het begin werd mij dringend verzocht om niet voor mijn homoseksualiteit uit te komen voor de klas. Ik heb echter mijn eigen weg gevonden in de omgang met mijn geaardheid en het leraarschap.

Als het schooljaar weer begint met nieuwe scholieren, komt er al snel een vraag over homo's. Voorzichtig steekt een meisje haar vinger op. 'Meester, ik heb gehoord dat er een homo op deze school zit.' 'Wat?', antwoord ik verbouwereerd. 'Wie is het, vertel me, ik weet het niet!' Beduusd zwijgt ze, evenals de rest van de klas.

Na een paar weken vraagt een ander: 'Meester, wanneer ontdekte u het?' De leerlingen willen een verhaal horen. Voor een verhaal ben ik nooit te beroerd. Na afloop zegt een Marokkaanse jongen: 'Je bent geen echte homo, je vertelt maar wat. Je moet mij bewijzen dat je zo bent.' Waarop ik antwoord: 'Als ik je moet bewijzen dat ik zo ben, word ik ontslagen.' Totaal geen problemen met hem of de klas gehad.

Vier jaar geleden zijn we begonnen met Turkse ongemotiveerde jongens die niet waren ingeschreven bij een school. Mij werd dringend geadviseerd niet open te zijn over mijn homoseksualiteit omdat we de groep direct kwijt zouden raken. Alsof ik begin met 'Hallo, ik ben Peter en ik ben homo.'

Na een jaar begonnen de problemen. Als ik in de Turkse groep kwam, klonk steeds het woord 'hibne', wat Turks is voor flikker. De spanning was om te snijden. Alleen door middel van een grapje kon ik de spanning bij hen wegnemen.

Ik meldde de staf dat het tijd was om het thema homoseksualiteit te bespreken met deze groep, omdat ik me door hen gediscrimineerd voelde. 'Je kunt dit toch ook gewoon negeren?', kreeg ik tot mijn verbazing te horen. Als vrouwen worden lastiggevallen, moet ik lessen draaien over vrouwvriendelijkheid. Maar

nu het om homoseksualiteit gaat, zou negeren de oplossing zijn?

Toch de les gedraaid. Een jongen zei: 'Een homo gaat door het raam naar binnen en een hetero door de deur, dus is het fout.' Waarop ik antwoordde: 'Dus voor jullie is dit niet vreemd. Voor het huwelijk gaan sommige Turkse jongens soms door het raam naar binnen, omdat door de deur niet mag.'

Na een korte stilte begon de jongen luid te lachen. 'Meester, u heeft gelijk.' Vanaf dat moment kon er ook gemakkelijk over mij als homoseksueel gesproken worden. Het woord 'hibne' viel niet meer en ik werd niet anders behandeld dan andere mannelijke collega's.

In de afgelopen jaren hebben we er veel allochtonen bij gekregen, onder wie veel moslims. Velen omhelzen me als begroeting en zijn graag bij me in de buurt. Sporadisch komt het tot gesprekken over de mannelijke liefde in de Nederlandse en islamitische cultuur.

De fysieke houding tussen jongens en mannen is in de islamitische cultuur geen probleem. In onze calvinistische cultuur wel, jammer genoeg. Dat de jongens zich vriendschappelijk ten opzichte van mij gedragen, is enkele van mijn Nederlandse collega's een doorn in het oog. De islamitische ouders zijn juist erg positief. Ze zijn blij dat hun zoon zich prettig en vrij voelt op school.

Voor mij is het van belang dat ik met respect en eerbijheid omga met mijn leerlingen. En grenzen aangeef wat betreft hun lichamelijkeheid, zoals er grenzen aan de verhouding leerkracht - leerling zijn. Regelmatig wordt wel te kennen gegeven dat mijn omgang met de leerlingen mij problemen zou kunnen opleveren. De angst hiervoor weerhoudt velen een vrije en binnen grenzen aangegeven fysieke omgang met collega's en leerlingen te hebben.

Terwijl ik al jaren met veel plezier en toewijding mijn werk als leerkracht verricht. Zwijgen over mijn geaardheid maakte me kwetsbaarder dan er open over te zijn. AMSTERDAM Peter van Maaren

Brits parlementslid geschokt door ins en outs orale sex in meisjesblad

Van onze correspondent
Bert Wagendorp

LONDEN

Peter Luff, parlementslid voor de Britse Conservatieve Partij, is veertig jaar. Soms bladert hij in de meisjesbladen van zijn tienjarige dochter en leert dan allemaal dingen die hij nog niet wist. Over sex. Daarom wil Luff dat er een wet komt die het uitgevers verplicht een minimumleeftijd op de cover van hun tijdschrift te vermelden.

Directe aanleiding voor Luffs plan was een verhaal in het novembernummer van *TV Hits*, waarin voor de tien- tot veertienjarige lezersjes van dat blad alle ins en outs van orale sex uit de doeken werden gedaan. Kennelijk stonden daar zaken in beschreven die Luff, 'zelfs op mijn gevorderde leeftijd', nog niet kende. Hij was 'van afschuw vervuld'.

Britse meisjesbladen heten *More!* en *Sugar* en *It's Bliss* en *Mizz* en *19* en *Shout*. Het aantal titels en oplages bewijzen dat het een om een lucratieve markt gaat. Het grootste blad, *Sugar*, heeft een oplage van 270 duizend. De bladen richten zich op meisjes tussen twaalf en negentien jaar oud. De gemiddelde lezeres is rond de veertien, maar ook onder tienjarigen zijn er al veel regelmatige lezeressen.

Sex vormt een uitermate belang-

rijk element in de bladen. Afgaande op de jongste edities van *Sugar* en *More!* zelfs veruit het belangrijkste element.

Sugar komt met een zestien pagina's tellende bijlage ('Sex en jij'), voegt daar nog een verhaal over magische krachten om elke gewenste jongen te pakken te krijgen aan toe en heeft als uitsmijter een aantal gratis posters van mooie jongens

'Mijn vriendje ging naar bed met mijn broer'

'die jouw boter zullen doen smelten'.

More! doet voor dit alles niet onder. 'Mijn vriendje ging naar bed met mijn broer', luidt een ankeiler op de cover. Verder deed het blad onderzoek naar de vraag 'wat zijn kus zegt over zijn sexleven', offereert het de lezeresjes een erotisch verhaal ('Hij trok me naar zich toe terwijl hij mijn bloesje openknoopte en op mijn tepels zoog'), levert het enkele tips over hoe met geuren een lekkere jongen te verleiden en kan

de dertienjarige uit de *Steamy Sex Test* afleiden of zij op het nieuwe vriendje valt uit liefde dan wel uit pure lust.

Uitgevers vinden het wetsvoorstel onzin. Zij geloven dat de bladen een zinnige aanvulling vormen op de seksuele opvoeding thuis en op school. Bovendien zorgt volgens hen de markt zelf er wel voor dat al te expliciete sex wordt uitgebannen: winkels zouden bladen die te ver gaan uit de schappen weren. Een ander argument is dat volgens de uitgevers ouders zelf wel kunnen uitmaken wat ze hun kinderen willen toestaan te lezen.

Maar, zeggen de uitgevers, het beste argument om af te zien van waarschuwingen als '16-plus' is dat een tijdschrift met die vermelding voor een veertienjarige helemaal onweerstaanbaar wordt. 'En daarmee zou meneer Luffs voorstel de zaken alleen maar verslechteren.'

Luff vindt van niet. 'Ik zeg niet dat mijn wetsvoorstel de perfecte oplossing is. Het is alleen maar een manier om ouders wat meer informatie te geven, een richtsnoer. En niet alleen vanwege de seksueel expliciete dingen. Dit soort tijdschriften is ook erg seksistisch. Ze gaan alleen maar over sex en jezelf voorbereiden op jongens. Niks over andere dingen waarover meisjes zouden moeten nadenken - carrières of sporthelden.'

Oude pedofiel na jaar vrij

GVA 8-2-96

Familie van slachtoffer wil dader uit buurt weg

De vrijlating van een 85-jarige pedofiel uit Tubeke (Tubize), in 1994 voor het assisenhof van Brabant veroordeeld tot vijftien jaar dwangarbeid voor zedenfeiten met een tienjarig meisje, zorgt in deze Waals-Brabantse gemeente voor heftige reacties. De man kwam na koninklijke gratieverlening al eind 1995 vrij en ging zich weer in de streek vestigen.

Van onze redacteur

De bejaarde pedofiel Zénon D. stond in de gemeente be-

kend als een vriendelijke papa-op-jaren. Hij was nog koster geweest, hielp mee bij het schoolfeest, en als iemand een kinderoppas zocht bood hij zich spontaan en kosteloos aan.

Zénon D. was ook de vriend des huizes van het gezin P., dat tegenover hem woonde. Een jaar lang zou hij zich aan het dochttertje van het gezin vergrijpen zonder dat iemand argwaan kreeg. Het meisje dierf aan niemand iets vertellen, want Zénon had ermee bedreigd in dat geval haar moeder te zullen vermoorden.

Tot ze op een dag tóch haar hele verhaal deed aan haar oudere zus. En op 4 november 1992 bekende de bejaarde pedofiel zijn seksuele esbatten met zijn buurmeisje.

Vrij

De man werd opgepakt, na 48 uur weer op vrije voeten gesteld, en kwam zich terug in het huis tegenover zijn slachtofertje vestigen. Pas na ingrij-

pen van het Waalse "Kind en Gezin" verhuisde hij naar het appartement van zijn dochter aan de kust. Daar bleef hij tot zijn proces.

Zénon D. werd op 14 september 1994 voor het assisenhof van Brabant schuldig bevonden, veroordeeld tot 15 jaar dwangarbeid, en opgesloten in de gesloten instelling van Saint-Hubert, ook al had het openbaar ministerie slechts om een voorlopige straf gevraagd. Twee weken nadien diende zijn advocaat een gratieverzoek in, dat op 1 september 1995 door koning Albert werd ondertekend: de straf werd van 15 jaar teruggebracht tot drie. En even vóór Kerstmis, na het uitzitten van éénderde van zijn straf, werd hij vrijgelaten.

Bij de voorwaarden tot vrij-

lating: de man mocht niet in de omgeving van zijn slachtofertje gaan wonen. Maar wat bleek? Hij vestigde zich in Henuyères, vijf kilometer van Tubeke. En dat vinden ouders, sympathysanten en welzijns-werkers te dichtbij.

Gratie

Volgens het ministerie van Justitie worden elk jaar zowat 4000 gratieverzoeken ontvangen. Die verzoeken kunnen aan de koning, aan het parket, of aan de minister van Justitie zijn gericht. Maar zij komen hoe dan ook uiteindelijk allemaal bij de dienst die zich op Justitie met genadeverzoeken bezighoudt.

Die dienst maakt de verzoeken over aan het parket voor advies. Voor gedetineerden

wordt eveneens het advies gevraagd van de gevangenisdirectie en van de administratieve commissie. Daarbij is ook een psychiater betrokken.

De dienst van de genadeverzoeken formuleert dan een uiteindelijk advies. Maar de minister van Justitie kan dit volgen of verwerpen: hij alleen beslist. Dan wordt het door de koning ondertekend.

In het geval van de bejaarde pedofiel waren de adviezen van het parket, de gevangenisdirectie en de administratieve commissie positief. Daarop liet justitieminister Stefaan De Clerck de man voorwaardelijk vrij.

Volgens Justitie wordt hooguit één op de vier gratieverzoeken door de minister positief behandeld. Het gaat dan meestal om kleinere straffen.

kind zou de man haar oneerbare voorstellen hebben gedaan en ten slotte volledige seksuele betrekkingen met haar hebben gehad. Toen de feiten gebeurden was ze 13 jaar oud. Beklaagde wordt omschreven als een perverse psychopaat. Hij gaf tegenover de rechtbank toe dat hij zich "van zeer nabij" met de opvoeding van het meisje had ingelaten.

80 kinderpornovideo's in pedofiliedossier

GVA 8-2-96

Van onze redactrice Désirée De Poot

Brussel — In het kader van het onderzoek in het kinderpornografie- en pedofiliedossier heeft de gerechtelijke politie tachtig video's met kinderporno in beslag genomen. De hele zaak van de kinderpornografie kwam vorige week aan het licht. Bij de rijkswachter, die de service naar de klanten leidde, en een aantal klanten zijn niet alleen de klantenlijsten gevonden, maar ook advertenties en brochures.

In het daaropvolgend onderzoek is de gerechtelijke politie binnengevallen bij twee videotheken in Brussel. De speurders troffen tachtig cassettes met kinderpornografie aan. De uitbaatster van de videotheken, de 32-jarige Laila G., werd al opgepakt voor gelijksoortige overtredingen. Ook nu werd de vrouw aangehouden.

Ondertussen blijkt dat de politie van Woluwe tussen 1992 en 1995, vijftien processen-verbaal opmaakte tegen Alain G., een ingenieur uit Sint-Lambrechts-Woluwe, die vorige week al is opgepakt. De man werkte in een dienst voor opvang van vluchtelingen uit ex-

Joegoslavië. Telkens ging het over zedenfeiten met minderjarigen uit ex-Joegoslavië. Agenten vonden bezwarend materiaal bij Alain G. thuis.

De ex-partner van Alain G. moet binnenkort voorkomen omdat ze hun kinderen tijdens het bezoekrecht niet wilde afgeven aan Alain G. omdat hij ze niet gerust kon laten. Maar ook die klacht werd opzij geschoven, net als de vijftien PV's.

De gerechtelijke politie blijft zoeken naar klanten die gebruik maakten van de service van rijkswachter Hedwig H. Gisteren werden na huiszoeken zes klanten voorgeleid, met uitzondering van een fotomodel van 20 jaar, allemaal mannen tussen 42 en 57 jaar. Onder hen ook Raymond J., een 42-jarige arbeider uit Kontich. Dat betekent dat er sinds vorige week in het totaal zestien mannen werden opgepakt in deze zaak. Alle tien aanhoudingen van vorige week werden gisteren door de raadkamer bevestigd. Vandaag gaan rogatoire commissies naar Nederland. De Nederlandse politie heeft immers laten weten dat een map met foto's van harde kinderporno wacht op identificatie.

Pedofiel advocaat bij jeugdrechtbank

GVA 21-2-96

Belga

Brussel — De 54ste kamer van de correctionele rechtbank te Brussel heeft het onderzoek naar de pedofiele praktijken van Philippe Ferri, advocaat bij de Balie te Brussel, en vooral werkzaam in de sector van de jeugdrechtbank, afgerond. De man wordt beschuldigd van aanslag op de eerbaarheid en goede zeden alsmede van aanrakingen ten nadele van een dertigtal minderjarigen die door hem op raadplegingen in zijn kantoor werden ontvangen.

Meer bepaald als een jongere zich in zijn bureau kwam beklagen over het feit dat hij door zijn ouders was afgeranseld, beval de advocaat de adolescent zich te ontkleden opdat hij als een dokter zou kunnen nagaan en onderzoeken waarover de jongeman zijn beklag kwam maken. Bijna alle minderjarigen hebben ter zitting iets aan te merken op de betastingen en terloopse aanrakingen van de

geslachtsdelen door de advocaat. Het openbaar ministerie drong aan op de maximum straf voor beklagde. De uitspraak en vonnis in deze zaak wordt verwacht op 25 maart.

7 jaar gevangenisstraf voor pedofiel

Belga

Brussel — De 54ste kamer van de correctionele rechtbank te Brussel heeft onder het voorzitterschap van Claire De Grijsse Alain P., wegens pedofiele handelingen veroordeeld tot 7 jaar gevangenis. De voorzitter van de rechtbank diende klaarheid te scheppen in twee mekaar bestrijdende versies. Eén: die van het kind dat zou verzonnen hebben dat het door de bijzit van zijn moeder, Alain P., werd verkracht. Twee: die van beklagde die harnakkig loochent ooit maar iets verkeerd ten opzichte van het kind te hebben gedaan. De zaak kwam aan het rollen na klacht ingediend door de moeder van het kind in januari 1995. Steeds volgens het

Cinq ans de prison, dont un avec sursis

Le pédophile avait fait 21 victimes

Francis Volvert, 43 ans, demeurant à Braine-l'Alleud, a été condamné ce jeudi par le tribunal correctionnel de Nivelles à cinq ans de prison dont un avec sursis et à la déchéance, pendant dix ans, de ses droits civils et politiques.

Un jugement dont la sévérité s'explique par le nombre, la gravité et la variété des faits de pédophilie commis pendant un laps de temps peu banal. Un des dossiers les plus graves de ces dernières années, avait développé, le 11 janvier dernier, le substitut du procureur du Roi Pierre Rans dans ses réquisitions orales.

Les préventions mises à sa charge? Outrages publics aux mœurs, attentats à la pudeur avec et sans violences ou menaces, viols sur des mineurs âgés

de dix à seize ans. La période infractionnelle s'étale entre janvier 1989 et juillet 1995.

C'est presque par accident, si l'on ose dire, que cette affaire fut portée à la connaissance de la justice. Un jeune garçon, victime d'agression sexuelle de la part d'un membre de sa famille, dévoila le pot aux roses.

Les 21 victimes, tous enfants ou jeunes adolescents, ont subi qui des caresses qui des pénétrations anales.

L'homme était chauffeur de taxi et d'autocar pour un patron brinois. Il profitait de ses outils de travail pour offrir des «cours» gratuites et des apprentissages de conduite pour s'autoriser certains attouchements. Il montrait des revues pornographiques et disposait d'un superbe équipement vidéo pour la pro-

jection de cassettes de la même veine.

D'autres techniques consistaient à donner de l'argent ou des cigarettes. Il amenait ses victimes au restaurant ou dans un club réservé aux homosexuels en leur promettant d'aller plus tard rencontrer des prostituées. Il apprenait à un garçon de onze ans comment draguer une gamine de neuf ans; il lui arriva aussi de présenter «un client» à un autre gosse du même âge!

Selon le prévenu et le médecin psychiatre à qui il a été confié, l'explication est à trouver dans sa jeunesse perturbée: un enfant martyr, orphelin de père abandonné par sa mère, l'orphelinat, les abus sexuels. Un mariage en 1978 et une petite fille (qui a aujourd'hui seize ans) ne

semblent pas avoir apporté la sérénité chez cet homme caractérisé par une personnalité narcissique d'allure phallique orientée vers la pédophilie.

Le ministère public poursuit: Un danger réel pour la société. On comprend les craintes de voir cet homme rentrer à Braine-l'Alleud et la peur des familles de voir leur(s) enfant(s) tomber dans le même travers.

Il réclama un minimum de quatre ans de prison ferme suivie d'une longue période de probation assortie de conditions très strictes. L'avocat (M. Conrad) marqua son accord alors que plusieurs mères, présentes dans le prétoire, avaient aussi posé au président della Failla des questions quant à l'avenir de leurs gosses.

J. V. D.

Wet op Telecommunicatie verbiedt aftap-beveiliging

Van onze verslaggever Thom Meens DEN HAAG

Telefoons, faxen en andere telecommunicatie-apparatuur mogen niet meer worden beveiligd tegen aftappen. Dat zegt de nieuwe wet op de Telecommunicatie, die minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat in voorbereiding heeft. De wet wordt eind 1997 van kracht, net voordat in Europees verband de markt wordt geopend voor vrije concurrentie in de telecommunicatie.

De herziene wet stelt over het aftappen: 'Alle openbare telecommunicatienetwerken en diensten dienen vanaf het moment van introductie aftapbaar te zijn.' Volgens Jorritsma is de aftapbepaling in de wet opgenomen omdat dit in Euro-

pees verband is bepaald. De investerings- en exploitatiekosten voor de technische voorzieningen komen voor rekening van de telefoonbedrijven. Zij moeten aftappen technisch mogelijk maken.

De minister schrijft in een consultatiedocument over de nieuwe wet dat 'aftappen van telecommunicatie door de daartoe bevoegde autoriteiten en het verkrijgen van essentiële informatie, een onmisbaar middel zijn bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit en de bescherming van de staatsveiligheid'.

De aanpassing van de wet heeft alleen gevolgen voor nieuwe telefoonnetten. De bestaande netten vallen niet onder de nieuwe regels, maar ook hiervoor wordt aftappen mogelijk gemaakt. Het ministerie werkt op dit moment aan overgangswetgeving. Aanbieders van telecommunicatieverbindingen moeten de bestaande netten aanpassen opdat ze kunnen worden afgetapt.

De telefoonmarkt wordt niet helemaal vrijgegeven. KPN krijgt ook in de nieuwe constellatie de verplichting zorgen te dragen voor universele dienstverlening. Iedereen overal in het land moet op verzoek een telefoonaansluiting kunnen krijgen van KPN. Ook aan levertijden en storingsafhandeling worden eisen gesteld. KPN moet een aantal publieke voorzieningen als telefooncellen, kosteloze alarmnummers, inlichtingen en telefoongidsen blijven verzorgen.

Als de wet eenmaal van kracht is, verdwijnt het uniforme landelijke tarief voor de telefoon. De aanbieders van voorzieningen krijgen meer vrijheid hun tarieven te bepalen en dat geldt ook voor KPN.

Zie verder pagina 3, kolom 8

Vervolg van pagina 1

Voor het net dat KPN exploiteert, komt er een landelijk tariefplafond met maximumprijzen. Iedereen in het land kan telefoondiensten krijgen tegen ten hoogste deze prijzen.

De prijs van de telefoon gaat vrijwel zeker omhoog. Uit een internationale vergelijking door Verkeer en Waterstaat blijkt dat Nederland voor particuliere en zakelijke gebruikers aan de goedkope kant is. Alleen in het Verenigd Koninkrijk is de zakelijke gebruiker iets goedkoper uit, maar in België, Duitsland en Frankrijk zijn particulier en zakelijk verkeer duurder.

De minister heeft haast met de voorbereidingen van de nieuwe wet. De belanghebbenden, zoals telecommunicatiebedrijven en consumentenorganisaties, krijgen tot april de tijd hun zegje te doen. Daarna is de Tweede Kamer aan het woord.

In november gaat de wet naar de Raad van State, waarna het finale oordeel van de Tweede Kamer in het voorjaar van 1997 wordt verwacht. Eind volgend jaar kunnen de nieuwe marktpartijen aan de slag op de dan vrije telefoonmarkt.

Censuur-protest bij halve eeuw computer

Demonstranten tegen de nieuwe Amerikaanse censuurwetten voor Internet liepen woensdag te hoop bij de officiële herdenking van het begin van het informatietijdperk, vijftig jaar geleden in Philadelphia.

De Eniac, Electronic Numerical Integrator and Computer, werd in 1946 in gebruik genomen voor het berekenen van van nauwkeurige artillerietabellen. Het kolossale apparaat, de eerste volledig elektronische rekenmachine ter wereld, was nog volledig gebaseerd op elektronenbuizen. Het was te programmeren door invindende verbindingen met de hand te wijzen. Daarvoor was speciaal personeel aanwezig. De eerste werkelijk

programmeerbare rekenmachine, een computer in de hedendaagse betekenis van het woord, stamt uit 1949 en werd ontwikkeld door John von Neuman.

Herman Goldstone, een van de ontwerpers van het Eniac-project, zei woensdag dat het apparaat nog precies zo draaide als een halve eeuw geleden. 'Of, althans: het werkt nog. Dat is al opwindend genoeg.'

Vice-president Al Gore stelde in een herdenkingsceremonie bij de Universiteit van Pennsylvania de oude Eniac-computer weer in bedrijf, die daar bewaard wordt. Hij roemde het team dat het apparaat destijds bouwde en benadrukte het belang van overheidsinvesteringen in onderzoek. Op de protesten tegen het verbod van 'ontafsoenlijk' materiaal op openbare netwerken ging hij niet in.

Meer controle Internet geëist

PAR 3-2

(Van een verslaggever)

AMSTERDAM - De roep om bevestiging van Internet neemt steeds grotere vormen aan. De Duitse justitie onderneemt actie tegen Internet-aanbieders die medeplichtig worden geacht aan het verspreiden van racisme en kinderporno. Een Franse minister gaat zijn Europese collega's benaderen internationale regels te formuleren voor Internet.

rig jaar een onderzoek tegen ha aanbieden van mogelijk racistische teksten op de Digitale Staat. Justitie is nog steeds bezig uit te zoeken wie verantwoordelijk kan worden gehouden, de opsteller van de berichten of de Digitale Stad.

"Het is een nieuw medium, we moeten eerst uitzoeken hoe het systeem in elkaar zit," aldus een woordvoerder van justitie in Amsterdam.

In Nederland blijft het op dit terrein vooralsnog rustig. Afgelopen van de kleine christelijke partijen zijn er weinig voorstanders van het censureren van het wereldomvattende netwerk.

Justitie in Nederland stelt zich voorlopig nog zeer terughoudend op. Het openbaar ministerie heeft geen 'pasklaar antwoord' op de verspreiding van strafbare zaken op Internet. Op het moment nemen officieren van justitie een passieve houding in en reageren zij alleen op aangiften van derden, aldus een woordvoerder van het openbaar ministerie in Den Haag.

Deze opstelling staat lijnrecht tegenover die van de Duitse justitie, die een offensief begonnen lijkt om Internet van kinderporno en antisemitisme te zuiveren. Vorige week werd bekend dat het parket in Mannheim actie onderneemt tegen het verspreiden van teksten waarin de Holocaust wordt ontkend.

Eerder trad de Beierse justitie op tegen CompuServe, die in reactie op een huiszoeking de toegang tot enkele honderden nieuwsgroepen over seks en seksualiteit alsloot. De Duitse justitie vermoedde dat er via deze nieuwsgroepen kinderporno werd verspreid.

In Nederland spelen strafzaken rond Internet zich op veel bescheidener schaal af. In Amsterdam loopt sinds augustus vo-

lans met de censuur-ondermijnende werking van Internet geconfronteerd toen een cafébaan verboden boek over de gezondheidstoestand van voormalig president Mitterrand op het netwerk plaatste. Inmiddels zijn Internetters bezig met een Engelse vertaling van het boek.

Volgens de Franse ministers moeten er over Internet internationale afspraken komen, vergelijkbaar met het zeerecht. Op een bijeenkomst van Europese ministers later deze maand zal hij een initiatief presenteren.

Internet-aanbieders in Nederland noemen de buitenlandse pogingen om op grote schaal censuur toe te passen moeilijk uitvoerbaar. Een woordvoerder van een van de grotere Internetaanbieders in Nederland, Planet Internet: "Ik heb het vermoeden dat het een actie is van mensen die niet honderd procent wet hoe Internet in elkaar zit."

Planet Internet vindt dat Internet-gebruikers een eigen verantwoordelijkheid hebben. De Internet-aanbieder treedt in principe wel op tegen klanten die de wet overtreeden door racisme of kinderporno op hun home-page plaatsen. Dit is in de praktijk echter nog niet voorgekomen.

Brian Winston en Paul Walton

programma's voor de beveiliging van de dagelijkse gegevensuitwisseling.

Door wetenschappers is naar voren gebracht dat de Verenigde Staten, waar zich immers de backbone bevindt, vrijwel ongelimiteerde controle op het Net kan uitoefenen. Nu al hebben Internet-aanbieders onder druk van de staat bepaalde gebruikers in zowel Canada als de Verenigde Staten de toegang tot het Internet ontzegd.

In juni 1995 zou America Online, de grootste commerciële Internet-aanbieder voor de afzenders van berichten op de afzenders van berichten op de onderzochte mailinglijsten, volgens berichten per dag zo'n zes gebruikers hebben afgesloten wegens 'Net-misbruik'.

Sinds het begin van de jaren negentig moet een heel scala van groeperingen in de Verenigde Staten opboksen tegen oprukkende controle en privatisering. Het lijkt geen twijfel dat de staat het berichtenverkeer kan volgen.

En niet alleen de staat: volgens krantenberichten hebben in het Verenigd Koninkrijk particuliere beveiligingsdiensten zich aangesloten bij het GreenNet om activiteiten die ijverden tegen wegeaanleg in de gaten te houden.

De kwestie is deze: al sinds de uitvinding van de drukpers hebben alle communicatietechnologieën een democratiserend potentieel dat, zo leert de geschiedenis, doorgaans wordt onderdrukt. Het gevaar van de actuele Internet-retoriek is dat ze zich uitsluitend richt op de technische mogelijkheden en zo de aandacht afleidt van wat er eigenlijk gaande is.

Vrijheid op het Internet is geen automatisme maar moet, zoals gewoonlijk, langs politieke weg worden bevochten.

Brian Winston en Paul Walton zijn verboden aan het Centrum voor Journalistieke Studies aan de universiteit van Cardiff in Wales.

knecht van het multinationale bedrijfsleven.

De mythologen van het Internet noemen als bewijs van zijn 'onofficiële' en 'democratische' oorsprong de ogenschijnlijke, verrassende afwezigheid van prijsmechanismen en gezagsstructuren. Maar die afwezigheid is meer schijn dan werkelijkheid, en er komt dan ook snel verandering in. Medio 1995 heeft de National Science Foundation de backbone van het Net overgedaan aan drie particuliere telecommunicatie-kolossen, Sprint, American en Pacific Bell. Zij zijn nu de doorlaatposten, of voornaamste toegangspoorten.

Dus wat is nu het potentieel van het Internet voor de democratische

Ook in Cyberspace rukt het bespieden van burgers door de overheid in hoog tempo op

slacht, 80 procent blank en 70 procent Noordamerikaan, brengt 50 procent van hen veertig uur per week achter de computer door en heeft 30 procent een academische graad.

Volgens de Internet-mythologie is het net tot stand gebracht zonder vooropgezet plan en zonder structuur door individuele computer-enthousiasten die hun modems aan elkaar koppelden. In werkelijkheid werd het hoofdverbandingsnet, de backbone ('ruggraat') van het Internet oorspronkelijk opgezet en beheerd door de National Science Foundation, een organisatie van de Amerikaanse overheid. Het Net is een nevenproduct van de groei van de werelddeconomie, een dienst-

terseerde mengeling van een telefooncentrale en een omroeporganisatie. In zekere zin is het niet revolutionairder dan een wereldwijd netwerk van computers die via telefoonlijnen data uitwisselen, en dat doen computers al sinds ze bestaan, namelijk een halve eeuw.

En wat betreft beweringen over het Internet als het summum van democratie: volgens de Internationale Telecommunicatie Unie bevindt de helft van de mensheid zich

Als sommige mensen mogen geloven heeft de mens zich sinds het paradisijs niet in een staat van genade bevonden van het Internet.

In de extra dimensie die de cyberspace biedt, zo wordt betoogd, kan men eindelijk echt vrij zijn. Er is een virtueel wereld waarvoren democratie geschapen waar geen stem zwaarder weegt dan alle andere, niet gekluisterd door plannen of computermolochs — een wereld bovendien waar een vrijheid heerst die aan geen regels gebonden is.

Dat is bedrieglijke onzin die daarom zo schadelijk is, omdat iedere redelijke discussie over technologische veranderingen en sociaal beleid erdoor wordt vertroebeld of zelfs onmogelijk gemaakt.

Wie van een nieuwe technologie betoogt dat die verstrekkende gevolgen heeft, moet in de eerste plaats verklaren waarin die nieuwe technologie verschilt van de reeds bestaande — niet in haar technische mogelijkheden (daarin uit zich het falen van het technologisch determinisme) maar in de maatschappelijke verhoudingen en culturele verschuiven die haar hebben voortgebracht.

Bij alle galimede retoriek blijft elke poging hiertoe achterwege. Welnu, er is volstrekt niets nieuws in de mondiale maatschappelijke omstandigheden achter deze technologie.

'Het Net' is een soort gecompliceerde mengeling van een telefooncentrale en een omroeporganisatie. In zekere zin is het niet revolutionairder dan een wereldwijd netwerk van computers die via telefoonlijnen data uitwisselen, en dat doen computers al sinds ze bestaan, namelijk een halve eeuw.

En wat betreft beweringen over het Internet als het summum van democratie: volgens de Internationale Telecommunicatie Unie bevindt de helft van de mensheid zich

'Ploegen' gevolg verwrongen vrouwbeeld

Door onze redacteur
WUBBY LUYENDIJK

NRC

ROTTERDAM, 10 FEBR. Psychiaters en hulpverleners signaleren dat minderjarige jongens zich de laatste jaren vaker in groepsverband aan een meisje vergrijpen. De daders worden jonger en gewelddadiger, zeggen ze vandaag in deze krant, en zijn meestal van allochtone afkomst.

Het gaat om jongens die met een groep vrienden een meisje aanranden of verkrachten in een kelderbox, in een bubbelbad, maar vaker thuis. Het meisje is in de regel een bekende en wordt naar binnen gelokt voor een feestje of een computerspelletje. Een meisje 'ploegen' noemen ze het zelf, zegt de Utrechtse kinderpsychiater en seksuoloog F. Bruinsma. Een week geleden pakte de politie in Delft vijf jongens op, op verdenking van het meermalen

verkrachten van twee meisjes bij hen thuis. Ze zijn van Somalische, Marokkaanse en Liberiaanse afkomst.

Een helder beeld van de groepsdaders hebben de hulpverleners nog niet. Wel staat voor hen vast dat de jongens een aparte categorie vormen onder de minderjarige zedendelinquenten. Ze zijn maar amper voorgelicht, hechten zwaar aan hun vriendenclub en kampen eerder met een 'verwongen vrouwbeeld' dan met een ontwikkelings- of persoonlijkheidsstoornis, zoals de klassieke verkrachter.

In hun wereld leven twee soorten vrouwen: 'echte' meisjes, en 'makkelijke' meisjes, ervaren de hulpverleners. Met de makkelijke meisjes is seks legitiem, onder alle omstandigheden en of ze wil of niet. Volgens de Utrechtse criminoloog dr. Yücel Yeşilgöz is dat beeld voor een deel cultureel bepaald. In zijn in december verschenen proefschrift schrijft hij

dat Turkse en Koerdische jonge mannen de mogelijkheid krijgen hun mannelijke kracht te bewijzen, vooral met Europese vrouwen, want die zijn geen maagd meer.

Yeşilgöz: „Het punt is: de jongens worden door ouders en

PAG. 3 ZATERDAGS BIJVOEGSEL

vrienden beoordeeld op hun mannelijkheid. Ze leven met twee culturen. Ik las een dossier van een Turkse jongen die geprobeerd had een Nederlands meisje te verkrachten. Toen hij het verschil uitlegde tussen Nederlandse en Turkse meisjes, was het alsof hij verklaarde waarom je met een plastic bal wel kunt gooien en een porcelainen niet. Het feit riep geen enkele emotie op, hij begreep niet dat hij fout was geweest."

Wubby Luyendijk NRC
10-2

Delft, amper een week geleden. De politie pakt acht jongens van veertien tot zestien jaar op. Ze worden verdacht van diefstal met geweld en afpersing van leren jassen en sportschoenen. Vijf worden ook verantwoordelijk gehouden voor het tiemaal verkrachten van twee meisjes, dertien en veertien jaar oud. De meisjes deden aangifte toen de jongens 'veilig' achter slot en grendel zaten. Ze vertelden de politie dat ze meermalen bij de knapen thuis waren verkracht, ieder apart. Als ze niet bleven meewerken, zouden de jongens iedereen over de seks vertellen. Hun ouders inclusief.

De jongens — van Somalische, Marokkaanse en Liberiaanse afkomst — hebben de pee in dat ze vastzitten, vertelt een politiewoordvoerder. Maar spijt, zegt hij, hebben ze niet. En van verkrachting willen ze volgens hem niet spreken: beide meisjes waren in hun ogen 'niet zedig meer', dat betekende toch een vrijbrief voor seks? De jongens hebben een ander vrouwbeeld meegenomen uit hun land, verklaart de woordvoerder. „Bij hen onthouden zedige vrou-

wen zich tot aan een huwelijk van zoenen en seks. Doet een vrouw dat niet, dan is ze van iedereen. Van deze vooroordelen zijn deze twee meisjes het slachtoffer geworden. Intens triest. En ik sluit niet uit dat de jongens nog meer slachtoffers gemaakt hebben."

Hechte groepjes

Jongens die onder druk van een groep meisjes verkrachten of aanranden — er is weinig over bekend. Dat komt doordat de strafrechtelijke afhandeling van zaken met minderjarigen zich achter gesloten deuren afspeelt. Cijfers zijn nauwelijks beschikbaar. En als ze er zijn, zeggen ze misschien meer over afnemende maatschappelijke acceptatie dan over de feiten. In 1994 verhoorde de politie 450 minderjarigen in verband met een zedenzaak: exhibitionisme, incest, aanranding of verkrachting. Vijftig meer dan in 1991, twintig meer dan in 1980. Of ze dat samen met anderen deden, houdt noch het CBS noch de politie centraal bij.

Maar de Utrechtse kinderpsychiater en seksuoloog F. Bruinsma heeft de stellige indruk dat het aandeel groepszaken stijgt. Bovendien ziet hij de daders jonger en gewelddadiger worden. Dat beaamt psycholoog en pedagoog J. Hendriks, die in Leiden bij het Ambulant Bureau Jeugdwelezienszorg jonge zedendelinquenten behandelt, evenals M. Langendonk van de Rutgers Stichting in Amsterdam. Zij geeft minderjarigen seksuele vorming — een alternatieve straf die kinderrechtters groepsdaders nogal eens opleggen.

Steeds vaker loopt de Utrechtse kinderpsychiater aan tegen 'groepsgevallen', zegt hij. Tegen hechte groepjes jongens, vaak van allochtone afkomst, die op een gewelddadige manier op zoek gaan naar meisjes. Bruinsma: „Een meisje ploegen, noemen ze dat. Ze binden of houden haar vast en gaan er achter elkaar overheen. Degene die het meisje geregeld heeft 't eerst, de jongste 't laatst. Voor de kick, zonder enige remming, om hun maten te tonen dat ze de baas zijn, macht hebben. Voor sommigen is zo'n 'gangbang' een groepscode. Al is het, denk ik, nog niet zo ver als in Amerika, waar je een moord of een verkrachting moet plegen voordat je geïnitieerd wordt."

Sinds 1988 zag Bruinsma 140 minderjarigen op het politiebureau in verband met een zedenzaak. Van hen werden 44 verdacht van een groepsaanranding of dito verkrachting. Waar nodig, gaf de psychiater-psycholoog hun een behandeladvies. Dat kan variëren van een cursus seksuele voorlichting bij het Rutgershuis — een alternatieve straf die kinderrechtters vorig jaar aan 80 minderjarigen oplegden — tot opname in jeugdrichting Het Anker in Harreveld, voor een intensieve behandeling. Voor een grote groep zedendelinquenten geldt namelijk 'jong geleerd, oud gedaan'. Zo signaleert Amerikaans onderzoek uit 1986 dat ongeveer de helft van de volwassen zedendelinquenten het eerste seksuele vergrijp voor zijn achtentiende pleegt. Hendriks geeft vier jaar groepstherapie aan jonge daders van zedendelicten. De jongens zijn door de kinderrechtter tot behandeling veroordeeld. Soms in combinatie met een (voorwaardelijke) vrijheidsstraf, want vrijwillig laten ze zich niet behandelen. De psycholoog schat dat hij een twintigtal groepsverkrachters in therapie heeft gehad, van wie tachtig procent van allochtone afkomst.

Amper voorgelicht

Geen van de drie hulpverleners beschikt nog over een uitgekristalliseerd beeld van de 'groepsdader'. Wel staat voor hen vast dat de jongens een aparte categorie vormen. Deze jongens, zeggen ze, hebben eerder een 'verwongen' vrouwbeeld dan dat ze kampen met een persoonlijkheids- of ontwikkelingsstoornis. Anders dan de 'klassieke verkrachter' zijn ze meestal niet verwaarloosd, misbruikt,

verlegen of hebben ze moeite met het leggen van sociale contacten.

Sterker: ze hechten zwaar aan hun vriendenclub, te zwaar in de regel. Geïnspireerd door pornoboekjes, videofilms, 06-lijnen en opgehit door een groepslid met bovenmatige seksuele belangstelling, gaan ze 'een meisje pakken'. In een groezelige kelderbox, in het bubbelbad van het zwembad, of in een afgelegen buurt.

Maar veel vaker bij een jongen thuis, want meestal is ze een bekende. Onder het mom van een feestje of een middag computeren wordt ze binnen gelokt. Maar dan gaat de deur op slot, wordt een pornofilm opgezet, en laat de rest zich raden. Waarbij opvalt dat geen van de jongens ingrijpt, hoe hard het slachtoffer zich ook verzet.

De jongens zijn maar amper voorgelicht, ervaren de hulpverleners. In hun wereld leven twee soorten vrouwen: 'echte' meisjes en 'makkelijke' meisjes. Of zoals de jongens ze noemen: 'geile' meisjes, met wie seks legitiem is, onder alle omstandigheden, of ze nu wil of niet. Een beeld dat voor een deel cultureel is bepaald, weet dr. Yücel Yeşilgöz, onderzoeker bij het Utrechtse Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen. „Wat dat betreft verbaast het mij niet dat de daders allochtoon zijn. Althans voor zover het Turkse, Koerdische islamitische jongeren betreft. En ik sluit niet uit dat het ook opgaat voor Marokkaanse en Surinaamse jongens."

Yeşilgöz promoveerde vorig jaar op het proefschrift 'Allah, Satan en het recht: Communicatie met Turkse verdachten'. Turkse en Koerdische jonge mannen, schrijft hij, krijgen in culturele en religieuze context (de islam) de mogelijkheid hun mannelijke kracht te bewijzen. Ze mogen vrijen voor het huwelijk. Niet met getrouwde vrouwen en Turkse meisjes — die moeten als maagd in het huwelijk treden, anders verliezen ze hun eer. Maar met andere vrouwen, vooral Europese vrouwen 'kun je het doen' — die zijn geen maagd meer. Er bestaat zelfs een Turkse uitdrukking voor: Herkes şapur şapur, bize gelince yarabbi şükür — wat zo veel betekent als: 'jij doet het met iedereen, waarom dan niet met mij?' En volgens de Turkse rechtsopvatting is het niet vreemd dat vrouwen verkracht worden als ze eenmaal als 'slecht' te boek staan.

Yeşilgöz leest een passage uit zijn proefschrift voor. Een Turkse jongen vertelt: „Meiden doen het voor hun plezier of omdat ze van iemand houden. Maar bij mij is het zo: ik moet me bewijzen." Op de vraag hoe, antwoordt de jongen: „Meiden versieren, daar ben ik goed in. Als ik bijvoorbeeld met twee vriendinnen zou gaan, zouden al die jongens zeggen van: hé wat gebeurt er met hem? Is hij het niet meer of kan hij het niet meer?"

Deze jongens leven met twee culturen, zegt Yeşilgöz. „Ze worden door hun ouders en hun Turkse vrienden beoordeeld op hun mannelijkheid, maar horen op school dat het hier zo niet werkt. De drang zich te bewijzen, de Turkse tradities zijn ze daarmee niet kwijt. Ik las een dossier van een Turkse man die geprobeerd had een Nederlands meisje te verkrachten. Toen hij het verschil uitlegde tussen Nederlandse en Turkse meisjes, was het alsof hij verklaarde waarom je met een plastic bal wel kunt gooien en een porcelainen niet. Uit niets bleek dat hij het over menselijke wezens had. Het feit riep geen enkele emotie op, hij begreep niet dat hij fout was geweest. Dat is een enorm dilemma, wat niet met een generatie is opgelost."

Inwendig

Amsterdam, half december. De politie arresteert vier jongens van dertien tot vijftien jaar op verdenking van tenminste tien aanrandingen in de buurt van station Sloterdijk. De jongens stelden zich verdedt op, in de bosjes naast het fietspad. Wanneer er

een jonge blonde vrouw langsfietsde, pakte ze haar bij haar middel en knepen haar in borsten, benen en billen. Een van de jongens schatte dat hij zo 30 tot 35 vrouwen betast had. Vijf maanden achtereen waren ze na school naar het station gegaan. Toen de politie vroeg waarom, verklaarden ze: „om te experimenteren met vrouwen".

Geen van de jongens was voorgelicht, weet de Amsterdamse kinderrechtter mr. B. de Poorter. „Thuis mochten ze niet aan seks denken, laat staan erover praten. Allochtone jongens ja, die geen andere methode zagen dan zo seks te ontdekken." Drie van de vier jongens heeft ze inmiddels een alternatieve straf opgelegd. Ze moeten een leerproject seksuele vorming volgen, bij het Rutgershuis. In tien bijeenkomsten van twee uur krijgen de daders daar seksuele voorlichting en leren ze hoe ze 'normaal' met meisjes moeten omgaan. Bijvoorbeeld dat meisjes het vaak niet leuk vinden om besprongen te worden, in tegenstelling tot een pornstar. Dat meisjes soms hun mond houden, omdat ze verlamd zijn van schrik. En hoe vernederend een groepsaanranding kan zijn — soms onderwerpen trainsters de daders aan een gesimuleerd inwendig onderzoek, zoals vrouwen dat bij de gynaecoloog ondergaan. Ze moeten plat op de rug en krijgen vreemde handen op hun lijf om te ervaren hoe machteloos dat voelt.

Het ging de drie jongens in Amsterdam volgens de kinderrechtter vooral om het meedoen. „Voor hen was het net zo iets als samen een brandje stichten in een container. Je zou dat uit de hand gelopen experimenteergedrag kunnen noemen, al is dat voor slachtoffers niet minder naar." De vierde jongen wordt nog psychologisch onderzocht. Hij vertelde dat hij seksuele aandrang voelde. Dat zou een uiting van een ontwikkelingsstoornis kunnen zijn, denkt De Poorter. „En die moet je behandelen."

De kinderrechtter komt groepsaanrandingen en verkrachtingen herhaaldelijk tegen. Maar, zegt ze, het is daarbij lang niet altijd evident dat het om verkrachting of aanranding gaat. Wanneer is seks seks, wanneer is seks aanranding, en wanneer is seks verkrachting? Volgens het wetboek van strafrecht maakt iemand zich schuldig aan aanranding als hij 'door geweld of een andere feitelijkheid of door dreiging van geweld of een andere feitelijkheid een ander dwingt tot het plegen of dulden van ontuchtige handelingen'. Bij verkrachting moet er sprake zijn van een vorm van 'seksueel binnendringen van het lichaam'.

Maar wat als een meisje een kelderbox ingaat omdat ze 'het met een jongen wil doen' maar na afloop te horen krijgt dat vijf vrienden haar ook claimen? De Poorter: „De jongen had zijn vrienden getrakteerd op een partijtje seks. De jongens zeggen dan dat het meisje dat wilde, het meisje houdt vol dat het verkrachting was. Dat is een schemergebied. Ikzelf noem dat seks die uit de hand loopt. We hebben er allerlei culturen bijgekregen, waar heel sterk in groepen wordt opgetrokken en minder met thuis. Zo'n groep kan vrij autonoom normen bepalen, en dan kan het uit de hand lopen."

Jonge groepsdaders, ervaart De Poorter, beseffen maar nauwelijks dat niet geoorloofd is wat ze gedaan hebben, netzomin als hun ouders dat inzien. De jongens willen best vastzitten voor een roofoverval, zeggen ze, maar de cel in voor 'een keertje neuken met een meisje'? De Poorter: „Dan roepen ze, wat maak je me nou? Is dat strafbaar? Maar ze vroeg er zelf om, ze vertelde schuine grappen, droeg een kort rokje en haar benen waren bloot. Wanneer ze eenmaal weten dat dat zo niet werkt doen ze het niet meer."

Iets dergelijks ervaart ook psycholoog Hendriks uit Leiden. Bij de behandeling, die een tot twee jaar duurt,